

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

H) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 7.

ÅREN

1886—1890.

ÖREBRO LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Örebro läns läge, areal och yttre gränser finnas fullständigt beskrifna uti den för perioden 1876—1880 afgifna berättelse. Härutinnan har under femårsperioden 1881—1885 någon förändring icke egt rum. Under den period, denna berättelse omfattar, har Kungl. Maj:t, på förslag af den komité, som varit tillsatt i och för undanrödjande af oregelbundenheter i rikets administrativa, judiciella, ecklesiastika och kommunala indelningar, meddelat nådiga beslut om åtskilliga *områdets förflyttning från detta till andra län*.

Ofvannämnda förändringar äro följande:

1:o. Af Vestra Skedvi kyrkosocken och kommun, som till större delen, nemligen med hemman om $26\frac{1}{4}$ mantal och med ett antal invånare, af bemälda komité beräknadt till 1,415 stycken, hörde till Åkerbo härad i Vestmanlands län, räknades en mindre del, bestående af hemmanen Bjurnäsboda n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, och Karmdal n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, med ett invånareantal, som af komitén uppskattats till 15 stycken, till Fellingsbro härad af detta län.

Enligt nådigt bref af den 8 mars 1889 har Kungl. Maj:t förordnat, att hemmanen Bjurnäsboda n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, och Karmdal n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, skulle med 1890 års ingång samman-

föras under sockennamnet Vestra Skedvi med den i Åkerbo härad jordebok upptagna sockendelen samt i följd deraf förläggas från Fellingsbro härad länsmansdistrikt, Lindes fögderi, Fellingsbro tingslag samt Lindes domsaga till Kungsörs fögderis andra länsmansdistrikt, Kungsörs fögderi, Åkerbo tingslag samt Vestmanlands vestra domsaga; dock med vilkor att den hemmanen åliggande väg- och brobyggnadsskyldighet fortfarande skulle utgöras enligt gällande vägdelen, intill dess ändring deri af annan laglig anledning kunde varda föreskrifven.

2:o. Enär af Vestra Vingåkers kyrkosocken och kommun största delen, bestående af $155\frac{3}{4}$ mantal, hörde till Oppunda härad af Södermanlands län, men $\frac{1}{2}$ mantal Haddetorp eller Hattorp n:o 1, med 26 invånare, till Askers härad af detta län och i jordeboken upptoges inom Askers socken, ehuru sistnämnda hemman i kyrkligt och kommunalt hänseende tillhörde Vestra Vingåkers socken och dess invånare hade närmare väg till Vestra Vingåkers, än Askers kyrka, förordnade Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 20 september 1889, att med 1890 års ingång hemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Haddetorp eller Hattorp n:o 1 skulle i jordeboken öfverföras från Askers socken och Askers härad i detta län till Vestra Vingåkers socken och Oppunda härad i

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utgiver ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse.....	1-59.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.....	1.
2. Invånare.....	7.
3. Näringar.....	15.
4. Kommunikationer och varuutbyten.....	32.
5. Kameralförhållanden.....	41.
Tab. A. Bränvinsutskänknings- och minuteringsställen inom länet, uppskattadt litertal å försäljningen samt afgift därför.....	42.
6. Politi.....	47.
Tab. B. Kreatursförsäkringsinrättningarnes verksamhet åren 1886-1890 i Örebro län.....	49.
Tab. C. Hagelskadeförsäkringsinrättningarnes verksamhet åren 1886-1890 i Örebro län.....	49.
Tab. D. Utdrag ur Ränte- och kapitalförsäkringsanstaltens i Örebro län räkenskaper.....	50.
 Tabellbilagor.....	 60-83.
Tab. 1. Folkmängden i Örebro län åren 1886-1890.....	60.
Tab. 2. Allmänna vägar och skjutsning i Örebro län åren 1886-1890.....	61.
Tab. 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. i Örebro län år 1890.....	62.
Tab. 4. Egendomar af fideikommissnatur i Örebro län år 1890.....	63.
Tab. 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag, i Örebro län år 1890.....	64.
Tab. 6. Egendomar tillhörande främmande magters undersåtar, i Örebro län år 1890.....	66.
Tab. 7. Brandförsäkringsinrättningarnes verksamhet, i Örebro län åren 1886-1890.....	67.
Tab. 8. Fromma stiftelser, stipendiifonder, pensionsanstalter, sjukkassor, och dermed jemförliga inrättningar i Örebro län år 1890.....	68.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

H) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 7.

ÅREN

1886—1890.

ÖREBRO LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet.

Örebro läns läge, areal och yttre gränser finnas fullständigt beskrifna uti den för perioden 1876—1880 afgifna berättelse. Härutinnan har under femårsperioden 1881—1885 någon förändring icke egt rum. Under den period, denna berättelse omfattar, har Kungl. Maj:t, på förslag af den komité, som varit tillsatt i och för undanrödjande af oregelbundenheter i rikets administrativa, judiciella, ecklesiastika och kommunala indelningar, meddelat nådiga beslut om åtskilliga *områdets förflyttning från detta till andra län*.

Ofvannämnda förändringar äro följande:

1:o. Af Vestra Skedvi kyrkosocken och kommun, som till större delen, nemligen med hemman om $26\frac{1}{4}$ mantal och med ett antal invånare, af bemälda komité beräknadt till 1,415 stycken, hörde till Åkerbo härad i Vestmanlands län, räknades en mindre del, bestående af hemmanen Bjurnäsboða n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, och Karmdal n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, med ett invånareantal, som af komitén uppskattats till 15 stycken, till Fellingsbro härad af detta län.

Enligt nådigt bref af den 8 mars 1889 har Kungl. Maj:t förordnat, att hemmanen Bjurnäsboða n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, och Karmdal n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, skulle med 1890 års ingång samman-

föras under sockennamnet Vestra Skedvi med den i Åkerbo häradshöfdings jordebok upptagna sockendelen samt i följd deraf förläggas från Fellingsbro häradshöfdings länsmansdistrikt, Lindes fögderi, Fellingsbro tingslag samt Lindes domsaga till Kungsörs fögderis andra länsmansdistrikt, Kungsörs fögderi, Åkerbo tingslag samt Vestmanlands vestra domsaga; dock med vilkor att den hemmanen åliggande väg- och brobyggnadsskyldighet fortfarande skulle utgöras enligt gällande vägdelen, intill dess ändring deri af annan laglig anledning kunde varda föreskrifven.

2:o. Enär af Vestra Vingåkers kyrkosocken och kommun största delen, bestående af $155\frac{3}{4}$ mantal, hörde till Oppunda härad af Södermanlands län, men $\frac{1}{2}$ mantal Haddetorp eller Hattorp n:o 1, med 26 invånare, till Askers härad af detta län och i jordeboken upptoges inom Askers socken, ehuru sistnämnda hemman i kyrkligt och kommunalt hänseende tillhörde Vestra Vingåkers socken och dess invånare hade närmare väg till Vestra Vingåkers, än Askers kyrka, förordnade Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 20 september 1889, att med 1890 års ingång hemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Haddetorp eller Hattorp n:o 1 skulle i jordeboken öfverföras från Askers socken och Askers härad i detta län till Vestra Vingåkers socken och Oppunda härad i

Södermanlands län samt i följd deraf förläggas från Askers härads länsmansdistrikt, Öster-Nerikes fögderi, Askers tingslag och Öster-Nerikes domsaga till Oppunda härads vestra länsmansdistrikt, Vingåkers fögderi, Oppunda tingslag samt Oppunda och Villåttinge domsaga; dock med vilkor att den hemmanet åliggande väg- och brobyggnadsskyldighet fortfarande skulle utgöras enligt gällande vägdelning, intill dess ändring deri af annan laglig anledning kunde varda föreskrifven.

Ehuru den förändring i länets gränser, som här nedan förmåles, först inträder med 1891 års ingång och således efter utgången af den tidrymd, denna berättelse omfattar, anser sig Konungens Befallningshafvande likväl böra redogöra för den tillökning i område, som länet genom Kungl. Maj:ts nådiga bref af den 21 februari 1890 vunnit.

Under förmålan att af Fellingsbro socken, som vore delad på Örebro och Vestmanlands län, en del med hemman om 182⁵/₁₂ mantal hörde till Fellingsbro härad i detta län, en del med hemman om 1¹/₂ mantal till Lindes och Ramsbergs bergslag i samma län samt en del, kallad Fellingsbro Vestmanlands-fjerdning, med hemman om 15¹/₂ mantal, till Åkerbo härad i Vestmanlands län, hade ofvannämnda komité föreslagit, att, då invånarne uti den till Lindes och Ramsbergs bergslag hörande sockendelen, hvilken bestode af hemmanen Fröddesboda n:o 1, ¹/₂ mantal, Norra Hult n:o 1, ¹/₄ mantal, Vestra Hult n:ris 1 och 2, ¹/₂ mantal, och Olof Simonstorp n:o 1, ¹/₄ mantal, jemte lägenheten Hultatorpet n:o 1, hade närmare väg till Lindes än till Fellingsbro sockens kyrka, hvartill komme att nyssnämnda hemman vore af bergslags natur i motsats till öfriga hemman inom socknen, berörda sockendel om 1¹/₂ mantal måtte såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken öfverföras från Fellingsbro till Lindes socken samt att, enär utaf det område, som sålunda borde utgöra Fellingsbro socken, större delen tillhörde Fellingsbro härad, inom hvilket sockenkyrkan äfven vore belägen, de hemman och lägenheter, som enligt jordeboken utgjorde den till Vestmanlands län och Åkerbo härad hörande delen af socknen, måtte förläggas till detta län och Fellingsbro härad samt i följd deraf öfverflyttas från Kungsörs fögderi och dess tredje länsmansdistrikt, Åkerbo tingslag och Vestmanlands vestra domsaga till Fellingsbro härads länsmansdistrikt, Lindes fögderi, Fellingsbro tingslag och Lindes domsaga. Enligt nådigt bref den 21 februari 1890 har Kungl. Maj:t ej funnit skäl att bifalla ofvannämnda af komitén gjorda framställning angående öfverförande af den till Lindes och Ramsbergs bergslag hörande del af Fellingsbro socken till Lindes socken, hvaremot Kungl. Maj:t funnit godt förordna, att med 1891 års ingång de fastigheter, som enligt jordeboken utgjorde den till Vestmanlands län och Åkerbo härad hörande delen af Fellingsbro socken eller den så kallade Fellingsbro Vestmanlands-fjerdning, nemligen hemmanen Fogryta n:ris 1, 2 och 3, tre mantal, Gibo eller Långboda n:o 1, ett fjerdedels mantal, Norrby n:o 1, ett mantal, Norrbytorp eller Slyttermossen n:o 1, ett fjerdedels mantal, Nyckelby n:ris 1—5, fem mantal, Söderby n:ris 1 och 2, två mantal, och Ålsänge n:ris 1—4, fyra mantal, samt lägenheten Sätran n:o 1, skulle från Kungsörs fögderi och dess tredje länsmansdistrikt, Åkerbo härad och Vestmanlands Vestra domsaga förläggas till Fellingsbro härads länsmansdistrikt, Lindes fögderi, Fellingsbro härad och Lindes domsaga, dock med förbehåll att den hemmanen åliggande väg- och brobyggnadsskyldighet fortfarande skulle ut-

göras i enlighet med gällande vägdelning, intill dess ändring deri af annan laglig anledning kunde varda föreskrifven; och skulle, med afseende derå att inom Fellingsbro sockens Fellingsbrodel förut funnes i jordeboken upptagna tre hemman och en lägenhet med benämningen Norrby, det till socknens Åkerbodel hörande hemmanet Norrby n:o 1 till undvikande af förvexling i jordeboken betecknas med n:o 5. De förändringar, länets areal genom nämnda regleringar undergått, synas af nedan intagna, från vederbörande landtmäterikontor infordrade uppgifter:

»Uppgift å arealen af den s. k. Fellingsbro fjerdning:

	Hemman-tal.	Åker.		Äng.		Odlingar.		Afrösnings-jord.		Impedi-ment.		Summa.	
		Tunnland.	Kappland.	Tunnland.	Kappland.	Tunnland.	Kappland.	Tunnland.	Kappland.	Tunnland.	Kappland.	Tunnland.	Kappland.
Fogryte	3	128	27 ³ / ₈	241	27 ² / ₈	—	—	483	6 ⁹ / ₈	15	18 ² / ₈	869	15 ⁶ / ₈
Gibo ell. Långbo	4	161	—	138	—	—	—	1,306	—	—	—	1,605	—
Norrby (östra)	1	143	13 ² / ₈	3	14 ² / ₈	—	1 ⁶ / ₈	809	20 ⁶ / ₈	6	31 ³ / ₈	963	16 ⁸ / ₈
Nyckelby	5	189	24 ³ / ₈	296	6 ¹ / ₈	—	—	662	22 ⁹ / ₈	21	5 ⁷ / ₈	1,169	27 ⁰ / ₈
Norrbytorp	4	43	8 ⁰ / ₈	—	—	—	—	98	24 ⁰ / ₈	—	—	142	—
Söderby	2	94	6 ² / ₈	137	4 ¹ / ₈	24	5 ² / ₈	165	31 ⁶ / ₈	3	29 ⁰ / ₈	425	12 ⁰ / ₈
Ålsänge	4	142	20 ⁴ / ₈	167	2 ² / ₈	1	16 ⁴ / ₈	198	13 ³ / ₈	16	0 ⁶ / ₈	525	20 ⁹ / ₈
Summa	15 ¹ / ₂	903	3 ⁴ / ₈	983	21 ⁸ / ₈	25	23 ² / ₈	3,724	23 ¹ / ₈	63	20 ⁸ / ₈	5,700	28 ³ / ₈

Uppgifterna för Fogryte, Norrby, Nyckelby, Söderby och Ålsänge grunda sig på laga skifteshandlingar; kartor öfver Gibo och Norrbytorp finnas ej härstädes, hvarför uppgifterna för dessa hemman tagits från jordbruksstatistiken.

Enligt i landtmäterikontoret förvarade laga skifteshandlingar innehåller arealen till hemmanet Karmdal, ¹/₄ mantal, i Vestra Skedvi socken: åker och tomter 27 tld 26⁵/₈ kpld, ängsmark 24 tld 8⁷/₈ kpld, afrösningsjord 250 tld 8⁷/₈ kpld, tillsammans 302 tld 11⁹/₈ kpld;

och till i skifteslag med Karmdal liggande hemmanet Bjurnäs-boda, ¹/₄ mantal, inom samma socken: åker och tomter 27 tld 4²/₈ kpld, ängsmark 22 tld 6 kpld, afrösningsjord 248 tld 20¹/₈ kpld, tillsammans 297 tld 30³/₈ kpld, utom hvad som blifvit af-satt till allmänna platser, som innehålla 3 tld 25⁷/₈ kpld; och utgör alltså hela detta skifteslags egovidd i areal 604 tld 3⁹/₈ kpld;

samt enligt dersammastädes förvarade laga skifteshandlingar af år 1852 arealen till hemmanet Haddetorp eller Hattorp, ¹/₂ mantal, i Askers socken: åker och tomter 99 tld 25 kpld, ängsmark 66 tld 19³/₈ kpld, afrösningsjord 379 tld 21⁶/₈ kpld, impedimenter 10⁸/₈ kpld, eller tillsammans 546 tld 12⁷/₈ kpld.

Sammanställas nu dessa uppgifter och drages den minskning i areal af 1,150 tunnland 16⁶/₈ kappland, som länet fått vid-kännas, från detsammans ökning i areal af 5,700 tunnland 28³/₈ kappland, så finner man, att länets areal numera är ökad med 4,550 tunnland 11⁷/₈ kappland eller i nya mått med 2,246²⁹/₈ hektar, 22⁴⁶/₈ kvadratkilometer och 0²²⁴⁶/₈ kvadrattymil.

Utaf den för perioden 1876—1880 afgifna berättelse finner man, att länets areal vid nämnda periods slut utgjorde i gamla svenska kvadratmil 81⁹⁵²⁹/₈, hvaraf 72³⁶⁷⁴/₈ belöpte sig å landet och 9⁵⁸⁵⁵/₈ å vattnet. Förvandlas dessa måttbestämmelser uti nya svenska kvadratmil och hektar samt tilläggas, likasom uti samma berättelse, uppgifter angående arealen i tunnland och

kvadratkilometer, erhålles följande tabell, som redovisar länets areal vid 1880 års slut:

Örebro läns areal vid 1880 års slut.	Land.	Vatten. ¹⁾	Summa.
Qvadratnymil.....	82,6770	10,9510	93,6280
Qvadratkilometer.....	8,26770	1,09510	9,36280
Hektar.....	826,770	109,510	936,280
Tunnland.....	1,674,788	221,836	1,896,624

Om nu de i förestående tabell förekommande taltecken, hvilka angifva länets arealförhållanden i land, sådane de voro vid 1880 års slut, ökas med deremot svarande taltecken, de der redovisa arealförhållandena hvad angår länets ökning, så erhålles följande i tabellarisk form uppställda uppgifter angående länets nuvarande areal:

Örebro läns nuvarande areal.	Land.	Vatten. ¹⁾	Summa.
Qvadratnymil.....	82,9016	10,9510	93,8526
Qvadratkilometer.....	8,29016	1,09510	9,38526
Hektar.....	829,016	109,510	938,526
Tunnland.....	1,679,338	221,836	1,901,174

Som den sänkning af sjön Hjelmaren, hvilken under de senaste åren pågått, numera är afslutad och i nämnda tabell ej blifvit upptagen den landvinning, som genom sänkningen vunnits, är tabellen ej fullt riktig beträffande landets areal i förhållande till vattnets. På sätt här nedan redogöres, hafva genom nämnda sänkning landvinningarne i areal uppgått till 1,373·33 hektar, motsvarande 0·1373 qvadratnymil, 13·73 qvadratkilometer, 2,782 tunnland.

I fall vattnets areal minskas och landets areal ökas med ifrågavarande taltecken, blifver länets areal i land och vatten, med undantag af dess andel i sjön Vettern, följande:

Nuvarande areal med beräkning af landvinningar.	Land.	Vatten. ¹⁾	Summa.
Qvadratnymil.....	83,0389	10,8137	93,8526
Qvadratkilometer.....	8,30389	1,08137	9,38526
Hektar.....	830,389	108,137	938,526
Tunnland.....	1,682,120	219,054	1,901,174

Hvad angår länets *administrativa indelning*, så hafva deri, utöfver ofvan omförmälda länets gränser berörande *förändringar*, under ifrågavarande tidrymd inträffat följande, *hvilka icke inverka på länets gränser*:

Inom Öster-Nerikes fögderi.

1:o. Enär de till Vintrosa socken i alla hänseenden hörande hemmanen Berga n:o 1, ett halft mantal, och Gikåsen n:o 1, ett mantal, vore belägna utom denna sockens gräns mellan Hidinge och Tysslinge socknar och till största delen omslutna af sistnämnda socken, har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 7 sep-

¹⁾ I vattenarealen ingå länets andelar af sjöarne Hjelmaren och Skagern, men icke dess andel i sjön Vettern.

tember 1887 förordnat, att hemmanen Berga n:o 1, ett halft mantal, och Gikåsen n:o 1, ett mantal, skulle vid ingången af år 1888 öfverflyttas såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken från Vintrosa till Tysslinge socken; dock med vilkor att Tysslinge socken, som i följd deraf komme i åtnjutande af de från ifrågavarande hemman utgående kommunala afgifter, skulle vara skyldig deltaga i och ansvara för amorteringen af det nuvarande, utaf Vintrosa socken för kyrka och skolhusbyggnad upptagna lån till ett sammanräknadt belopp af 15,900 kronor med den andel, som efter fyra på hemmanen belöpte vid 1888 års ingång.

Inom Vester-Nerikes fögderi.

2:o. Genom nådigt bref den 8 oktober 1886 har Kungl. Maj:t förordnat, att den från hemmanet Hyttringe n:o 1 afsöndrade lägenhet Hvenen n:o 1 skulle vid ingången af år 1887 öfverföras i kyrkligt och kommunalt hänseende från Edsbergs till Qvistbro socken samt i administrativt hänseende från Edsbergs härads östra till samma härads västra länsmansdistrikt.

3:o. Enär frälselägenheten Gräfsta n:o 3, som, i jordeboken upptagen inom Edsbergs socken, i kyrkligt hänseende tillhörde denna socken, men i kommunalt afseende till hälften Edsbergs och till hälften Tångeråsa socken, vore belägen inom sistnämnda socken, har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 5 augusti 1887 förordnat, att ofvannämnda frälselägenhet Gräfsta n:o 3 skulle i kyrkligt hänseende och i jordeboken öfverföras från Edsbergs till Tångeråsa socken från och med början af år 1888 samt der- efter odelad tillhöra Tångeråsa kommun.

4:o. Enär den till Via kvarnar lydande ängstegen Via n:o 7 i alla afseenden hörde till Hackvads socken, men vore belägen inom Kräklinge socken, har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 11 november 1887 förordnat, att med 1889 års ingång ofvannämnda ängslägenhet skulle så väl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken öfverföras från Hackvads till Kräklinge socken samt i följd deraf förläggas från Grimstens härad, samma härads länsmansdistrikt och Grimstens tingslag till Hardemo härad, Kumla sockens och Hardemo härads länsmansdistrikt samt Hardemo tingslag.

5:o. Enär den till Qvistbro socken i alla afseenden hörande jordlägenheten Åbytorp n:o 1 vore med största delen af sina egor belägen inom Skagershults socken, har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 25 januari 1889 förordnat, att ofvannämnda lägenhet Åbytorp n:o 1 skulle från och med 1890 års ingång i kyrkligt och kommunalt afseende samt i jordeboken öfverföras från Qvistbro till Skagershults socken.

6:o. I afgifvet betänkande hafva komiterade för reglering af oregelbundenheter i rikets indelningar föreslagit, dels att de i alla afseenden till Bodarne socken hörande hemmanen $\frac{1}{8}$ mantal n:o 1 Skartyholm med Sägmosen; $\frac{1}{2}$ mantal n:r 1 och 2 Stafåna och $\frac{1}{4}$ mantal n:o 1 Motorp eller Sågen samt lägenheten n:o 1 Humlekärret, hvilka vore belägna på Grimstens härads allmänningar, som i jordeboken upptoges under Viby socken, måtte i anledning af denna deras belägenhet öfverflyttas från Bodarne till Viby socken, dels ock att det till sistnämnda socken i alla afseenden hörande hemmanet $\frac{1}{4}$ mantal n:o 1 Ekshult, som genom egoutbyte blifvit förlagdt under Stora Lassåna bruk och tillsammans med dess skog vid Bodarne sockens gräns, måtte så väl i kyrkligt och i kommunalt hänseende som i jordeboken öfverföras från Viby till Bodarne socken. Genom

nådigt bref den 25 april 1889 har Kungl. Maj:t förordnat, att hemmanet $\frac{1}{4}$ mantal n:o 1 Ekshult skulle vid 1890 års ingång såväl i kyrkligt och kommunalt afseende som i jordeboken öfverföras från Viby till Bodarne socken; dock att dåvarande presterskap och kyrkobetjente i Viby socken under sin tjenstetid bibehölles vid dem tillkommande löneförmåner af hemmanet; hvar emot Kungl. Maj:t funnit komiterades ofvanberörda förslag i öfrigt icke till någon vidare åtgärd föranleda.

7:o. Under förmälan att af Bodarne kyrkosocken och kommun, som sammanföle med Bodarne socken, sådan den i jordeboken upptoges, hörde en del, med hemman om $9^{193}/_{1320}$ mantal, till Grimstens härad samt en del, med hemman om $5^{67}/_{120}$ mantal, till Sundbo härad, äfvensom att af sistnämnda sockendel hemmanet Lilla Kampetorp n:o 1 om $\frac{1}{4}$ mantal vore beläget inom Askersunds socken, der dess inbyggare icke allenast begagnade kyrka och skola, utan äfven blefve kyrkoskrifna, hafva förutnämnda komiterade i afgifvet betänkande föreslagit att, för Bodarne sockens förenande inom ett härad och undanrödjande af den med nyssnämnda hemman särskildt förekommande oregelbundenhet, hemmanet Lilla Kampetorp måtte såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken öfverföras från Bodarne till Askersunds socken, äfvensom att, med undantag af detta senare hemman, de hemman och lägenheter, som enligt jordeboken utgjorde den till Sundbo härad hörande delen af Bodarne socken, måtte öfverflyttas till Grimstens härad och i detta härads jordebok sammanföras med den der upptagna sockendelen samt i följd deraf förläggas från Sundbo härads länsmansdistrikt och Sundbo tingslag till Grimstens härads länsmansdistrikt och Grimstens tingslag. Genom nådigt bref den 17 maj 1889, har Kungl. Maj:t förordnat, att med 1890 års ingång dels hemmanet Lilla Kampetorp n:o 1 skulle såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende, som i jordeboken öfverföras från Bodarne till Askersunds socken, dock att dåvarande presterskaps och kyrkobetjeningens i Bodarne församling inkomster af hemmanet icke derigenom minskades, dels ock kyrkoherdebostället Sigfridstorp n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal krono, skattehemmanen Jonistorp n:o 1, $1\frac{1}{4}$ mantal, och Östra Stenmossen n:o 1, $1^{13}/_{20}$ mantal, samt frälsehemmanen Baggetorp n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Brostugan och Lekaråsen n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Hofratorp n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Holmen n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Hålldammen n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Isberga n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Kulla n:o 1, $\frac{1}{8}$ mantal, Mosstorp n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Stora Stafsjön och Trumhult n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, och Aspelund n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, hvilka enligt jordeboken utgjorde den sockendel, om hvars öfverflyttande till Grimstens härad vore fråga, skulle öfverflyttas från Sundbo till Grimstens härad och i detta härads jordebok sammanföras med den der upptagna delen af Bodarne socken samt i följd deraf förläggas från Sundbo härads länsmansdistrikt och Sundbo tingslag till Grimstens härads länsmansdistrikt och Grimstens tingslag; dock med vilkor att öfverflyttningen till Grimstens härad icke medförde någon förändring i afseende å rätten till delaktighet i nämnda härads allmänning, eller ändring i gällande vägdeltningar, innan sådan af annan anledning påkallades.

8:o. Genom nådigt bref den 24 januari 1890 har Kungl. Maj:t förordnat, att de till Qvistbro socken i alla afseenden hörande hemmanen Elgsjön n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, och Brännesjön n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, hvilka vore belägna inom Nysunds socken och den del deraf, som tillhör Örebro län, skulle från och med 1891

års ingång i administrativt, kyrkligt och kommunalt hänseende äfvensom i jordeboken öfverföras från Qvistbro till Nysunds socken, dock under vilkor, att dåvarande kyrkoherden i Qvistbro församling under sin tjenstetid bibehölles vid presträttigheterna af hemmanen.

9:o. Enär af Hardemo socken en del med hemman om fyratjotvå mantal hörde till Hardemo härad samt den återstående delen, kallad Öja fjerding, med hemman om tolf mantal till Grimstens härad, och sålunda större delen af berörda socken tillhörde Hardemo härad, inom hvilket sockenkyrkan äfven vore belägen, har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 28 mars 1890 förordnat, att med 1891 års ingång de till Grimstens härad och Hardemo socken hörande hemman, hvilka enligt jordeboken utgjordes af indragna öfverjägmästarebostället Måssby n:o 1, 1 mantal, skattehemmanen Alavi n:o 1, 1 mantal, Måssby n:o 2, 1 mantal, Skankerud n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Vestra Öja n:o 1, 1 mantal, och Östra Öja n:o 1, 1 mantal, samt frälsehemmanen Alavi n:o 2, 1 mantal, Hulne n:o 1, $\frac{1}{2}$ mantal, Måssby n:o 3, 1 mantal, Måssbytorp n:o 1, $\frac{1}{2}$ mantal, Nälön n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Åkerön n:o 1, $\frac{1}{2}$ mantal, Vestra Öja n:o 2, 1 mantal, Östra Öja n:o 2, 1 mantal, och Östra Öja n:o 3, 1 mantal, skulle vid 1891 års ingång öfverflyttas till Hardemo härad och i detta härads jordebok sammanföras med den der upptagna sockendelen samt i följd deraf förläggas från Grimstens härads länsmansdistrikt och Grimstens tingslag till Kumla sockens och Hardemo härads länsmansdistrikt samt Hardemo tingslag; dock med vilkor att öfverflyttningen icke verkade rubbning i den hemmanen tillkommande rätt till utsynning från Grimstens härads allmänning, att hemmanen icke i följd af öfverflyttningen förvärfvade någon rätt till utsynning från Hardemo härads allmänning eller andel i dess afkastning samt att den hemmanen nu åliggande väg- och brobyggnadsskyldighet fortfarande utgjordes i enlighet med gällande vägdeltningar, intill dess ändring deri af annan anledning blefve vidtagen.

Inom Nora fögderi.

10:o. Enär hemmanen Finnån n:o 1, $\frac{7}{12}$ mantal, och Greksnäs n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, äfvensom lägenheten Ötorp n:o 1, hvilka i alla afseenden räknades till Jernboås socken, vore belägna inom Nora sockens område, hade ofta nämnda komité föreslagit, att berörda hemman och lägenhet måtte såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken öfverföras från Jernboås till Nora socken. Genom nådigt bref den 31 maj 1889 har Kungl. Maj:t förordnat, att lägenheten Ötorp n:o 1 skulle vid 1890 års ingång såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken öfverföras från Jernboås till Nora socken, dervid jemväl skulle antecknas, att densamma vore belägen å egorna till det sistnämnda socken tillhörande hemmanet ett mantal Finnån n:o 1; hvaremot Kungl. Maj:t funnit komiténs förslag i öfrigt icke föranleda någon vidare åtgärd.

11:o. På anmälan, att af det till Hellefors socken i alla afseenden hörande hemmanet Grensjön n:o 1, $\frac{1}{2}$ mantal, hälften eller $\frac{1}{4}$ mantal vore beläget inom Hjulsjö socken, har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 22 november 1889, med anledning af sistberörda hemmansdels belägenhet, förordnat att med 1891 års ingång nämnda inom Hjulsjö socken belägna $\frac{1}{4}$ mantal Grensjön n:o 1 skulle såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken öfverföras från Hellefors socken till Hjulsjö socken samt i följd deraf förläggas från Grythytte och Hellefors bergslag och tingslag samt bergslagets länsmansdistrikt till Nora

och Hjulsjö bergslag och tingslag samt detta bergslags länsmansdistrikt, dock med vilkor att dåvarande presterskap och kyrkobetjening uti Hellefors församling under sin tjänstetid bibehölles vid de från hemmansdelen nu utgående löneförmåner samt att den hemmansdelen åliggande väg- och brobyggnadsskyldighet fortfarande utgjordes enligt gällande vägdelning, intill dess ändring deri af annan laglig anledning kunde varda föreskrifven; och skulle härjemte iakttagas, att hvardera hälften af $\frac{1}{2}$ mantal Grensjön i jordeboken för sin socken upptoges såsom hemman under namn af Grensjön n:o 1 med $\frac{1}{4}$ mantal och hälften af det gamla hemmanets grundskatt samt för hvardera hemmanet antecknades, att det tillsammans med det andra svarade för det gamla hemmanets rotering.

Inom Lindes fögderi.

12:o. I afgifvet betänkande har förutnämnda komité för reglering af oregelbundenheter i rikets indelningar föreslagit, dels att Ljusnarsbergs eller Nya Kopparbergs socken måtte förklaras skola äfven i jordeboken bära det namn, densamma såsom kyrkosocken och kommun hade, eller Ljusnarsberg, samt att en i enlighet dermed förändrad benämning måtte tilläggas det bergslag (härad), tingslag och länsmansdistrikt, denna socken utgjorde, dels ock att, enär inom Ljusnarsbergs eller Nya Kopparbergs sockens område vore belägna följande till Ramsbergs socken i alla hänseenden hörande hemman, nemligen Holmsjön n:o 1, $\frac{1}{2}$ mantal, Sandsjön n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, n:o 2, $\frac{101}{2720}$ mantal, n:o 3, $\frac{1}{34}$ mantal, och n:o 4, $\frac{7}{340}$ mantal, Vestra Kjölshöjden n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Lönnemora eller Östra Kjölshöjden n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, samt Norra Rosendal n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, och Södra Rosendal n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, eller tillhopa $\frac{12277}{2720}$ mantal med 178 invånare, men deremot omsluta af Ramsbergs socken, ehuru tillhörande i allo Ljusnarsbergs eller Nya Kopparbergs socken, vore hemmanen Korslängen n:o 1, $\frac{37}{680}$ mantal, samt Källkärn n:o 1, $\frac{447}{2720}$ mantal, eller tillhopa $\frac{119}{544}$ mantal med 68 invånare, såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken måtte öfverföras: ej mindre förstberörda hemman om tillhopa $\frac{12277}{2720}$ mantal från Ramsbergs till Ljusnarsbergs socken, hvilka hemman i följd deraf borde förläggas från Lindes och Ramsbergs bergslag, samma bergslags länsmansdistrikt samt Lindes och Ramsbergs tingslag till Ljusnarsbergs bergslag, detta bergslags länsmansdistrikt och Ljusnarsbergs tingslag; än äfven nämnde hemman om $\frac{119}{544}$ mantal från Ljusnarsbergs eller Nya Kopparbergs till Ramsbergs socken, hvadan dessa hemman borde förläggas från Nya Kopparbergs bergslag och tingslag samt bergslagets länsmansdistrikt till Lindes och Ramsbergs bergslag och tingslag samt detta bergslags länsmansdistrikt. Genom nådigt bref den 11 juni 1886 har Kungl. Maj:t — som ansett att med pröfnin-gen af den föreslagna förändringen af Nya Kopparbergs sockens bergslags- och länsmansdistrikts namn finge anstå till dess vederbörande myndigheters yttrande inkommit rörande de af ofvambälda komité framställda förslag till namnförändringar å vissa bergslag, skeppslag och tingslag — förordnat, att från och med 1887 års början skulle såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken öfverföras dels hemmanen Holmsjön n:o 1, $\frac{1}{2}$ mantal, Sandsjön n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, n:o 2, $\frac{101}{2720}$ mantal, n:o 3, $\frac{1}{34}$ mantal, och n:o 4, $\frac{7}{340}$ mantal, Vestra Kjölshöjden n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Lönnemora eller Östra Kjölshöjden n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, Norra Rosendal n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, och Södra Rosendal n:o 1, $\frac{1}{4}$ mantal, eller tillhopa $\frac{12277}{2720}$ mantal från Rams-

bergs till Ljusnarsbergs eller Nya Kopparbergs socken, och nämnda hemman då jemväl förläggas från Lindes och Ramsbergs bergslag, samma bergslags länsmansdistrikt samt Lindes och Ramsbergs tingslag till Nya Kopparbergs bergslag, detta bergslags länsmansdistrikt och Nya Kopparbergs tingslag, dels ock hemmanen Korslängen n:o 1, $\frac{37}{680}$ mantal, och Källkärn n:o 1, $\frac{447}{2720}$ mantal, eller tillhopa $\frac{119}{544}$ mantal från Ljusnarsbergs eller Nya Kopparbergs till Ramsbergs socken; och skulle dessa hemman då jemväl förläggas från Nya Kopparbergs bergslag och tingslag samt bergslagets länsmansdistrikt till Lindes och Ramsbergs bergslag och tingslag samt detta bergslags länsmansdistrikt; dock att den hemmanen då åliggande väghållningsskyldighet icke finge genom regleringen rubbas utan skulle ega bestånd, intilldess af annan anledning förändring deri kunde i laga ordning varda beslutad.

Inom Vester-Nerikes fögderi och Askersunds stad.

13:o. Med anledning deraf att hemmanet Gålsjö n:o 1 om $\frac{1}{4}$ mantal, ehuru det såväl i kyrkligt och kommunalt som i administrativt och judicielt hänseende räknades till Askersunds stad, likväl funnes upptaget i jordeboken för Askersunds socken, har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 20 juli 1888 förordnat, att nämnda hemman Gålsjö n:o 1, om $\frac{1}{4}$ mantal, skulle ur jordeboken för Askersunds socken uteslutas, äfvensom att den å hemmanet belöpande grundskatt skulle af staden Askersunds uppbördsförvaltning uppbäras och till Kronan redovisas.

14:o. Enär intill staden Askersund vore beläget ett från $\frac{1}{2}$ mantal Klockarebacken n:o 1 afsöndradt område, Stapelängen, utgörande stadens hamnplats, hvilket område i alla hänseenden tillhörde Askersunds socken, har Kungl. Maj:t med anledning af dess belägenhet och ändamålet med dess afsöndring från stamhemmanet, genom nådigt bref den 13 december 1889 förordnat, att med 1891 års ingång lägenheten Stapelängen, vederbörligen skild från $\frac{1}{2}$ mantal Klockarebacken n:o 1, skulle öfverflyttas såväl i kyrkligt och kommunalt som i administrativt och judicielt hänseende till Askersunds stad från Askersunds socken, Sundbo härad, samma härads länsmansdistrikt, Vester-Nerikes fögderi, Sundbo tingslag och Vester-Nerikes domsaga.

Beträffande öfriga af oftanämnda komité gjorda framställningar och förslag, i hvad de angå länet, hafva jemväl följande blifvit af Kungl. Maj:t afgjorda, men icke vunnit nådigt bifall, nämligen:

1:o) att hemmanet Munkatorp n:o 1, ett mantal, måtte såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken öfverföras från Rinkaby till Långbro socken. (Komiténs förslag n:o 2. Afgjort den 18 juni 1886.)

2:o) att det till Hammars socken i alla afseenden hörande hemmanet 1 mantal n:o 1 Stubbetorp måtte såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken öfverföras från Hammars till Askersunds socken. (Komiténs förslag n:o 19. Afgjort den 15 februari 1889.)

3:o) att de till Lerbäcks socken hörande hemmanen n:o 1 Blåberga, n:o 1 Hageberg eller Tången och n:o 1 Römossen, hvarterda om $\frac{1}{8}$ mantal, måtte såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken öfverföras från Lerbäcks till Hallsbergs socken. (Komiténs förslag n:o 6. Afgjort den 1 mars 1889.)

4:o) att hemmanen 1 mantal n:o 1 Vittvång och $\frac{1}{4}$ mantal n:o 1 Mogetorp måtte såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken öfverflyttas från Ånsta till Mosjö socken. (Komiténs förslag n:o 1. Afgjort den 8 mars 1889.)

5:o) att hemmanen $\frac{1}{4}$ mantal n:o 1 Björnbatorp, $\frac{1}{12}$ mantal n:o 1 Bredmossen och $\frac{1}{16}$ mantal n:o 1 Skabäcken måtte såväl i kyrkligt och kommunalt hänseende som i jordeboken öfverföras från Lillkyrka till Glanshammars socken. (Komiténs förslag n:o 4. Afgjort den 15 mars 1889.)

6:o) att de hemman och lägenheter om $2\frac{113}{288}$ mantal, som enligt jordeboken utgjorde Ramsbergs sockendel i Skinskattebergs bergslag, måtte öfverflyttas till Lindes och Ramsbergs bergslag samt i följd deraf förläggas från Kungsörs fögderi och dess första länsmansdistrikt, Skinskattebergs tingslag samt Vestmanlands vestra domsaga till Lindes och Ramsbergs bergslags länsmansdistrikt, Lindes fögderi, Lindes och Ramsbergs tingslag samt Lindes domsaga. (Komiténs förslag n:o 27. Afgjort d. 2 maj 1890.)

Kungl. Maj:ts beslut i anledning af de utaf nämnda komité framställda förslag rörande detta län, som finnas uti det af komitén den 9 oktober 1882 afgifna betänkande upptagna under n:ris 7, 11, 13, 15, 20, 23 och 25, hafva ännu icke kommit Konungens Befallningshafvande tillhanda.

Länets *naturbeskaffenhet* har liksom under förra femårsperioden på åtskilliga ställen undergått väsentliga förändringar till följd af de fortsatta vidtomfattande sjösänkingsarbeten, som äfven under denna period pågått och till en stor del jemväl avslutats. För dessa arbeten och det inflytande, de haft på landskapets natur och utseende, bliver Konungens Befallningshafvande i tillfälle att längre fram närmare redogöra.

Beträffande länets naturbeskaffenhet i öfrigt får Konungens Befallningshafvande återropa föregående berättelser och der omnämnda äldre och nyare topografiska och statistiska arbeten och kartverk.

Af Generalstabens topografiska *karta* öfver Sverige i skalan 1:100,000 äro, så vidt den upptager delar af länet, nu ytterligare utkomna följande kartblad: n:o 72 Nora, upptagande större delen såväl af Karlskoga som Nora och Hjulsjö härad samt delar af Edsbergs, Grythytte och Hellefors samt Örebro härad, äfvensom n:o 64 Askersund, upptagande återstoden af Edsbergs härad, hela Grimstens och hela Hardemo härad samt delar af Sundbo, Kumla och Örebro härad.

Af kartverket »Sveriges geologiska undersökning» har under år 1889 utkommit kartbladet Askersund. Af Sveriges geologiska undersökning ser. B. C. n:o 4, innehållande »Beskrifning till karta öfver berggrunden inom de malmförande trakterna i norra delen af Örebro län, utförd på bekostnad af jernkontoret genom Sveriges geologiska undersökning», utkom år 1883 första delen »Allmän geologisk beskrifning» och har nu år 1889 utkommit andra delen: »Geognostiska kartor och beskrifningar öfver de viktigaste grufvefälten». Båda dessa delar äro utarbetade af ingenjören Henrik Santesson.

Sedan Örebro läns landsting år 1887 beviljat ett anslag af 2,250 kronor till doktor M. Roth för utgifvaude af en väggkarta öfver Örebro län, utkom en sådan karta år 1888; och användes denna karta vid undervisningen inom folkskolorna i länet.

År 1886 utgafs en plankarta öfver Örebro stad, upptagande den nya reglering, som blifvit af Kungl. Maj:t under år 1884 fastställd.

Af riksdagsmannen Johan Johanssons i förra berättelsen omnämnda arbete: »Om Noraskog, anteckningar och bidrag till Örebro läns historia och geografi» har under åren 1884—1887 tredje delen fullständigt utkommit, hvarjemte samme författare år 1889 utgifvit första häftet af »Noraskogs arkiv, Bergshistoriska samlingar och anteckningar».

Dessutom har under perioden utkommit en adresskalender för Örebro stad.

Nerikes fornminnesförenings verksamhet har under den gångna femårsperioden varit mer omfattande än förut, beroende derpå, att föreningen nu lyckats realisera sin länge närda önskan att få till stånd ett museum för fornsaker. Detsamma kunde öppnas den 29 augusti 1887 i det sydvästra slottstornet, hvilket för detta ändamål undergått en vidlyftig inre ombyggnad för en kostnad af ungefär 8,000 kronor. Medel dertill hafva vunnits dels genom landstingets anslag 500 kronor årligen alltifrån år 1882, dels genom frivilliga bidrag inom länet, närmare 700 kr., dels genom föreningsmedlemmarnes årsavgifter, hvarom allt en tryckt redogörelse »Örebro läns Fornminnesföreningars verksamhet 1856—1888» närmare upplyser. Likaså utgaf föreningen den 1 oktober 1887 en »Förteckning öfver föremålen i Örebro läns museum», slutande på 1,250 nummer, hvilket antal dock sedan dess blifvit ansenligt ökad genom gåfvor och äfven genom inköp, för hvilket ändamål museet alltsedan 1887 årligen åtnjuter ett anslag af 150 kronor från Örebro stad, hvartill komma många depositioner, som säkerligen skola ökas, blott lämpliga monstrar anskaffas, hvartill en god början blifvit gjord. Museets värdefullaste skatt är nog dess vackra samling af stensaker, grundad af den nitiska förra »Föreningen för Nerikes folkspråk och fornminnen» och sedermera öfverlemnad som gåfva till Karolinska skolan, som i sin tur deponerat densamma jemte andra fornsaker i museet. Genom inköp af apotekare Baumbachs vackra samling af jordfynd från Nerike har museet blifvit ansenligt riktadt. Ej minst värdefulla äro de embetstecken m. m. från Örebro stad, som här funnit, som man hoppas, ett stadigvarande hem.

Egande karakteren af ett folkmuseum, har läns museet ock haft sina flesta besökande inom medelklassen, och har dessas antal ej understigit 1,000 per år. Några förvaltningskostnader hafva hittills ej ifrågakommit, ehuru arbetet varit rätt ansträngande för föreståndaren. Föreningsmedlemmarnes antal var enligt sista årsredogörelsen omkring 160, som erlagt årsavgiften 2 kronor. Kassabehållningen utgjorde den 31 december 1890 kronor 849.79, hvarvid bör tagas i betraktande, att föreningen samma dag graverades af en skuld stor 1,400 kronor på amorteringslånet för museibyggnaden och derjämte måste med första insätta prydliga ytterfönster i museilokalen, i hvilket trångmål föreningen ånyo nödgats anhålla om landstingets hjälp för en kortare tid.

2. Invånare.

Bilagde **tabell 1** innehåller redogörelse för dels länets *folkmängd* hvarje af ifrågavarande fem år och dess fördelning i män och kvinnor å landsbygden och i de särskilda städerna, ej mindre enligt presterskapets anteckningar, än äfven enligt mantalslängderna, och dels antalet män och kvinnor, hvilka varit befriade från erläggande af mantalspenningar.

Enligt mantalslängderna uppgick folkmängden i länet vid 1885 års slut till 182,205 personer och vid 1890 års slut till 182,392; hvaremot enligt presterskapets uppgifter vid 1885 års slut folkmängden uppgick till 182,513 personer och vid 1890 års slut till 182,557. Folkmängden har under perioden således enligt mantalslängderna ökats med 187 personer, eller 0.103 procent, och enligt presterskapets uppgifter med 44 personer, eller 0.024 procent.

Af de uppgifter, angående folkmängden, som finnas upptagna i förra femårsberättelsen, synes, att folkmängden uppgick i länet enligt mantalslängderna vid 1880 års slut till 182,372 och vid 1885 års slut till 182,205 personer, men enligt presterskapets uppgifter vid 1880 års slut till 182,263 personer och vid 1885 års slut till 182,513 personer samt att således folkmängden enligt mantalslängderna skulle hafva minskats med 167 personer, men enligt presterskapets uppgifter ökats med 250 personer eller 0.13 procent. På grund häraf ansåg sig Konungens Befallningshafvande kunna uttala det påstående, att länets folkmängd under förra femårsperioden hvarken ökats eller minskats. Den tillökning i folkmängden, som enligt föregående uppgifter nu skett, är alltför ringa för att vara beaktansvärd, och torde Konungens Befallningshafvande därför med skäl kunna säga, att länets befolkning äfven under denna femårsperiod hvarken ökats eller minskats. Detta omdöme gäller länets befolkning i dess helhet, men ser man på landsbygdens befolkning, skall man finna, att densamma minskats och, från att vara vid 1885 års slut enligt mantalslängderna 164,586 och enligt presterskapets uppgifter 164,964, nedgått enligt de förra till 163,361 och enligt de senare till 163,597. Landsbygdens befolkning har således under innevarande period minskats enligt mantalslängderna med 1,225 personer eller 0.74 procent och enligt presterskapets uppgifter med 1,367 personer eller 0.82 procent. Minskning i folkmängden har under denna period äfven egt rum beträffande städerna Askersund, Nora och Lindesberg, på sätt nedanstående tabell visar:

	Presterskapets uppgifter.	Mantalslängderna.	Minskning under perioden.	
			Enligt presterskapets uppgifter.	Enligt mantalslängden.
Askersund vid 1885 års slut.....	1,518	1,536		
» » 1890 » »	1,508	1,522	10	14
Nora » 1885 » »	1,430	1,425		
» » 1890 » »	1,373	1,375	57	50
Lindesberg » 1885 » »	1,583	1,558		
» » 1890 » »	1,532	1,525	51	33

Endast Örebro stad har under perioden ökats i folkmängd. Vid 1885 års slut egde Örebro stad enligt presterskapets upp-

gifter 13,018 invånare och enligt mantalslängderna 13,100 invånare, hvadan, och då invånareantalet vid 1890 års slut uppgick enligt de förra uppgifterna till 14,547 och enligt de senare till 14,609, Örebro stads invånareantal ökats enligt presterskapets uppgifter med 1,529 personer eller 11.74 procent och enligt mantalslängderna med 1,509 personer eller 11.52 procent.

Den folkökning, som belöper på Örebro stad, torde böra tillskrifvas hufvudsakligen inflyttningen från landsbygden. Så hafva under det ekonomiska betryck, som varit rådande, landtmän, hvilka nödgats frånträda sina hemman, flyttat till Örebro för att der söka sin utkomst. Det öfvervägande antalet af dem, som under perioden ökat nämnda stads folkstock, torde dock hafva varit personer af arbetsklassen, hvilka under tider, då arbetsförtjensten å landet varit ringa, begifvit sig till Örebro, lockade af mer eller mindre tillförlitliga uppgifter om storleken af der gällande arbetspris. De större arbetsföretag, som inom Örebro egt rum, hafva äfven varit egnade att draga arbetsfolk dit. Vidare lär det vara att iakttaga, att tjenstefolk från landsbygden, som har anseende för stadga, plägar i städerna hafva företräde framför unga personer från städerna. De arbetare, som sålunda inflytta, äro ofta ogifta personer och blifva snart nog så införlifvade i stadsförhållandena och lefnadssättet der, att återflyttning till landsbygden för dem icke erbjuder något lockande.

Befolkningens antal inom de särskilda fögderierna var enligt mantalslängderna:

	Öster-Nerike.	Vester-Nerike.	Nora.	Linde.	Summa.
Vid 1885 års slut.....	42,985	50,783	37,836	32,982	164,586
Vid 1890 års slut.....	42,674	51,148	36,645	32,894	163,361

Enligt föregående femårsberättelse ökades länets folkmängd, beräknad efter mantalslängderna, under åren

1856—1860 med 10,815 personer, motsvarande 7.77 procent				
1861—1865 » 12,319 » » 8.22 »				
1866—1870 » 4,342 » » 2.68 »				
1871—1875 » 11,484 » » 6.89 »				
1876—1880 » 4,314 » » 2.42 »				

Under närmast föregående och innevarande femårsperiod har deremot, som ofvan är nämnt, befolkningens antal inom länet i det hela hvarken ökats eller minskats, men landtbefolkningens antal något minskats.

Undersöker man, iuom hvilka trakter af länet landtbefolkningens antal under femårsperioden minskats, finner man, att minskning egt rum inom Öster-Nerikes, Nora och Linde fögderier, hvaremot befolkningen inom Vester-Nerikes fögderi under perioden ökats med 365 personer.

Anledningen till den folkminskning, som under föregående perioder egt rum, har i förra femårsberättelsen angifvits vara att söka i de minskade tillfällen till förvärf och deraf föranledd utflyttning till andra län och främmande länder, som framkallats af minskade skördar och en tryckt affärsställning. Då under åren 1886—1890 några smittosamma sjukdomar af svårare art och större utbredning icke inom länet förekommit, torde orsaken till att folkmängden ej under perioden ökats vara att söka i

den äfven under denna period fortsatta *utflyttningen till främmande land*. Då likväl konjunkturerna till följd af bättre skördar och högre försäljningspris blifvit gynsamare för landtmannen, torde orsaken till utvandringen äfven böra sökas i den lifskraft och företagsamhet, som öfverallt inom länet är rådande, samt i arbetssklassens växande begär att inom så kort tid som möjligt uppnå en sjelfständig ställning. Många torde äfven lockas att utvandra genom underrättelser, att släktingar och bekanta kommit till oberoende och välstånd. Synnerligast torde detta vara fallet med en mängd obemedlade och lösa personer, hvilka endast hafva sina arbetskrafter att lita till och hvilka från redan utflyttade landsmän erhålla biljetter för öfverresan sig tillsända mot skyldighet att genom arbete godtgöra hvad sålunda förskjutits. Såsom en stark medverkande orsak torde få anses den numera systematiskt bedrifna agentverksamheten. Från intet håll deremot förspörjes, att fruktan för ökad krigstjänst, missnöje öfver saknaden af politiska rättigheter eller dylikt utgjort anledning till utflyttningen.

Ehuru utvandringen, såsom förut nämnts, år från år ökats, ser dock Konungens Befallningshafvande ej någon fara häri för länet eller landet i sin helhet. Det tyder utan tvifvel på, att folket icke saknar lifskraft, och att söka förhindra emigrationen lärar enligt Konungens Befallningshafvandes förmenande ej vara rådligt.

Enligt de uppgifter, Konungens Befallningshafvande erhållit angående antalet utvandrare, hafva till främmande land, hufvudsakligen till Nord-Amerika, men å senare åren äfven till Brasilien, utflyttat från:

	År 1886.	År 1887.	År 1888.	År 1889.	År 1890.	Summa utvandrare.
Öster-Nerikes fögderi	252	363	311	203	207	1,336
Vester-Nerikes »	239	487	372	249	216	1,563
Nora »	420	778	528	343	349	2,418
Lindes »	170	349	359	218	246	1,342
Örebro stad	118	182	200	127	117	744
Askersunds stad	3	6	6	6	4	25
Nora stad	17	33	23	19	18	110
Lindesbergs stad	5	17	9	8	15	54
Summa	1,224	2,215	1,808	1,173	1,172	7,592

De i förestående tabell upptagna siffror kunna icke anses fullt exakta, men visa dock, att den emigration, som under denna period egt rum, betydligt öfverstiger den, som skett under de två föregående femårsperioderna. Under åren 1876—1880 utvandrade 3,240 personer och under åren 1881—1885 6,496 personer, hvaremot under denna period utvandrat ej mindre än 7,592 personer.

Invandringen under ifrågavarande period är icke af beskaffenhet att ådraga sig någon särskild uppmärksamhet, och några särskilda administrativa förfoganden hafva i anledning af inflyttningar ej heller erfordrats.

I afseende å *giftermålens antal*, *nativitets-* och *mortalitetsförhållandena* är intet egendomligt att omnämna. Det skulle dock kunna anmärkas, att inom arbetssklassen äktenskap ofta tidigt ingås, utan tanke på huru utsigterna till bergning kunna gestalta sig.

Heltotillståndet under femårsperioden har i det hela varit godt och länet förskonadt från härjningar af folksjukdomar af svårare art eller allmänare utbredning, härifrån likväl undantagna mässling och influensa. Den förra af dessa sjukdomar utbröt mot slutet af 1887 och blef under loppet af 1888 så allmän, att högst få socknar inom Örebro provinsialläkaredistrikt undgingo dess hemsökelse. Influensan infördes i länet vid jultiden 1889, utbredde sig mycket hastigt, nådde sin högsta höjd under januari och februari månader 1890, aftog sedan nästan lika hastigt som epidemi, men höll sig i spridda fall ända in på sommaren. Man antager att minst 60 % af befolkningen angripits af denna särdeles smittosamma sjukdom. Lyckligtvis var dödligheten både under mässlings- och influensaepidemien ringa i förhållande till den allmänna utbredningen.

Skarlakansfeber har förekommit här och der i länet, mestadels bildande små lokala epidemier inom några gårdar eller byar, tills sjukdomen 1889 blef mera allmän, dock äfven då inskränkt till ett par socknar i Askersundstrakten och kring Karlskoga.

Nervfeber har likaledes bildat små lokala byepidemier under denna period, med undantag af eftersommaren 1889, då i Örebro stad och dess allra närmaste omnejd plötsligt hopade sig en mängd sjukdomsfall, hvilka för de flesta insjuknade slutade med helse.

Återstår att nämna en rödsotsepidemi, hvilken äfven den förblef lokal med hufvudsäte i Hallsbergs municipalsamhälle och trakten deromkring.

Beträffande *den ekonomiska ställningen* har det allmänna tryck, hvarunder näringar och affärslif, synnerligast under föregående femårsperiod samt de första åren af innevarande, lidit, äfven i detta län lätit på ett känbart sätt sig förnimma. Hvad först jordbruket angår, kan det ingalunda sägas, att felslagna skördar försvårat ställningen, ty dessa hafva i allmänhet varit fullt medelmåttiga och på vissa ställen goda. Snarare torde den omständigheten, att försäljningsprisen å spanmål och andra landtmannaprodukter fallit, hafva vållat, att inkomsterna ej motsvarat utgifterna. Detta kan antagas i synnerhet hafva varit fallet, der jordbrukarne haft höga arrenden eller dryga räntor att betala. Som dock under de senaste två åren spanmålsprisen högst betydligt stigit, har äfven jordbrukarnes ställning förbättrats. Konjunkturerna för bergshandteringen hafva deremot under perioden fortfarande varit dåliga. Visserligen förbättrades de under de första månaderna af år 1890, till följd hvaraf äfven en lifvigare verksamhet i jernhandteringen utvecklade sig, men redan vid 1890 års slut voro jernkonjunkturerna åter försämrade.

Om sålunda det allmänna omdömet måste fällas, att den ekonomiska ställningen för jordbruk, bergshandtering och andra näringar under perioden varit mindre god, så torde det deremot ej kunna sägas, att för den arbetande befolkningen ställningen derigenom i samma mån försämrats. Arbetarnes anspråk på god betalning hafva stegrats och arbetsgifvarne ofta nog blifvit nödgade att tillfredsställa dessa anspråk. Tillgång på arbetare är till följd af utvandringen ej så riklig, som förut, och härtill kommer, att åtskilliga större diknings- och odlingsföretag utförts samt byggnadsverksamheten på vissa ställen varit ej obetydlig, hvilket allt bidragit att hålla arbetslönerna uppe.

I sammanhang med dessa allmänna anmärkningar tillåter sig Konungens Befallningshafvande att, i likhet med hvad i föregående berättelse egt rum, lemna följande tabellariska uppgifter angående *utsökningsväsendet* och *konkurser* under perioden.

Antalet *lagsökningar* vid Örebro landskansli synes af denna tabell:

	År 1886.	År 1887.	År 1888.	År 1889.	År 1890.	Summa lagsök- ningar.
Ståndspersoner, handlande.....	57	80	72	59	49	317
Hemmansegare och brukare af allmogestånd.....	413	436	387	323	265	1,824
Torpäro, tjänstefolk, handverkare m. fl.	149	166	155	107	86	663
Hypotekslagsökningar.....	108	129	139	110	96	582
Summa	727	811	753	599	496	3,386

Under föregående femårsperiod utgjorde lagsökningens antal härstädes 3,951.

Antalet *utsökningssmål*, hvori meddelats utslag, som bringats till verkställighet inom de särskilda fögderierna och länets städer, de ådömda skuldbeloppen, antalet anhängiggjorda *konkurser* och *exekutivt försälda fastigheter* jemte de belopp, hvartill dessa försåts, inhämtas af följande tabell:

	Utsökningsmålen		Antal anhängig- gjorda konkur- ser.	Exekutivt försälda fastigheter.	
	Antal.	Skuldbelopp, i kr.		Antal.	Försäljnings- belopp, i kr.
<i>Öster-Nerikes fögderi.</i>					
År 1886.....	103	25,964.59	11	3	59,625.—
» 1887.....	140	41,116.65	29	4	121,300.—
» 1888.....	118	55,763.90	11	1	9,050.—
» 1889.....	98	25,507.75	10	—	—
» 1890.....	108	28,814.17	2	—	—
Summa	567	177,167.06	63	8	189,975.—
<i>Vester-Nerikes fögderi.</i>					
År 1886.....	154	33,991.71	10	1	2,160.—
» 1887.....	146	38,729.27	16	3	38,000.—
» 1888.....	132	23,249.54	12	2	26,500.—
» 1889.....	105	30,577.50	17	2	3,550.—
» 1890.....	119	25,922.86	16	4	132,065.—
Summa	656	152,470.88	71	12	202,275.—
<i>Nora fögderi.</i>					
År 1886.....	70	51,025.10	11	1	2,800.—
» 1887.....	105	83,277.85	21	1	2,400.—
» 1888.....	128	46,711.23	4	2	21,000.—
» 1889.....	67	35,966.65	13	1	1,500.—
» 1890.....	100	30,228.03	6	—	—
Summa	470	247,208.86	55	5	27,700.—
<i>Lindes fögderi.</i>					
År 1886.....	70	25,555.64	4	1	1,460.—
» 1887.....	150	71,032.49	9	6	592,120.—
» 1888.....	75	44,271.57	10	2	15,280.—
» 1889.....	52	28,136.35	4	1	26,000.—
» 1890.....	59	27,763.24	9	3	21,450.—
Summa	406	196,759.29	36	13	656,310.—

K. M:s Befallningshafvandes femårsberättelser 1886—1890. Örebro län.

	Utsökningsmålen		Antal anhängig- gjorda konkur- ser.	Exekutivt försälda fastigheter.	
	Antal.	Skuldbelopp, i kr.		Antal.	Försäljnings- belopp, i kr.
Örebro stad.					
År 1886.....	103	9,160.23	21	2	13,990.—
» 1887.....	89	11,525.77	23	1	6,010.—
» 1888.....	91	19,421.01	16	2	25,800.—
» 1889.....	96	19,176.59	17	3	7,460.10
» 1890.....	60	11,148.41	17	7	56,105.—
Summa	439	70,432.01	94	15	109,365.10
Askersunds stad.					
År 1886.....	3	1,069.71	7	4	15,720.—
» 1887.....	—	—	1	15	29,155.—
» 1888.....	4	2,343.68	1	8	6,150.—
» 1889.....	2	165.—	1	1	1,701.50
» 1890.....	5	2,257.76	1	2	6,250.—
Summa	14	5,836.15	11	30	58,976.50
Nora stad.					
År 1886.....	1	430.31	3	—	—
» 1887.....	4	5,056.—	8	—	—
» 1888.....	3	30,829.75	2	—	—
» 1889.....	6	2,673.73	1	—	—
» 1890.....	1	561.09	2	1	3,900.—
Summa	15	39,550.88	16	1	3,900.—
Lindesbergs stad.					
År 1886.....	4	146.91	—	3	17,200.—
» 1887.....	31	7,560.92	3	1	15,000.—
» 1888.....	8	1,437.02	1	—	—
» 1889.....	5	1,314.55	2	—	—
» 1890.....	2	70.—	1	1	3,900.—
Summa	50	10,529.40	7	5	36,100.—

Följande tabell redovisar för ofvannämnda förhållanden i de olika fögderierna under föregående period:

Åren 1881—1885.	Utsökningssmålen		Antal anhängig- gjorda konkur- ser.	Exekutivt försälda fastigheter.	
	Antal.	Skuldbelopp, i kr.		Antal.	Försäljnings- belopp, i kr.
Öster-Nerikes fögderi.....	569	158,386.54	27	7	140,055.—
Vester-Nerikes ».....	829	185,345.21	70	7	44,550.—
Nora ».....	435	158,617.15	25	6	38,420.—
Lindes ».....	358	88,986.29	20	8	36,155.—

Dessa uppgifter, jemförda med hvarandra, visa icke något gynnsamt förhållande med afseende å den ekonomiska ställningen under innevarande femårsperiod. Lagsökningssmålen och konkursernas antal äfvensom storleken af skuldbeloppen kunna emellertid icke i och för sig anses härutinnan vara en fullt exakt gradmätare, helst omständigheter af flere slag betinga stegring eller minskning häri. Vidare lär erfarenheten, att

under tider, i ekonomiskt afseende mindre gynsamma, sådana yttringar som konkurser och ökad antal lagsökningar låta sig förnimma desto mera, ju längre den ogynsamma perioden varar.

Konungens Befallningshafvande tror sig sålunda kunna oakadt detta vidhålla sitt omdöme, att den ekonomiska ställningen i länet i allmänhet förbättrats.

För *fattigvården* inom länet innehåller den del af »Bidrag till Sveriges officiella statistik» Litt. U., som afhandlar kommunernas fattigvård och finanser fullständig redogörelse, hvilken tillika med de upplysningar rörande inom länet befintliga fattigårdar, som dels i föregående femårsberättelser, dels ock längre fram i denna berättelse finnas intagne, Konungens Befallningshafvande här får återopa.

Antalet och beskaffenheten af de under femårsperioden inom länet begångna och beifrade *brott* inhemtas af nedanstående tabell.

Årliga medeltalet af personer, som under nästföregående femårsperiod häktats för mord, dråp eller rån, utgjorde 5, för stöld eller snatteri 21½, för förfalskningsbrott 2½, för våld mot person 3, för mindre förbrytelser eller böters afsittande 221¼, för lösdrifveri 115.

Antalet brott och mindre förbrytelser har sålunda ökats, hvaremot lösdrifveriet minskats i ej ringa mån.

Hvad angår befolkningens *lefnadssätt och klädedrägt*, så hafva deri några märkbara förändringar ej egt rum, utan gäller fortfarande, hvad derom i föregående berättelser yttrats.

Beträffande *byggnadssättet* torde Konungens Befallningshafvande kunna säga, att de förändringar till det bättre, som under de senaste årtiondena egt rum, äfven under perioden fortfarande. Byggnaderna uppföras med större omsorg samt af bättre material än fordom och synes mera afseende fästas vid smakens och skönhetsinnets fordringar. Halm- och torftaken försvinna alltmera för att lemna rum åt tegel- och spåntak. Husens inredning göres bekvämare och omsorg nedlägges på att göra dem sundare, hvarjemte de yttre omgifningarne ofta förskönas genom planteringar och trädgårdsanläggningar. Till följd af den utveckling, som beträffande ladugårdsskötseln egt rum, uppföras ladugårdarne numera ofta af sten med golf af cement och inredas på ett ändamålsenligare sätt.

Beträffande städerna inom länet, så har särskildt Örebro företett en ganska liflig byggnadsverksamhet. De uppförda bygg-

naderna äro i allmänhet af ett synnerligen prydligt och tilltalande yttre.

Missbruket af starka drycker har, enligt hvad af vederbörande vitsordats, i alla länets delar aftagit. Konsumtionen af öl har väl ökats, men i åtgången af vin och blandningar med detta namn har en märkbar minskning inträdt. En allmänare upplysning, de religiösa rörelserna samt det stigande intresset för nykterhetens sak torde förtjensten af denna förbättring böra tillskrifvas. Mot missbruket af spirituösa drycker verka en mängd nykterhetsföreningar samt andra sammanslutningar för främjande af upplysning och sedlighet.

Den vikt och det inflytande på det sedliga lifvet, som ofvan anmärkta, för *allmännyttigt ändamål bildade föreningar* och sammanslutningar ostridigt ega, har föranlett Konungens Befallningshafvande att i föregående berättelser för dem, såvidt de kommit till Konungens Befallningshafvandes kunskap, redogöra med angifvande af den trakt, inom hvilken de verka. Då det är af stort intresse att iakttaga den ökning och spridning, som dylika föreningar under perioden erhållit, får Konungens Befallningshafvande på förut angifvet sätt här redogöra för dem, som finnas i kronofogdarnes och magistraternas redogörelser upptagna.

Af dylika föreningar och sammanslutningar finnas inom

Öster-Nerikes fögderi:

Mosjö socken: en s. k. blåbandsförening för nykterhetens befrämjande;

Täby socken: goodtemplarlogen »N:o 305 Engelbrekt»;

Axbergs socken: en blåbandsförening;

Ekers, Hofsta, Vintrosa, Tysslinge, Kils och Gräfve socknar: en nykterhetsförening i hvardera;

Glanshammars socken: en nykterhetsförening och en fosterländsk förening med syfte att genom föredrag och diskussion befrämja upplysning och kunskap i hvarjehanda ämnen;

Rinkaby socken: en nykterhets- och en sedlighetsförening;

Götlunda socken: en goodtemplarloge benämnd »Sickelsjö framtid»;

Askers socken: tre goodtemplarloger nemligen: »Väl gjordt», »Pingstliljan» och »Labbetorps väl» samt en blåbandsförening;

Lennäs socken: en blåbandsförening, en lokalkomité för nykterhetsverksamheten med anslutning till Örebro läns nykterhetsförbund;

Begångna och beifrade brott inom Örebro län åren 1886—1890.

År.	A n t a l p e r s o n e r h ä k t a d e f ö r																				Summa.		Från annat fängelse hittflyttade för att fortsätta sköndt straffarbete.									
	mord, dråp eller rån.		förfalsk- nings- brott.		våld mot person.		mindre förbrytelser eller böter.		stöld, med eller utan inbrott.								Snatteri		Lös- drifveri.													
									1:a resan.				2:a resan.												3:e resan.				4:e resan.			
									m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.									m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.
1886	2	6	1	—	33	—	243	4	21	2	5	1	2	—	2	—	—	—	53	5	362	18	30	—								
1887	—	5	8	1	12	—	259	6	14	2	2	—	4	1	1	1	1	—	66	8	367	24	10	—								
1888	—	3	3	—	10	—	248	7	14	1	3	—	—	—	1	1	—	1	83	18	362	31	—	—								
1889	1	5	1	1	12	—	199	8	11	2	1	1	1	—	4	—	1	—	67	15	298	32	20	—								
1890	1	3	—	1	17	—	185	6	4	2	1	1	3	—	4	—	—	—	58	21	273	34	25	—								
Summa för alla åren	4	22	13	3	84	—	1,134	31	64	9	12	3	10	1	12	2	2	1	327	67	1,662	139	85	—								
Årligt medeltal	5.2		3.2		16.8		233.0		14.6		3.0		2.2		2.8		0.6		78.8		360.2		17									

Stora Mellösa socken: en s. k. husbondeförening med ändamål att verka för tjenares och i allmänhet ungdomens lyftning i religiöst och sedligt hänseende samt för deras ekonomiska förkofran, en fosterländsk förening, goodtemplarlogen »Enigheten» och två nykterhetsföreningar;

Gellersta socken: en fosterländsk förening;

Ekeby socken: en nykterhetsförening, benämnd »Hoppets här»;

Sköllersta socken: en nykterhetsförening, benämnd »Qvismardalens ros», och en fosterländsk förening;

Svennevads socken: en goodtemplarloge vid Haddebo.

Vester-Nerikes fögderi:

Kumla socken: fyra goodtemplarloger, »Nathanael» vid Kumla, »Trofast» vid Hörsta, »Hvarandras hjälp» vid Mossby och »Unitas» vid Hallsbergs station; fem blåbandsföreningar, nemligen Kumla, Stene, Hörsta, Folkatorps och Mossby, samtliga verkande för nykterhet, samt en fosterländsk förening, arbetande för sedlighet och upplysning genom anordnande af populära föredrag;

Kräklinge socken: en blåbandsförening med ändamål att motverka dryckenskapslasten genom nykterhetsmöten och spridande af nykterhetsskrifter;

Hallsbergs socken: två goodtemplarloger, nemligen »Framtiden» vid Hallsbergs kyrka och »Vår Förhoppning» vid Hallsbergs station samt två blåbandsföreningar, en i Ålsta och en vid Hallsbergs station;

Lerbäckes socken: en blåbandsförening och fem s. k. missionsföreningar, alla bildade i ändamål att befrämja upplysning, nykterhet och sedlighet;

Viby socken: en goodtemplarloge, benämnd »Fredriksberg», och en blåbandsförening;

Bodarne socken: en goodtemplarloge, »Viktor Cassel»;

Askersunds socken: en förening, benämnd »Askersunds sockens fosterländska förening», med ändamål att främja upplysning och sedlighet;

Hammars socken: en goodtemplarloge med namn »Grufvan»;

Snaflunda socken: en goodtemplarloge, kallad »Hammaren»;

Qvistbro socken: tre blåbandsföreningar, nemligen i trakten af Qvistbro kyrka, vid Mullhyttan och vid Svartå bruk, samt en goodtemplarloge »Strömsborg».

Nora fögderi:

Nora socken: tre goodtemplarloger, nemligen »Noraskog», »Hammarby» och »Jernviljan», samt en blåbandsförening;

Vikers kapell: två goodtemplarloger, »Bergfast» och »Dalkarlsberget»;

Jernboås socken: en goodtemplarloge, kallad »P. Fjellstedt»;

Grythytte socken: två goodtemplarloger, nemligen »Hederskänslan» och »Enigheten»;

Hellefors socken: goodtemplarlogen »Ledstjernen»;

Karlskoga socken: två goodtemplarloger, nemligen »Laurentius Petri» och »Per Lagerhjelm», samt en blåbandsförening.

Lindes fögderi:

Lindes socken: en blåbandsförening, »Templet Vedevåg» vid Vedevågs bruk, »Templet Guldsmidshyttan» vid Guldsmidshyttan och en goodtemplarloge »Ingeborg»;

Ramsbergs socken: goodtemplarlogen »N:o 1006 Kloten» vid Kloten, en blåbandsförening och »Templet Nytt Hopp» vid Kärberg;

Nya Kopparbergs socken: en templarorden »Malinen» i Kopparberget, två goodtemplarloger »Strålstjernen» vid Bångbro och »Nordförbundet» vid Bergslags-Hörk, en blåbandsförening och den s. k. »Förbunds-föreningen».

Länets städer:

Örebro stad: fyra goodtemplarloger;

Askersunds stad: två goodtemplarloger;

Nora stad: två goodtemplarloger och

Lindesbergs stad: en goodtemplarloge.

Vid 1886 års början utöfvades en ordnad nykterhetsverksamhet inom länet, bland annat af två utaf hvarandra oberoende samfund, nemligen *den ursprungliga goodtemplarorden* (den amerikanska) och *den malinsska orden* (den engelska). För båda dessa ordenssamfund utgjorde medlemsantalet inom länet nämnda år 1,465, af hvilka 1,225 tillhörde det förra och 240 det senare samfundet. Under år 1887 förenades båda samfunden till den s. k. *verldsgoodtemplarorden*, som då egde 1,322 medlemmar. Till följd af olika åsikter om sättet för ordens verksamhet uppkom emellertid inom orden en skism, hvilken hade till följd att flere loger skilde sig från verldsgoodtemplarorden och sammanslöto sig till ett af denna helt och hållet oberoende samfund under namn af »*Nationalgoodtemplarorden*». En medverkande orsak till denna brytning torde äfven hafva varit en hos åtskilliga af verldsgoodtemplarordens medlemmar länge närd önskan att befria den svenska goodtemplarinstitutionen från dess förra subordinationsförhållande till utlandet.

Enligt till Konungens Befallningshafvande inkomna uppgifter är nationalgoodtemplarorden ett rent svenskt samfund, som ej lyder under eller är skattskyldigt till någon utländsk öfvermyndighet, hvadan de medel, denna orden eger att förfoga öfver, användas uteslutande till nykterhetens befrämjande inom Sverige. Denna orden lär stå på rent kristlig grund samt ej tillåta att politiska frågor inblandas i nykterhetsverksamheten. Ordens enda politiska sträfvan skall afse att få till stånd ett allmänt förbud mot rusdrycker. Orden utgifver en tidning, benämnd »Fosterlandsvännen», som har till ändamål ej blott att förfäktas nykterhetens sak, utan äfven att söka ingjuta en sann fosterländsk anda hos sina läsare.

Vid nationalgoodtemplarordens bildande anslöto sig till densamma fyra af länets loger med ett medlemsantal af 225. Sedan dess har orden varit stadd i ett hastigt framåtskridande, så att densamma hade i länet år 1889 13 loger med 552 medlemmar och vid 1890 års slut 25 loger med 1,469 medlemmar. Af dessa finnas fyra i städerna Örebro och Askersund, nemligen i Örebro: n:o 3 Örnen, n:o 28 Frihet och n:o 31 Verdandi samt i Askersund n:o 380 Vettern. På landsbygden äro förlagda 21 loger i följande socknar, nemligen n:o 107 Filos i Ekeby, n:o 390 Svea i Gellersta, n:o 325 Trofasthet i Norrbyås, n:o 321 Enighet, n:o 463 Fyrbåken och n:o 473 Hjelmarens ros i Stora Mellösa, n:o 433 Lennäs hopp och n:o 432 Seger i Lennäs, n:o 49 Nathanael och n:o 186 Trofast i Kumla, n:o 289 Vår förhoppning i Hallsberg, n:o 428 Viktoria i Gräfve, n:o 305 Engelbrekt i Täby, n:o 293 Viktor Cassel vid Laxå i Bodarne, n:o 264 Bergfast och n:o 127 Fredriksberg i Viby, n:o 435 Trofasthet och n:o 446 Fasta klippan i Svennevad, n:o 431 Redlig vid Hasselfors i Skagershult, n:o 153 Strömsborg i Qvistbro samt n:o 261 Lyckan vid Storå i Linde.

Logerna i Örebro och Kumla ega egna ordenshus. Till missionsverksamhet utbetalas omkring 400 kronor årligen.

Verldsgoodtemplarorden hade under tiden från början af förutnämnda brytning till 1889 års slut 30 loger med 860 medlemmar. Under år 1890 hade logernas antal ökats till 33 och medlemmarnes till 1,058. Af dess loger finnas 1 i Örebro, 1 i Lindesberg och 2 i Nora, samt 1 å hvar och ett af nedannämnda ställen, nemligen: Hallsbergs station, Hallsbergs kyrka, Askersund, Ämmeberg, Kopparberget, Stjernfors bruk, Dalkarlsberget, Zinkgrufvan, Åsbro, Striberg, Kortfors, Bofors, Ställberg, Bergslags-Hörk, Sickelsjö, Asker, Kloten, Hammarby bruk, Aspa bruk, Kilsmo, Högfors bruk, Brevens bruk, Ställdalen, Fellingsbro, Ramsberg, Sköllersta, Hjortqvarn, Grythytted och Degerfors bruk.

Förutom ofvan uppräknade föreningar och sammanslutningar må nämnas det inom Öster-Nerikes fögderi befintliga s. k. Folkhögskoleförbundet. Detta består af f. d. elever vid länets folkhögskola och har till ändamål att genom sammankomster, diskussioner, föreläsningar och annorledes väcka allmänhetens intresse för folkhögskolesaken.

Härjemte finnas såväl inom nämnda fögderi som inom de flesta andra trakter af länet en del föreningar af rera religiös natur, såsom kristliga ynglinga- och jungfruföreningar, missionsföreningar, de troendes församling, en s. k. nattvardsförening m. m., hvilka ock verka i samma syfte som nykterhetsföreningarne.

Af de i föregående berättelse omnämnda *förlikningsnämnder* har den i Norrbyås socken numera upphört, men sådana nämnder verka fortfarande inom Mosjö, Vintrosa, Tysslinge, Kils, Gellersta och Sköllersta socknar af Öster-Nerikes fögderi. För Kumla och Hallsbergs socknar i Vester-Nerikes fögderi finnes äfven en dylik nämnd. Inom Nora och Lindes fögderier finnas inga sådana. Då nämnderna numera ej utöfva någon mera betydande verksamhet och synas arbeta med ringa framgång, är det antagligt, att de så småningom komma att alldeles försvinna. Ehuru, såsom antydt blifvit, dessa nämnder ej göra den nytta och det gagn, som vid deras stiftande afsågos, torde det dock få framhållas, att tvistemålens antal inom länet derföre ej ökats, utan fortfarande är ringa. Orsakerna till detta glädjande förhållande torde ligga i förhöjd allmän upplysning, dryckenskapens stora minskning och framför allt i det goda och förståndiga folklynnnet.

Hvad angår *folkbildningen* och *folkskolorna*, gäller derom, hvad i föregående femårsberättelser blifvit yttradt. Undervisningen i de goda, väl ordnade och väl tillgodosedda folkskolorna bedrifves med framgång och verkar välgörande å det uppväxande släktet. Insigten om bildningens förmåner sprides till allt vidare kretsar och det är numera ej ovanligt, att allmogens söner, innan de egna sig åt landtbruket, genomgå antingen någon eller några klasser i ett elementarläroverk eller ock den i länet befintliga folkhögskolan. Hågen för läsning synes fortfarande vara i tilltagande. Mest söker denna håg sin tillfredsställelse uti tidningslitteraturen, hvilkens spridning fortfarande är i starkt tilltagande. och hvilken genom sin billighet och lätta åtkomlighet måste undantränga nästan all annan läsning. Af tidningar och tidskrifter synas de, hvilka äro af religiöst innehåll, vara de, som räkna de talrikaste prenumeranterna. Att intresse för annan läsning jemväl förefinnes, derom vittnar det förhållande, att

sockenbibliotekens bokförråd, hvilka i allmänhet äro väl valda, under perioden betydligt ökats. Nedanstående tabell redovisar för antalet band inom de olika biblioteken.

Socken eller ställe, der bibliotek finnas.	Antal band år 1890.	Socken eller ställe, der bibliotek finnas.	Antal band år 1890.	Socken eller ställe, der bibliotek finnas.	Antal band år 1890.
<i>Öster-Nerikes fögderi:</i>		Sköllersta.....	527	Hammar.....	420
Mosjö.....	200	Svennevad.....	500	Snaflunda.....	205
Eker.....	104	Boo.....	220	Summa.....	4,421
Långbro och Ånsta.....	587	Summa.....	8,088	<i>Nora fögderi:</i>	
Alnby.....	165	<i>Vester-Nerikes fögderi:</i>		Nora socken.....	863
Axberg.....	450	Hallsberg.....	245	Viker.....	352
Hofsta.....	106	Lerbäck.....	260	Jernboås.....	269
Vintrosa.....	250	Kumla.....	404	Hjulsjö.....	500
Tysslinge.....	100	Mossby rote.....	308	Grythytted.....	720
Kil.....	425	Hardemo.....	122	Hellefors.....	400
Gräfve.....	72	Kräcklinge.....	110	Karlskoga.....	399
Glanhammar.....	393	Edsberg.....	129	Bjurkärn.....	602
Rinkaby.....	375	Kniata.....	158	Summa.....	4,105
Lillkyrka.....	384	Hidinge.....	100	<i>Lindes fögderi:</i>	
Ödeby.....	70	Tångeråsa.....	316	Lindes landsförs.....	90
Götlunda.....	675	Skagershult.....	170	Ramsberg.....	700
Askers.....	600	Qvistbro.....	75	Nya Kopparberg.....	1,087
Brevens bruk.....	200	Nysund.....	459	Fellingsbro.....	205
Lennäs.....	640	Hackvad.....	40	Näsby.....	225
Stora Mellösa.....	500	Viby.....	294	Ervalla.....	243
Norrbyås.....	45	Bodarne.....	230	Summa.....	2,550
Gellersta.....	300	Askersund.....	376	Samtliga fögderier.....	10,164
Ekeby.....	200				

Enligt förra femårsberättelsen uppgingo vid 1885 års slut bandens antal i sockenbiblioteken inom Öster-Nerikes fögderi till 7,463, inom Vester-Nerikes fögderi till 3,706, inom Nora fögderi och Nora stad till 3,815 band, inom Lindes fögderi och Lindesbergs stad till 2,557 och i Örebro till 1,627 band. Biblioteken i Nora och Lindesberg äro gemensamma med dem för landsförsamlingarne af samma namn. Inom Mossby rote af Kumla socken finnes äfven ett bibliotek, hvilket, grundadt under år 1874, ej förut varit i femårsberättelsen upptaget. Bandantalet i detta bibliotek uppgick vid 1890 års slut till 308, hvadan samtliga inom Vester-Nerikes fögderi befintliga bibliotek vid 1890 års slut innehöllo tillsammans 4,421 band.

Stadsbiblioteket i Örebro har i afseende å bandantalet minskats från 1,627, som det utgjorde vid 1885 års slut, till 1,558. Detta beror dock på att utgallringar, som ansetts nödiga, blifvit under perioden verkställda. Enligt magistratens i Örebro uppgift läser biblioteket under perioden hafva blifvit mindre flitigt begagnadt ity att, under det 2,643 personer, af hvilka voro 233 ståndspersoner, 524 handverkare och 1,886 arbetare, under år 1885 erhållit boklån, endast 216 personer, deraf 27 ståndspersoner, 74 handverkare och 115 kroppsarbetare, erhållit boklån under år 1890. Biblioteket i Örebro är tillgängligt för allmänheten hvarje helgfri lördag mellan klockan 6—8 e. m. samt dessutom under tiden från den 1 oktober till den 1 maj hvarje helgfri onsdag mellan klockan 7—8 e. m.

Om det i staden Askersund befintliga bibliotek har ej lemnats uppgift angående bandens antal, men meddelar magistraten, att detsamma, ehuru ej stort, fortfarande ganska flitigt anlitas, men att något anslag till detsamma ej blifvit från stadens sida under perioden äskadt.

Af förestående synes, att sockenbibliotek finnas i samtliga kommuner med undantag af Täby socken inom Öster-Nerikes fögderi.

De *skismatiska rörelserna* inom länet synas fortgå och utbreda sig ungefärligen i samma proportion som under föregående femårsperiod. Någon förändrad riktning torde de i allmänhet ej kunna sägas hafva tagit, äfven om å ett och annat ställe uppträdt nya sekter.

Bland dessa torde särskildt få nämnas den sekt, som under 1885 och 1886 uppkommit i Kräklinge socken under namn af *Helgelseförbundet*. Denna sekt, som har sina hufvudsakligaste anhängare inom Vintrosa socken af Öster-Nerikes fögderi, Kräklinge socken af Vester-Nerikes fögderi, Ervalla socken af Lindes fögderi samt Örebro stad, lär hafva till ledare en i Kräklinge socken bosatt f. d. prestman. Sekten utmärker sig för en metodistisk stegring af syndfrihetsläran med ett betänkligt ringaktande af all annan religiös lifsyttning och verksamhet. Till följd af sektens medlemmars förnekande af arfsynden och påstående att de äro syndfria, benämnas de ofta af allmänheten »helgonister». De afhålla sig från den offentliga gudstjensten och nådemedlen, förkasta barndopet och fira nattvarden inom slutna dörrar samt förrätta dop endast under sommaren i det fria. Inom sekten utvecklas för närvarande en ej obetydlig verksamhet för bildande af missionärer, som utsändas såväl inom länet som till utlandet. Huruvida denna sekt kan räkna på en allmännare tillslutning, torde vara svårt att afgöra. I Örebro lär ett hundradetal personer slutit sig till denna sekt, som har sin gudstjenstlokal belägen i huset n:o 15 vid Storgatan. I Örebro tryckes äfven sektens tidning, som kallas »Trons segrar».

Betydlig uppmärksamhet har under perioden äfven väckts af den verksamhet, som den s. k. *Frälsningsarmén* utöfvat. Denna rörelse, som först uppkom i England, har derifrån utsträckt sin verksamhet äfven till Sverige. År 1882 uppträdde armén för första gången i Stockholm med uppgifvet ändamål »att med alla tillåtna medel söka med Kristi evangelium nå och upprätta hufvudsakligen de djupast sjunkna och i allmänhet för öfriga samfund otillgängliga samhällslagren». Från Stockholm har armén spridit sig till öfriga delar i riket. Frälsningsarmén har sitt tillhåll hufvudsakligast i städerna. I Örebro har den förskaffat sig egen församlingslokal, hvarest hållas dagliga sammankomster, hvilka talrikt besökas af medlemmar ur samhällets lägre lager. Rörelsens hufvudsyfte tyckes vara att genom de medel, som anses mest slå an å arméns publik, fästa denna publiks uppmärksamhet å religionen. Arméns fullt militäriska organisation och dess uppseendeväckande tillvägagående äro så allmänt kända, att någon redogörelse härför icke kan vara af nöden. Ehuru dessa tillvägagående, använda i religionens tjänst, förefalla högst egendomliga, har dock arméns uppträdande i Örebro ej varit af beskaffenhet att påfordra något vidare ingripande från ordningsmaktens sida. I Askersund började armén uppträda under år 1889. Ehuru den derstädes i början väckte mycken uppmärksamhet och äfven förvärfvade sig ej så få anhängare, förlorade den dock inom kort all betydelse, så att densamma numera kan

sägas vara så godt som upplöst i Askersund, ty enligt magistratens derstädes uppgift finnas endast några personer, som fortfarande kunna räknas till arméns anhängare, och någon särskild föreståndare för den finnes ej. I Nora har armén inköpt hälften af ett bönehus, och lär arméns verksamhet derstädes fortfarande vara ganska liflig. Från Lindesberg finnas ej några uppgifter om arméns verksamhet derstädes. Å landsbygden har armén fast organiserat sig inom Vester-Nerikes fögderi och derinom vunnit ganska stor tillslutning, synnerligast vid Kumla och Hallsbergs stationer, hvarest sammankomster och föredrag regelbundet hållas. Ehuru utskickade från armén uppträdt inom de öfriga fögderierna och hållit sammankomster å olika platser, hafva de dock ej lyckats att skaffa sig allmänhetens förtroende eller att vinna någon nämnvärd tillslutning med undantag af i Nora fögderi, der armén under sista året å en eller annan plats vunnit ej obetydlig framgång.

Till de i föregående berättelser omförmälda, af staten erkända *metodistepiskopalförsamlingarne* i länet hafva numera kommit ytterligare två, nemligen: 1:o Israel, metodistepiskopalförsamling i Lerbäckes socken, hvilken på ansökning af åtskilliga personer inom nämnda socken Kungl. Maj:t genom nådigt bref af den 18 augusti 1886 förklarar af staten erkänd, med rätt till offentlig religionsöfning under de vilkor och bestämmelser, som i kungl. förordningen den 31 oktober 1873 stadgas; och 2:o Degerfors metodistepiskopalförsamling, hvilken genom nådigt bref den 16 november 1888 förklarats af staten erkänd under enahanda vilkor, som för ofvannämnda församling stadgats.

Bägge församlingarne hafva anställt föreståndare och derom hos Konungens Befallningshafvande gjort anmälan.

I fråga om antalet medlemmar, som tillhöra metodistepiskopalförsamlingarne inom länet, hafva följande upplysningar vunnits:

F ö r s a m l i n g a r .	Antal medlemmar.		
	På prof.	Ständige.	Lokalpredikanter.
Bofors	20	189	3
Degerfors	44	178	1
Hallsberg och Lerbäck	25	234	2
Laxå och Hardemo	13	285	3
Lekhyttan	19	119	2
Lindesberg	37	161	4
Åtorp	30	149	3
Örebro	34	390	6
Summa	222	1,705	24

Mormonismen, som förut räknat ej så få anhängare i Örebro, synes derstädes vara i så starkt aftagande och dragningskraften hos denna sekts läror så ringa, att, enligt magistratens i Örebro uppgift, några religiösa sammankomster, ledda af denna sekts apostlar, icke under perioden der förekommit.

Såsom ett gemensamt omdöme om de skismatiska rörelserna inom länet kan sägas, att de, ehuru till sin grund antikyrkliga, dock i allmänhet ej numera, såsom förr, uppträda med bitterhet mot statskyrkan; och om man å ena sidan måste ogilla de tendenser, som bland sekterna göra sig gällande, kan å andra sidan ej förnekas, att den religiösa rörelsen i hög grad bidragit till

ökande af sedlighet och allvar i lefvernet. Huru stark rörelsen i sig sjelf är, framgår tydligt af de uppoffringar, de obemedlade klasserna göra för anskaffande af medel till uppförande af bönehus och församlingslokaler.

Nedanstående tabell utvisar, hvilka bönehus, missionshus eller andra för sammankomster till *gemensamma andaktsöfningar afsedda byggnader*, såvidt Konungens Befallningshafvande har sig bekant, å *landsbygden* inom länet under femårsperioden tillkommit, byggnadernas värde och belägenhet, äfvensom hvilket tros- eller kyrkosamfund byggnadens egare eller innehafvare tillhöra:

Fögderi och socken.	Hemman eller lägenhet, å hvars egor byggnaden är uppförd.	Värde i kronor.	Det tros- eller kyrkosamfund, hvartill egarne eller disponenterna af byggnaden höra.
<i>Öster-Nerikes fögderi.</i>			
Asker	Lägenheten Stohagen ¹⁾	20,000	Baptismen.
Stora Mellösa	Röhammars by ²⁾	800	Evangelisk-lutherska.
Täby	Stora Ulfgryt ²⁾	600	D:o.
Eker	Ekers by ²⁾	800	D:o.
Almby	Ekeby ²⁾	800	D:o.
Gräfve	Åkerby ³⁾	600	D:o.
Glanshammar	Rönö ³⁾	3,000	D:o.
Sköllersta	Käfvsta ³⁾	5,000	D:o.
<i>Vester-Nerikes fögderi.</i>			
Hardemo	Eneby	1,000	Baptismen.
Kräklinge	Sörby	—	Evangelisk-lutherska.
Kumla	Södra Sanna	10,000	D:o.
Bodarne	Laxå kapell	10,000	Metodismen.
Hackvad	Helgesta	1,000	Baptismen.
Edsberg	Vägen	1,000	Evangelisk-lutherska.
Snaflunda	Kärberg	1,500	D:o.
<i>Nora fögderi.</i>			
Hellefors	Sången ⁴⁾	1,500	Evangelisk-lutherska.
Karlskoga	Sibberboda ⁵⁾	3,000	D:o.
„	Bohult	5,000	S:t Petri Metodist-episkopalförsamling.
<i>Lindes fögderi.</i>			
Linde	Aspa	2,000	Evangelisk-lutherska.
„	Björkhyttan	2,000	D:o.
„	Jönshyttan	2,000	D:o.
„	Högestaboda	2,000	D:o.
„	Mårdshyttan	1,200	D:o.
„	Qvarnaberget	5,000	D:o.
„	Öskebohyttan	1,000	D:o.
„	Öskevik	2,000	D:o.
„	Förneboda	1,500	D:o.
„	Vedevåg ⁶⁾	2,000	D:o.
Fellingsbro	Bergaby	2,000	D:o.
„	Fyrby	2,000	Baptismen.
„	Gästa	2,000	D:o.

¹⁾ 1885 nedbrann det förut å lägenheten uppförda, till 5,000 kronor taxerade bönehus, i stället för hvilket det nuvarande stora och prydliga bönehuset blifvit uppbyggt. — ²⁾ Ut i denna byggnad hållas sammankomster för andaktsöfningar, hvarvid uppträda predikanter af hvilket samfund som helst. — ³⁾ Föreningen håller jemväl söndagsskola. — ⁴⁾ Medlemmarne äro separatistiskt sinnade, kalla sig »Guds församling i Sången». — ⁵⁾ »Karlskoga missionsförening». — ⁶⁾ Tillhör Vedevågs bruksegare och upplåtes åt kringvandrande predikanter.

Vid 1880 års slut funnos å landsbygden inom länet 75 bönehus eller andra för andaktsöfningar afsedda byggnader, deraf 20 inom Öster-Nerikes, 31 inom Vester-Nerikes, 17 inom Nora och 7 inom Lindes fögderi, och var sammanräknade värdet af dessa byggnader 184,400 kronor. Vid 1885 års slut hade en af dessa byggnader, nemligen det vid lägenheten Stohagen invid Askers by i Askers socken befintliga bönehus nedbrunnit, men under femårsperioden 1881—1885 tillkommit 11 i Öster-Nerikes, 7 i Vester-Nerikes, 3 i Nora och 8 i Lindes fögderi eller tillsammans 29 med ett sammanräknadt värde af 47,520 kronor, så att vid 1885 års slut funnos å länets landsbygd 103 för andaktsöfningar afsedda dylika byggnader till ett sammanräknadt värde af 226,920 kronor. Under den tidrymd, denna berättelse omfattar, hafva å länets landsbygd uppförts 31 bönehus, missionshus eller andra för sammankomster till gemensamma andaktsöfningar afsedda byggnader, deraf 8 inom Öster-Nerikes, 7 inom Vester-Nerikes, 3 inom Nora och 13 inom Lindes fögderi, med ett värde af 92,300 kronor. Af de förut befintliga bönehusen hafva de vid Riseberga i Edsbergs socken och Norra Löfval i Ljusnarsbergs socken upphört att såsom bönehus användas. Frånräknas nu dessa jemte tvenne andra, som blifvit dubbelt upptagne, samt iakttages det förändrade värdet å en del äldre bönehus, så återstå vid periodens slut å länets landsbygd tillhoppa 130 dylika byggnader med ett sammanräknadt värde af 331,420 kronor.

Liturgisk gudstjenst förättas å *landsbygden* icke blott i de allmänna sockenkyrkorna, utan *äfven* inom nedannämnda socknar:

1:o Askers socken af Öster-Nerikes fögderi dels i en vid Brefven uppförd brukskyrka och dels i ett vid Bysta sätesgård uppfördt kapell. I kapellet predikas hvar fjerde sön- eller helgedag och i brukskyrkan öfriga söndagar af en därför särskildt anställd predikant, boende vid Brefven och aflönad af innehafvaren af Bysta fideikommiss, hvilken jemväl underhåller kapellet och kyrkan;

2:o Hammars socken af Vester-Nerikes fögderi i Olshammars kapell, hvarest genom egarens af Aspa bruk försorg gudstjenst förrättas hvar fjerde söndag af komministern i Askersunds landsförsamling och Hammars socken; varande rättigheten att kalla brukspredikant vid ifrågavarande kapell icke under längre tid begagnad;

3:o Qvistbro socken af Vester-Nerikes fögderi uti en å Svartå bruks egendom till bönerum använd sal, hvarest läraren vid den s. k. Fockska skolinrättningen hvarje sön- och helgedag förrättar gudstjenst;

4:o Karlskoga socken af Nora fögderi vid Degerfors och Kedjeåsen;

5:o Grythytte socken af Nora fögderi vid Rockesholm och Elfvestorp; samt

6:o Fellingsbro socken af Lindes fögderi vid Grönboda och Finnåker.

Vid samtliga dessa sistnämnda sex ställen förrättas liksom i de allmänna sockenkyrkorna af vederbörande församlings presterskap vissa söndagar gudstjenst.

Hvad angår länets *städer*, utvisar tabellen å följande sida, hvilka för sammankomster till *gemensamma andaktsöfningar afsedda byggnader* der finnas.

	Värde i kronor.	Tros- eller kyrkosamfund, hvertill egarne eller dispo- nenterne af byggnaden höra.
<i>Örebro.</i>		
Kungsgatan 11 ¹⁾	12,900	Evangelisk-lutherska.
Köpmangatan 19 ²⁾	35,500	Baptismen.
Nygatan 8 ³⁾	10,700	Metodist-episkopalförsaml.
Vasagatan 6--8 ⁴⁾	29,000	Evangelisk-lutherska.
Köpmangatan 31 ⁵⁾	10,000	
Gamla gatan 12 ⁶⁾	—	
<i>Askersund.</i>		
Baptisthuset ⁷⁾	5,400	Baptismen.
Missionshuset	6,400	Evangelisk-lutherska.
<i>Nora.</i>		
Qvarteret Vulkan i stadens sydvästra del ⁸⁾	5,000	Baptismen.
N:o 59, qvarteret Mercurius ⁹⁾	3,000	Evangelisk-lutherska.
<i>Lindesberg.</i>		
Nedre gatan i närheten af jernvägssta- tionen ¹⁰⁾	4,000	Evangelisk-lutherska.
D:o d:o	6,000	Metodist-episkopalförsaml.

Förutom förenämnda bönhus hyras samlingslokaler af följande föreningar, nemligen: i Örebro, Gamla gatan n:o 7 af »utilisterna», Gamla gatan n:o 9 af »adventisterna», Svedenborg å vester af »De sista dagarnes heliga» samt i Lindesberg, gården n:o 95—96 i qvarteret Väduren af »baptisterna».

Inom länet finnes numera icke någon frivillig skarpskytteförening. Den enda, som vid föregående femårsperiods slut fortfarande fanns kvar, nemligen Örebro frivilliga skarpskytteförening, har under denna period upphört och blifvit ersatt af Örebro skytteförening, som vid slutet af år 1890 räknade 232 aktiva medlemmar, fördelade med 129 på Örebro centralafdelning, 32 på Glanshammars, 38 på Gellersta och 33 på Skogaholms filialafdelningar. Föreningen eger 100 målskjutningsgevär. Inom centralafdelningen öfvas målskjutning, exercis, marsch, manöver och fälttjänst, men inom filialafdelningarna endast målskjutning.

¹⁾ Benämnes »Lutherska bönhuset» och tillhör »Gammal-lutheranerna». — ²⁾ Benämnes »Betelkapellet». — ³⁾ Benämnes »Salemkapellet». — ⁴⁾ Benämnes »Vasakyrkan» och tillhör »Brödräfsföreningen». — ⁵⁾ Tillhör Frälsningsarmén. — ⁶⁾ Lokalen hyres af »Hjälpsförbundet» för en årlig hyra af 300 kronor och kallas »Norra Salen». — ⁷⁾ Tillhör »Sällskapet för befrämjande af upplysning och sedlighet». — ⁸⁾ Huset tillhör »Örebro sällskap för befrämjande af sedlighet» och begagnas af de i Nora varande baptister, de der icke utträtt ur statskyrkan. — ⁹⁾ Tillhör Nora missionsförening och Frälsningsarmén gemensamt. — ¹⁰⁾ Tillhör Lindes missionsförening.

Pris äro under år 1890 utdelade för uppnådda högst 64 och lägst 57 point.

Askersunds skyttegille, för hvilket Konungens Befallningshafvande den 19 oktober 1885 fastställt reglemente, räknade vid 1890 års slut 22 medlemmar. Under år 1886 lät gillet uppföra en skjutpaviljong för en kostnad af 300 kronor. Gillet, som eger 5 målskjutningsgevär, har under perioden utbetalt i pris 119 kronor och för ammunition 440 kronor.

Inom Lindesberg bildades under förra femårsperioden ett skyttegille, för hvilket Konungens Befallningshafvande den 15 april 1885 fastställt reglemente. Vid 1885 års slut hade detta gille 35 medlemmar, men har deras antal under denna period ökat till 50. Under år 1887 uppförde gillet åt sig en ny skjutpaviljong för en kostnad af 410 kronor, hvaraf 250 kronor voro bidrag af staten.

Under förra femårsperioden bildades inom Nya Kopparbergs härad ett skyttegille. Medlemmarnes antal uppgick vid 1890 års slut till 68. Gillet har egen skjutbana med paviljong å Dalsbo egendom, belägen 1 kilometer från kyrkbyn, samt eger 5 gevär.

Inom Karlskoga härad bildades den 15 maj 1886 ett skyttegille, för hvilket Konungens Befallningshafvande den 30 april 1887 fastställde stadgar. Gillet räknade vid 1890 års slut 55 medlemmar samt hade 18 gevär, hvaraf dock 7 tillhörde staten. Gillet har åt sig uppfört en paviljong för en kostnad af 800 kronor, af hvilken summa staten bidragit med 450 kronor.

Under år 1886 bildades Kils skyttegille. Gillet, som har 2 gevär, räknade vid 1890 års slut 32 medlemmar. Någon skjutpaviljong har gillet af brist på medel ej ännu förskaffat sig, men eger gillet en egen skjutbana å Vallby egor.

Beloppen af de statsmedel, skyttegillena inom länet fått uppbära under hvart och ett af de ifrågavarande fem år, inhemtas af nedanstående tabell:

År.	För skytteförening och skyttegillen.						Till gemensamma täfningsskjutningar länsvis.			
	Örebro.	Åskersund.	Kopparberg.	Linde.	Karlskoga.	Kil.	Summa kronor.	Täffingars anordnande.	Målskjutningspremier.	Summa kronor.
1886.....	852	99	153	123	—	—	1,227	150	409	559
1887.....	948	99	144	66	201	162	1,620	150	540	690
1888.....	79	12	35	23	49	30	228	100	228	328
1889.....	150	15	57	18	30	18	288	100	288	388
1890.....	109	12	44	15	33	8	221	75	221	296
Summa kronor	2,138	237	433	245	313	218	3,584	575	1,686	2,261

3. Näringar.

A) **Jordbruk** och B) **Boskapsskötsel**. I afseende å dessa näringar torde Konungens Befallningshafvande få återropa de statistiska uppgifter, som af länets hushållningssällskap årligen afgifvas och af Kungl. Statistiska Centralbyrån offentliggöras, samt vidare de upplysningar, som, hufvudsakligen meddelade af länets hushållningssällskap, här nedan omförmälas.

Tabellen å nästa sida, som sammandragits ur hushållningssällskapets berättelser, utvisar ej mindre, hvad af den dugliga marken belöper på dels träd-, humle- och kålgårdar, dels åker och annan odlad jord, dels naturlig äng och dels skogbärande mark, än äfven den odlade *egoviddens användning* för särskilda ändamål under de olika åren af denna period:

År.	Antal hektar af den dugliga marken som belöpte på				Antal hektar af odlade egoviddens som användes till								
	träd-, humle- och kålgård.	åker och annan odlad jord.	naturlig äng.	skog- bärande mark.	höstsäd.	vårsäd;		potatis.	andra rot- frukter.	spånads- växter.	gräs och andra foder- växter till		träde.
						stråsäd.	bulj- växter.				bete.	skörd.	
1886.....	1,398	140,811	40,611	505,292	17,413	43,833	1,817	5,811	502	121	3,278	51,111	16,875
1887.....	1,400	142,537	39,254	504,130	17,390	45,448	1,961	5,859	519	113	3,616	50,827	16,804
1888.....	1,439	143,767	38,127	502,649	17,389	46,596	1,726	5,810	518	110	3,475	51,222	16,921
1889.....	1,454	145,075	36,963	502,159	17,487	46,970	1,772	6,049	578	145	3,513	51,436	17,134
1890.....	1,486	147,161	36,555	508,011	17,958	47,235	1,827	6,003	611	134	3,419	52,464	17,510

I föregående berättelse finnes uppgifvet, att den odlade jorden inom länet, träd-, humle- och kålgårdar deri ej inberäknade, utgjorde vid 1880 års slut 267,734 tunnland eller, förvandlade i nya mått, 132,167 hektar, och vid 1885 års slut 281,333 tunnland eller 138,880 hektar. Vid 1890 års slut skall den hafva stigit till 147,161 hektar. Den odlade jordens areal har således äfven under denna period ökats ganska betydligt, eller med 8,281 hektar. Vid lika fördelning af dessa 8,281 hektar, hvarmed åkerjordens areal under denna period ökats, komma 1,656 hektar på hvart och ett af periodens fem år, men enligt uppgifterna äro siffertalen ganska olika för de olika åren eller respektive 1,931, 1,726, 1,230, 1,308 och 2,086 hektar.

Man finner dock, att med en tillväxt i åkerarealen af 8,281 hektar öfverensstämmer ej den sammanräknade arealen af de nyodlingar, som, enligt de från kommunerna lemnade uppgifterna, blifvit under hvart och ett af periodens år verkställda. Enligt dessa skulle nyodlingarne under åren utgjort 2,540, 1,629, 977, 1,054 och 290 eller tillsammans 6,490 hektar, en summa, som med 1,791 hektar understiger den förutnämnda uppgiften om åkerarealens tillväxt.

Såsom förklaring af detta missförhållande torde få antagas, att primäruppgifterna om nyodling fattats i en så inskränkt bemärkelse som möjligt samt å andra sidan att åkerns verkliga areal blifvit för hvarje år allt bättre känd.

Uppgifterna om nyodlingar visa ock, att de numera ej fortgå i samma utsträckning som förut. Huruvida detta beror på, att de vidsträckta nyodlingar, som varit en följd af den nu fullbordade Hjelmaresänkningen, numera blifvit avslutade eller på andra förhållanden, torde komma att visa sig af nästa femårsberättelse.

Angående den odlade jordens beskaffenhet inom länet gäller hvad i föregående femårsberättelser derom blifvit yttradt, eller att med undantag för den jord, som till följd af sjösänkningar och dylika företag på senare tider förvandlats från naturlig äng till åker, den i allmänhet icke kan anses annorlunda än som medelmåttig; dock torde jemväl kunna sägas, att den i allmänhet är af sådan beskaffenhet, att alstringskraften hos jorden i det närmaste betingas af det mer eller mindre goda sätt, hvarpå den brukas.

I afseende å sättet för den odlade jordens brukning har under perioden någon väsentlig förändring ej inträdd. Vexelbruket har så godt som helt och hållet undanträngt de gamla föräldrade brukningssätten. Ännu är detta dock på olika ställen ganska olika anordnad. Vid några få mindre hemmansdelar i sex af länets kommuner brukas jorden i tre skiften och i två kommuner lär tvåskiftesbruket ännu vara bibehållet. Å en del genom sjösänkningar eller invallning vunnit ängsmark har hafre såtts år efter år. Visserligen hafva rika skördar inhöstats,

men genom den år efter år skedda besåningen med vårsäd har derjemte ogräs i mängd innästlat sig, hvarigenom hafreplantorna förqväfts och fara uppkommit, att framtida skördar ej skola blifva lika vinstgivande som förut. Under slutet af perioden hafva därför många brukare af sjösänkingsjord måst öfvergifva det dittills följda brukningssättet och, till förekommande af ogräsets öfverhandtagande, införa voxelbruk äfven å dylika marker.

Beträffande jordbrukets allmänna ställning inom länet gäller hvad i sådant hänseende i föregående berättelser omförmäles. Jordbruket har under perioden varit i ett ständigt framåtskridande. Visserligen förspörjes klagan öfver, att jordbruket bedrifves allt för extensivt och lemnar för liten ren behållning. Detta torde dock härleda sig mindre af brist på god vilja och arbetssamhet än från saknaden af tillräckligt förlagskapital. En märkbar sträfvand skönjes ock att uppbirga jorden i högre kultur genom rikare gödsling. Tillgången å naturlig sådan har äfven ökats genom boskapsskötselns betydliga utveckling, men äfven konstgjorda gödningsämnen användas i stor mängd. Grunddikning har äfven blifvit utförd å ej obetydliga områden och genom torrläggning af förut vattensjuka marker har den odlade jordens areal ökats och förbättrats. Såsom ett glädjande tecken till, att landtbruket äfven gått framåt i intensivt hänseende, må nämnas det sträfvande, som under perioden gjort sig gällande, att förskaffa sig renare och kraftigare utsäde, hvarigenom äfven rikare skördar vunnits. Detta sträfvande, som visat sig öfverallt i Sverige, har föranlett jordbrukare att särskildt lägga sig vinn om att odla spannmål, afsedd till utsäde. Ej obetydliga kvantiteter af utsädesspannmål hafva ock med goda resultat blifvit för-sälda från länet.

Den *mängd utsäde*, som af hvart sädesslag vanligen utsås per hektar, är fortfarande densamma, som förr uppgifvits. Mängden af det utsäde, som användts till besående af den odlade jorden, uppgifves hafva utgjort i hektoliter:

	År 1886.	År 1887.	År 1888.	År 1889.	År 1890.	Medeltal åren	
						1886—1890.	1881—1885.
Hösthvete.....	5,213	5,334	5,978	6,076	6,510	5,822	4,931
Vårhvete.....	1,503	1,300	1,295	1,357	1,285	1,348	1,708
Höstråg.....	35,734	36,092	35,367	35,413	36,261	35,773	36,368
Våråg.....	100	92	96	128	159	115	98
Korn.....	7,590	7,490	7,307	7,254	7,093	7,347	9,769
Hafre.....	157,855	162,073	165,788	172,438	170,203	165,671	146,412
Blandsäd.....	2,795	2,996	2,868	2,348	2,531	2,707	2,817
Ärtor.....	2,854	2,915	2,792	2,823	3,027	2,882	3,291
Bönor.....	274	286	250	301	270	276	336
Vicker.....	3,090	3,411	3,315	2,538	2,830	3,037	3,310
Potatis.....	104,251	105,076	103,107	104,688	102,656	103,955	105,446
Lin och hampa.....	223	204	214	253	213	221	284

Medeltalen af utsädet för hvarje sädesslag under föregående femårsperiod hafva, efter skedd förvandling till nytt mått, blifvit för jämförelsens skull i tabellen intagna. Här af synes, att utsädesmängden under innevarande period ökats hvad angår höst-

hvete med 891, vårråg med 17 och hafre med 19,259 hektoliter, men minskats beträffande öfriga sädesslag.

Den inom länet skördade grödan uppgifves, utan afdrag för utsädet, hafva under hvarje af åren 1886—1890 uppgått till följande belopp (i hektoliter eller deciton):

		År 1886.	År 1887.	År 1888.	År 1889.	År 1890.	Medeltal åren	
							1886—1890.	1881—1885.
Hösthvete	hl.	43,777	47,085	44,917	48,807	52,757	47,468	32,397
Vårhvete	„	8,110	7,484	6,733	6,735	6,534	7,119	9,460
Höstråg	„	300,741	306,551	283,485	292,260	293,703	295,348	252,936
Vårråg	„	508	470	491	593	822	577	466
Korn	„	50,025	51,698	47,105	44,015	45,516	47,672	60,575
Hafre	„	1,003,376	1,088,216	1,116,036	913,453	1,191,336	1,062,483	893,553
Blandsäd	„	19,386	21,541	20,135	12,832	20,006	18,780	18,038
Ärter	„	18,632	19,941	9,032	16,387	12,069	15,212	18,362
Bönor	„	1,210	1,117	722	1,032	1,005	1,017	1,118
Vicker	„	12,063	11,944	5,394	6,874	9,704	9,196	11,168
Potatis	„	714,015	848,609	602,782	780,287	472,226	683,583	590,649
Andra rotfrukter	„	86,155	100,468	88,398	148,203	129,797	110,604	70,209
Linfrö	„	486	381	360	593	365	437	520
Lin, spånadsämne, dt.	„	338	319	337	324	322	328	430
Hö från odlad jord	„	1,009,640	827,072	1,199,043	1,056,406	1,455,497	1,109,532	1,177,132

Rörande skörden af gräs och andra till grönfoder afsedda växter samt hö från naturlig äng och skogsmark hafva under perioden dels icke några, dels alltför mycket ofullständiga uppgifter från kommunerna inkommit, hvarför några belopp icke, såsom förr skett, kunnat upptagas i ofvanstående tabell. I sist intagna tabell har, på sätt i fråga om utsädet skett i den näst förut införda tabellen, för jämförelsens skull medeltalet af den skördade grödan för föregående period jemväl upptagits. Här af synes, att hösthvete, råg, hafre, blandsäd, potatis och rofvor m. m. i medeltal under denna period lemnat större afkastning än under den föregående; deremot har ett motsatt förhållande egt rum i fråga om vårhvete, korn, alla baljväxter, lin och hö från odlad jord.

I fråga om de särskilda årens skörd, uppskattad i korntal af utsädet (utan afdrag för detta), återopar Konungens Befallningshafvande de hit inkomna, till Kungl. Statistiska Centralbyrån insända och der bearbetade rapporter. Dessa gifva det resultat, som utvisas af nedanstående sammandrag:

	År 1886.	År 1887.	År 1888.	År 1889.	År 1890.
Hösthvete.....	8'60	8'88	7'63	8'58	8'26
Vårhvete.....	5'21	5'82	5'23	5'30	5'91
Höstråg.....	8'75	8'90	7'66	8'55	8'08
Vårråg.....	5'50	6'00	—	—	5'00
Korn.....	6'24	6'84	6'45	6'21	6'21
Hafre.....	6'81	6'73	6'90	5'61	7'95
Blandsäd.....	6'33	6'49	6'77	6'58	7'64
Ärter.....	6'93	6'79	3'86	7'41	3'44
Bönor.....	5'69	6'83	4'85	7'50	6'13
Vicker.....	6'22	5'73	3'99	6'02	4'88
Potatis.....	6'97	9'94	6'04	9'27	3'38
Linfrö.....	3'10	2'90	2'20	3'00	2'40

Handelsprisen å jordbrukets och boskapsskötselns alster inhemtas af här nedan intagna tabell, grundad å de pris, som rådt i residensstaden Örebro:

		Hete	Råg	Korn	Hafre	Ärter	Potatis	Flis	Kött	Suor
		Kr. pr 100 kilogram.				Kr. pr 1 hl.		Kr. pr 1 kilogr.		
År 1886	Januari....	11'17	10'00	10'00	8'70	9'40	2'58	0'71	0'47	1'65
	April.....	11'17	9'64	10'00	9'64	8'79	2'27	0'79	0'47	1'41
	Juli.....	11'17	9'29	9'64	8'47	8'19	1'97	0'65	0'47	1'17
	Oktober...	12'35	9'17	9'64	8'00	8'19	2'27	0'65	0'44	1'65
År 1887	Januari....	12'58	9'29	9'41	7'64	8'49	2'42	0'62	0'49	1'65
	April.....	13'05	8'94	9'04	7'29	7'58	2'12	0'62	0'44	1'62
	Juli.....	14'35	9'41	9'04	7'29	7'58	2'58	0'59	0'50	1'17
	Oktober...	11'41	7'53	7'06	6'25	7'58	1'52	0'59	0'41	1'51
År 1888	Januari....	12'58	8'23	7'29	7'17	6'36	1'67	0'57	0'41	1'41
	April.....	14'00	8'82	7'65	7'41	7'58	1'82	0'53	0'47	1'34
	Juli.....	15'29	9'76	8'47	7'76	7'58	1'67	0'47	0'59	1'22
	Oktober...	15'29	10'47	9'64	7'53	13'34	2'58	0'62	0'59	1'58
pr 100 kg.										
År 1889	Januari....	14'50	10'00	10'60	7'70	14'00	3'20	0'62	0'60	1'60
	April.....	11'25	10'25	10'00	7'50	15'00	3'50	0'65	0'59	1'55
	Juli.....	11'00	10'50	10'25	7'75	14'75	2'50	0'68	0'58	1'40
	Oktober...	14'75	11'40	10'60	7'65	12'00	2'00	0'65	0'50	1'50
År 1890	Januari....	16'50	14'00	12'50	10'80	14'00	2'50	0'62	0'53	1'70
	April.....	16'00	13'00	13'00	10'75	14'00	2'70	0'90	0'62	1'65
	Juli.....	16'50	13'00	12'75	10'25	14'00	3'20	0'90	0'70	1'20
	Oktober...	15'75	11'50	10'75	8'00	14'50	4'50	0'75	0'65	1'50
pr 1 hl.										
Medeltal för	1886....	11'47	9'52	9'82	8'70	8'64	2'27	0'70	0'46	1'47
	1887....	12'90	8'79	8'64	7'14	7'81	2'16	0'61	0'46	1'49
	1888....	14'29	9'32	8'26	6'97	8'71	1'94	0'55	0'51	1'39
	1889....	12'88	10'54	10'84	7'62	13'94	2'80	0'65	0'57	1'51
pr 100 kg.										
	1890....	16'19	12'40	12'25	9'95	14'12	3'23	0'79	0'62	1'51

Markgångsprisen å spannmål angifvas i följande tabell:

År.	Hvete, kr.		Råg, kr.		Korn, kr.		Hafre, kr.		Blandsäd 1/2 korn och 1/2 hafre, kr.	
	per kubik- fot.	per hekto- liter.	per kubik- fot.	per hekto- liter.	per kubik- fot.	per hekto- liter.	per kubik- fot.	per hekto- liter.	per kubik- fot.	per hekto- liter.
1886.....	2.46	9.40	1.70	6.50	1.65	6.30	1.00	3.82	1.32	5.04
1887.....	2.30	8.79	1.45	5.54	1.30	4.97	0.85	3.25	1.07	4.11
1888.....	2.90	11.08	1.92	7.37	1.60	6.11	0.85	3.25	1.22	4.66
1889.....	—	12.02	—	8.50	—	7.35	—	3.60	—	5.47
1890.....	—	12.00	—	8.12	—	7.53	—	3.90	—	5.71
Medelpri	—	10.66	—	7.21	—	6.45	—	3.66	—	5.00

De försök, att i länet införa odling af bohvete, hvilka i nästföregående berättelse omförmälas, synas hafva afstannat, enär inga andra uppgifter derom under perioden till hushållningssällskapet inkommit, än att under år 1887 i Qvistbro socken utsåts 1 hektoliter bohvete, som lemnat en skörd af 4 hektoliter. Från Grythytte socken uppgifves, att der gjorts försök med odling af hvitbetor och hvitkål, hvilka försök utfallit så, att under år 1886 på 2 hektar skördats 363 hektoliter hvitbetor och 69 skockar hvitkål, under år 1887 på 6 hektar 26 hektoliter hvitbetor och 15 skockar hvitkål förutom ej uppgifna kvantiteter morötter, jordärtskockor och sparris, samt under år 1890 på 2 hektar 50 hektoliter hvitbetor och 60 skockar hvitkål. I Qvistbro socken har under åren 1887 och 1888 utsåts omkring 1 hektoliter hvitsenap hvarterda året, men har den båda åren måst skördas grön.

Trädgårdsskötseln och fruktträdsodlingen har under perioden gått framåt. Detta visar sig deraf, att den i hushållningssällskapets tjänst anstälde länsträdgårdsmästare, hvilken mot billigt arvode, i hvad till hans yrke hör, biträder dem af länets invånare, hvilka sådant påkalla, varit lika flitigt anlitad som under föregående femårsperiod. De jordbruksstatistiska uppgifterna angifva, att under år 1886 planterats 4,121 fruktträd; 1887: 3,622, 1888: 2,656, 1889: 2,645 och 1890: 3,040, eller tillsammans 16,084 fruktträd. Ehuru detta antal endast helt obetydligt öfverstiger det antal fruktträd, som under föregående period utplanterades, synes dock att intresset för fruktträdsodling fortfarande är lifligt.

Humleodlingen och biskötseln i länet synas under perioden icke hafva gjort några större framsteg. Dock finnes ej något skäl att antaga, att dessa förvärfsgrenar äro stadda på återgång. Under år 1887 beviljades af hushållningssällskapet ett anslag af 100 kronor för anordnande af undervisning i biskötsel genom föreläsningar i de till länets södra del hörande socknarna, inom hvilka ett sällskap under namn af »Askersunds biodlareförening» söker sprida kännedom om biskötseln. Enligt de jordbruksstatistiska uppgifterna funnos år 1886: 4,562, 1887: 4,797, 1888: 3,831, 1889: 3,583 och 1890: 3,723 bisamhällen.

Skötseln af fjäderfä, isynnerhet höns, har under denna period börjat bedrivas med något större intresse än förut. Temligen allmänt har man vinnlagt sig om att anskaffa goda stamdjur eller ägg från de på många ställen inom riket inrättade afvelsgårdar för fjäderfä. Bland sådana gårdar intager den på egendomen Hjersta i Långbro socken inrättade ett framstående

rum. Ännu torde dock mycket återstå, innan denna näringsgren genom rationel skötsel gifver den behållning, den säkerligen kan lemna. Så vidt orsaken härtill bör sökas i bristande insigt af fjäderfäs rätta skötsel, har hushållningssällskapet till afhjelpande af sådan brist låtit inköpa och inom länet kostnadsfritt utdela en prisbelönad skrift med titel: »Kort handbok i hönsskötsel för Sveriges jordbrukande befolkning». Enligt inkomna uppgifter underhöllos år 1886: 37,854, 1887: 51,271, 1888: 61,396, 1889: 63,708 och 1890: 66,307 fjäderfä. Dessa uppgifter äro i hög grad osäkra och ofullständiga, men tyda dock på att afsevärda framsteg i denna näringsgren blifvit gjorda, hvilket äfven framgår deraf, att tillgången på ägg till salu under de senare åren betydligt ökats.

Antalet af de under perioden vid hvarje års slut underhållna kreatur inhemtas af följande tabell:

År.	Hästar		Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ugnöt (under 2 år) och kalfvar.	Får och lam.	Getter och killin- gar.	Svin och grisar.
	öfver 3 år.	under 3 år och fö.							
1886.....	9,891	1,196	15,491	1,859	61,353	19,644	32,319	385	15,938
1887.....	10,081	1,128	14,349	1,698	61,265	17,282	30,074	413	17,287
1888.....	10,771	1,065	13,943	1,725	63,350	18,996	31,881	394	18,630
1889.....	11,266	972	13,305	1,872	64,059	19,375	32,112	378	18,109
1890.....	11,754	933	13,182	2,023	66,232	21,150	32,975	414	18,847

Denna tabell visar en nästan oafbruten fortgående stegring i antalet af de olika kreatursslagen. Undantag härifrån göra endast »hästar under 3 år» och oxar, hvilkas antal under perioden ständigt minskats.

Det inbördes förhållandet mellan kreaturens antal under denna och den derförut gående femårsperiod framgår af följande medeltalsberäkning af kreaturens antal.

År.	Hästar		Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ugnöt och kalfvar.	Får med lam.	Getter och killin- gar.	Svin och grisar.
	öfver 3 år.	under 3 år.							
1881—1885...	9,533	1,231	16,107	1,858	61,108	19,877	32,953	414	14,094
1886—1890...	10,753	1,059	14,054	1,835	63,252	19,289	31,872	397	17,762

Att antalet äldre hästar ökats samt antalet oxar minskats, finner sin förklaring deri, att åkerbruket alltmera bedrivas med hästar i stället för med oxar. Att antalet kor i så hög grad stigit, var ej oväntadt till följd af boskaps- och mejeriskötselns stora utveckling. Getternas antal har under denna liksom under den förra perioden minskats, ehuru väl en ökning i deras antal inträdt under år 1890.

Det af hushållningssällskapet till *premiering af hästar*, uppvisade för och godkända af statens premieringsnämnd, beviljade anslag, som under föregående period blifvit ökad, har dock i synnerhet under periodens senaste år visat sig vara alldeles otillräckligt. Så till exempel kunde vid 1890 års premieringar egarne af nio fölston, hvilka af premieringsnämnden blifvit föreslagna att i prispennningar erhålla 450 kronor, till följd af brist på medel icke utbekomma dessa penningar.

Under denna period hafva uppvisats:

 r 1886: 267 hästar, af hvilka 37 godkänts till premiering och 88 till erhållande af sk depenning;
 r 1887: 252 hästar, af hvilka 42 godkänts till premiering och 74 till erhållande af sk depenning;
 r 1888: 196 hästar, af hvilka 46 godkänts till premiering och 59 till erhållande af sk depenning;
 r 1889: 210 hästar, af hvilka 37 godkänts till premiering och 81 till erhållande af sk depenning;
 r 1890: 180 hästar, af hvilka 51 godkänts till premiering och 54 till erhållande af sk depenning.

F r h stafvelns befr mjan har hushållningssällskapet äfven medverkat genom att till den inom länet arbetande »Föreningen f r h stafvelns förbättrande inom Örebro län» lemna dels ett under sex  r räntefritt amorteringslån   6,000 kronor och dels ett   2,000 kronor.

Härigenom har nämnda förening blifvit i tillfälle bland annat att inköpa en dyrbar engelsk fullblodshingst, hvilken uppst lts   Trystorp i Tångeråsa socken; hvarförutom hushållningssällskapet från och med  r 1887 lemnat ett årligt bidrag af 500 kronor till föreningen »Lindes trafikklubb». Denna förening, som har till ändamål att anordna t flingar mellan hästar, dels i trafik pning och dels i lassdr gning, har under periodens fem  r, med undantag af året 1887, anordnat sådana t flingar, dervid flera mindre hemmansegare såsom h stuppf dare r nt ganska mycken framgång och uppmuntran. Antalet täflande hästar var  r 1886: 35, 1888: 73, 1889: 54 och 1890: 41.

Sedan h stpremieringssystemet numera flera  r tillämpats, har i länet tillgången på såsom afvelsdjur godkända hingstar blifvit allt rikare. Härförutom har såväl hushållningssällskapet som enskilda personer erhållit hingstar från Strömsholm, hvilka varit stationerade såväl i Örebro, som på andra ställen inom länet. För beredande af vård åt sjuka hästar har hushållningssällskapet inrättat ett särskildt stall i Örebro, hvilket står under l nsveterin rens tillsyn. Sjuka hästar få der afgiftsfritt inhysas.

 t n tboskapsafvelns förbättrande i länet har hushållningssällskapet ägnat mycken omsorg. De gynnsamma resultat, som i fråga om h stafveln visat sig genom införandet af premieringssystemet, har föranledt sällskapet att, i likhet med Skaraborgs läns hushållningssällskap, tillämpa detta system äfven   nötboskapen. F r sådant ändamål har länet indelats i två premieringsdistrikt. I hvarterdera af dessa eger premiering rum hvartannat  r, och uppvisas boskapen inför en af hushållningssällskapets förvaltningsutskott och de till distriktet hörande hush llningsgillena utsedd premieringsn mnd   platser, som af gillena bestämmas. De af nämnden godkända afvelsdjuren förses med ett godk nningsm rke, som   djuret inbr nnes. Såsom premier utdelas åt djurens egare dels en silfvermedalj af tolfte eller femtonde storleken, dels ock en sådan och ett penningebelopp eller ett penningebelopp ensamt. Egarne till de vid premieringsm tena godkända kokreaturen erhålla dessutom s. k. frisedlar, som berättiga till att för den premierade kons betäckning kostnadsfritt använda premierad tjur. Genom premieringsn mndens försorg erhåller tjuregaren härför godtg relse under följande  r. Detta system började tillämpas  r 1888, och uppgick kostnaden härför under det året till 4,165 kronor 54 öre. Under 1889 års premiering uppgick beloppet, oberäknadt kostnaden för de från

föregående år kvarvarande silfvermedaljer, som under året utdelades, till 2,409 kronor 6 öre samt under  r 1890 till 3,612 kronor 5 öre.

 r 1888 uppvisades inom södra distriktet 513 kreatur, af hvilka 328 premierades.  r 1890 hade de uppvisade kreaturens antal stigit till 651, af hvilka 449 blefvo premierade. Inom norra distriktet, der premieringen började  r 1889, uppvisades 315 kreatur, af hvilka 234 premierades.

För att uppmuntra till slagtboskapens g dning, en gren af landthushållningen, som drivits både länge och i så stor skala, att landtmännen i vissa socknar derpå fotat sin ekonomi, lemnade hushållningssällskapet under föregående femårsperiod anslag till årliga t flingar och pris för gädda kreatur från länet. Dessa t flingar, som anordnades   sällskapets marknadsplats vid Örebro, hafva numera upphört, sedan det visat sig, att t flingarne ej uppfylde det med dem afsedda ändamål.

För att tillgodose det behof af kunniga manliga kreatursk tare, som, till följd af den utveckling ladug rdssk tseln erhållit, alltmera kännbart gjort sig gällande, har hushållningssällskapet lemnat årliga penninganslag till en   Stjernsunds egendom i trakten af Askersund inrättad skola f r kreatursk tare. I denna har årligen en eller två lärlingar undervisats och  r lärokursen derstädes ettårig.

Äfven under denna period har hushållningssällskapet för att främja utf rseln af g dboskap och mejerialster öfver Göteborg till England lemnat bidrag i penningar till »Vestra Sveriges hushållningssällskaps föreningsutskott», att användas dels till ersättning åt en s. k. exportkondukt r, dels till premier vid de utställningar af mejerialster, som i Göteborg anordnas af nämnda förening. Bland de l n, som exportera slagtboskap öfver Göteborg, pl gar länet intaga ett af de främsta rummen. Vid utst llningarne af mejerialster hafva ock flera pris tillfallit från länet utst lda alster.

Någon allmän farsot bland husdjuren har icke under perioden varit gängse, om man undantager den under  r 1890 temligen allmänt förekommande sjukdomen i luftr rsorganen (influensa), som vållade åtskilliga dödsfall bland hästarne. De tillbud till farsot, hvilka för öfrigt yppats, hafva redan under sin första början eller efter blott ringa spridning kunnat hämmas.

Mejerihandteringen har inom länet tillvunnit sig ett allt mera omfattande intresse. Med hänsyn dertill att mejerisk tseln inom länet icke innehade den ståndpunkt, som vore nödvändig för att kunna med framgång bestå i täflan på den utländska marknaden, och den deraf beroende nödvändigheten att tillg d g ra sig nya metoder för mejerialstrens tillverkning, beslöt hushållningssällskapet att anställa en mejeriinstrukt r f r l net, och tillsattes denna plats den 1 maj 1886. Mejeriinstrukt ren har derefter varit flitigt anlitad af vederbörande ladugårds- och mejeriegare.

Det uppsving, som mejeriv sendet under perioden erhållit inom länet, framträder isynnerhet i den stora tillväxten i mejeriernas antal. Mejeriernas antal inom länet torde uppgå till 50   60, men till hushållningssällskapet har uppgift inkommit endast om 37 mejerier.

Omst ende tabell utvisar, så vidt till Konungens Bef llningshafvandes kännedom kommit, de inom länet bef ntliga mejerier och mj lkstationer, deras anläggningskostnad samt mängden af den mjölk, som vid mejerierna bearbetats:

Stad eller socken.	Mejeriernas namn.	Antal leverantörer.	Emottagen		Tillverkning af				
			Grädde.	Oskummad mjölk.	Smör.	Öst.			
						Hel-fet.	Halffet.	Skum-.	
			L i t e r.		K i l o g r a m.				
Örebro.....	Örebro läns mejeriaktiebolag	126	181,463	1) —	80,945	—	—	—	
Askersund ..	Hallsbergs mejeribolag	—	15,550	1,019,806	37,982	—	—	—	
Lindesberg ..	Mejeribolaget	—	—	122,000	3,812	—	—	—	
Kumla	Hallsberg	225	—	2,318,651	80,334	—	—	25,357	
Askersunds landsförs..	Stjernerund	1	—	624,445	17,925	3,711	9,142	13,185	
»	Aspa	1	—	273,570	8,975	—	816	6,194	
Hammar	Märsätter	24	—	259,119	7,240	4,953	670	1,647	
Viby	Körtingsberg	45	—	717,612	26,488	1,004	—	18,818	
Edsberg	Riseberga	300	—	2,100,000	75,000	—	—	90,000	
Hidinge	Hidinge	120	—	842,400	31,200	—	—	12,000	
Tångeråsa	Trystorp	1	—	687,905	22,462	190	—	15,878	
Skagershult	Båhlby	1	—	374,576	11,759	—	—	4,140	
Grythyttan	Elfvestorp	1	—	180,791	5,106	—	—	—	
»	Mosserud	1	—	52,588	1,628	—	—	1,081	
»	Floasjötorp	1	—	38,539	—	—	—	3,167	
Karlskoga ..	Bregårdatorp	—	—	—	15,613	—	—	—	
»	Kärne	—	—	—	7,177	—	—	2,385	
»	Björkborn	—	—	—	5,871	—	—	—	
»	Gelleråsen	—	—	—	7,750	—	—	—	
»	Strömtorp	—	—	—	3,870	—	—	—	
Bjurtjärn...	Östra Bjurtjärn	—	—	—	7,000	—	—	4,500	
Fellingsbro ..	Fellingsbro station	—	—	2,380,000	—	—	—	—	
»	Skogsberg	—	—	773,015	—	—	—	—	
»	Yttre Ekeby	—	—	620,500	—	—	—	—	
Ervalla	Klynsa	—	—	149,844	—	—	—	—	
»	Flåten	—	—	134,978	—	—	—	—	
»	Ervalla gård	—	—	365,000	—	—	—	—	
Näsby	Frövi	—	—	109,500	—	—	—	—	
Gräve	Åkerby	—	—	499,490	17,848	—	16,855	6,879	
Glaushammar ..	Eriksberg	—	—	286,525	8,320	—	—	5,475	
Lillkyrka ..	Ekeberg	—	—	1,000,000	—	—	—	—	
»	Åsta	—	—	243,000	8,900	—	—	1,700	
Götlunda ..	Hasta	—	—	146,000	—	—	—	—	
»	Sickelsjö	—	—	289,057	9,335	—	—	3,075	
Ödeby	Ringaby	—	—	474,500	—	—	—	—	
Lännäs	Segerajö	—	—	—	20,000	—	—	22,000	
Summa			847	197,013	17,083,411	522,540	9,858	27,483	236,981

Förutom förenämnda mejerier finnas dylika vid nedannämnda ställen, för hvilka uppgift om mjölkstillgång m. m. saknas, nemligen: Axbergshammar i Axbergs socken, Bysta och Tybble i Askers socken, Sörby i Norrbyås socken, Käfvesta i Sköllersta socken, Afverby i Bo socken, Mariedam i Lerbäcks socken och Sirbo i Nysunds socken.

¹⁾ Af bolaget hafva mottagits 1,192,680 liter skummad mjölk.

Arbetet för jordbrukets utvidgning och utveckling medelst sänkning af sjöar samt torrläggning af mossar och sankar marker har under perioden fortsatts med oförminskad ifver. Främst bland dessa arbeten kommer naturligtvis *sänkningen af Hjelmaren och Qvismarsjöarne*. Då densamma nu blifvit fullbordad, torde en Konungens Befallningshafvande meddelad närmare redogörelse för detta arbete här vara å sin plats. Redogörelsen lyder sålunda:

»Hjelmarens sänkning, ett önskningsmål för denna sjös strandegare allt sedan 1400-talet, har nu förverkligats.

Med hufvudsaklig ledning af den plan, som år 1851 uppgjordes af öfverste Sundmark, erhöill ett för detta ändamål bland strandegarne bildadt bolag år 1865 Kungl. Maj:ts tillstånd att, med ombyggnad af öfre delen af Hjelmare kanal och bibehållande af 7 fots segeldjup derstädes och i sjöns viktigaste farleder, och sedan företaget äfven i hvad det rörde enskildes rätt vore medgifvet, sänka sjön 6 fot under medelhöjd med bibehållande af 2 fots vattenvariation derutöfver för sjöns reglering. I följd häraf skedde undersökning af landtmätare och gode män i enlighet med kungl. förordningen den 20 januari 1824, och med undantag af några få tvistemål, som drogos under högre rätts pröfning, det sista afdömdt 1873, kan denna undersökning med synerättens dom år 1869 anses afslutad. Sedan det af Sundmark upprättade förslaget reviderats af öfverstelöjtnant Grafström, ängsmarkerna uppskattats och graderats, söktes och erhöills Kungl. Maj:ts fastställelse å arbetsplanen den 2 februari 1877, och kunde arbetet sålunda år 1878 taga sin början. De undersökningar, hvarpå det äldre förslaget grundats, kunde ej vara så noggranna som vid utförandet fordrades, och en ny i detalj drifven undersökning visade, att om- och nybyggnader i Eskilstuna ström, tillökningen i vattenhastigheten vid flodtid genom de ofvanför Hjelmarbassinen inom dess flodområde verkställda torrläggningar m. fl. samverkande omständigheter gjorde det omöjligt att följa den fastställda planen, äfvensom att dambyggnaderna i strömmen måste göras mera omfattande samt Telgeåns och Hyndevadsströmmens dimensioner nära nog fördubblas, så ock att segeldjupet i kanalen och segellederna måste ökas. Ändringar i planen på nästan alla punkter blefvo således nödvändiga och efter enskilda uppgörelser med alla intresserade parter upprättades nya planer, afseende mera omfattande arbeten. Dessa understöddes Kungl. Maj:ts pröfning och 7 sådana detaljplaner, omfattande sjöns utlopp och Eskilstuna ström samt hela Qvismardalen, fastställdes också under arbetets fortgång emellan åren 1879 och 1884. Af det första af Grafström reviderade förslaget fanns sålunda nästan intet kvar, och kostnaderna för företaget måste följaktligen komma att betydligt öfverstiga de beräknade 2,000,000 kronor, bolaget till dess utförande år 1879 erhöillit såsom lån af statsverket emot 5 % ränta från lyftningsdagen. Emellertid fortsattes arbetet med all kraft och genom användandet af nya tidsenliga maskiner, deribland 5 ångmudderverk af olika konstruktioner för olika jordmånar, afslutades det samma år 1888 samt blef efter verkställd afsyning af Kungl. Maj:tt gilladt och godkändt den 28 augusti 1889.

Totalarealen af den vunna eller förbättrade jorden kan nu, sedan landvinningarnes uppmätning och uppskattning, hvilken enligt samtliga i företaget intresserade jordegares beslut den 2 maj 1883 skulle verkställas efter sänkningens fullbordan, afslutats, beräknas sålunda:

Torrlagda ängs- och mossmarker	15,129·511 har	
Landvinningar och sjöslätter	3,592·024 »	18,721·535 har,
hvaraf belöper på Örebro län af		
de förra	11,583·000 har	
och af de senare	2,640·746 »	14,223·746 har.
Sänkningen har kostat i direkta		
utgifter	2,945,737·85 kr.	
i räntor under arbetstiden	1,133,023·35 »	4,078,761·20 kr.

Till betäckande af denna kostnad har bolaget, utöfver hvad af staten erhållits, måst dels upptaga lån, dels använda delar af hvad den försälda eller återlösta vinstjorden inbringat utöfver kostnaderna för administrationen, segeldjupets underhåll, farledernas utprickning, vattenregleringen och landvinningarnes uppmätning m. m., hvilka poster ej ingå i den uppgifna sjösänkingskostnaden utan särskildt bokföras.

Ränta och amortering af skulden har bestridits genom uttaxering på bolagsmännen och hafva dessa taxeringar från 6·50 småningom nedsatts till 4·70 per vinstref.

Bolagets ställning vid sista bokslutet den 14 mars 1891 visade:

att oaktadt mer än 100,000 kronor (å sista året	
141,000) amorterats å skulden, denna då var kr. 3,088,711·67	
hwaremot dock fanns en behållning af 562,845·15,	
men då i denna ingår fonden i Kungl. Stats-	
kontoret med 168,595·92 samt värdet af	
dammästarebostaden 10,000·00, hvilka ej äro	
disponibla, kan endast såsom afgående å	
skulden beräknas	» 384,249·23
hvidan nettoskulden således rätteligen är	kr. 2,704,462·44

Detta mindre hugnande förhållande har sin grund deruti, att till statslånets primitiva belopp, hvarå räntan, nu nedsatt till 4 %, icke utgår, lägges årliga räntebeloppet, så att hela skulden till staten år 1896, då lånet skall vara omfördt samt årlig ränta och amortering uttagas med 6 %, kommer att uppgå till 2,850,000 kronor.

Hvad sänkningens resultater angår, så hafva dessa varit fullt tillfredsställande, och om äfven kostnaderna betydligt öfverstiga jordens vanliga saluvärde, så hafva dock strandegarne fått hvad de väntat af företaget och hvarken vattenverksegarne eller sjöfarten lidit något intrång. Tvärtom har vattentillgången i Eskilstuna ström blifvit genom regleringen jemnare och 2 nya förut omöjliga farleder med redan ordnad ångbåtstrafik, den ena förenande sjöns båda ändpunkter, den andra ledande till Odensbacken i Qvisnardalen, der sjösänkingsbolaget anlagt hamn, kunnat öppnas. Arbetet kan sålunda med fullt fog sägas hafva uppfyllt allas förväntan.

Den vunna jorden är visserligen af olika värde, men i allmänhet af god och delvis af utmärkt beskaffenhet. Med undantag af ett eller annat hundratal tunnland är den här i länet öfverallt odlad och har lemnat i allmänhet tillfredsställande, stundom öfverraskande skördar, ännu dock hufvudsakligast af hafre, af hvilket sädesslag exporten från sjösänkingsområdet varit högst betydlig. Rosten har visserligen under ett par år på åtskilliga trakter vållat stor skada, hvarjemte ogräs innästlat sig till en på många ställen oroande mängd. Ordnad växtföljd med träde, höstsäde och gräs är således nödvändig och der sådan

införts, har också jorden visat sig fullt tillgänglig för olika sädes- och gräsfrösorter, hvilka kunna odlas med nästan lika framgång. Men denna ordnade kultur kräfver vida större kostnader och torde således lemna mindre behållning, än den med ringa brukningskostnad förenade hafreodlingen. Nybyggnader i ganska stor skala hafva redan börjat. Öfverallt synas på de forna ängsmarkerna nya logar och på de större egendomarne hafva hela utgårdar bildats, hvilket allt ådrager jordegarne stora kostnader. Då från och med år 1896 ränta och amortering till staten skall årligen utgå med omkring 6 kronor per vinstref samt vattenregleringen vid sjöns utlopp, underhållet af farlederna med muddring och årlig prickning äfvensom bogsering af segelfartygen fortfarande skall bestridas, så är det dock fara värdt att dessa sammanlagda kostnader skola öfverstiga mången jordegares förmåga. Den förbättring, jorden vunnit, skattas, sedan landvinningarne tillkommit, i fullgradig jord till 3,357·71 har och om denna beräknas efter bolagets eget försäljningspris för afträdda jorden till 800 kronor per fullgradigt har, så skulle vinsten af företaget kunna beräknas till 2,686,168 kronor ökad jordområde, men då ensamt statslånet uppgår till 2,850,000 kronor, synes det icke obilligt, om strandegarne, som ensamt för trafikens uppehållande på 7 fots djup fått vidkännas nära 1,000,000 kronor, anse sig berättigade att åtnjuta några förmåner utöfver hvad som förunnas andra mossodlare, hvilka icke fått några motsvarande skyldigheter sig ålagda.

Såsom något för detta, det största och mest kombinerade sjösänkingsföretag i Europa, hvilket för närvarande räknar 1,143 aktiva delegare eller bolagsmän, egendomligt, må till sist anföras, att oaktadt företagens stora omfattning och de invecklade förhållanden af skilda slag, som der måste redas och blifvit redde, detta utom i 3 fall skett utan andra rätttegångar än skuldfördringsmål. Genom ömsesidigt tillmötesgående har allt ordnats på ett för de intresserade parterna tillfredsställande sätt. Lika som de svåra frågorna om dambyggnaderna i Eskilstuna ström och om hamnarbetena vunnit sin lösning genom enskilda öfverenskommelser, så hafva såväl de alltid ömtaliga afsöndringsförrättningarne, som berört 404 jordegare, som afsagt sig båtnaden, af hvilka dock mer än 100 återlöst sin vinstjord utan landtmäteriförrättning, som ock de invecklade egoutbyten, hvarigenom bolaget förvärfvat sitt kanalområde i Qvisnardalen, afupit utan att dessa förrättningar någonstädes öfverklagats.

Ännu återstår dock mycket arbete, innan sjösänkingsbolagets förhållanden till de nya intressenter, som genom landvinningarne tillkommit, blifva fullt utredda och ordnade, statslånet fördeladt, öfriga skulder betalda, de tillgångar, som böra och kunna afyttras, realiserade, och bolagets på mera tillfälliga bestämmelser grundade förpligtelser beträffande muddrings-, pricknings- och bogseringskyldigheten, vattenregleringen m. m. fullt begränsade, så att en förenklad förvaltning derefter kan inträda.

I bolagets plan ingår äfven att, utom den till Kungl. Statskontoret lemnade fonden till framtida underhållet, bereda sig en särskild reservfond för detta ändamål, hvartill en stor del af redan samlade och under de närmaste åren ökade behållningarne skola öfverföras.

I sammanhang härmed torde böra omnämnas den under perioden verkställda *reglering och kanalisering af Svartån mellan Örebro och Skebäck*, hvarom Konungens Befallningshafvande erhållit följande uppgifter:

»Sedan fråga uppstått att göra Svartån å sträckan mellan Storbron i Örebro stad och stadens östra gräns vid Skebäck segelbar, fastställde Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 12 april 1886 en för detta ändamål uppgjord plan för kanalisering och reglering af Svartån. Arbetet börjades samma år och fortsattes med iakttagande af den ändring i planen, som betingades af Kungl. Maj:ts bref den 18 mars 1887, till den 12 september 1888, då kanalen afsynades af chefen i mellersta väg- och vattenbyggnadsdistriktet. Den 24 i samma månad och år blef kanalen högtidligen invigd och öppnad för allmän trafik.

Kostnaderna för kanalen beräknades uppgå till 303,200 kronor, men hafva till följd af öfverarbeten m. m. betydligt öfverskridit denna summa, så att de vid 1890 års slut voro bokförda till 557,010 kronor 33 öre. I denna summa ingå dock 212,389 kronor 84 öre för öfverarbeten, bland hvilka må nämnas hufvudkanalens fördjupning med en fot, utgräfnings mellan bron till stora holmen och Choisieudden, slussens fördjupning, utvidgning af båda kanalbassinerna samt fördjupning af grunden till kanaldammen och dennas tillökning med isbord och skidbord. Af det anförda framgår att detta arbete blifvit utfördt mycket vidsträcktare och med vida större fulländning, än hvad den fastställda planen förutsatte.

Arbetet är, enligt det intyg, som vid besigtningen afgafs, i tekniskt hänseende af utmärktaste beskaffenhet.

Efter det arbetet blifvit inom den i kungl. brefvet den 12 april 1886 föreskrifna tid fullbordadt, upplät Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 15 mars 1889 åt staden den rätt till vattnet i Svartån, som kunde tillkomma Kungl. Maj:t å sträckan mellan Storbron och stadens östra gräns vid Skebäck. Härjemte har Kungl. Maj:t i nådigt bref den 31 maj 1889 förordnat, att kanalen och slussen jemte dertill hörande byggnader och inrättningar skulle åtnjuta samma skydd, som enligt 19 kapitlet 11, 12, 13 och 21 §§ strafflagen tillkomme dylika af staten utförda anläggningar.»

Vidare är att omförmåla en mindre sjöaftappning inom Götlanda socken af Öster-Nerikes fögderi, hvarest *Hultasjön vid Sickelsjö* blifvit under år 1890 torrlagd. Detta arbete har verkstälts medelst vattnets utpumpning genom en af vattenkraft drifven s. k. injektor. Kostnaden härför har uppgått till omkring 9,000 kronor och har derigenom hela sjöbottnen jemte kringliggande vassland med en areal af omkring 24 hektar blifvit för odling tillgänglig.

Ett annat arbete af dylik beskaffenhet är den *sänkning af Finnåkersjön* inom Fellingsbro härad af Lindes fögderi, som under perioden pågått. Genom detta arbete torrlägges förut icke odlingsbar äng och förbättras redan förut odlad åker till en areal af 464 hektar 27 ar. Arbetet utföres af Finnåkers sjösänkingsbolag, hvilket till betäckande af de till 67,900 kronor uppskattade kostnaderna för arbetet erhållit ett amorteringslån å nämnda belopp ur odlingslånefonden.

Af *större diknings- och vattenafledningsföretag*, som med tillämpning af nya dikningslagen under perioden verkstälts, torde ock förtjena att omnämnas:

Reglering af Kärstabäcken och Brånstorpäcken i Lillkyrka socken, hvilka arbeten under år 1887 blifvit verkställda. Genom det förra arbetet, som kostade delegarne 3,448 kronor 13 öre, torrlades en areal af 27·91 hektar, och genom det senare, för hvilket kostnaden uppgick till 3,980 kronor, 80·21 hektar; samt

uppressning af Spånga å och Granhammars kanal i Vintrosa socken.

Under åren 1888 och 1889 hafva vid Sickelsjö i Götlanda socken för borttagande af frostländighet verkstälts afdikningar af mossar för en kostnad af 11,000 kronor.

För samma ändamål har äfven vid Halletorp i sistnämnda socken afdikats en mosse med en areal af omkring 25 hektar.

Inom Lindes fögderi pågår reglering af Skedviån. Arbetet, som utföres af Skedviåns regleringsbolag och beräknas kosta 25,693 kronor, antages medföra förbättring eller fullständig torrläggning af 267 hektar 50 ar.

Förutom dessa arbeten hafva invallningar till ej obetydlig utsträckning egt rum.

Planer och kostnadsförslag för ett och annat af dessa arbeten hafva uppgjorts af landtmätare eller annan sakkunnig person, men för de allra flesta af *statens landbruksingenjör*, hvilken för dessa och andra mindre arbeten varit så upptagen, att han icke ensam kunnat under den därför tjenliga årstiden utföra alla de uppdrag af dylik art, som honom anförtratts. Hushållningssällskapet har därför i sin tjänst från och med år 1884 haft anställd en s. k. nivellör till biträde åt landbruksingenjören, hvilken eger att bestämma arten och vidden af nivellörens arbeten. Under år 1887 var dessutom en landbruksstipendiat ställd till hans förfogande.

Nedanstående tabell utvisar hvilka *arbeten*, som under denna period blifvit af bemälda *landbruksingenjör* verkställda:

År.	Antal förrättningsställen.	Antal förrättningsdegar.	Ungfärliga längden af utstakade och afvägda afloppsdi-cken o. d. i kilometer.	Uppgjord plan för							Andra arbeten.	Summa hektar.	
				Indelning till vaxelbruk.	Omläggning af åkerjord		Myr- eller kärrutdikning		Sjösänkning och derigenom vunnen areal.				
					Har.	Har.	genom öppen ådikning.	genom åkerdikning.	för beredning till odling.	för fretdande mot frost.			Har.
1886 ...	82	157	50	150	205	105	412	—	—	—	225	1,097	
1887 ...	61	129	50	—	367	170	155	327	464	—	—	1,483	
1888 ...	65	64	40	—	274	153	118	—	—	50	3	598	
1889 ...	63	104	60	250	207	—	987	100	—	—	5	1,549	
1890 ...	72	138	50	260	186	—	59	—	118	30	747	1,400	
Summa	343	592	250	660	1,239	428	1,731	427	582	80	980	6,127	

Beträffande denna tabell upplyser förrättningsmannen, att ehuru vissa områden blifvit behandlade det ena året t. ex. för beredning till odling och det andra t. ex. för indelning till vaxelbruk och således dessa områdens areal på olika ställen ingå i slutsumman, man likväl måste anse denna slutsumma snarare för låg än för hög, ty vid förrättningarne för utstakning af afloppsdiken har ej alltid särskildt blifvit uträknad arealen af den mark, genom hvilken afloppsdikena sträcka sig och för hvilken dessa hafva varit till gagn, och dessa områden, som sålunda ej blifvit upptagna, äro ganska betydliga, hvilket synes deraf, att sträckan af utstakade och afvägda afloppsdiken uppgår till ej mindre än omkring 250 kilometer.

Den utvidgning och förbättring, jordbruket under de senaste fem åren vunnit genom *nyodlingar, vattenaftappningar m. m.*, uppgifves sålunda:

	År 1886. Hektar.	År 1887. Hektar.	År 1888. Hektar.	År 1889. Hektar.	År 1890. Hektar.
Nyodling	2,540	1,629	977	1,054	290
Vattenaftappning	776	37	64	81	37
Underdikning	1,126	1,075	949	958	793
Ängsvallning	2	5	1	16	—

Af förestående tabell synes, att jordbruket under de senaste fem åren genom nyodling vunnit en utvidgning af 6,490 hektar. Härtill torde väsentligen bidragit, att den jord, som vunnits genom sänkning af sjöarne Hjelmaren och Qvismaren, blifvit odlad till åker.

Då den på nämnda sätt vunna jorden sålunda numera är till större delen odlad, torde arealen af nyodlingar under nästa period betydligt minskas. Under senaste perioden uppgingo nyodlingarne till 9,420 tunnland eller 4,650 hektar. Fördelas summan af nyodlingar för hvarje period lika på hvar år af perioden, finner man, att nyodlingarne i medeltal för hvarje år utgjorde under föregående perioden 930 hektar och under innevarande period 1,298 hektar. Underdikningsarbetet, som under förra perioden omfattade en areal af 7,750 tunnland eller 3,826 hektar, d. v. s. i medeltal 765 hektar, upptages i förestående tabell till 4,901 hektar, d. v. s. i medeltal årligen 980½ hektar.

Konstgjorda gödningsämnen begagnas fortfarande i ganska stor myckenhet. Några bestämda uppgifter härom är Konungens Befallningshafvande dock ej i tillfälle att lemna, enär, efter hvad hushållningssällskapet uppgifvit, insamlandet af dylika uppgifter stött på sådana svårigheter, att de ännu ej kunnat öfvervinnas. Med säkerhet kan dock sägas, att icke blott de större godsegarne, utan äfven de mindre jordbrukarne funnit det med sin fördel förenligt att årligen i allt större mängd förskaffa sig konstgjorda gödningsämnen, hvilkas noggranna undersökning på kemisk väg visat sig alltmör önskvärd och behöfelig för erhållande af fullgod vara.

Arbetslönerna hafva under denna period varit desamma som under den föregående. Den sänkning deri, som under förra perioden gjorde sig gällande, torde nu få anses hafva upphört, och hafva under sista året arbetslönerna, hvad angår manliga arbetare, visat en ringa tendens att åter ökas.

Nedanstående öfversigt visar medeltalet af arbetslönerna å landsbygden under föregående och denna period samt under år 1890.

	1881—1885. Kr.	1886—1890. Kr.	1890. Kr.
Årslön för dräng i husbondes kost	145	150	155
D:o » piga » »	75	74 50	74
Värdet af stat och lön för dräng	355	356 50	358
D:o d:o » piga	212 50	204 25	196
Dagsverkspris för jordbruksarbetare med egen kost:			
a) Under sommar för en man	1 45	1 50	1 55
» » » » qvinna	0 75	0 76	0 80
b) Under vinter » » man	0 95	0 96	0 97
» » » » qvinna	0 50	0 53	0 55

Den af hushållningssällskapet med bidrag af statsmedel i Örebro inrättade kemiska station har äfven under denna period utfövat en mycket omfattande och gagnande verksamhet. Den

med nämnda station förenade station för undersökning af säd och frövaror har under perioden blifvit skild från den kemiska och erhållit namn af »Örebro läns kungl. hushållningssällskaps frökontrollanstalt». Anstalten, som erhållit särskilda tjänstemän, har ett årligt understöd af hushållningssällskapet, hvarjemte den äfven åtnjuter bidrag af statsmedel. Äfven denna anstalt har flitigt anlitats och verkat godt för landbruket.

Länets landbruksskola å Lund i Hofsta socken har äfven under denna period varit i oafbruten verksamhet. Vid skolan undervisas minst 12 frilärningar, af hvilka halfva antalet utgår hvarje höst. Skolan, som genom den undervisning, hon lemnar, i sin mån medverkar till jordbrukets framgång och förkofran, häfdar fortfarande det goda namn, hon sedan lång tid tillbaka förvärfvat. Till lediga lärlingsplatser är antalet sökande vanligen mångdubbelt större än det, som kan mottagas. Till följd af skolans anseende erhålla de utexaminerade lärlingarne merendels genast efter utträdet förmånliga platser.

För att lemna länets invånare råd och biträde vid trädgårdars anläggning, trädgårdssodning och trädplantering är sedan 1873 af hushållningssällskapet anställd en länsträdgårdsmästare, hvilken flitigt anlitas.

Likaså har hushållningssällskapet i sin tjenst en maskinmästare, eller s. k. länsmaskinist, hvilken lemnar länets landbrukare råd och upplysningar i fråga om de för deras yrke nödvändiga maskiners utväljande och handhafvande och verkställer förekommande reparationer derå. Anställandet af en sådan maskinmästare har visat sig vara af stort gagn och har denne äfven varit flitigt anlita. Dessutom äro af hushållningssällskapet eller genom dess försorg inom länet anställda: två dikningsförmän, hvilka stå under landbruksingenjörens ledning och i öfverensstämmelse med hans föreskrifter lemna länets jordbrukare ledning vid dikningsarbeten; en skogsplantör, hvilken har att företrädesvis hos egare af mindre skogslotter lemna hjälp vid skogsplantering, frösädd, afverkning, gallring och dylikt, samt en öfvertillsyningsman för fisket, för hvars verksamhet Konungens Befallningshafvande blifver i tillfälle att här nedan redogöra.

Efter inbjudning af flere personer, bosatte inom mellersta Sverige, hölls den 19 oktober 1888 i Örebro ett af jordegare och andra för saken intresserade personer talrikt besökt möte, vid hvilket bildades en förening under namn af »Mellersta Sveriges utsädesförening» med ändamål att inom nämnda del af riket verka för odling och förädling af utsädesspanmål och frösorter. Vid mötet uppgjordes och antogs stadgar, hvarjemte beslöts att styrelsen skulle förläggas till Örebro. Påföljande år lemnade såväl Södermanlands som detta läns hushållningssällskap hvardera ett årligt anslag af 1,000 kronor till denna förening att utgå under fem års tid. Föreningen har under vissa vilkor utdelat utsädeshafre af särskildt utmärkta sorter, hvilka genom föreningens försorg blifvit undersökta, till flera hundra smärre jordbrukare inom nio län. Föreningen har äfven utfört s. k. »parcellförsök» med olika slag af säd på två inom och två utom länet belägna egendomar. Ehuru föreningen endast verkat under två år, torde ändå det omdöme kunna fällas, att goda resultat visat sig, och är att hoppas, att de bemödanden, föreningen gör för anskaffande af goda utsädeslag, skola krönas med god och välförtjent framgång.

Efter öfverenskommelse mellan hushållningssällskapen i Örebro, Södermanlands och Vestmanlands län om anordnande af

gemensamma *landtbruksmöten* hölls det första af dessa möten i Eskilstuna 1878, det andra i Örebro 1883. Under femårsperioden har det tredje gemensamma mötet år 1889 anordnats i Vesterås. Samtidigt med detta möte och dess utställningar var der ock anordnad en industriutställning. Äfven detta mötes ekonomiska resultat var tillfredsställande. Kostnaderna för mötet och utställningen uppgingo till 46,847 kronor 70 öre, till betäckande hvaraf användes dels det af de tre hushållningssällskapen lemnade bidrag 25,200 kronor, dels inkomsten af biljetter och kataloger 19,229 kronor 40 öre, dels afgifter för utställningsalster och djur 2,305 kronor 90 öre och dels räntemedel 112 kronor 40 öre. Denna utställning var liksom de föregående rikhaltig och talrikt besökt och vittnade fördelaktigt om de stora framsteg, landtbruket och industrien under de senare åren gjort.

De i föregående berättelser omnämnda, af hushållningssällskapet inrättade *stationer för meteorologiska observationer* hafva under senaste perioden varit i oafbruten verksamhet, och har hushållningssällskapet för upprätthållande af dessa stationer beviljat samma anslag som förut. För hvarje månad har aflemnats rapporter, af hvilka de, som ingått till statens meteorologiska centralanstalt, der bearbetats och offentliggjorts i ett af nämnda anstalt utgifvet månadsblad. Stationernas antal uppgår numera till 22, hvilka äro belägna i olika delar af länet, från Hellefors socken i norr till Hammars socken i söder samt från Fellingsbro och Götlunda socknar i öster till Karlskoga och Qvistbro socknar i vester. Förutom dessa stationer finnas tre andra, af staten inrättade i tre af länets städer.

Länets hushållningssällskap har under perioden, på sätt af de här ofvan lemnade meddelanden nogsamt framgår, fortsatt sin gagnande och vidtomfattande verksamhet; och får Konungens Befallningshafvande för inhemtande af närmare kännedom härom hänvisa till den tidskrift, som sällskapet fortfarande utgifver med ett häfte hvar tredje månad. Räkenskaperna för senaste räkenskapsåret visa, att sällskapets inkomster då uppgingo till 47,564 kronor 11 öre samt utgifterna till 40,571 kronor 48 öre.

Å de i föregående berättelser omförmälda *odlingsslän* hafva annuiteter betalats till följande belopp, år 1886: 12,091 kronor 12 öre, 1887: 10,871 kronor 99 öre, 1888: 10,871 kronor 99 öre, 1889: 3,291 kronor 94 öre och 1890: 2,400 kronor.

Af den enligt kungl. kungörelsen den 28 september 1883 bildade fond med ändamål att genom lån understödja odling af sankar trakter, har för utdikning af sankar marker, tillhörande Sickelsjö och Jernäs i Götlunda socken, under år 1886 erhållits lån till belopp af 128,000 kronor. Likaså har åt $1\frac{15}{32}$ mantal Kärsta n:o 4 i Lillkyrka socken blifvit beviljadt ett lån af 3,647 kronor.

C) *Skogshushållning.* D) *Rofdjurs dödande.* Länet är fortfarande, såsom i förra berättelsen omförmäles, deladt i två *revir*, Örebro och Askersunds, i hvilkas omfattning likväl den ändring, jemlikt Kungl. Maj:ts nådiga bref den 29 november 1889, blifvit vidtagen, att från det förra öfverflyttats till det senare Askers och Sköllersta härad, hvadan Örebro revir numera omfattar: Nya Kopparbergs, Lindes och Ramsbergs, Grythytt och Hellefors, Nora och Hjulsjö samt Karlskoga bergslager, äfvensom Fellingsbro, Glanshammars och Örebro härader, under det att Askersunds revir omfattar, förutom de båda nämnda, dit förlagda härader, Edsbergs, Hardemo, Kumla, Grimstens och Sundbo

härader. Hvarterdera reviret förvaltas af en jägmästare under öfverjägmästarens i Bergslagsdistriktet chefskap. Skogspersonalen inom länet består dessutom af 6 extra jägmästare, 5 ordinarie och 2 extra kronojägare, samt 8 ordinarie och 1 extra kronoskogvaktare. Till den bevakande personalen voro år 1890 upplåtna de *boställen* och lägenheter, som finnas upptagna i nedanstående tabell:

Boställets namn.	Uppskattad afkastning. Kr.	A r e a l.					Anslaget till
		Åker. Har.	Äng. Har.	Hägn. Har.	Skog. Har.	Summa Har.	
Hultet.....	60	4:32	—	12:92	—	17:24	Kronojägaren å Hållhults kronopark.
Grönbotorp....	50	3:26	—	12:68	—	15:94	Kronojägaren å Grönbo kronopark.
Brötorp.....	100	4:23	0:92	14:51	—	19:66	Kronoskogvaktaren å Glanshammars allm.
Fogelbo.....	35	2:38	—	—	—	2:38	Kronojägaren å Krämarmarkens kronopark.
Hagalund.....	100	3:96	—	—	—	3:96	Kronoskogvaktaren å Qvistbro skog.
Bäcklunda.....	50	0:97	—	4:49	—	5:46	D:o å Tebomarken och Axjöåsen.
Haggrenstorp..	110	2:38	5:73	—	5:28	13:39	D:o å Vestra Tiveden.
Herrefallet....	175	6:43	—	8:81	—	15:24	D:o å d:o.
Furubacken....	20	0:53	—	—	—	0:53	D:o å Östra d:o och Hardemo.
Sjöfallet.....	150	3:80	1:76	—	—	5:56	D:o å Kumla allm.
Kulan.....	150	7:50	11:87	6:80	—	26:17	D:o å Askers d:o.
Gårdsjöbacken.	30	1:32	—	—	—	1:32	Uppsyningsmannen å Kumla allm.
Summa	1,030	41:08	20:28	60:21	5:28	126:85	

Under femårsperioden hafva följande förändringar i de *allmänna skogarnes areal* inträffat: ökning deri har skett genom inköp till staten af bruksegendomen Grönbo med Sundbo, innehållande 3,378⁰⁴ hektar, hvaremot minskning uppkommit dels genom försäljning af förra boställena Mora och Malgräva samt af kyrkoherdebostället Mårtensbo, om tillsammans 160⁵³ hektar, dels derigenom att bergmästarebostället Knutsberg om 20⁶⁸ har, tillhörigt brukssocieteten, blifvit från de allmänna skogarne afördt. Dessutom har arealen något förändrats, mot hvad i förra berättelsen finnes angifvet, till följd af förnyad uppmätning af ett stort antal skogar, samt enär Ybby numera till statsverket indragna häradsskrifvareboställe med 79⁴² har utmark öfverförts från de civila boställena till de för kronans räkning utarrenderade egendomarne, och uppgår nu till de belopp, som återfinnas i tabellen å följande sida.

Alla dessa skogar, med undantag af några få de obetydligaste samt Grönbo kronopark, äro indelade till ordnad hushållning, dels fullständigt, dels ad interim. Under femårsperioden hafva 100 stycken skogar med en areal af 10,432⁵⁷ hektar varit föremål för sådan indelning.

Afverkning och utsynning å de allmänna skogarne hafva omfattat följande belopp, husbehovsvirket oberäknadt:

	Kbm.
Kronoegendomar.....	20,241 ¹⁶
Utarrenderade kronoegendomar.....	1,655 ⁵⁴
Civila boställen.....	288 [—]
Ecklesiastika d:o.....	8,368 ⁶⁸
Statens till bergsbruk anslagna skogar.....	18,296 ⁹⁹
Häradsallmänningar.....	67,183 ⁹¹
Dessutom af vrakek.....	141 [—]

Summa kbm. 116,175²⁸.

Allmänna skogarnes areal.

An- tal.	a) Under skogsstatens förvaltning och vård.	Skogs- mark.		Impedi- menter.		Summa.	
		Har.	Ar.	Har.	Ar.	Har.	Ar.
4	Kronoparker:						
	Hålahult.....	450	64	67	17	517	81
	Grönbo.....	2,315	96	1,062	8	3,378	4
	Krämaremarken.....	165	52	63	69	229	21
	Tysslingen med Sjöstorp.....	355	60	125	17	480	77
	Summa	3,287	72	1,318	11	4,605	83
9	Häradsallmänningar:						
	Glanshammar.....	1,892	92	245	37	2,138	29
	Asker.....	316	86	108	25	425	11
	Hardemo.....	181	55	32	—	213	55
	Kumla.....	1,037	90	561	26	1,599	16
	Grimsten: 1) Östra Tiveden.....	246	82	115	21	362	3
	2) Vestra „.....	2,610	40	462	9	3,072	49
	Edsberg: 1) Tebomarken.....	778	36	315	13	1,093	49
	2) Åxsjöåsen.....	271	23	55	—	326	23
	3) Qvistbroskogen.....	654	51	111	86	766	37
	Summa	7,990	55	2,006	17	9,996	72
13	Summa	11,278	27	3,324	28	14,602	55
	b) Under skogsstatens uppsigt och kontroll.						
84	Skogar vid för statsverket utarrenderade egendomar.....	3,307	92	283	42	3,591	34
8	„ vid civila boställen.....	392	61	44	62	437	23
70	„ vid ecklesiastika d:o.....	5,837	90	910	34	6,748	24
1	„ vid allmän inrättnings hemman.....	62	6	12	34	74	40
10	„ upplåtna till bergsbruket.....	2,831	24	756	36	3,587	60
173	Summa	12,431	73	2,007	8	14,438	81
186	Samtliga skogarnes areal.....	23,710	—	5,331	36	29,041	36

Virkets försäljning har enligt regeln skett å offentlig auktion, endast mindre virkesposter hafva afyttrats under hand af jägmästarna, enligt särskildt dem lemnadt medgifvande eller på grund af gällande författningar. Under mycket omvexlande konjunkturen afyttrades för statsverkets eller under statens kontroll ställda fonders räkning skogsprodukter för tillsammans 70,967·38 kronor, utöfver hvad som samtidigt inflöt för s. k. skogsarrenden och hvad af arrendeaftifterna för en del utarrenderade kronoegendomar belöpte sig på tillhörande skogar. Hvad beträffar afkastningen från häradsallmänningarna, har den dels försålts för delegarnes räkning, dels fördelats in natura mellan desse.

Å de genom traktuggning afverkade hyggena erhålles återväxt hufvudsakligen genom sjelfsådd från qvarlemnade fröträd, jemte åtföljande hjälpkultur, hvaremot sådan å äldre kalmarker uppdrages genom skogsodling. Under femårsperioden skogsodlades å de allmänna skogarna genom skogsstatens försorg 661 hektar, hvarvid användes 707,000 st. barrträdsplanter och 787 kilogram frö, allt för en kostnad af 11,015·71 kronor. Från revirets plantskolor utlemnades dessutom en stor mängd planter till boställshafvare och kronoarrendatorer, hvilka till 1890 års början voro skyldiga att sjelfva ombesörja skogsodling å af dem innehafvande

K. M:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1886—1890. Örebro län.

skogar. Skogsåterväxten är i allmänhet tillfredsställande å de under skogsstatens förvaltning ställda skogarna, men deremot mindre nöjaktig å ganska många boställen och utarrenderade kronoegendomar, hvilket sistnämnda förhållande dock säkerligen snart kommer att afhjelpas, alldenstund skogsstaten öfvertagit bestyret med uppdragande af återväxt derstädes.

Under perioden hafva 304 hektar vattensjuka marker å de allmänna skogarna inom länet blifvit torrlagda genom afdikning, för en kostnad af 5,829 kronor.

Skogsarbetet har medfört direkt inkomst endast från ett fåtal skogar, dels emedan å de flesta skogar, som förvaltas af skogsstaten, mulbetet är gemensamt med enskildes angränsande skogar, dels enär detsamma å boställen och utarrenderade kronoegendomar är upplåtet till vederbörande boställshafvare och arrendatorer. Den inkomst, som mulbetet å kronoparkerna inbringat, utgör 468 kronor. I afseende å den för återväxten ofta hinderliga betningen hafva, der förhållandena det påfordrat och jägmästarna egt att ingripa, föreskrifter meddelats så väl hvad beträffar tiden för densamma, som angående tillsynen öfver kreaturen medelst vallning, och i vissa fall hafva hyggena blifvit omgifna med stängsel, för att på sådant sätt från dem afhålla beteskreaturen.

Enskildes skogar. Vid flertalet af de större bruks- och landegendomarna skötes skogen antingen i öfverensstämmelse med upprättade rationella skogshushållningsplaner eller ock af erfarne skogsmän. Skogsbrukssättet derstädes utgöres oftast af vanlig traktuggning eller af en modifierad sådan med timmerställning, hvarjemte hjälpvallringar samt berednings- och rensningshuggningar verkställas på ändamålsenligt sätt. På de mindre och medelstora bergsmans- och hemmansskogarna deremot förekommer i allmänhet ingen ordnad hushållning, utan bibehålles å dem den sedan äldre tider brukliga planlösa blädningen, vid hvilken skogen, med uteslutande hänsyn till den egna vinsten för dagen och utan omtanke för framtida bestånd, anlitas efter bästa bekvämlighet. Dock har i enstaka fall och inom vissa delar af länet hushållningen jemväl å sistnämnda skogar förbättrats, hufvudsakligen framträdande i större sparsamhet vid virkesförbrukningen för eget behof samt tillkallande af någon statens skogsingenjör eller af länets skogsplantör för erhållande af råd och upplysningar rörande skogens skötsel.

Virkets användning har blifvit mera mångsidig än förr, då kolning och dess upphuggning till bränsle var hufvudsak. Trämasseverk, hyflerier och snickerifabriker hafva uppstått på flera ställen, till följd hvaraf äfven mindre dimensioner af ända till 15 å 20 centimeters topp måst kunna räknas till gagnvirke, som lemnar förhöjd afkastning i jämförelse med kol- och brännved. Nekas kan dock icke, att detta mångenstädes, der kommunikationerna äro goda, föranledt dertill, att skogarna allt för hårdt anlitas.

Bland åtgärder för en förbättrad skogsskötsel inom länet må här nämnas, att landstinget till bestridande af kostnader för *Presteruds skogsskola* i närheten af Kristinehamn, till hvilken skolas underhåll anslag utgått jemväl från statsverket och Vermlands läns landsting, lemnat ett årligt bidrag af till en början 1,000, men sedermera endast 500 kronor, samt att en af hushållningssällskapet tillsatt komité för skogskulturens befrämjande användt för detta ändamål 1,000 kronor årligen, deraf hälften statsanslag och den andra hälften hushållningssällskapets eget

bidrag. För sistnämnda medel har aflönats en skogsplantör med åliggande att biträda allmänheten inom länet, hvarjemte gratis utdelats skogsfrö intill 2½ kg och plantor intill 10,000 stycken till hvarje requirent.

Virkesprisen hafva vexlat mycket på olika tider, hvarförutom, såsom naturligt är, ortens läge haft stort inflytande på dem. Priset å kol varierade mellan 10 och 28 kronor för 40 hl., sågtimmerträd kostade 2 till 6 kronor för stycket; byggnadstimmer 1½ till 3 kronor för stycket; björkved 2 till 4 kronor för kbm; barrved 1½ till 3 kronor för kbm. samt stör 3 till 5 kronor för 100 stycken. Bäst voro virkeskonjunkturerna i slutet af år 1889 och i början af 1890, då allt slags virke var mycket efterfråadt.

Virkesdrifningen har i allmänhet försiggått utan några väsentliga hinder, ehuru flera vintrar varit milda och snöfattiga. Minst gynnsam uti ifrågavarande afseende var vintern 1889—90. På ganska många skogar underlättas trafiken väsentligt af nyanlagda vägar, och åtminstone i ett fall, nemligen å Laxå bruks skogar, användes med mycken fördel Decauvilles spårvägar vid virkestransport.

Några större *skogseldar* hafva å allmänna skogar icke förekommit. Af våldel härjades år 1888 omkring 17 hektar i Sköllersta socken, tillhörande Kahlsta byamän och egaren af Vrana. Under år 1889 utbröto två skogseldar inom Hellefors och Grythytte socknar den första den 25 juni i skogstrakten omkring det under Hellefors bruk lydande hemmanet Tomsjön, då omkring 200 hektar skog till värde af omkring 16,000 kronor förstördes och den andra den 30 i samma månad, då eld, som utbrutit vid Torskebäcken inom Kroppa socken af Vermland, sträckte sig in på Björkskogsnäs område i Grythytte socken och der förorsakade en ej ringa skada.

Stormar hafva vid flera tillfällen förorsakat ganska stor förödelse å skogarna; svårast voro de, som rasade den 25 och 26 maj samt 30 September 1890.

Insektshärjning har under hösten 1889 pågått å delar af Grimstens, Hardemo och Kumla häradsallmänningar samt å angränsande trakter af Skogaholms bruks mark, i det att larverna af vanliga tallmätaren (*Fidonia pinaria*) derstädes uppträdde i stor myckenhet och afåto barren å snart sagdt alla träden på ett område af vid pass 170 har. Af de angripna träden förtorkade likväl endast en del undertryckta och med svag kronbildning försedda, hvaremot friskare träd nästan allmänt repat sig efter angreppet. Derjemte hafva på flera ställen inom länet larver af den vanliga tallstekeln (*Lophyrus pini*) under försommaren 1890 uppträdt i ofantlig mängd och afåtit barren å fjolårsskotten på yngre tallar, utan att likväl föranleda någon afsevärd skada.

Skogsåverkan förekommer numera endast sällan och till ringa omfattning.

Af *skogens biprodukter* börjar torf från de talrikt förekommande mossarne vinna stor användning såsom strö för kreatur samt vid renhållningen inom Örebro stad och annorstädes. *Torfströfabriker* finnas i länet anlagda för tillverkning i större skala vid Hasselfors, Bohr och Jerle, hvarjemte en sådan fabrik är under anläggning vid Hammaren i Lindes socken. Äfven vid Vedevåg, Svartå, Runnaby, Lindesberg och kanske ännu flera ställen tillverkas torfströ och torfmull för afsalu i mindre om-

fattning. På många större egendomar upptages och rifves torf för eget behof.

Jagten vårdas visserligen väl å en del större bruks- och landtegendomar, men å andra sådana beskattas vildbrädsstammen ofta mera än som är förenligt med god hushållning, hvarjemte rofdjuren icke efterhållas så, som behöfligt är. Å mindre egendomar förekommer mera sällan någon egentlig jagtvård; dock hålles jagtstadgan i allmänhet i god helgd med afseende å fridlysningstiderna. Endast ett jernförelsevis ringa antal jagtarrenden finnes inom länet.

Till utrotande af rofdjuren har landstinget anslagit medel, att utgå med 3 kronor för räf, dödad under sommarmånaderna, med 1 krona för dufhök och med 10 öre för kråka.

Af elg är stammen fortfarande ganska god, ehuru under femårsperioden dödats minst 857 stycken elgar. Tillgången af hare och skogsfogel har varit mycket ojemn, mestadels under medelmåttan. Gräsanden har aftagit i antal, sannolikt till följd af den fortgående torrläggningen af vattensjuka marker. Mor-kullan uppträder temligen talrikt i den egentliga skogsbygden; i öfriga orter minskas tillgången. Rapphönsen hade ganska god årgång 1889 och 1890. Vargen kan anses utrotad inom länet, och lodjuret förekommer endast undantagsvis i de nordligare socknarna. Räfven är deremot mycket allmän. Dufhöken gör största skadan under flyttningstiderna. Uf och örn äro fåtaliga.

E) Bergs- och brukshandteringen. Under denna femårsperiod hafva inom länet brutits och uppfordrats jernmalm, silfver- och blymalm, kopparmalm, zinkmalm, manganmalm och molybdenmalm. År 1886 uppfordrades 245,174,230 kilogram *jernmalm* ur 104 då bearbetade grufvor; år 1887: 245,381,960 kilogram ur 98 grufvor; år 1888: 225,244,290 kilogram ur 84 grufvor; år 1889: 238,649,950 kilogram ur 90 grufvor och år 1890: 239,978,970 kilogram ur 98 grufvor.

Dessutom bearbetades försvarsvis år 1886: 150; år 1887: 114; år 1888: 60; år 1889: 53 och år 1890: 49 grufvor utan uppgifven malmfångst.

Af förestående framgår, att årliga medelbeloppet af uppfordrad jernmalm under denna femårsperiod utgjort 238,885,880 kilogram, under det att årliga medelbeloppet uppfordrad jernmalm under åren 1881—1885 uppgått till 5,512,083½ centner eller, förvandlade i nya mått, 234,220,412 kilogram, hvilket visar en till 4,665,468 kilogram uppgående större malmuppfordring i medeltal för hvarje af åren 1886—1890 i jämförelse med nästföregående fem år.

Antalet utmål för grufvor, som under denna period åtnjutit hvilostånd, utgjorde 1886: 98; 1887: 28; 1888: 49; 1889: 56 och 1890: 97.

De mest betydande jernmalmsfälten inom länet äro: Stribergsfältet med en uppfordring år 1890 af 36,003,000 kilogram jernmalm och Stripafältet med en uppfordring samma år af 27,000,000 kilogram. Derefter komma i afseende å kvantiteten af malmuppfordring Dalkarlsbergsfältet med en malmuppfordring nämnda år af 18,922,000 kilogram; Sköttgrufvefältet med 18,710,700 kilogram; Pershyttefältet med 11,841,000 kilogram; Ingelshyttefältet med 11,774,000 kilogram; Ställbergsfältet med 11,140,000 kilogram och Svartviksfältet med 11,083,250 kilogram.

Malm af annat slag än jernmalm har inom länet uppfordrats till följande belopp, nemligen af silfver- och blymalm: år

1886: 1,751,830 kilogram; 1887: 2,688,690 kilogram; 1888: 3,448,070 kilogram; 1889: 1,903,940 kilogram och 1890: 2,663,234 kilogram; af kopparmalm år 1886: 1,358,160 kilogram; 1887: 1,269,743; 1888: 1,253,250; 1889: 1,625,799 och 1890: 882,760 kilogram; af zinkmalm 1886: 21,989,160; 1887: 22,870,916; 1888: 26,832,090; 1889: 29,591,723 och 1890: 27,225,130; af manganmalm 1886: 4,250 kilogram; 1887: 186,990; 1888: 24,695 kilogram och 1889 82,000 kilogram samt af molybdenmalm år 1887: 20 kilogram.

Häraf synes, att uppfordringen af silfver- och blymalm varit störst under år 1888 och att brytningen af kopparmalm betydligt nedgått under år 1890. Detta senare förhållande har varit beroende på de försämrade konjunkturer, som då rådde för koppartillverkningen. Till följd af de höga priserna å zink har brytningen af zinkmalm betydligt ökats, ehuru densamma under sista året af perioden något nedgått. Brytningen af manganmalm har under perioden varit obetydlig samt under år 1890 helt och hållet upphört, hvarjemte grufvorna nedlagts. Brytningen af molybdenmalm har endast varit ett försök, som dock torde snart åter upptagas.

Under år 1886 hafva bearbetats 20 silfver- och blygrufvor, 5 koppargrufvor, 17 zinkgrufvor och 1 mangangrufva; under år 1887: 18 silfver- och blygrufvor, 4 koppargrufvor, 26 zinkgrufvor, 1 mangangrufva och 1 molybdengrufva; under år 1888: 25 silfver- och blygrufvor, 5 koppargrufvor, 21 zinkgrufvor och 1 mangangrufva; under år 1889: 22 silfver- och blygrufvor, 6 koppargrufvor, 27 zinkgrufvor och 1 mangangrufva samt under år 1890: 23 silfver- och blygrufvor, 7 koppargrufvor och 33 zinkgrufvor. Under hvilostånd hafva varit under år 1886: 5 silfver- och blygrufvor och 8 koppargrufvor; under år 1887: 4 silfver- och blygrufvor, 11 koppargrufvor och 4 zinkgrufvor; under år 1888: 21 silfver- och blygrufvor, 9 koppargrufvor och 3 zinkgrufvor; under år 1889: 17 silfver- och blygrufvor, 7 koppargrufvor, 7 zinkgrufvor och 1 molybdengrufva samt under år 1890 12 silfver- och blygrufvor, 5 koppargrufvor, 6 zinkgrufvor och 1 molybdengrufva.

Silfver- och blymalm har förnämligast brutits i Åmmebergs grufvor, men malmen är fattig och allra största delen har måst anrikas. Kafveltorps grufvor lemna äfven silfver- och blymalm, hvilken malm är ovanligt rik och god, ehuru tillgångarne å densamma äro små. Zinkmalm har hufvudsakligast erhållits från Åmmebergsfältets grufvor i Hammars och Lerbäcks socknar. Ifrån detta fälts grufvor inom länet hafva under år 1889 uppfordrats 20,961,000 kilogram och under år 1890 20,192,000 kilogram zinkmalm. Från hela Åmmebergsfältet, som sträcker sig in uti Östergötlands län, hafva under år 1889 uppfordrats 43,009,000 kilogram och under år 1890 39,725,000 kilogram zinkmalm. Åmmebergs gruffält, som tillhör det fransk-belgiska bolaget *Vieille Montagne*, är säkerligen det bäst skötta malmfält i Sverige samt har synnerligen dyrbara byggnader och verk och sysselsätter årligen omkring 765 arbetare. Grufarbetarne med sina familjer hafva fasta bostäder och äro väl aflönade. Den vid Åmmeberg uti ett storartadt vaskverk anrikade zinkmalmen rostas och utskeppas från Åmmebergs hamn öfver Göteborg till bolagets zinkverk i Belgien för att der försmältas till metallisk zink.

Antalet utmål för grufvor af annat slag än jerngrufvor, som varit under hvilostånd, utgjorde 1886: 16, deraf 6 silfver- och

blygrufvor, 9 koppargrufvor och 1 koboltgrufva; 1887: 1 koppargrufva; 1888: 1 koppargrufva; 1889: 1 silfver- och blygrufva samt 1 koppargrufva och 1890: 15, deraf 7 silfver- och blygrufvor, 7 koppargrufvor och 1 mangangrufva. Inom länet tillverkades år 1886 vid 47 masugnar 113,478,453 kilogram *tackjern* och 1,201,850 kilogram *gjutgods* eller tillsammans 114,680,303 kilogram; år 1887: vid 49 masugnar 114,034,852 kilogram *tackjern* och 1,291,094 kilogram *gjutgods* eller tillsammans 115,325,946 kilogram; år 1888: vid 47 masugnar 115,839,292 kilogram *tackjern* och 1,564,910 kilogram *gjutgods* eller tillsammans 117,404,202 kilogram; år 1889: vid 43 masugnar 104,029,607 kilogram *tackjern* och 1,347,452 kilogram *gjutgods* eller tillsammans 105,377,059 kilogram och år 1890: vid 44 masugnar 117,427,670 kilogram *tackjern* och 1,380,054 kilogram *gjutgods* eller tillsammans 118,807,724 kilogram. Häraf synes, att tillverkningen af *tackjern* och *gjutgods* varit under perioden, med undantag för år 1889, uti oafbrutet stigande. Tillverkningen af *tackjern* har varit störst år 1890, till följd af de förbättrade konjunkturer, som då gjorde sig gällande. Benämningen *tackjern* omfattar här smides-*tackjern*, *gjuttackjern* och *bessmertackjern*.

Medelbeloppet af blåsningstiden för hvarje masugn utgjorde år 1886: 240 dygn 15 timmar; år 1887: 228 dygn 16 timmar; år 1888: 235 dygn 6 timmar; år 1889: 233 dygn 10 timmar samt år 1890: 243 dygn 10 timmar; medelbeloppet af dygnstillverkningen å hvarje masugn år 1886: 10,141 kilogram; år 1887: 10,292 kilogram; år 1888: 10,618 kilogram; år 1889: 10,505 kilogram och år 1890: 11,093 kilogram, samt medelbeloppet af årstillverkningen å hvarje masugn år 1886: 2,440,006 kilogram; år 1887: 2,353,590 kilogram; år 1888: 2,495,411 kilogram; år 1889: 2,450,629 kilogram och år 1890: 2,700,175 kilogram.

Häraf synes, att medelbeloppet af dygnstillverkningen varit störst år 1890, och att årstillverkningen äfven varit störst samma år, då också sex masugnar hela året varit oafbrutet i gång.

De masugnar, å hvilka de största beloppen *tackjern* blifvit under perioden tillverkade, hafva varit de vid Degerfors, Bofors och Säffvenfors under Hellefors. Utom det *gjutgods*, som vid *tackjernstillverkningen* direkt ur masugnarne erhållits, har genom *tackjerns* omsmältning i kupolugn vid de egentliga *gjuterierna* *gjutgods* tillverkats till följande belopp: år 1886: vid 6 verk med 7 ugnar 341,314 kilogram, år 1887: vid 6 verk med 7 ugnar 663,421 kilogram, år 1888: vid 7 verk med 9 ugnar 1,081,683 kilogram, år 1889: vid 7 verk med 9 ugnar 1,160,996 kilogram samt år 1890: vid 7 verk med 11 ugnar 1,113,152 kilogram.

Tillverkningen af *smältstycken* samt utvalsadt eller utsmidt *stångjern* af alla slag, såsom *stångjern*, *ämnesjern* och *finjern*, har uppgått till följande belopp: år 1886 vid 35 verk med 116 härdar eller ugnar 45,334,863 kilogram *smältstycken* och 45,859,215 kilogram *stångjern*; år 1887 vid 37 verk med 124 härdar eller ugnar 37,888,552 kilogram *smältstycken* och 51,269,413 kilogram *stångjern*; år 1888 vid 35 verk med 130 härdar eller ugnar 56,447,183 kilogram *smältstycken* och 53,818,242 kilogram *stångjern*; år 1889 vid 35 verk med 126 härdar eller ugnar 54,210,712 kilogram *smältstycken* och 48,486,153 kilogram *stångjern* samt år 1890 vid 30 verk med 115 härdar eller ugnar 52,436,959 kilogram *smältstycken* och 47,625,826 kilogram *stångjern*.

Under år 1890 hafva vid 5 verk endast tillverkats *smältstycken*, hvilka sedermera utvalsats vid andra med valsverk försedda verkstäder; vid 13 verk endast *stångjern* samt vid 12

verk såväl smältstycken som stångjern. I afseende å de olika smidesmetoderna för stångjern har under år 1890 tillverkats vid 10 verk *franche-comté*jern, vid 14 verk *lancashire*jern, vid ett verk *martinjern* och vid 3 verk såväl *martin-* som *lancashire*jern. De förnämsta verken äro Hellefors, Laxå, Bofors och Degerfors med en tillverkning från 5,398,078 kilogram till 9,114,692 kilogram. Stångjernstillverkningen var störst år 1888. År 1886 utvalsades vid Laxå 6,714,628 kilogram och vid Hellefors 5,398,078 kilogram, 1887: vid Degerfors 9,063,195 kilogram och vid Bofors 7,548,538 kilogram, 1888: vid Degerfors 9,114,692 kilogram och vid Bofors 7,622,906 kilogram, 1889: vid Degerfors 8,674,562 kilogram och vid Bofors 8,653,801 kilogram samt 1890: vid Degerfors 8,792,653 kilogram och vid Bofors 7,686,179 kilogram.

De särskilda slag af *götmetsall* och *stål*, som under innevarande femårsperiod inom länet tillverkats, hafva varit *bessermetsall* och *martinmetsall*. De tillverkade beloppen utgjorde år 1886 vid 5 verk och i 7 ugnar 2,423,694 kilogram *bessermetsall* och 1,625,427 kilogram *martinmetsall*; år 1887 vid 5 verk och i 8 ugnar 3,034,459 kilogram *bessermetsall* och 2,368,186 kilogram *martinmetsall*; år 1888 vid 5 verk och i 8 ugnar 4,619,736 kilogram *bessermetsall* och 6,202,874 kilogram *martinmetsall*; år 1889 vid 5 verk och i 7 ugnar 7,484,829 kilogram *bessermetsall* och 8,992,616 kilogram *martinmetsall* samt år 1890 vid 6 verk och i 9 ugnar 7,942,310 kilogram *bessermetsall* och 13,647,711 kilogram *martinmetsall*.

Häraf synes, att tillverkningen af dessa slags metaller för hvarje år stigit, isynnerhet tillverkningen af *martinmetsall*. *Bessermetsall* i form af *göt* har tillverkats vid två verk, nemligen Stjernfors och Bångbro; *martinmetsall* vid fyra verk, nemligen vid Hellefors, Bofors, Degerfors och Hammarby, vid hvilket sistnämnda verk tillverkningen började år 1890. *Martingöt* och *martingjutgoods* har icke kunnat särskildt specificeras från Bofors, hvarför kvantiteterna af dessa tillverkningar blifvit sammanförde. Det största *bessermetsall*verket är Bångbro med två konverttrar och det största *martin*verket är numera Degerfors med två ugnar. Af *martingöt* utvalsadt *martinstål* och *-jern* är upptaget under stångjernstillverkningen. Enär gränsen mellan *stål* och *stångjern* är så omärklig, att skilnaden dem emellan svårligen lär kunna bestämmas, hafva uppgifterna om kvantiteterna af valsadt *stål* och *stångjern* blifvit uti förenämnda uppgifter sammanförde.

Beträffande *jernmanufaktur*tillverkningen uppgifves, att deraf tillverkats: år 1886 vid 15 verk 729,065 kilogram *plåt*, 1,802,882 kilogram *spik*, 123,272 kilogram *redskapssmide* och 1,037,545 kilogram diverse annan *jernmanufaktur* eller tillsammans 3,692,764 kilogram; år 1887 vid 16 verk 1,199,213 kilogram *plåt*, 1,801,053 kilogram *spik*, 168,556 kilogram *redskapssmide*, 1,255,360 kilogram diverse annan *jernmanufaktur* eller tillsammans 4,424,182 kilogram; år 1888 vid 15 verk 1,183,788 kilogram *plåt*, 2,079,167 kilogram *spik*, 205,555 kilogram *redskapssmide*, 1,095,770 kilogram diverse annan *jernmanufaktur* eller tillsammans 4,564,280 kilogram; år 1889 vid 16 verk 2,927,003 kilogram *plåt*, 2,533,106 kilogram *spik*, 263,536 kilogram *redskapssmide* och 1,177,901 kilogram diverse annan *jernmanufaktur* eller tillsammans 6,901,546 kilogram; år 1890 vid 15 verk 3,946,430 kilogram *plåt*, 2,460,814 kilogram *spik*, 151,982 kilogram *redskapssmide* och 1,250,716 kilogram annan *jernmanufaktur* eller tillsammans 7,809,942 kilogram. Häraf synes, att isynnerhet tillverkningen af *plåt* ökats.

Plåten tillverkas vid två verk, Björkborn och Degerfors. Vid Bofors hafva äfven tillverkats *kanoner*, *projektiler* och *lavetter*. Under år 1890 uppgick denna tillverkning af *kanoner* och *lavetter* till 35,280 kilogram och *projektiler* till 5,540 kilogram, hvilka begge tillverkningar äro upptagna under rubriken diverse annan *jernmanufaktur*.

Konjunkturerna för jernhandteringen hafva under denna femårsperiod fortfarit att vara i allmänhet dåliga. Ett undantag härifrån utgöra de första månaderna af år 1890, då de förbättrades, i följd hvaraf äfven en lifligare verksamhet utvecklades, men vid 1890 års slut hade *konjunkturerna* åter försämrats.

De s. k. *ädlare verken*s tillverkningar hafva utgjorts af *guld*, *silfver*, *koppar*, *bly* och *zinkblende*. Vid *Kafveltorps blyhytta* har genom extraktion ur *guldhaltigt silfver* rent *guld* erhållits till följande belopp: år 1887 1,7094 kilogram; år 1888 0,99346 kilogram; år 1889 1,33518 kilogram; år 1890 1,0635 kilogram. År 1886 framställdes icke något *guld*. Vid samma hytta har genom extraktion af *silfver* ur *verkbly* vid dess raffinering erhållits fint *silfver* till följande belopp: år 1886 126,71 kilogram; år 1887 196,15 kilogram; år 1888 257,71 kilogram; år 1889 669,71 kilogram och år 1890 258,11 kilogram. *Silfverpriset* var från femårsperiodens början till midten af år 1890 mycket lågt, men i augusti 1890 uppdrefs detsamma i Amerika, hvilket hade till följd att det äfven steg i Sverige. Som dock priset uppdrefvits genom konstlade medel, började det redan vid 1890 års slut att falla.

Koppar har tillverkats och garats vid Bångbro *kopparverk* och *Kafveltorps kopparverk* till följande belopp: år 1886 vid *Kafveltorp* 34,576 kilogram och vid Bångbro 7,718 kilogram; år 1887 vid Bångbro 15,470 kilogram; år 1888 vid *Kafveltorp* 1,111,786 kilogram; år 1889 vid *Kafveltorp* 78,822 kilogram och år 1890 vid *Kafveltorp* 60,734 kilogram. *Konjunkturerna* för *koppar* hafva under denna period varit mycket vexlande. Under år 1886 och första hälften af år 1887 var priset i London 30 £ 10 pence å 38 £ 17 pence per ton. Under senare hälften af år 1887 drefs *kopparpriset* upp till 85 £ per ton och ännu i början af år 1888 var priset öfver 77 £ per ton, hvarefter priset föll med ens ned till 40 £ per ton. Från detta pris steg *kopparn* under år 1889 småningom till 50 £ per ton och under år 1890 till något öfver 53 £ per ton. De svenska *kopparverken* torde dock ej lyckats att för sina tillverkningar erhålla nämnda höga pris, hvilka endast varit en följd af *börsspekulationer* i London under åren 1887 och 1888.

Verkbly har tillverkats vid *Kafveltorps* och Bångbro *hyttor* och utgjorde tillverkningen vid *Kafveltorp* år 1886: 192,895 kilogram; år 1887: 391,522 kilogram; år 1888: 344,108 kilogram; år 1889: 288,622 kilogram och år 1890: 508,720 kilogram. År 1886 tillverkades vid Bångbro 2,312 kilogram *verkbly*. *Raffinadbly* har framstälts vid *Kafveltorps blyhytta* genom raffinering af *verkbly*, hvarigenom erhållits år 1886: 112,001 kilogram; år 1887: 208,648 kilogram; år 1888: 317,893 kilogram; år 1889: 254,469 kilogram och år 1890: 295,227 kilogram. *Blykonjunkturerna* hafva under denna femårsperiod varit dåliga och vexlat mellan 12 £ och 15 £ per ton.

Vid bolaget *Vieille Montagnes anrikningsverk* vid Åmmeberg har genom rostning af *krossad zinkmalm* erhållits *rostadt zinkblende* till följande belopp: år 1886 16,457,000 kilogram, år 1887 20,068,000 kilogram, år 1888 19,439,000 kilogram,

år 1889 20,004,000 kilogram och år 1890 21,363,000 kilogram. Det rostade blendet utföres till bolagets zinkhyttor i Belgien för att försmältas till metallisk zink, som icke tillverkas i Sverige. Zinkkonjunkturerna hafva under perioden varit mycket fördelaktiga och priserna stigit hela tiden. Från att i London medelpriset för zink var år 1886 omkring 14 £ per ton har detsamma uppgått år 1890 till 23 £ per ton.

Tillverkningen af *jernvitriol* har egt rum endast vid Dylta i Axbergs socken. Tillverkningen derstädes utgjorde år 1886: 17,683 kilogram, år 1887: 8,841 kilogram, år 1888: 8,569 kilogram, år 1889: 8,160 kilogram och år 1890: 10,064 kilogram.

Rödfärg tillverkas äfven vid Dylta och utgjorde tillverkningen derstädes år 1886: 153,231 kilogram, år 1887: 137,180 kilogram, år 1888: 152,750 kilogram, år 1889: 108,800 kilogram och år 1890: 130,152 kilogram.

Lapis infernalis eller salpetersyrad silfveroxid, kemiskt ren, har såsom biprodukt vid extraktion af guld ur guldhaltigt silfver erhållits vid Kafveltorps hytta år 1888, till belopp af 16:28 kilogram.

Vid Östra Gyttorps grufvor i Nora socken hafva under år 1890 vunnits 20,200 kilogram *allanit* (cerin).

Antalet arbetare, hvilka vid bruken och bergverken varit anstälde, inhemtas af följande tabell:

Summa.	Andra verk.	Zinkgrufvorna med vaskverk.	Kopparverken med grufvor.	Guld-, silfver- och blyverken med grufvor.	Götmalls-, stål- och järnmanufakturverken samt gjuterierna och mek. verkstäder.	Sågverksverken.	Masugnarne.	Jerngrufvorna.	År.
5,681	10	706	114	114	567	1,256	1,000	1,914	1886
5,775	10	847	95	124	611	1,241	1,027	1,820	1887
5,806	15	880	65	284	664	1,246	989	1,663	1888
6,133	8	978	70	335	733	1,315	932	1,762	1889
6,423	8	948	68	394	859	1,283	968	1,895	1890

Under år 1886 har icke anmälts, att något olycksfall inträffat bland de vid bergshandteringen anstälde arbetare, hvar emot 1887 anmälts ett med dödlig utgång. Under år 1888 har ett olycksfall inträffat, hvarvid likväl den skadade arbetaren blifvit återställd. År 1889 har en arbetare skadats och en dödats och under år 1890 två skadats och en omkommit.

Vid bergverks- och bruksrörelsen användes år 1886: 43 ångmaskiner med 879 hästkrafter, år 1887: 43 ångmaskiner med 860 hästkrafter, år 1888: 43 ångmaskiner med 840 hästkrafter, år 1889: 45 ångmaskiner med 847 hästkrafter och år 1890: 46 ångmaskiner med 801 hästkrafter. Antalet begagnade vattenhjul och turbiner, hvilka vid bergverken och bruken varit använda, är icke uppgifvet. Vid Åmmebergs zinkgrufvor och vaskverk hafva under år 1890 begagnats 9 vattenhjul och turbiner af tillsammans 221 hästkrafter jemte 17 ångmaskiner af tillsammans 299 hästkrafter.

Under perioden hafva *utfärdats mutsedlar* till följande antal: år 1886: 37 å nyupptäckta och 40 å förut inmutade fyndigheter, år 1887: 36 å nyupptäckta och 23 å förut inmutade, år 1888: 19 å nyupptäckta och 47 å förut inmutade, år 1889: 60 å nyupptäckta och 96 å förut inmutade och år 1890: 51 å nyupptäckta och 123 å förut inmutade fyndigheter, eller tillsammans 532 mutsedlar.

Under år 1888 uppbyggdes Valåsens masugn och nedlades Karlsdals jernverk och under år 1890 nedlades Bångbro kopparverk.

F) **Fabriker och handverk.** I afseende å fabriker och handverk får Konungens Befallningshafvande hänvisa till Kungl. Kommerskollegii berättelser om »fabriker och manufakturer».

Vid en jämförelse med ställningen vid förra femårsperiodens slut synes som om industrien inom länet skulle under perioden något ökas, enär antalet fabriker samt dessas tillverkningsvärde blifvit större. År 1885 funnos nemligen inom länet 98 i gång varande fabriker med ett tillverkningsvärde af 1,556,399 kronor, hvaremot år 1890 funnos 119 fabriker med ett tillverkningsvärde af 2,570,535.63 kronor. Detta visar sig äfven af det antal arbetare som vid fabrikerne äro anstälde. Vid 1885 års slut voro vid fabriker inom länet anstälde tillsammans 889 arbetare, men vid 1890 års slut hade antalet arbetare uppgått till 1,341. Samma ökning visar sig äfven rörande antalet handverkare och deras arbetare. År 1885 funnos 660 handverkare, som sysselsatte 463 arbetare, men år 1890 789 handverkare med 819 arbetare. Hvad arbetsskickligheten angår, torde i likhet med hvad i föregående berättelser omnämnas äfven nu kunna sägas, att den fortfarande går framåt. För en del fabriker och yrken, hvilkas verksamhet i föregående berättelser omnämnts, torde Konungens Befallningshafvande böra särskildt redogöra.

Vid *Hammars glasbruk* tillverkades

år 1886.....	2,100,000	buteljer med ett tillverkningsvärde af 80,400 kr.
» 1887.....	1,824,000	» » » » » 71,200 »
» 1888.....	1,600,000	» » » » » 65,000 »
» 1889.....	1,804,400	» » » » » 63,154 »
» 1890.....	1,740,000	» » » » » 68,500 »

Krut och andra sprängämnen tillverkas vid Ramsbergs och Gyttorps krutbruk samt Gyttorps sprängoljefabrik. Under perioden hafva vid Ramsbergs krutbruk tillverkats 110,648.68 kilogram krut med ett värde af 68,980 kronor 65 öre, deraf under år 1890 22,480 kilogram med ett värde af 12,084 kronor 65 öre.

Följande tabell utvisar tillverkningen vid *Gyttorps krutbruk och sprängoljefabrik*.

	Bergkrut.	Jagtkrut.	Nitroglycerin.	Ammoniakkrut.
År 1886 skålpund.....	58,629	45,732	59,124	137,100
» 1887 »	65,226	47,113	69,786	141,579
» 1888 »	98,837		52,388	133,645
» 1889 kilogram	3,941		27,555	67,215
» 1890 »	1,850	18,965	34,639	72,167

Hagel- och kulfabriker finnas vid Guldsmidshyttan eller Stripa i Lindes socken samt vid Sundet och Bångbro inom Ljusnarsbergs socken. Under perioden hafva tillverkats vid Guldsmidshyttan 235,811.3 kilogram hagel och 4,620.5 kilogram kulor, vid Sundet 184,279 kilogram hagel samt vid Bångbro 29,859 kilogram hagel.

Fabriker för tillverkning af *brännstoff* till afsalu finnas numera icke inom länet. Brännstoff för eget behof tillverkas förutom å andra ställen vid Skyllbergs bruk, som under perioden

förbrukat omkring 12,000 storstigar, vid Laxå bruk, som förbrukar årligen en kvantitet motsvarande minst 1,200 ton stenkolk, vid Hasselfors bruk, som årligen använder omkring 1,000 storstigar, samt vid Elfvestorps och Hellefors bruk, der åtgången årligen är vid det förra omkring 6,000 och vid det senare omkring 80,000 hektoliter. Torfven användes till gasberedning vid Elfvestorp för vällugnarne och vid Hellefors för martin- och vällugnarne.

Kalktillverkning bedrivs i stor omfattning vid Latorp, Holmatorp, Hökerkulla och Gymninge i Tysslinge socken, och försäljes kalken hufvudsakligast i Örebro och Bergslagen. Kalkbränning, fastän i mindre skala, har äfven egt rum å hemmanen Sättra och Skatteby i Askers socken, Rynninge i Stora Mellösa socken, Vrana i Sköllersta socken samt under åren 1886--1888 vid Ekeby i Lillkyrka socken. Kalkbränneriernas tillverkning uppgifves hafva uppgått år 1890 till 121,180 hektoliter. På flere ställen inom länet bearbetas åtskilliga kalk- och limstensbrott, hufvudsakligast dock för hyttornas behof.

Täljstensbrotten vid Lanna i Hidinge socken samt Yxhult och Hällabrottet i Kumla socken bearbetas fortfarande flitigt och sysselsätta ett stort antal arbetare. År 1882 anlades å hemmanet Bungsätters egor i Askers socken, hvarest finnas rika täljstenslager, ett mekaniskt stenhuggeri och sliperi, der sedermera alltjemt arbetats med gynnsamt resultat. Fabriken, som benämnes Vilhelmsbergs mekaniska stenhuggeri och sliperi, eges fortfarande af Yxhults stenhuggeriaktiebolag och sysselsatte år 1890 76 arbetare.

Tillverkningen af *takskiffer* vid Grythyttan i Grythytte socken har under perioden fortgått och utgjorde

år 1886.....	153,242 st. med ett värde af kr.	3,999.
» 1887.....	211,706 » » » » » »	6,632.
» 1888.....	202,813 » » » » » »	6,125.
» 1889.....	263,957 » » » » » »	8,210.
» 1890.....	298,116 » » » » » »	10,257.

Derjemte har tillverkats ett mindre antal bordskifvor.

Under år 1890 bildades för tillverkning af skiffer ett bolag under namn af »Grythytte nya skifferverk». Tillverkningen vid detta verk var år 1889: 153,716 takskiffer till värde af 2,470 kronor och år 1890: 282,360 stycken till värde af 4,402 kronor.

Tegeltillverkningen inom länet har under denna period bedrivits i ungefär samma omfattning som förut och läser någon afsevärd förändring i tegelbrukens antal inom länet icke egt rum.

Nedanstående tabell redovisar för det antal *quvarnar och sågar*, som enligt taxeringslängderna funnos inom länet vid 1890 års slut, äfvensom deras taxeringsvärde.

	Antal quvarnar.	Antal sågar.	Gemensamt värde, i kronor.
Öster-Nerikes fögderi.....	40	32	764,200
Vester-Nerikes »	51	48	548,150
Nora »	45	45	408,700
Lindes »	38	41	577,100
Summa	174	166	2,298,150

Enligt förra femårsberättelsen funnos vid 1885 års slut inom länet 167 quvarnar och 128 sågar. Man finner således att quvarnarnes och sågarnes antal under perioden något ökats.

Tillverkningen vid *brännerier* inom länet och därför erlagd afgift synas af följande tabell:

År.	Tillverkningsbelopp, i liter.			Erlagda afgifter, i kronor.		
	Råå bränneri.	Svinner- sta bränneri.	Summa.	Tillverk- ningsavgift.	Nederlags- avgift.	Summa.
1886...	327,144 ⁶	355,659 ⁶	682,804 ²	273,121 ⁶⁸	1,196 ²⁵	274,317 ⁹⁸
1887...	311,250 ⁹	320,875 ⁴	632,125 ³	252,850 ⁵²	1,046 ²⁵	253,896 ⁷⁷
1888...	262,843 ⁹	295,356 ⁴	558,200 ³	243,744 ⁸⁸	—	243,744 ⁸⁸
1889...	290,397 ⁶	365,364 ⁵	655,762 ¹	327,881 ⁰⁵	—	327,881 ⁰⁵
1890...	304,965 ²	227,562 ⁰	532,527 ²	266,263 ⁶⁰	—	266,263 ⁶⁰
Summa	1,496,602 ²	1,564,817 ⁹	3,061,420 ¹	1,363,861 ⁷⁸	2,242 ⁵⁰	1,366,104 ²⁸

Antalet *salubryggerier* och tillverkningen derstädes år 1890 inhemtas af följande sammandrag:

	Antal.	Afverkad malt.		Tillverkade hektoliter.	
		Hektoliter.	Vigt i kilogram.	Öl.	Dricka.
Örebro stad.....	4	6,143	315,186	8,748 ²⁶	3,881 ⁹⁶
Askersunds »	1	1,110	61,850	1,430	1,375
Nora »	1	707	34,692	1,157	368
Lindesbergs »	1	282	14,100	460	314
Öster-Nerikes fögderi.....	1	90	4,590	—	330
Vester-Nerikes »	3	371	18,550	—	1,151
Nora »	5	1,705 ⁴¹	91,803	1,175 ⁸⁵	6,946 ⁴⁴
Lindes »	2	1,260	67,300	930	3,525
Summa	18	11,668 ⁴¹	608,071	13,901 ¹¹	17,891 ⁴⁰

De gynnsamma resultat, som i andra län vunnits i fråga om tillverkning af *pappers- och trämassa*, hafva haft till följd att fem fabriker för tillverkning af dylik massa blifvit inom länet anlagde.

Under år 1888 anlade Stjernfors bruks intressenter en dylik fabrik. Fabriken, som är belägen å brukets egor inom Nya Kopparbergs socken, har 2 slipstenar och drifves med 450 hästkrafter. Tillverkningen uppgick år 1889 till 1,000 ton och år 1890 till 1,700 ton.

Samma år anlades af Krokfors aktiebolag en annan trämassefabrik vid Ställdalen inom Nya Kopparbergs socken. Tillverkningen uppgick under år 1890 till 500 ton trämassa.

År 1889 anlades af ett för sådant ändamål bildadt aktiebolag en trämassefabrik vid Frövi i Näsby socken. Fabriken drifves med vattenkraft, beräknad lika med 340 hästkrafter, samt har två par slipstenar och tre pappmaskiner. Tillverkningen under år 1890 uppgick till 1,000,000 kilogram, värderade till 50,000 kronor.

Hellefors bruks aktiebolag anlade under år 1889 vid Säfvenfors inom Hellefors socken en trämassefabrik med två stenar, drifna af turbiner, hvardera om 200 hästkrafter, samt med en tredje turbin om 100 hästkrafter för fyra pappmaskiner, två hydrauliska pressar, spel m. m. Denna fabrik är beräknad att lemna 1,800 ton torr slipmassa per år. Under den tid af år 1890 fabriken var i verksamhet uppgick tillverkningen till 1,243 ton.

År 1889 bildades Rockesholms aktiebolag för tillverkning af trämassa. Fabriken är belägen å hemmanet Skärhyttans område i Nora socken och består af två slipverk, 9 sorteringsverk, 4 pappersmaskiner och en hydraulisk press m. m. Tillverkningen uppgick år 1890 till 600 ton.

Ofvannämnda uppgifter tyda på, att denna industri bör erhålla ej ringa betydelse för länet, endast konjunkturerna ej så försämrats, att de nya fabrikernas utveckling och uppblomstring deraf förhindras.

För *hussløjdens* förkofran hafva landsting och hushållningssällskap under innevarande period liksom under den föregående lemnat stora anslag. Dessa anslag hafva årligen uppgått till 5,000 kronor från landstinget och till 2,100 kronor från hushållningssällskapet; hvarförutom hushållningssällskapet haft till sitt förfogande ett anslag från staten, som i allmänhet utgjort 1,000 kronor. Det af landstinget lemnade anslaget är stäldt till hushållningssällskapets förfogande och skall användas till understöd åt sådana länets kommuner, som i enlighet med särskilda af landstinget föreskrifna villkor inrätta skolor för gossars och flickors undervisning i hemslöjd af olika slag. Under år 1890 fördelades detta anslag till 43 slöjdskolor för gossar och 75 sådana för flickor. Utaf det af staten lemnade anslag af 1,000 kronor har hushållningssällskapet använt 400 kronor till länets slöjdskolor, på det sätt att anslaget till de inom en socken befintliga skolor ökats med 35 kronor samt öfrige 365 kronor lemnats till understöd af 2 goss- och 3 flickslöjdskolor i Örebro. Härigenom hafva de understödda gosskolornas antal uppgått till 45 och flickskolornas till 78, eller tillsammans till 123, samt hela det understöd, som kommit länets slöjdskolor till godo, utgjort 5,400 kronor.

I dessa slöjdskolor hafva undervisats under år 1890 1,236 gossar och 2,526 flickor eller tillsammans 3,762 lärjungar.

Enligt lemnade uppgifter rörande de olika slags arbeten, som under år 1890 af lärjungarne uti ifrågavarande goss- och flickslöjdskolor utförts, skall undervisning hafva meddelats i allmän träslöjd i 34 skolor, i träslöjd och svarfning i 6 skolor, i smide, filning m. m. i 2 skolor, i borstbinderi i 3 skolor, i geometrisk konstruktionsritning i 1 skola. Härjemte uppgifves att den s. k. Nääs modellserie följts vid undervisningen i 22 skolor, Wallanders modellserie i 6 skolor, Flintas i 2 skolor samt ingen viss uppgifven modellserie i 15 skolor. I flickskolorna hafva undervisats i sådana arbeten, som kunna förekomma i tarfliga hem och mera uteslutande äro afsedda för det egna behofvet, såsom linne- och klädessömnad, stickning, stoppning, lappning, lagning, märkning, ull- och linspånad, halm- och spånflätning, förfärdigande af trädknappar och fruntimmershattar, tillklippning, virkning af kjuor och i 16 skolor väfnad.

Hushållningssällskapets anslag af 2,100 kronor äfvensom en del af statsanslaget har lemnats såsom understöd åt en under förra perioden bildad förening, benämnd *Örebro läns slöjdförening*.

Utgående från den synpunkten att slöjdundervisning kan och bör sammanbindas med folkskoleundervisningen, har denna förening hvarje år under perioden låtit anordna en slöjdkurs i Örebro för bildande af lärare i slöjd under ledning af statens slöjdinstruktör, ingenjören I. Wallander. I dessa kurser, som pågått 3 å 4 veckor om året, hafva deltagit 15 till 20 personer årligen, mest folkskolelärare. För främjande af den qvinliga skolsløjden

har föreningen under hvar och ett af åren 1888, 1889 och 1890 låtit anordna en kurs i planlagd qvinlig slöjd efter den s. k. Schollenfeldska metoden. I dessa kurser, som pågått under 3 veckor om året, hafva deltagit 20 till 35 elever.

Dessutom har föreningen genom kringresande slöjdlärare och lärarinnor låtit å olika ställen i länet meddela undervisning i halmflätning och korgbindning. I dessa kurser hafva ganska många personer deltagit. I sammanhang härmed kan nämnas att vid undervisningen i korgbindning nästan uteslutande användts svensk korgpil, hvaraf synes att pilodlingen gått framåt.

Resultatet af dessa läroanstalter och därför gjorda uppoftningar har visserligen ej visat sig vara så gynnsamt som man kunnat hoppas, då hussløjden inom länet ännu ej kan sägas hafva hunnit någon högre ståndpunkt. Genom slöjdundervisningens sammanbindande med folkskolan varder emellertid antagligen intresset för denna viktiga angelägenhet spriddt. Enligt de från skoldistriktet till hushållningssällskapet inkomna uppgifter om slöjdskolornas verksamhet synes barnens håg för slöjdarbeten framträda allt lifligare, såsom en af dem efterlängtd omvexling från den egentliga skolundervisningen.

Från länets städer föreligga icke några speciella uppgifter om förändring i hvad rörande hussløjden derstädes förut omnämnts. Likaså återopas från Lindes fögderi tillförene meddelade uppgifter. Från Öster-Nerikes fögderi omförmäles, att skomakeriet såsom binäring bedrifves i samma *utsträckning* som förut och fortfarande intager främsta rummet bland hussløjdena. Såsom alster af hussløjden nämnas vidare simplare möbler, gröfre korgarbeten och laggkärl. Från Nora fögderi uppgifves, att hussløjden inskränker sig i allmänhet å den qvinliga sidan till väfning, stickning och andra mindre och enklare arbeten för eget behof och å den manliga till handsmide, tillverkning af körredskap, gröfre verktyg och husgeråd, äfvenledes uteslutande till eget behof.

Inom Vester-Nerikes fögderi idkas fortfarande såsom husslöjd handsmide af spik, nubbe och slätterliar samt hästskor och söm. Denna tillverkning, som idkas hufvudsakligast inom Lerbäck och Hallsbergs socknar, har nedgått äfven under denna period så, att den nu icke lär uppskattas till högre värde än 40,000 eller högst 50,000 kronor för år. Halmflätningen och tillverkningen af halmhattar inom Hallsbergs samt till någon del äfven inom Kumla, Lerbäck och Viby socknar har deremot betydligt ökats. Under det dessa tillverkningars försäljningsvärde för år uppgått under förra femårsperioden till omkring 20,000 kronor, kan nämnda värde för år under denna period ej sättas lägre än till 60,000 kronor. Skodonstillverkningen inom Kumla, Hardemo och Viby socknar sysselsätter omkring 4 å 500 personer och lär uppgå till ett värde af 3 å 400,000 kronor för år.

I fråga om *jagten*, hvilken knappt af någon idkas såsom yrke, utan endast såsom nöje eller för beredande af tillfällig inkomst, får Konungens Befallningshafvande hänvisa till hvad derom här ofvan yttrats i sammanhang med redogörelsen för skogshushållningen och rofdjurs dödande.

För en del af befolkningen omkring sjön Hjelmaren är *fisket* en ganska inkomstbringande näring och särskildt för invånarne på öarne Vinön och Valn, der bland annat ett mycket lönande kräftfiske bedrifves, utgör fisket hufvudnäringen. Fiskarena klaga dock öfver, att fisket efter sjöns sänkning betydligt försämrats, hvartill orsaken skulle vara, att fisken till följd af det förändrade

vattendjupet sökt sig nya lekplatser. Derjemte har en allmän klagan förports, att kräftfisket bedrivits på ett förderbringande sätt, enär ej något förbud finnes för fångande af äfven de allra minsta kräftor.

För att vinna förändring häri och för att åstadkomma gemensamma stadgar för hela Hjelmaren har inför Konungens Befallningshafvande i Örebro, Södermanlands och Vestmanlands län sammanträdde med vederbörande fiskerättsegare i Hjelmaren hållits den 25 augusti 1890 i den ordning § 22 af fiskeristadgan den 29 juni 1852 utstakar. Efter det fiskerintendenten blifvit hörd och afgifvit utlåtande, komma Konungens bemälda Befallningshafvande att utfärda gemensamt beslut i detta mål.

För vård om fisket inom länet och för vidtagande af åtgärder för dess vidare utveckling och förkofran verkar en särskild fiskeriförvaltningsnämnd. För meddelande af råd åt fiskeriegare rörande fiskets ordnande, vård och skötsel är af fiskeriförvaltningsnämnden anställd en fiskeriinstruktör, hvilken tillika är öfveruppsynsman vid fiskerierna inom länet. På landstingets

och hushållningssällskapets bekostnad hafva af nämnden anordnats två fiskodlingsanstalter vid Årås och Bastedalen, i hvilka rom af lax, röding, sik och annan fisk utkläcks. Yngel från dessa anstalter är lifligt efterfrågadt och hafva under denna period omkring 3 å 400,000 fiskyngel årligen blifvit utplanterade i länets vattendrag.

År 1882 beviljade landsting och hushållningssällskap till fiskerinäringens befrämjande hvartera 1,000 kronor att utgå under fem år till och med år 1887. Då år 1887 fråga förekom om detta anslags förnyande, beviljade landstinget och hushållningssällskapet endast 500 kronor, att utgå årligen till och med år 1892. Då likväl dessa årsanslag icke varit tillräckliga för bestridande af de utgifter, som föranledts af vidtagna åtgärder med ändamål att vinna erforderlig tillsyn å fiskets bedrivande i länet, har Kungl. Maj:t på underdånig ansökan af hushållningssällskapet af allmänna medel till hushållningssällskapets förfogande för aflönande af fiskeritillsyningsmän anvisat ett belopp af 250 kronor för år 1890.

4. Kommunikationer och varuutbyten.

A) **Landtkommunikationer.** De inom länet belägna delar af statens *jernvägar* hafva under denna period icke erhållit någon tillökning. Ej heller har under perioden koncession å ny enskild jernvägsanläggning meddelats. Deremot hafva under denna period blifvit färdigbygda och för allmän trafik upplåtna de tre jernvägar, som i föregående berättelsen omnämndes såsom under byggnad eller försedde med Kungl. Maj:ts koncession.

Genom nådig resolution den 4 december 1885 beviljade Kungl. Maj:t åtskilliga personer rättighet att anlägga och till allmänt begagnande mot afgift upplåta jernväg af 0.802 meters spårvidd från Stribergs jernvägsstation å Vikern—Möckelns jernväg förbi Kåfalla, Timanshyttan, Gammelhyttan och Haggrufvorna till sjön Grängen jemte bibanor till Petersfors masugn och Rörbergs grufvor. Sedan koncessionen öfverlåtits å jernvägsaktiebolaget Striberg—Grängen, började bolaget att med ifver arbeta å jernvägen. Denna, som har en längd af 32 kilometer, öppnades för trafik i november månad 1887 och afsynades slutligen i augusti månad 1889. Kostnaden för denna jernvägsanläggning, som beräknats till 375,000 kronor, skall med materiel hafva uppgått till 400,000 kronor.

Enligt nådigt bref den 3 maj 1884 har Kungl. Maj:t nämnde dag beviljat »Svartelfs jernvägsaktiebolag» rättighet att enligt fastställd plan anlägga och till allmänt begagnande mot afgift upplåta jernväg af 0.891 meters spårvidd från Karlsdals station, å bibanan från Kortfors på Nora—Karlskogabanan till Grythyttedens station å Bergslagens jernvägsaktiebolags jernväg, med ett sidospår till sjön Söder Elgen. Uti den fastställda planen skedde den ändring, att banan i stället för att byggas smalspårig, d. v. s. med 0.891 meters bredd, utlades till 1.435 meters bredd och erhöill bolaget af statsmedel lån till belopp af 341,000 kronor. Arbetet med banan påbörjades den 30 september 1886 och fortskred så, att den 36 kilometer långa jernvägen kunde den 10 januari 1889 invigas, hvarefter densamma den 12 i samma månad och år upplåts för allmän trafik. Härefter har bolaget förvärfvat

sig bandelen Kortfors—Karlsdal, så att jernvägens hela längd jemte sidospåret utgör 38 kilometer. Kostnaden för jernvägsanläggningen uppgick vid 1889 års slut till 761,194 kronor 23 öre samt för rörlig materiel, utgörande 2 lokomotiv och 28 vagnar m. m., till 100,980 kronor 38 öre.

År 1882 började innehafvaren af Bysta fideikommissegendom att anlägga jernväg från Brevens bruk i Askers socken till Kilsmo station å vestra stambanan. Denna jernväg, som har en spårvidd af 0.891 meter och en längd af 6 kilometer, är anlagd å brukets egen mark och berör icke allmän väg. Jernvägen blef färdig under mars månad 1886 och befares sedan dess med lokomotiv.

Huru rörelsen å de enskilda jernvägar, hvilka antingen helt och hållet eller till någon del af sin sträcka falla inom länet, utvecklats sig och huru trafiken och inkomsten deraf vexlat, inhemtas af uppgiften å följande sidor rörande *trafiken* å dessa *jernvägar*.

Med afseende å denna tabell må nämnas att, då Östra Vermlands jernväg blott å en sträcka af 4 kilometer ligger inom länet och jernvägen å denna sträcka icke eger någon station, någon uppgift i fråga om trafiken å denna jernväg ej ansetts behöflig.

Under ifrågavarande femårsperiod har Kungl. Maj:t fastställt följande *taxor för trafiken* å nedannämnda jernvägar, nemligen:

1886 den 23 juli å Laxå—Röfors jernväg, att lända till efterrättelse intill utgången af år 1895;

1886 den 22 december å Bredsjö—Grängens jernväg, att tjena till efterrättelse intill 1895 års slut;

1887 den 25 februari å Striberg—Grängens jernväg, att tillämpas intill utgången af år 1888;

1887 den 14 oktober å Säfsnäs jernväg, att lända till efterrättelse från och med 1888 till och med 1895 års slut;

1888 den 27 januari å Ämmebergs jernväg, att tillämpas intill utgången af år 1895;

Trafiken å enskilda jernvägarne inom länet.

År.	Medel- längd trafikerad bana. Kilometer.	R e s a n d e.				Inkomst. Kronor.	Post, åkdon, levvande djur m. m. Kronor.	Paket-, il- och frakt- gods.		Summa inkomst. Kronor.	Ökning eller minsk- ning i procent.
		A n t a l.						100-tal kilogram.	Inkomst. Kronor.		
		1:a klass.	2:a klass.	3:e klass.	Summa antal.						
<i>Köping—Hult.</i>											
1886.....	71	—	18,804	124,090	142,894	153,613	34,972	2,010,497	437,639	626,224	— 0·7
1887.....	71	—	17,080	119,823	136,903	148,155	36,142	2,089,545	434,589	618,886	— 1·2
1888.....	71	—	17,446	118,829	136,275	147,215	38,591	2,606,641	515,639	701,445	+ 13·3
1889.....	71	—	18,591	128,821	147,412	157,113	40,828	3,295,827	636,046	833,987	+ 18·9
1890.....	71	—	19,933	138,780	158,713	162,469	42,281	3,602,345	650,245	854,905	+ 2·5
Skilnad mellan 1886 och 1890 års trafik	—	—	+ 1,129	+ 14,690	+ 15,819	+ 8,856	+ 7,309	+ 1,591,848	+ 212,606	+ 228,771	+ 36·5
<i>Nora—Ervalla.</i>											
1886.....	18	2,839	—	18,130	20,969	15,644	1,882	410,950	59,212	78,511	— 5·7
1887.....	18	2,968	—	18,494	21,462	15,537	1,850	352,455	49,330	68,376	— 13
1888.....	18	2,673	—	15,775	18,448	14,485	1,346	433,938	59,406	76,907	+ 12·5
1889.....	18	2,653	—	16,529	19,182	14,261	1,834	426,063	56,275	74,380	— 8·6
1890.....	18	2,671	—	17,603	20,274	14,424	1,661	379,296	49,932	68,714	— 7·6
Skilnad mellan 1886 och 1890 års trafik	—	— 168	—	— 527	— 695	— 1,220	— 221	— 31,654	— 9,280	— 9,797	— 12·5
<i>Nora—Karlskoga.</i>											
1886.....	115	4,374	—	37,607	41,981	31,120	7,634	1,123,105	266,927	314,035	— 4·4
1887.....	115	3,894	—	37,057	40,951	30,267	8,099	1,357,777	316,919	362,794	+ 15·5
1888.....	115	3,866	—	42,092	45,958	28,026	10,530	1,388,088	325,708	371,440	+ 2·4
1889.....	112	4,155	—	38,285	42,440	30,216	10,017	1,465,702	345,433	392,252	+ 6·2
1890.....	112	4,828	—	43,093	47,921	32,830	10,631	1,555,859	359,538	408,450	+ 4·1
Skilnad mellan 1886 och 1890 års trafik	—	+ 454	—	+ 5,486	+ 5,940	+ 1,710	+ 2,997	+ 432,754	+ 92,611	+ 94,415	+ 30
<i>Vikern—Möckeln.</i>											
1886.....	54	379	—	1,778	2,157	1,260	259	421,044	97,120	99,409	— 15·8
1887.....	54	392	—	1,983	2,375	1,301	255	504,214	113,449	116,042	+ 16·5
1888.....	54	368	—	1,991	2,359	1,362	248	461,136	104,071	106,121	— 8·6
1889.....	54	415	—	2,085	2,500	1,482	926	564,295	127,685	130,842	+ 23·1
1890.....	54	469	—	2,484	2,953	1,699	1,392	529,319	109,768	113,450	— 13·3
Skilnad mellan 1886 och 1890 års trafik	—	+ 90	—	+ 706	+ 796	+ 439	+ 1,133	+ 108,275	+ 12,648	+ 14,041	+ 14·1
<i>Striberg—Grängen.</i>											
1887 ¹ / ₁₁	28	6	—	56	62	44	129	16,371	2,039	2,231	—
1888.....	28	55	—	1,032	1,087	725	902	265,956	30,682	32,410	—
1889.....	28	68	—	1,025	1,093	772	871	246,414	26,188	28,040	— 13·5
1890.....	28	139	—	1,303	1,442	1,078	865	258,806	27,966	30,343	+ 8·5
Skilnad mellan 1888 och 1890 års trafik	—	+ 84	—	+ 271	+ 355	+ 353	— 37	— 7,150	— 2,716	— 2,067	— 6·4
<i>Frövi—Ludvika.</i>											
1886.....	98	456	5,784	52,102	58,342	55,378	17,843	1,982,688	414,031	487,252	— 1·25
1887.....	98	421	5,272	49,452	55,145	54,123	17,282	2,139,517	421,757	493,162	+ 1·21
1888.....	98	—	5,754	47,087	52,841	52,557	16,865	2,364,526	463,118	532,540	+ 7·98
1889.....	98	—	6,555	54,652	61,207	57,824	18,247	2,920,544	561,378	637,449	+ 19·70
1890.....	98	—	7,312	63,401	70,713	67,658	19,218	3,472,898	624,795	711,671	+ 11·64
Skilnad mellan 1886 och 1890 års trafik	—	—	+ 1,528	+ 11,299	+ 12,371	+ 12,280	+ 1,375	+ 1,490,210	+ 210,764	+ 224,419	+ 46·06
<i>Bånghammar—Kloten.</i>											
1886.....	22	37	—	1,331	1,368	1,050	53	220,569	48,028	49,131	+ 8·23
1887.....	22	40	—	1,036	1,076	841	7	140,463	32,835	33,683	— 31·44

År.	Medel- längd trafikerad bana. Kilometer.	R e s a n d e.				Inkomst. Kronor.	Post, åkdon, levvande djur m. m. Kronor.	Paket-, il- och frakt- gods.		Summa inkomst. Kronor.	Ökning eller minsk- ning i procent.
		A n t a l.						100-tal kilogram.	Inkomst. Kronor.		
		1:a klass.	2:a klass.	3:e klass.	Summa antal.						
1888.....	22	31	—	789	820	635	8	116,188	24,787	25,430	— 24·50
1889.....	22	38	—	928	966	708	12	163,245	34,479	35,199	+ 38·42
1890.....	22	55	—	959	1,014	753	7	125,156	26,090	26,850	— 23·72
Skilnad mellan 1886 och 1890 års trafik	—	+ 18	—	— 372	— 354	— 297	— 46	— 95,413	— 21,938	— 22,281	— 45·35
<i>Bergslagens.</i>											
1886.....	78·5	1,249	—	24,001	25,250	27,080	15,897	423,721	224,494	267,471	— 2·96
1887.....	78·5	1,190	—	23,477	24,667	27,421	17,750	489,914	225,571	270,742	+ 1·22
1888.....	78·5	417	1,071	22,602	24,090	27,260	18,227	568,949	273,381	318,868	+ 17·78
1889.....	78·5	—	1,882	24,392	26,274	30,371	18,486	511,148	259,549	308,406	— 3·28
1890.....	78·5	—	2,637	27,077	29,714	34,565	18,651	629,232	288,040	341,256	+ 10·65
Skilnad mellan 1886 och 1890 års trafik	—	—	—	—	+ 4,464	+ 7,485	+ 2,754	+ 205,511	+ 63,546	+ 73,785	+ 27·59
<i>Pålsboda—Finspong.</i>											
1886.....	58	1,477	—	23,665	25,142	18,024	13,328	489,283	129,634	160,986	+ 5·3
1887.....	58	1,684	—	21,414	23,098	17,632	14,237	432,020	117,201	149,070	— 7·4
1888.....	58	1,831	—	21,461	23,292	17,771	14,407	478,189	131,805	163,983	+ 10
1889.....	58	2,024	—	22,491	24,515	18,186	12,461	480,288	136,469	167,116	+ 1·9
1890.....	58	2,491	—	26,719	29,210	20,727	12,537	527,205	139,900	173,164	+ 3·6
Skilnad mellan 1886 och 1890 års trafik	—	+ 1,014	—	+ 3,054	+ 4,068	+ 2,703	— 791	+ 37,922	+ 10,266	+ 12,178	+ 7·56
<i>Askersund—Skylberg—Lerbäck.</i>											
1886.....	14	2,808	—	18,262	21,070	11,256	1,340	130,165	20,364	32,960	+ 14·2
1887.....	14	2,261	—	17,213	19,474	10,499	1,372	127,237	19,626	31,497	— 4·5
1888.....	14	2,153	—	17,787	19,940	10,508	1,361	133,200	19,914	31,783	+ 0·9
1889.....	14	2,444	—	19,749	22,193	11,379	1,335	149,387	20,839	33,553	+ 5·6
1890.....	14	2,485	—	22,578	25,063	12,223	1,491	178,859	24,063	37,777	+ 12·6
Skilnad mellan 1886 och 1890 års trafik	—	— 323	—	+ 4,316	+ 3,993	+ 967	+ 151	+ 48,694	+ 3,699	+ 4,817	+ 7
<i>Svartelfs.</i>											
1889.....	38	—	1,056	11,231	12,287	7,194	2,802	279,938	34,847	44,843	—
1890.....	38	—	1,250	13,189	14,439	8,490	2,948	325,335	39,187	50,625	—
Skilnad mellan 1889 och 1890 års trafik	—	—	+ 194	+ 1,958	+ 2,152	+ 1,296	+ 146	+ 45,397	+ 4,340	+ 5,782	+ 12·89
<i>Kumla—Yxhult.</i>											
1886.....	6·2	—	—	—	—	—	—	98,644	13,274	13,274	—
1887.....	6·2	—	—	—	—	—	—	91,820	12,222	12,222	— 7·9
1888.....	6·2	—	—	—	—	—	—	89,221	11,473	11,473	— 6·1
1889.....	6·2	—	—	—	—	—	—	88,953	11,665	11,665	+ 1·5
1890.....	6·2	—	—	—	—	—	—	99,269	12,785	12,785	+ 9·6
Skilnad mellan 1886 och 1890 års trafik	—	—	—	—	—	—	—	+ 625	— 489	— 489	— 3·7
<i>Kilsno—Brefven.</i>											
1886.....	7	—	—	—	—	—	—	43,916	—	6,946	—
1887.....	7	—	—	—	—	—	—	70,224	—	9,175	+ 32
1888.....	7	—	—	—	—	—	—	108,513	—	13,782	+ 50·2
1889.....	7	—	—	—	—	—	—	79,625	—	10,304	— 33·7
1890.....	7	—	—	—	—	—	—	73,880	—	9,629	— 6·5
Skilnad mellan 1886 och 1890 års trafik	—	—	—	—	—	—	—	+ 29,964	—	+ 2,683	+ 36
<i>Lazå—Röfors.</i>											
1886.....	5	—	—	—	—	—	—	39,680	—	3,714	—
1887.....	5	—	—	—	—	—	—	185,866	—	17,710	+ 19·12

År.	Medel- längd trafikerad bana. Kilometer.	R e s a n d e.					Post, åkdon, levvande djur m. m. Kronor.	Paket-, il- och frakt- gods.		Summa inkomst. Kronor.	Ökning eller minsk- ning i procent.
		A n t a l.				Inkomst. Kronor.		100-tal kilogram.	Inkomst. Kronor.		
		1:a klass.	2:a klass.	3:e klass.	Summa antal.						
1888.....	5	—	—	—	—	—	—	234,428	—	22,483	+ 26.95
1889.....	5	—	—	—	—	—	—	300,032	—	28,566	+ 27.05
1890.....	5	—	—	—	—	—	—	260,030	—	24,824	— 13.10
Skilnad mellan 1887 och 1890 års trafik	—	—	—	—	—	—	—	+ 74,164	—	+ 7,114	+ 40.1
<i>Åmneberg.</i>											
1889.....	11	—	—	—	—	—	—	359,790	—	19,200	—
1890.....	11	—	—	—	—	—	—	511,458	—	27,369	+ 29.8
<i>Storå—Guldsmedshyttan.</i>											
1886.....	4	—	—	—	—	—	—	291,643	—	14,385	—
1887.....	4	—	—	—	—	—	—	316,048	—	13,549	— 5.8
1888.....	4	—	—	—	—	—	—	280,849	—	11,519	— 14.9
1889.....	4	—	—	—	—	—	—	290,389	—	13,775	+ 19.5
1890.....	4	—	—	—	—	—	—	324,263	—	15,114	+ 9
Skilnad mellan 1886 och 1890 års trafik	—	—	—	—	—	—	—	+ 32,620	—	+ 729	+ 5.07
<i>Stripa—Rossvälens rutschbana.</i>											
1886.....	1:2	—	—	—	—	—	—	223,003	—	9,188	—
1887.....	1:2	—	—	—	—	—	—	218,516	—	7,648	— 16.2
1888.....	1:2	—	—	—	—	—	—	178,141	—	6,235	— 18.5
1889.....	1:2	—	—	—	—	—	—	192,061	—	6,722	+ 7.8
1890.....	1:2	—	—	—	—	—	—	258,016	—	9,031	+ 34.3
Skilnad mellan 1886 och 1890 års trafik	—	—	—	—	—	—	—	+ 35,013	—	— 157	— 1.7

1888 den 2 november å jernvägarne Kumla—Yxhult, Nora—Karlskoga, Nora—Ervalla, Vikern—Möckeln och Striberg—Grängen, att lända till efterrättelse från och med år 1889 till utgången af år 1895;

1888 den 14 december å Svartelfs jernväg, att gälla intill 1895 års slut;

1889 den 25 oktober å Askersund—Skylberg—Lerbäcks jernväg, att tillämpas under åren 1890—1895.

Uti nådigt bref den 2 februari 1858 meddelade Kungl. Maj:t det belgiska bolaget, benämndt »La société des mines et fonderies de zinc de la Vieille Montagne», tillstånd att från bolagets inom Hammars socken och Sundbo härad belägna grufvor anlägga en jernbana för lokomotiv till en vid sjön Vettern på Åmnebergs egor befintlig lastageplats; hvarjemte Kungl. Maj:t förklarade, att bolaget egde hålla banan öppen för allmänhetens begagnande mot de afgifter, som Kungl. Maj:t efter ingifvet förslag kunde finna skäligt att fastställa.

Under förra delen af perioden 1861—1865 fullbordades jernvägen och har sedan dess oafbrutet begagnats för forsling af malm och kol m. m. från och till grufvorna, utan att något förslag till godstransporttaxa till Kungl. Maj:t ingifvits.

Först flere år efter det Askersund—Skylberg—Lerbäcks jernväg blifvit färdig, har på ansökning af bolaget Vieille Montagne Kungl. Maj:t genom ofvannämnda nådiga bref den 27 januari 1888 fastställt taxa för bolagets jernväg; hvarjemte Kungl. Maj:t förordnat, att denna jernväg jemte dertill hörande

telegraf- eller telefonledningar skulle åtnjuta samma skydd som tillkomme dylika af staten utförda anläggningar.

Äfven under innevarande period har innehafvaren af Haddebo bruk använt s. k. landsvägslokomotiv för forsling af gods å vägen emellan Haddebo bruk och Hjortqvarns jernvägsstation; och har icke heller nu försports, att detta transportmedel vällat några olyckshändelser eller olägenheter för den allmänna vägtrafiken.

Vid Kafveltorp i Ljusnarsbergs socken samt från Svartå bruk till Svartå jernvägsstation i Qvistbro socken äro för forsling af gods inrättade s. k. spelbanor, hvilka med fördel användas.

Under år 1890 anlades å Laxå bruk för forsling af virke till den derstädes nyuppförda pappersmassefabriken en *håstbana*. Banan, som är 1,060 meter lång, är uppförd i enlighet med det s. k. Decauvilleska systemet. Den 14 november 1890 meddelade Konungens Befallningshafvande tillstånd till banans begagnande.

För fraktning af Klacka—Lerbergs grufbolags malm till Gåsjön har bolaget anlagt en rutschbana, som begagnas med stor fördel.

Allmänna lands- samt härads- och sockenvägarnes längd vid femårsperiodens slut inhemtas af bilagda **tabell 2**.

Enligt hvad kronofogden i Nora fögderi upplyst, finnas inom fögderiet, förutom sockenvägar till en längd af 1.6 nymil, flera betydande, jemväl af resande trafikerade bruks- och byvägar, hvilka ej äro till underhåll indelade, men kunna anses likställda med sockenvägar.

Sådana äro:

Vägen från Hellefors	till Silkens masugn.....	3·2 nymil.
» » Silfverhyttan »	Elfsjöhyttan.....	2·1 »
» » Stadra »	Rockesholm och Loka....	2·1 »
Summa 7·4 nymil.		

Till följd häraf har sammanräknade längden af nyssberörda vägar 7·4 nymil blifvit inräknad uti den i tabell 2 till 29·9 nymil angifna samfälda längden af sockenvägar i länet.

För omläggning af den i förra berättelsen omförmälda väg från Finnhyttan eller Löfnäs förbi Ställdalen till Hörks hytta i Ljusnarsbergs socken har, enligt nådigt bref den 25 januari 1884, Kungl. Maj:t vid fördelning af nämnda års *vägbyggnadsfond* beviljat ett *anslag* af 11,500 kronor, för hvilket belopp i förra berättelsen redovisades. Ifrågavarande väg blef under år 1887 fullt färdig och upplåten till allmänt begagnande. Till denna väg har kommunen bidragit med 11,332 kronor 71 öre, hvilket belopp finnes upptaget i 8:de kolumnen af tabell 2.

Genom nådigt bref den 27 januari 1888 har Kungl. Maj:t vid fördelning af det till Kungl. Maj:ts disposition ställda anslag för anläggning af nya samt omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar, i nåder anvisat ett anslag, utan återbetalningsskyldighet, af 9,900 kronor såsom bidrag till anläggning af väg från Ervalla gård till Ervalla station jemte tre större broar, deraf två inom Axbergs socken med öfverbyggnad af trä och den tredje öfver Dyltaån å gränsen mellan Axbergs och Ervalla socknar med öfverbyggnad af jern.

Kostnaden för vägen, som håller 3,263 meter i längd, deraf 2,150·80 meter inom Ervalla socken och återstoden inom Axbergs socken, uppgick till 21,639 kronor 45 öre, hvadan kommunerna till väganläggningen bidragit med 11,739 kronor 45 öre. Utaf anläggningskostnaden belöpte sig på väganläggningen inom Ervalla socken 12,040 kronor 35 öre och på väganläggningen inom Axbergs socken 9,599 kronor 10 öre. Detta vägarbete blef under år 1888 fullbordadt och afsynadt samt enligt bref den 23 oktober 1888 af Kungl. Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader godkändt.

Under femårsperioden hafva dessutom verkstälts åtskilliga mindre vägförbättringar, bland hvilka torde kunna särskildt nämnas en af Lerbäcks sockenmän företagen bortgräfning af den å allmänna landsvägen mellan Lerbäcks gästgifvaregård och Lerbäcks prestgård liggande s. k. prestbacken äfvensom sänkning af vägen å en sträcka af omkring 300 fot. Anledningen till detta arbete var hufvudsakligast att församlingen behöfde fyllnadsämne för utvidgning af sin kyrkogård. Sedan församlingen å kyrkostämmor den 28 oktober och den 19 november 1889 beslutat arbetets utförande, lemnade Konungens Befallningshafvande tillstånd dertill genom utslag den 30 mars 1890. Härförutom har en mindre omläggning af en backig väg inom Karlskoga socken förekommit. Kostnaden härför har bestridits af enskilda personer.

Frågor om anläggande af nya och förbättrande af gamla vägar hafva under perioden uppstått, men som dessa frågor ej under perioden blifvit slutligen afgjorda, torde härför lämpligen böra redogöras i nästa femårsberättelse.

I fråga om *sättet att under vintertiden hålla vägarne öppna och i, farbart skick* har Konungens Befallningshafvande under förevarande femårsperiod meddelat särskilda utslag hvad angår Örebro härad den 28 augusti 1886, Hackva socken af Grim-

stens härad den 5 oktober 1886, Svennevads och Bo socknar af Sköllersta härad den 25 oktober 1886, Hallsbergs socken af Kumla härad den 12 september 1888 och Edsbergs härad den 29 april 1890.

Af de uti förra femårsberättelsen omnämnda *vägdelningarne* inom Karlskoga härad och inom Grythytte och Hellefors bergslags härad har den inom sistnämnda härad verkställda blifvit af Konungens Befallningshafvande fastställd genom utslag den 19 februari 1887, hvaremot vägdelningen inom Karlskoga härad ännu icke vunnit Konungens Befallningshafvandes fastställelse.

Inom Askers härad har ock under år 1890 fråga blifvit väckt om en del enskilda vägars indelande till allmänt underhåll och såsom en följd deraf ny vägdelning blifvit äskad. Häradsoarne hafva i anledning deraf varit inför häradsrätten hörda, men saken är ännu icke af vederbörande pröfvad och afgjord.

Genom utslag den 22 september 1890 har Konungens Befallningshafvande förklarat, att en af egaren till egendomen Latorp öfver Irvingsholms och Gräfve bys mark för åtskilliga år sedan anlagd enskild väg med bro öfver vattendraget från sjön Tysslingen till Svartån skulle till underhåll af Örebro härad indelas, samt att i afvaktan härpå vägen i fråga skulle på häradets gemensamma bekostnad underhållas genom entreprenad. Öfver detta utslag hafva dock häradsboarne, förutom dem i Gräfve och Tysslinge socknar, anfört besvär, som ännu äro beroende på Kungl. Kammarkollegii pröfning.

Af det å riksstatens sjetta hufvudtitel uppförda extra ordinarie anslag till *undersökningar och expenser för allmänna arbeten* hafva under femårsperioden blifvit inom länet använda år 1886: 1,000 kronor, 1887: 247 kronor 57 öre, 1889: 2,240 kronor 97 öre och 1890: 194 kronor 77 öre eller tillsammans 3,683 kronor 31 öre.

Under femårsperioden hafva följande *större broar* inom länet blifvit ombygda eller undergått väsentlig reparation, nemligen:

Under år 1886: Bron öfver Attersta ström vid Almbro i Gellersta socken. Kostnaden för bron, som blifvit helt och hållet nybygd af tuktad sten och nu befinner sig uti ett utmärkt både prydligt och solidt skick, har uppgått till omkring 7,000 kronor. Rudbron inom Kräklinge socken å vägen mellan Kräklinge kyrka och Letstigen; Garhyttebron i Kopparbergs kyrkoby å vägen mellan Laxbro gästgifvaregård och Stjernfors bruk, hvarför kostnaden uppgått till 3,776 kronor 75 öre; och Spångabron å allmänna vägen emellan Fellingsbro och Blixterboda. Härjemte har en större brotrumma i Högstaboda å landsvägen emellan Lindesberg och Blixterboda blifvit under nämnda år reparerad.

Under år 1887: Kärstabron å den s. k. Ramstegen i Lillkyrka socken, hvilken bro blifvit omlagd och utvidgad till följd af Kärstabäckens rensning; Getabron i Kräklinge socken å vägen mellan Skyberga och Falkenå samt Storbron i Fellingsbro socken.

Under år 1888: Julstabron i Hardemo socken å vägen mellan Kumla och Hardemo kyrkor; och den öfver Svartelfven ledande bron vid Kortfors i Karlskoga socken, hvarför kostnaden uppgått till omkring 4,000 kronor.

Under år 1889: Finshyttebron i Ljusnarsbergs socken å vägen mellan Laxbro gästgifvaregård och Ställdalen. Kostnaden härför har uppgått till 3,704 kronor 88 öre.

Under år 1890: Nybron i Kräklinge socken å vägen mellan Nalavi och Höjen; Elgevadsbron i Hardemo socken å vägen mellan Hallsberg och Vretstorp; Stockåsbron och Qvistbrobron i

Qvistbro socken, den förra å Skagershultsvägen och den senare å vägen mellan Qvistbro kyrka och Edsbergs-Sanna; Lindshytte- och Lerdalsbron å allmänna landsvägen mellan Lindesberg och Jernboås samt en bro å allmänna landsvägen mellan Sellinge och Morskoga.

Någon ny större bro har icke under femårsperioden tillkommit.

Antalet *grindar* å allmänna vägarne utgör (jernvägsgrindarne vid vägöfvergångar deri icke inräknade) 41 inom Öster-Nerikes fögderi, deraf 3 öfver landsvägar, 29 öfver häradsvägar och 9 öfver sockenvägar; 6 inom Vester-Nerikes fögderi; 51 inom Nora fögderi, af hvilka inom Karlskoga härad ensamt förekomma 42; samt 14 inom Lindes fögderi eller tillsammans 112 grindar.

Färjpenningar uppbäras fortfarande för öfverfart af Käsundet i Bjurtjärns socken och af Torrvärpssund i Grythytte socken enligt särskilda af Kungl. Maj:t den 13 mars 1874 för Käsundet och den 9 april 1875 för Torrvärpssundet fastställda taxor, hvilka finnas intagna uti en af Konungens Befallningshafvande den 15 december 1890 utfärdad tryckt förteckning å de inom Örebro län befintliga gästgifverier och skjutsstationer jemte väglängd dem emellan m. m.

Genom nådigt bref den 14 juni 1889 har Kungl. Maj:t förklarat Sundbo häradsbor berättigade att fortfarande och under tiden till 1893 års slut uppbära enahanda afgifter för brons öfver Lilla Hammarsundet öppnande för genomfart, som genom nådiga brefven den 24 mars 1868, den 15 november 1872, den 21 mars 1879 och den 21 mars 1884 medgifvits, eller för ångfartyg, seglande fartyg eller båt af sådan storlek, att för genomfart bron behöfver öppnas, femtio öre. Såsom bidrag till aflönande af en för öppnandet af och tillsyn vid den rörliga jernbron öfver Stora Hammarsundet erforderlig vaktare hafva samma häradsbor jemlikt Kungl. Maj:ts nådiga bref den 20 april 1859 jemväl erhållit rätt att tillsvidare uppbära för ångfartyg 75 öre och för seglande fartyg 50 öre för hvarje gång de passera genom bron.

För *skjutsanstalternas* antal och legan derstädes samt *antalet utgångna hästar* redogöres i tabell 2.

Efter det Konungens Befallningshafvande, på sätt i senaste femårsberättelsen omnämnes, genom särskilda utslag den 17 november 1884 förordnat, dels att gästgifveriet i Guldsmedshytan skulle med utgången af år 1885 indragas och ny skjutsstation till den 1 januari 1886 i stället inrättas vid Storå jernvägsstation eller i dess närhet på icke längre afstånd derifrån än 0,1 mil, till hvilken nya skjutsstation skulle förläggas det till Guldsmedshytan förut anslagna skjutslag, dels ock att skjutsstationen vid Elfhyttan skulle likaledes med 1885 års utgång indragas och ny skjutsstation till den 1 januari 1886 i stället anordnas vid Vikersviks jernvägsstation eller i dess närhet på icke längre afstånd än 0,1 mil, dit ock skulle förläggas det till Elfhyttan förut anslagna skjutslag, så hafva dessa förändringar den 1 januari 1886 egt rum. Likaså har iakttagits den under förra femårsperioden beslutade ändringen, att skjutsstationen vid Björkeberga i Bjurtjärns socken skulle benämnas Bjurtjärns skjutsstation.

Skjutsanstalternas antal inom länet var således under åren 1886—1890 fortfarande detsamma, som under föregående period, eller 44, men genom indragning af ett gästgifveri och inrättandet i stället af en skjutsstation blef gästgifveriernas å landet antal minskadt till 18 och skjutsstationernas derstädes antal ökad till

22. I städerna finnas fortfarande 2 gästgifverier och 2 skjutsstationer. Skjutsen har vid länets alla skjutsanstalter varit ställd på entreprenad. Skjutsanstalt, der enligt § 26 i skjutsstadgan högre lega, än den för länet bestämda maximilega, finge uppbäras, har icke varit anordnad. Enligt kungl. cirkuläret den 21 mars 1879 angående bestämmandet af maximibeloppet för entreprenadlegan m. m. var maximilegan inom länet bestämd till 1 krona 60 öre per mil för hvarje häst. Genom nådiga brefvet den 16 november 1888 förordnade Kungl. Maj:t att, enär enligt nådiga förordningen om mått och vikt den 9 oktober 1885 det derigenom fastställda måttsystemet skulle från och med 1889 års ingång uteslutande tillämpas och följaktligen skjutshållens längd beräknas i nymil, maximibeloppet af den skjutslega, som finge af entreprenörer uppbäras, skulle från och med år 1889 inom Örebro län för hvarje häst utgöra 1 krona 50 öre för nymil. Härigenom har vid de 42 skjutsanstalter, der maximilega uppbars, annan förändring ej egt rum än att skjutshållens längd blifvit beräknad i nymil och att legan i sammanhang dermed utförts efter 1 krona 50 öre för mil, i stället för som förut 1 krona 60 öre. Som emellertid vid två skjutsanstalter, nemligen Örebro skjutsstation och Bregårdens gästgifveri, maximilega ej uppburits, har till följd af bestämmelserna i nämnda nådiga bref uträkning skett af hvad, efter en betalning af förut bestämdt belopp för gammal mil, borde i skjutslega för nymil erläggas. Denna uträkning visade, att vid Örebro skjutsstation, hvarest skjutslegan före 1889 års utgång var 1 krona 10 öre för gammal mil, skulle i skjutslega för nymil betalas 1 krona 3 öre, och vid Bregårdens gästgifveri, hvarest skjutslegan var 95 öre, 89 öre för hvarje nymil. Med anledning af de sålunda skedda förändringarne i väglängden och i beloppet af skjutslegan utgaf Konungens Befallningshafvande den 17 december 1888 en ny förteckning öfver de inom länet befintliga gästgifverier och skjutsstationer jemte väglängd dem emellan m. m. Förutom maximilega uppbyros vid 41 skjutsanstalter särskilda entreprenadbidrag till belopp, som här nedan finnas angifna, samt vid en skjutsanstalt (Loka skjutsstation) maximilega utan entreprenadbidrag.

I fråga om gästgifverihållningens ordnande efter 1890 års utgång äro andra förändringar icke vidtagna än de, som egt rum i följd deraf att Konungens Befallningshafvande genom särskilda utslag den 13 november och den 14 december 1889 förordnat, att skjutsstationerna vid Loka och Södra Bredsjö skulle med utgången af år 1890 indragas. Skjutsanstalternas antal är således från och med år 1891 minskadt med två.

Sedan entreprenadauktioner å öfvertagande för fem år, räknadt från och med den 1 januari 1891, af skjutshållningen vid skjutsanstalterna inom länet blifvit hållna och Konungens Befallningshafvande till länets landsting för pröfning i öfverensstämmelse med 15 § i skjutsstadgan öfverlemnade de auktionsprotokoll, hvilka afsägo skjutsanstalter, der särskildt bidrag utöfver maximilegan fordrats för skjutsens uppehållande, har, efter det landstinget i fråga om entreprenadbidragens belopp fattat beslut, Konungens Befallningshafvande vid pröfning af besluten funnit skäligt dem godkänna.

Skjutsentreprenadbidragen utgå till ena hälften af statsmedel och erhållas till den andra hälften genom uttaxering bland skattskyldige inom länet i öfverensstämmelse med bestämmelserna i skjutsstadgan.

Följande tabell redovisar *entreprenadbidraget* för hvar och en af länets skjutsanstalter under åren 1886—1890 och 1891—1895:

Skjutsanstaltens namn.	Årligt entreprenadbidrag under	
	Åren 1886—1890. Kronor.	Åren 1891—1895. Kronor.
<i>a) I Öster-Nerikes fögderi.</i>		
Vintrosa-Sanna gästgifveri.....	365	365
Mosås skjutsstation.....	440	325
Dylta >.....	330	370
Glanshammars gästgifveri.....	330	330
Lennäs >.....	300	300
Kilamo >.....	650	794
Pålsboda >.....	600	600
Hjortqvarns skjutsstation.....	900	800
Torsta > vid Åbylund.....	118	300
Summa 9 st.		
<i>b) I Vester-Nerikes fögderi.</i>		
Skalltorps skjutsstation.....	150	150
Råå gästgifveri.....	400	400
Mariedams skjutsstation.....	270	400
Lerbäcks gästgifveri.....	550	600
Hallsbergs >.....	100	400
Svartå >.....	1,050	600
Edsbergs-Sanna >.....	200	145
Lekhyttans >.....	600	500
Vretstorps >.....	300	520
Laxå skjutsstation.....	300	300
Summa 10 st.		
<i>c) I Nora fögderi.</i>		
Grythyttedens gästgifveri.....	650	280
Nyttorps skjutsstation.....	450	400
Kjerfvingeborns skjutsstation.....	300	200
Hjulejö gästgifveri.....	600	450
Jernboås skjutsstation vid Tolfsbörd.....	295	295
Greksåsars skjutsstation.....	400	260
Vikersaviks >.....	200	230
Bregårdens gästgifveri.....	—	270
Bjurtjärns skjutsstation vid Brunstorp.....	450	275
Vestra Kjedsens skjutsstation.....	180	75
Loka >.....	—	¹⁾ —
Summa 11 st.		
<i>d) I Lindes fögderi.</i>		
Laxbro gästgifveri.....	1,700	1,000
Högfors skjutsstation.....	600	400
Storå >.....	850	700
Ramsbergs gästgifveri.....	950	550
Hägernäs skjutsstation.....	400	400
Fellingsbro gästgifveri vid Fellingsbro jernvägsstation.....	90	200
Sällinge skjutsstation.....	250	100
Ullersåters >.....	250	55
Blixterboda >.....	195	85
Södra Bredsjö >.....	300	¹⁾ —
Summa 10 st.		

¹⁾ Skjutsstationen indragen vid utgången af år 1890.

Skjutsanstaltens namn.	Årligt entreprenadbidrag under	
	Åren 1886—1890. Kronor.	Åren 1891—1895. Kronor.
<i>e) I städerna.</i>		
Örebro skjutsstation.....	—	—
Askersunds gästgifveri.....	700	800
Nora >.....	800	550
Lindesbergs skjutsstation.....	1,200	900
Summa	19,703	16,674

Häraf framgår, att entreprenadbidrag icke erlagts under perioden 1886—1890 vid skjutsanstalterna i Örebro, Bregården och Loka samt att under perioden 1891—1895 dylikt bidrag icke förekommer vid skjutsanstalten i Örebro. I Örebro höjdes skjutslegan till 1 krona 10 öre för mil och uppgår vid alla öfriga till 1 krona 50 öre för mil.

Sammanräknade beloppet af de betingade entreprenadbidragen för perioden 1891—1895 utgör 16,674 kronor och understiger således med 3,089 kronor de bidrag, som under perioden 1886—1890 utgingo.

Kungsskjuts har under perioden icke förekommit och kronoskjuts endast helt obetydligt. De kronoskjutshästar, som erfordrats, hafva i allmänhet anskaffats hos vederbörande skjuts-entreprenörer.

Inom Örebro län funnos vid 1885 års slut 10 *postkontor* och 78 *poststationer*, eller tillsammans 88 *postanstalter*. Under denna period hafva tillkommit 9 poststationer, så att vid 1890 års utgång funnos inom länet 10 postkontor och 87 poststationer, eller tillsammans 97 postanstalter. I fall länets yttinnehåll och invånareantal jemnt fördelas mellan länets postanstalter, finner man, att vid 1885 års slut å hvarje postanstalt belöpte ett område af 102,8 kvadratkilometer samt ett antal af 2,074 personer, under det att vid 1890 års slut å hvarje postanstalt belöpte 93,53 kvadratkilometer och 1,882 personer. Häraf framgår, att postväsendet inom länet under denna period ganska mycket utvecklat sig. Sammanställes nämnda förhållande mellan antalet fasta postanstalter samt arealen och folkmängden inom länet med förhållandet inom hela riket, finner man detsamma för Örebro ganska gynnsamt, då vid 1890 års slut kom inom riket en postanstalt å 210,51 kvadratkilometer och 2,326 invånare.

Under år 1885 utgjorde antalet till postbefordran aflemnade försändelser 2,484,251, eller i medeltal 14 försändelser å hvarje invånare, under det att under år 1890 det endast uppgick till 1,925,431.

De försändelser, hvilka aflemnats direkt till de ambulanta jernvägs-postanstalterna äfvensom till ångbåtspostexpeditionerna, äro häri icke inräknade. Uppgift om antalet af dessa försändelser saknas för år 1885. Medräknas deremot de försändelser, som aflemnats å till jernvägs-postdistriktet hörande stationer, så befinnes, att hela antalet inom länet till postbefordran aflemnade försändelser under år 1890 utgjort 2,719,192, eller i medeltal 15 försändelser på hvarje invånare.

I fråga om länets postanstalter i öfrigt och dess telegrafstationer samt dessas utveckling under perioden, får Konungens Befallningshafvande hänvisa till Kungl. Generalpoststyrelsens och Kungl. Telegrafstyrelsens årligen utkommande statistiska berättelser.

Uti förra femårsberättelsen lemnade Konungens Befallningshafvande en vidlyftig redogörelse för de inom länet befintliga *telefoninrättningar*. Ehuru Kungl. Telegrafstyrelsen numera meddelar årliga redogörelser rörande detta kommunikationssätt, vill dock Konungens Befallningshafvande här lemna några upplysningar härom. Såsom var att vänta, har detta kommunikationssätt under perioden vunnit stor utveckling. Nya telefonledningar hafva anlagts, så att för närvarande knappt någon trakt inom länet finnes, som är i saknad af telefoninrättning.

Från Örebro telefonförening, som är den största inom länet, har meddelats följande uppgifter.

Vid 1885 års slut bestod föreningen af 150 medlemmar, hvaraf 5 voro boende utom staden. Under denna femårsperiod hafva tillkommit 240 medlemmar, deraf 20 boende utom staden, så att föreningen vid 1890 års slut räknade 390 medlemmar. Inträdesavgiften har fortfarande varit 60 kronor, hvarjemte ledamot haft att bekosta sin telefonapparat. Årsavgiften utgjorde under åren 1886 och 1888 femton kronor och under de tre andra åren af perioden tjugu kronor. Vid 1885 års slut hade föreningen förbindelselinier med Kumla, Hallsbergs, Vretstorps och Näsby telefonföreningar. Under denna period har föreningen genom vaxelstationer och ledningar kommit i förbindelse med följande telefonföreningar, nemligen: Vintrosa, Näsby (andra tråden), Käfvesta, Nora, Kils, Mellösa, Askersunds, Odensbackens, Glanshammars och statens. De flesta af nämnda föreningar, med hvilka Örebro telefonförening kommit i förbindelse, hafva blifvit under perioden bildade. Härförutom hafva å andra trakter inom länet nya föreningar uppkommit, med hvilka Örebro telefonförening ännu ej trädt i förbindelse. Någon närmare redogörelse för telefonväsendet inom länet torde ej vara erforderlig, då sannolikt är, att staten inom ej för långt aflägsen framtid öfvertager åtminstone de viktigare telefonledningarna inom riket.

Nedanstående tabell, upprättad i enlighet med Kungl. Telegrafstyrelsens formulär, redogör för de enskilda telefonförbindelserna inom länet vid 1890 års slut.

1. Ledningarnes längd, i kilometer:	
a) i det lokala nätet	1,484.0
b) förbindelselinier	831.4
2. Telefonstationer:	
a) Central-	36
b) Abonnent-	602
3. Apparater:	
a) Vaxel-	36
b) Telefon-	727
4. Personal:	
a) i styrelsen	17
b) för liniebyggnad	10
c) för centralstationernas betjenande	37
5. Samtal:	
a) afgiftsfria mellan egna abonnenter	34,664
b) » med stationer inom andra län	40,508
c) mot afgift	88,808
6. Abonnementsvilkor (någon slutsiffra här ej utsatt).	
7. Inkomster, i kr.:	
a) afgifter för en gång	3,010
b) » för år	14,101
c) » för hvarje samtal	806

8. Utgifter, i kr.:

a) anläggningskostnad	
före år 1890	135,889
under år 1890	6,180
b) underhållskostnad	
personalaflöning	9,044
linier och materiel	5,993

B) Sjökommunikationer. Dessa torde hufvudsakligen vara desamma som under föregående period. En väsentlig förbättring deri har dock inträdt genom anläggningen af *Örebro kanal och sluss*, hvarför härofvan redogjorts. Genom denna anläggning kunna nu fartyg komma upp till sjelfva staden Örebro, i stället för att såsom förut stanna i stadens uthamn vid Skebäckes lastageplats. Ångbåtskommunikationerna mellan Örebro och Stockholm öfver Hjelmaren, Hjelmarekanal och Mälaren besörjas af Örebro rederibolag med ångfartygen »Örebro I», om 103 ton och »Örebro II», om 160 ton. Dessutom uppehåller samma bolag medelst ångaren »Dalpilen», om 48 ton, regulier förbindelse mellan Odensbacken och Örebro samt Örebro och Stockholm jemte mellanliggande stationer. Sedan ett jernvägsspår framdragits från Skogstorpens jernvägsstation i Södermanlands län till Hyndevadsån samt upprepning skett af en farled i Hjelmaren genom Hjelmarsund och Hyndevadsund förbi Nordön öfver Tandlaviken och Nässjöfjärden fram till berörda jernvägsspår, så har härigenom en bekväm och billig lägenhet för passagerare och gods öppnats mellan Örebro och platser vid Hjelmaren samt Eskilstuna, Stockholm med flera platser. Trafikleden, som benämnes Skogstorp—Örebro, befarets af ångfartyget »Gustaf Lagerbielke», om 61 ton, hvilket fartyg tillhör ett bolag inom Södermanland. Godstrafiken å Hjelmaren uppehålls till större delen af Örebro nya rederibolag, som härför använder bogserbåtarne »Nerike» och »Hjelmaren», den förra om 16.43 ton och den senare om 11.36 ton, samt 18 lastpråmar. Någon större segelfart förekommer ej å Hjelmaren och landtmännens sjöfart derstädes är högst obetydlig. Orsaken härtill torde få sökas dels i svårigheten att efter Hjelmarens sänkning befara sjön med seglande fartyg, dels och hufvudsakligast deri, att segelfartyg inom landet i allmänhet ej kunna uppehålla täflan med ångbåts- och jernvägstrafiken.

Sjöfarten å Vettern är deremot nu rätt betydlig. Sjökommunikationen mellan Askersund samt Motala, Vadstena, Jönköping och Göteborg jemte mellanliggande stationer har underhållits af ångfartygen »Wettern», »Örn», »Jönköping» och »Askersund». Af dessa ångfartyg eges »Wettern» om 110.98 ton af personer bosatte i Askersund, hvaremot de öfriga tillhöra personer inom andra län. Mellan Askersund och Stockholm har, under den tid seglationen varit öppen, regelbunden förbindelse egt rum medelst ångfartyget »Esaias Tegnér», tillhörigt ett bolag i Jönköping. Härförutom hafva åtskilliga andra ångfartyg trafikerat Askersund i och för forsling af gods. En mycket liflig trafik eger rum mellan grufbolaget »Vieille Montagnes» hamn vid Ämmeberg och Göteborg, hvarthän större delen af bolagets effekter fraktas. Bolaget använder härför två ångfartyg, Vieille Montagne n:o 1 och 2, hvarterda om 118 ton. Äfven Harge aktiebolag har egen ångbåt, nemligen »Harge» om 9 ton, som användes för transport af tegel och kalk från nämnda bolags fabriker vid Bastedalen till andra trakter. Förutom nämnda ångfartyg finnas

12 seglande fartyg, hvilka tillhöra landtmän i Hammars socken och som af dem användas i fraktfart å Vettern.

Utaf Kungl. Kommerskollegii årligen utkommande berättelser angående inrikes sjöfart och handel, till hvilka Konungens Befallningshafvande i öfrigt får hänvisa, synes att sjöfarten såväl på Örebro som på Askersund under innevarande period i ej obetydlig mån ökats.

Genom särskilda nådiga bref den 19 december 1884 faststälde Kungl. Maj:t taxa å *hamnafgifter* för Örebro att tjena till efter rättelse från början af år 1885 intill slutet af år 1889 och taxa å hamnafgifter i staden Askersund att tjena till efter rättelse under samma tid. I nådigt bref den 31 maj 1889 förordnade Kungl. Maj:t att den genom nådiga brefvet den 19 december 1884 fastställda till 1889 års slut gällande taxa å hamnafgifter för Örebro skulle tillämpas ej mindre vid staden Örebros uthamn eller Skebäcks lastageplats, än äfven vid den nyanlagda hamnen vid sjelfva staden. På grund af bemyndigande i nämnda nådiga bref utfärdade Konungens Befallningshafvande i kungörelse den 22 juni 1889 den genom samma nådiga bref fastställda taxa å umgälder för fartyg och passagerare, som passera genom Örebro kanal och sluss, hvilken taxa skulle gälla till slutet af år 1889.

Genom särskilda kungörelser den 15 mars 1890 utfärdade Konungens Befallningshafvande, enligt bemyndigande i nådigt bref den 14 februari 1890, de af Kungl. Maj:t genom samma nådiga bref fastställda taxor dels å afgifter för begagnande af Örebro hamn, kanal och sluss och dels å hamnafgifter i staden Askersund, hvilka taxor skulle tjena till efter rättelse till slutet af år 1894.

Enligt föreskrift i nådigt bref den 14 februari 1890 har Kungl. Maj:ts och Rikets Kommerskollegium den 11 mars samma år utfärdat taxa å afgifter för begagnande af Hjelmarekanal att tjena till efter rättelse intill slutet af år 1894.

För begagnande af *Knappfors sluss* i Karlskoga härad har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 3 april 1890 fastställt taxa att tjena till efter rättelse intill 1894 års utgång. Angående *trafiken* derstädes har Konungens Befallningshafvande erhållit följande redogörelse:

	Fraktbelopp. Kilogram.	Sluss- inkomster. Kronor.	Årliga om- kostnader. Kronor.	Utdelning till aktieegare. Kronor.	Reparations- fondens belopp. Kronor.
År 1886.....	718,040	323·82	354·23	270	—
» 1887.....	822,200	182·34	329·66	200	—
» 1888.....	101,940	179·05	259·12	400	—
» 1889.....	1,762,660	432·78	262·22	400	—
» 1890.....	2,814,720	768·16	321·55	400	9,179·76

Å öfrige inom länet befintlige transportleder, för hvilka i föregående berättelser blifvit redogjort, är trafiken numera icke så liflig som tillföre; och torde orsaken härtill vara att söka dels i bergsbrukets tryckta ställning och dels i de lättare och beqvämare transportleder, som genom jernvägarne erhållits.

Bruttoinkomsten af Örebro hamn, kanal och sluss uppgick under år 1890 till 19,223 kronor 31 öre. Efter afdrag af omkostnaderna var behållningen 15,596 kronor 84 öre, hvadan kanalen lemnade 2·8 procent å anläggningskostnaden.

C) *Sjöfart och handel.* Antalet af de till *inrikes sjöfart* använda seglande fartyg af mer än 10 tons drägtighet och ångfartyg, tillhörande landtmän inom Örebro län, utgjorde år 1890: 24 seglande fartyg, tillsammans af 1,146·84 tons drägtighet, och 10 ångfartyg, tillhopa af 310·68 tons drägtighet och 122 hästkrafter. Å dessa fartyg funnos anstälde 20 skeppare och 62 man sjöfolk, de der voro i sådan egenskap mantalsskrifne.

Så vidt till Konungens Befallningshafvande inkomna uppgifter angifva, hafva under perioden ej inträffat några sjöskador af mera betydenhet. Det torde kanske dock böra nämnas att den 9 augusti 1890 ångfartyget »Hjelmaren» öfverseglade en mindre ångslup å norra Essundet i farleden mellan Örebro och Stockholm. Vid denna olycka, som, efter hvad som uppgifvits, förorsakades af försumlighet och felaktig manövrering af de personer, som voro ombord å ångslupen, omkom en af dessa personer.

Å landet inom Örebro län funnos år 1890: 271 *handlande*, bland hvilka 252 män och 19 qvinnor, och voro hos dem anstälde 106 män och 3 qvinnor. Den dessa handlande påförda bevilning i och för rörelsen uppgick till 2,719 kronor 42 öre. Här af synes, att landthandeln inom Örebro län är ganska utvecklad, och torde numera knappast finnas någon plats å landsbygden, äfven obetydligt befolkad, der ej landthandlare i öppen bod hålla till salu såväl nödvändiga hushållsartiklar, som äfven andra mer eller mindre behöfliga varor. Detta förhållande medför ovedersägligen många fördelar, då en välförsedd och ordentligt skött landthandel, äfven om den ej till följd af förbättrade kommunikationer är oundgängligen nödig, likväl besparar landtmannen tidsödande och dyrbara stadsresor, men anmärkningar saknas icke mot det sätt, hvarå denna näring bedrifves. Ofta nog uppsättas sådana handelsbodar af personer, som ej hafva den ringaste underbyggnad i bokföring eller någon erfarenhet om ordentlig handelsrörelse, och hvilka anse detta sätt för utkomst lättare än kroppsarbete, hvartill de blifvit uppfostrade. Följden af denna okunnighet blifver ofta oförmåga att på klokt sätt göra de i handel förekommande beräkningar samt föra lagstadgade handelsböcker. De flesta af dem börja också sin rörelse utan något som helst förlagskapital, förlitande sig på den kredit, de åtminstone i början erhålla. Det väcker icke ringa förvåning att se, huru vidsträckt landthandlarne erhålla kredit hos sina förlagsmän, hvilka hufvudsakligast äro grosshandlarne i städerna. Detta kreditsystem verkar uppenbart i hög grad skadligt, ty krediten betingar tydligtvis en motsvarande förhöjning i priset å varorna och lockar för öfrigt landthandlarne att sjelfva lemna vidsträckt kredit åt sina afnämare, hvilka derigenom lockas till inköp af varor, som de ej skulle köpt, om kontant betalning ifrågakommit. Det inträffar också ej sällan, att landthandlarne redan efter några få års rörelse göra konkurs, och att i deras konkurser indragas närboende hemmansegare, som betjenat dem med vaxeltransaktioner. Härtill kommer äfven att landthandlarne verka skadligt genom den försäljning af öl till afhemtning, som de utöfva, hvarmed ofta nog är förenad olaga utskänkning, om hvilken de dock sällan kunna öfverbevisas. På sista tiden hafva landthandlarnes förlagsmän förenat sig att minska den långa krediten, men den emellan förlagsmännen rådande konkurrensen gör att deras uppträdande ej alltid haft åsyftad verkan. Ölförsäljningens alltför stora utsträckning har Konungens Befallningshafvande sökt förhindra genom att, jemlikt stadgandena i författningen angående försäljning af vin och maltdrycker, från-

döma personer rättigheten att till afhemtning försälja malt-drycker, då det visat sig, att oordningar uppkommit af sådan försäljning.

Den s. k. *gårdfarihandeln* har numera, till stor fromma för landsbygden, mycket aftagit. Orsaken härtill kan man nog söka i den utsträckning landthandeln fått, men af ännu större verkan torde otvifvelaktigt vara den, genom kungl. förordningen den 23 september 1887, åt Konungens Befallningshafvande uppdragna skyldigheten att pröfva de personers lämplighet, som önska att idka gårdfarihandel. Under år 1890 har Konungens Befallningshafvande lemnat tillstånd åt sextio personer att idka dylik handel.

I afseende å de hufvudsakligaste afsättningsorterna utom länet för dess alster af landt- och bergsbruket får Konungens Befallningshafvande åberopa, hvad Konungens Befallningshafvande i föregående berättelser äfvensom härofvan omförmält.

Varuutbytena inom länet ske fortfarande å marknader och torgdagar.

I afseende å *marknader* har under perioden någon förändring ej inträffat, utan hållas fortfarande de marknader, som i föregående berättelser äro omnämnda.

Af *torgdagar* hafva de, som jemlikt Konungens Befallningshafvandes kungörelse den 1 november 1875 hållits vid Grythytted i Grythytte socken, blifvit under år 1889 af Konungens Befallningshafvande indragne. Genom resolution den 25 januari 1890 har Konungens Befallningshafvande tillåtit att torgdagar, afsedda uteslutande för försäljning af alster utaf ortens jordbruk, ladugårdsskötsel och hemslöjd, finge tillsvidare den 15 i hvarje månad, eller om helgdag då inträffade, nästa söckendag derefter hållas i närheten af Laxå jernvägsstation vid gästgifvaregården derstädes, dock med vilkor att försäljningen slutade så tidigt på dagen, att platsen kunde vara fri klockan 2 eftermiddagen.

Såsom i föregående berättelse är omnämndt, utfärdade Konungens Befallningshafvande den 24 januari 1885 särskilda ordningsföreskrifter i afseende å de å länets landsbygd medgifna torgdagar och kreatursnöten. Dessa föreskrifter, som blifvit af Kungl. Maj:t gillade, hafva väsentligt verkat till bättre ordning vid torgdagarna.

För uppskattade literalet af *bränvin* samt andra brända och destillerade spirituösa drycker, som under hvarje af förevarande fem år ansetts komma att utskänknings- och minuteringsvis inom länet försäljas, utskänknings- och minuteringsställenas antal å

landet och i städerna samt beloppen af de för denna handel debiterade afgifter redogöres i *tabell A* å nästa sida.

Utskänknings- och utminuteringsrörelsen har under femårsperioden bedrifvits i städerna Örebro och Nora under hela tiden och i Lindesberg under försäljningsåret 1 oktober 1885 till 30 september 1886 utaf särskildt för ändamålet bildade bolag, hvar emot uti Lindesberg under återstående samt i staden Askersund alla åren ifrågavarande rörelse genom auktion upplåtits åt enskilda personer.

För beloppen af *bolagens vinstmedel* redogöres i efterföljande tabell, innehållande uppgift å vinstmedel, som till fördelning mellan landstinget, hushållningssällskapet och stadskommunerna blifvit erlagda af de bolag, hvilka egt spritförsäljningsrättigheter i länets städer.

	År 1886. Kr.	År 1887. Kr.	År 1888. Kr.	År 1889. Kr.	År 1890. Kr.	Summa. Kr.
Örebro	86,300	92,000	117,000	113,000	125,000	533,300
Nora	10,700	8,500	2,160	2,800	6,500	30,660
Lindesberg	200	—	—	—	—	200
Summa	97,200	100,500	119,160	115,800	131,500	564,160

Slutligen får Konungens Befallningshafvande, hvad angår de särskilda belopp af minuthandels- och utskänkningsmedel, hvilka under hvarje af åren 1886—1890 blifvit utbetalda till länets städer, socknar, landsting och hushållningssällskap, hänvisa till nedanstående tabell:

	Statskontoret. Kr.	U t b e t a l d a t i l l			
		Städer. Kr.	Socknar. Kr.	Landsting. Kr.	Hus- hållnings- sällskap. Kr.
År 1886	37,419·30	82,141·35	829·55	34,402·92	17,221·46
» 1887	37,877·25	83,480·62	850·54	34,916·69	17,458·86
» 1888	41,633·63	92,871·57	1,013·86	38,719·73	19,359·96
» 1889	41,008·43	91,308·57	1,150·07	38,133·46	19,066·73
» 1890	43,703·24	98,249·90	1,150·07	40,886·64	20,443·31
Summa	201,641·85	448,052·01	4,994·09	187,059·44	93,549·82
Medeltal	40,328·37	89,610·40	998·82	37,411·89	18,709·96

5. Kameralförhållanden.

I bilagde **tabell 3** redogöres för antalet hemman och lägenheter å landet, deras kamerala natur och bruksningsdelar jemte taxeringsvärde, äfvensom för städernas jordar, hus och tomter m. m. jemte deras taxeringsvärden m. m. Denna liksom motsvarande tabell vid föregående femårsberättelse upptager icke de i samma berättelse omnämnda 2 $\frac{1}{2}$ s. k. hyttetal i Nora fögderi, hvilka enligt i orten vanlig beräkning anses svara mot 10 mantal.

På sätt under första afdelningen omförmäls, är förordnadtt dels genom kungl. brefvet den 20 juli 1889, att 0·250 mantal

K. M:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1886—1890. Örebro län.

Gålsjö n:o 1 i Askersunds socken skulle ur jordeboken uteslutas och grundskatten af staden Askersunds uppbördsförvaltning redovisas, dels genom kungl. brefvet den 8 mars 1889, att 0·250 mantal Bjurnäsboða n:o 1 och 0·250 mantal Karmdal n:o 1 i Vestra Skedvi sockendel i Fellingsbro härad af detta län skulle från och med 1890 års ingång öfverföras till Vestmanlands län och der upptagas i Åkerbo härads jordebok, dels ock genom kungl. brefvet den 20 september 1889, att 0·500 mantal Hadde-torp eller Hattorp n:o 1 i Askers socken skulle från och med 1890 års ingång öfverföras till Södermanlands län och der upp-

Tab. A. Brännvinsutskänkings- och minuteringsställen inom länet, uppskattadt litertal å försäljningen samt afgift derför.

	År 1886.				År 1887.				År 1888.				År 1889.				År 1890.			
	Uppskattadt litertal.			Afgift. Kronor.	Uppskattadt litertal.			Afgift. Kronor.	Uppskattadt litertal.			Afgift. Kronor.	Uppskattadt litertal.			Afgift. Kronor.	Uppskattadt litertal.			Afgift. Kronor.
	För utskänk- ning.	För minute- ring.	Summa.		För ut- skänk- ning.	För minute- ring.	Summa.		För ut- skänk- ning.	För minute- ring.	Summa.		För ut- skänk- ning.	För minute- ring.	Summa.		För ut- skänk- ning.	För minute- ring.	Summa.	
Å landsbygden.																				
Edsbergs socken: Eds- bergs-Sanna gästgivare- gård	6,000	—	6,000	900—	6,000	—	6,000	900—	6,000	—	6,000	900—	6,000	—	6,000	900—	6,000	—	6,000	900—
Skagershults socken: Porla helsökälla, 1 utskänk- ningsrättighet för kor- tare tid	313	—	313	46·95	313	—	313	46·95	375	—	375	56·25	375	—	375	56·25	375	—	375	56·25
Ljusnarsbergs socken: Laxbro gästgivaregård..	1,570	—	1,570	240—	1,800	—	1,800	270—	1,800	—	1,800	270—	1,800	—	1,800	270—	1,800	—	1,800	270—
D:o d:o 1 minuterings- ställe	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,500	1,500	225—	—	2,800	2,800	420—	—	2,800	2,800	420—
Summa för landsbygden	7,883	—	7,883	1,186·95	8,113	—	8,113	1,216·95	8,175	1,500	9,675	1,451·25	8,175	2,800	10,975	1,646·25	8,175	2,800	10,975	1,646·25
I städerna.																				
Örebro: Under 1886 och 1887: 10 ständiga och 3 tillfälliga utskänkings- rättigheter samt 1 minu- teringsställe. Under 1888 — 1890: 10 ständiga o. 4 tillfälliga utskänkings- rättigheter samt 1 minu- teringsställe	57,333·4	146,666·6	204,000	30,600—	44,000	160,000	204,000	30,600—	45,000	160,000	205,000	30,750—	45,000	160,000	205,000	30,750—	46,000	160,000	206,000	30,900—
Askersund: 4 ständiga ut- skänkingsrättigheter o. 1 minuteringsställe	39,259·0	136,100·0	175,359	19,000—	20,000	101,000	121,000	18,150—	20,000	101,000	121,000	18,150—	20,000	101,000	121,000	18,150—	90,050	40,550	130,600	19,590—
Nora: 3 ständiga utskänk- ningsrättigheter och 1 minuteringsställe	10,468·0	91,595·0	102,063	10,350—	70,000		70,000	10,500—	70,000		70,000	10,500—	70,000		70,000	10,500—	60,000		60,000	9,000—
Lindesberg: Under 1886 — 1889: 2 ständiga ut- skänkingsrättigheter. Under 1890: 1 d:o d:o och 1 utminuteringsställe	39,259·0	83,754·0	123,013	14,000—	20,000	73,000	93,000	13,950—	20,000	73,000	93,000	13,950—	20,000	73,000	93,000	13,950—	39,500	40,000	79,500	11,925—
Summa för städerna	146,319·4	458,115·6	604,435	73,950—	488,000		488,000	73,200—	489,000		489,000	73,350—	489,000		489,000	73,350—	476,100		476,100	71,415—
Summa för hela länet	154,202·4	458,115·6	612,318	75,136·95	496,113		496,113	74,416·95	498,675		498,675	74,501·25	499,975		499,975	74,996·25	487,075		487,075	73,061·25

Anm. Enligt hvad magistraten i Nora meddelat, kan upplysning ej lemnas om det litertal, hvarest försäljningsavgifterna beräknats, särskildt för utskänkning och särskildt för minuthandel, emedan det med bolaget upprättade kontrakt endast upptager literalet sammanräknadt för utskänkning och minuthandel.

tagas i Oppunda härads jordebok. I följd af nämnda förändringar har mantalets summa inom länet blifvit minskad med 1·250, men da mantalets summa ökats med det å Sättra f. d. rekognitionsskog belägna 0·125 mantal Sättra soldattorp n:o 1 i Svennevads socken, hvilket blifvit den 14 september 1885 skattlagdt, hvarefter skattdäggningen den 15 juli 1886 af Kungl. Kammarkollegium faststälts, så kommer ej den i föregående berättelse upptagna mantalssumman att minskas med mer än 1·125. Enligt förra femårsberättelsen utgjorde hemmanens i länet sammanräknade mantal, det oförmedlade 3,002·752 och det förmedlade 2,876·170. Om från dessa tal dragas förutnämnda 1·125, blifva resterna 3,001·627 och 2,875·045 eller just de tal, som i tabellen 3 angifvits utgöra det samfälda oförmedlade och nuvarande mantalet å länets samtliga hemman. Från *ödesmål* har icke något hemman blifvit under perioden upptaget.

De *jordafsöndringar*, hvarå Konungens Befallningshafvande under femårsperioden fastställt afgäld, hafva utgjort år 1886: 86; 1887: 80; 1888: 99; 1889: 94 och 1890: 125 eller tillsammans 484 och således i medeltal för hvarje år 96·8. Medeltalet jordafsöndringar under föregående period utgjorde 89·8, hvidan antalet dylika afsöndringar ökats. Af de under perioden fastställda jordafsöndringar falla ej mindre än 112 å Kumla socken och af dessa allra största delen å de omkring stationerna Kumla och Hallsberg uppväxande samhällen. Under denna period har någon jordafsöndring icke egt rum inom följande socknar, nemligen Eker, Ödeby, Lännäs, Svennevad, Bo, Tångeråsa, Skargshult, Bodarne, Jernboås, Hjulsjö och Hellefors.

På grund af bestämmelser i dels Kungl. Maj:ts nådiga bref den 29 maj 1874, dels Kungl. Maj:ts och Rikets Kammarkollegii cirkulär den 14 augusti 1874 och den 20 juni 1879, dels ock Kungl. Maj:ts nådiga skrifvelse den 18 maj 1888 till Kungl. Domänstyrelsen angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegendomar hafva under femårsperioden följande sådana *hemman* blifvit *försälda* emot nedanstående belopp:

1:o. Enligt kungl. brefvet den 26 maj 1887 f. d. trumslagarebostället $\frac{1}{8}$ mtl Damsätter n:o 1 i Hallsbergs socken emot.....	kr. 4,050.
2:o. Enligt kungl. brefvet den 16 november 1888 f. d. regements- quarttermästarebostället $\frac{1}{2}$ mtl Malgräfva n:o 2 i Askers socken emot	11,000.
3:o. Enligt kungl. brefvet den 30 november 1888 f. d. furirsbostället $\frac{1}{4}$ mtl Perstorp n:o 1 i Viby socken emot.....	7,176.
4:o. Enligt kungl. brefvet den 15 februari 1889 f. d. rustmästare- bostället $\frac{1}{4}$ mtl Snarka n:o 1 i Sköllersta socken.....	6,800.
5:o. Enligt kungl. brefvet den 31 december 1889 f. d. profossbostället $\frac{3}{4}$ mtl Mora n:o 3 i Ödeby socken emot.....	16,100.
6:o. Enligt kungl. brefvet den 30 juli 1890 lägenheten Sörbykärr i Mosjö socken emot.....	406.
Summa kronor 45,532.	

Vid 1890 års slut voro för statsverkets räkning utarrenderade 90 kronoegendomar. Deras sammanlagda mantal uppgick till $83\frac{13}{24}$ samt deras taxeringsvärde till 2,009,600 kronor.

Årliga arrendebeloppet härför utgjorde för jord 2,506·5 hektoliter råg, 2,059·8 hektoliter korn, 119·1 hektoliter hafre och 45,043 kronor 95 öre i penningar, samt för skog 484 kronor.

I afseende å den under år 1888 för kronans räkning inköpta egendomen Grönbo med underlydande för Konungens Befallningshafvande hänvisa till hvad här ofvan under rubrik Skogshushållning finnes omförmäldt. De till denna egendom

hörande inegor äro för skogsväsendets räkning utarrenderade mot ett årligt arrende af 1,548 kronor.

Genom skrifvelse den 1 maj 1884 har Kungl. Kammarkollegium, i anledning af anmärkningar, uppkomna vid upprättande af ny jordebok för länet, funnit nödigt att åt Konungens Befallningshafvande uppdraga, att i vederbörlig ordning genom särskilda utslag yttra sig om roteringsskyldigheten för skattehemmanen $\frac{1}{2}$ mtl n:o 1 Fallet i Qvistbro socken, $\frac{1}{4}$ mtl n:o 1 Gisselnäshult och $\frac{3}{4}$ mtl n:o 1 Vestringshult i Nysunds socken, $\frac{31}{32}$ mtl n:o 1 Björkfallet i Askersunds socken, $\frac{9}{32}$ mtl n:o 1 Bergön i Hammars socken, $\frac{1}{3}$ mtl n:o 1 Klotskogen och $\frac{1}{4}$ mtl n:o 1 Korslångssmedja i Ramsbergs socken, $\frac{1}{4}$ mtl n:o 1 Mörtkärr i Grythytte socken och $\frac{1}{4}$ mtl n:o 1 Nolby i Karlskoga socken. I anledning häraf har Konungens Befallningshafvande genom särskilda utslag, som understälds Kungl. Kammarkollegii pröfning, förordnat om rotering, dels den 29 juli 1886 af hemmanen Fallet, Gisselnäshult, Vestringshult, Björkfallet, Bergön och Mörtkärr, hvarjemte i sammanhang med nämnda rotering $\frac{5}{8}$ mtl n:o 1 Holmsjön i Qvistbro socken, 1 mtl n:o 1 Grytkärret, $\frac{5}{6}$ mtl n:o 1 Ekemobygget och 1 mtl n:o 1 Lilla Emsjötorp i Askersunds socken, $\frac{7}{8}$ mtl n:o 1 Glädjen i Hammars socken samt $\frac{1}{4}$ mtl n:o 2 Mörtkärr i Grythytte socken undergått ny rotering, dels ock den 15 februari 1886 af hemmanen Klotskogen, Korslångssmedja och Nolby. Genom särskilda utslag den 26 mars 1886, som understälds Kungl. Kammarkollegii pröfning, har Konungens Befallningshafvande förordnat om rotering af f. d. gästgifverihemmanen $\frac{1}{2}$ mtl n:o 1 Krogen i Ramsbergs socken, 1 mtl n:o 1 Lia i Näsby socken och 1 mtl n:o 1 Guldmedshyttan i Lindes socken, hvilka hemman fått sig rote-mantal åsatt. Genom Konungens Befallningshafvandes utslag den 26 maj 1886 har f. d. skogvaktarebostället $\frac{1}{8}$ mtl n:o 1 Örmohult i Bo socken, som genom Kungl. Kammarkollegii köpebref den 19 maj 1880 blifvit försäldt till frälse, undergått rotering. Dessutom har $\frac{1}{8}$ mtl n:o 1 Sättra soldattorp i Svennevads socken blifvit, efter fastställd skattdäggning genom Konungens Befallningshafvandes utslag den 18 november 1886, nyroteradt. Härförutom hafva följande försälda kronohemman, hvilka varit dels förut extra roterade, dels ock oroterade, blifvit genom särskilda utslag af Konungens Befallningshafvande roterade till andelar i soldatrotar, nemligen den 24 november 1888 $\frac{1}{8}$ mtl n:o 2 Algutstorp i Askers socken, den 18 januari 1889 $\frac{1}{8}$ mtl n:o 1 Helleboda, $\frac{1}{8}$ mtl n:o 1 Viggerud och $\frac{1}{8}$ mtl n:o 1 Nogården i Hallsbergs socken samt $\frac{1}{8}$ mtl n:o 1 Finnefallet i Viby socken; den 9 augusti 1889 $\frac{1}{4}$ mtl n:o 1 Perstorp i Viby socken och $\frac{1}{8}$ mtl n:o 1 Damsätter i Hallsbergs socken; den 30 juli 1890 $\frac{3}{4}$ mtl n:o 3 Mora i Ödeby socken samt den 30 september 1890 $\frac{1}{4}$ mtl n:o 1 Snarka i Sköllersta socken och $\frac{1}{2}$ mtl n:o 2 Malgräfva i Askers socken.

Under femårsperioden hafva blifvit till skatte lösta 51 brukningsdelar om tillsammans 3·413 mantal.

Till följd af den genom Kungl. Maj:ts nådiga förordning den 11 september 1885 gifna bestämmelse, att de räntor å skattefrälsehemman, hvilka genom köp, byte eller gåfva kommit från kronan i enskild persons eller verks, menighets eller inrättnings ego och icke blifvit med jordeganderätten förenade, skulle i mån som vederbörande egare derom framstälde anbud, sedan behörig utredning om utskyldernas eller besvärens rätta natur och belopp egt rum, för statsverkets räkning inlösas, samt på grund af

Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse angående utsträckning af tiden för anmälan om inlösen af skattefrälseräntor den 13 juli 1887, hafva under denna period 113 skattefrälseräntor blifvit af statsverket inlösta emot en köpeskilling af tillsammans 356,183 kronor 25 öre.

På grund af bestämmelserna i Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 3 februari 1888, angående viss ersättning af statsmedel till egare af skattefrälsehemman, hvars ränta icke blifvit af statsverket inlöst, hafva af statsmedel utbetalts under år 1889: 1,746 kronor 18 öre och 1890: 1,306 kronor 21 öre.

Den 27 juni 1888 har *skatlläggning* verkstälts å den å Glanshammars häradsallmänning upptagna lägenheten Qvistatorp n:o 1. Efter granskning å landskontoret har skatllägningsinstrumentet blifvit uppsändt till Kungl. Kammarkollegium, som den 19 juli 1889 fastställt skatlläggningen.

För *egendomar af fideikommissnatur* redogöres i bilagde **tabell 4.**

Bo och Myrö fideikommiss innehafvas af samma personer, som i förra berättelsen angifvits, hvaremot fideikommissrätten till Bysta med Brefven öfverflyttats på ryttmästaren, friherre Johan Gripenstedt och till Segersjö med underlydande på kammarherren Robert Montgomery-Cederhielm.

Myrö och Segersjö fideikommiss hafva undergått den förändring, att åtskilliga dithörande frälseräntor under perioden blifvit med Kungl. Maj:ts nådiga tillstånd fränsälda och jemlikt kungl. kungörelsen den 11 september 1885 af statsverket inlösta, nemligen från Myrö fideikommiss frälseräntorna af $2\frac{1}{2}$ mantal Mejsta n:is 2, 3 och 4, 2 mtl Sjögesta n:is 3 och 4 och $1\frac{1}{2}$ mtl Ringkarleby by n:is 2 och 3 samt från Segersjö fideikommiss frälseräntorna af $\frac{1}{4}$ mtl Fiskinge n:o 3, $\frac{1}{2}$ mtl Björnhofda, 1 mtl Fasttorp n:o 1, $\frac{5}{24}$ mtl Hampetorp n:o 1, $\frac{3}{4}$ mtl Ingvaldstorp n:o 1, $\frac{1}{4}$ mtl Solbacken n:o 1, 1 mtl Hidingsta n:o 2, $\frac{1}{4}$ mtl Hidingsta n:o 12, $\frac{1}{2}$ mtl Sörsätter n:o 1 och $\frac{1}{2}$ mtl Värsta n:o 2.

Af köpeskillingen för de från Myrö fideikommiss försälda räntorna, belöpande sig till 31,373 kronor 50 öre, har enligt föreskrift bildats och med fastighetsfideikommisset förenats ett penningfideikommiss, till säkerhet hvarför inteckning blifvit lemnad i ett den nuvarande fideikommissinnehafvaren enskildt tillhörigt stenhus i Stockholm, och hvilken inteckning deponerats i Riksbanken af två gode män, som Kungl. Svea Hofrätt förordnat för bevakande af fideikommissets rätt.

Angående försäljningen af räntorna från Segersjö fideikommiss, för hvilka köpeskillingen utgjort 26,585 kronor, är stadgadt, dels att fideikommisssegenskapen i stället skall öfverflyttas på fastigheterna $\frac{1}{2}$ mantal Segersjötorp n:o 1, $\frac{7}{32}$ mtl Prestebol n:o 1 och lägenheten Carlsdal under Norra Vildtungla, allt i Lännäs socken, samt dels att, innan öfverflyttningen får ske, fideikommissinnehafvaren skall styrka eganderätt till fastigheterna äfvensom att dessa icke äro af någon inteckning besvärade. Hvad sålunda blifvit stadgadt är ock fullgjordt, utom att $\frac{3}{8}$ mantal Segersjötorp och lägenheten Carlsdal, hvartill eganderätten vederbörligen styrkts, nu icke kunnat infastas, enär dessa fastigheter befunnits besvärade af inteckningar, så beskaffade, att fastigheterna ännu icke kunnat från dem befrias.

Egendomar tillhörande *inhemska aktiebolag* och egendomar tillhörande *främmande magters undersåtar* under år 1890 finnas upptagna i bilagda **tabeller 5 och 6.**

Antalet sökta och afslutade *laga skiften* inom Örebro län under nu ifrågavarande femårsperiod har utgjort:

	Sökta.	Afslutade.
År 1886.....	4	—
• 1887.....	7	5
• 1888.....	2	5
• 1889.....	6	5
• 1890.....	5	2
Tillsammans	24	17
Medeltal för år	5	3.

Under nedannämnde femårsperioder utgjorde laga skiftenas antal i medeltal för år:

	Sökta.	Afslutade.
1861—1865.....	11	17
1866—1870.....	8	8
1871—1875.....	6	5
1876—1880.....	6	6
1881—1885.....	5	4.

Förenämnda afslutade laga skiften under femårsperioden 1886—1890 hafva omfattat följande förmedlade mantal och egovidd af här nedan upptagna olika egoslag, nemligen:

	Mantal.	Åker. Hektar.	Äng. Hektar.	Odling- mark. Hektar.	Afrös- ningsjord. Hektar.	Impedi- ment. Hektar.	Summa. Hektar.
År 1886.....	—	—	—	—	—	—	—
• 1887.....	9 000	209	95	35	477	21	837
• 1888.....	0 625	71	17	6	474	17	545
• 1889.....	4 250	170	96	9	1,111	12	1,398
• 1890.....	0 750	73	31	—	327	3	434
Summa	14 625	523	239	50	2,389	53	3,254

Medeltalet för år af skiftade mantal och skiftad egovidd såväl under den senaste, som under närmast föregående femårsperioder utgjorde:

	Mantal.	Egovidd i har.
1861—1865.....	18 931	3,335
1866—1870.....	6 945	1,491
1871—1875.....	6 436	1,573
1876—1880.....	3 613	579
1881—1885.....	4 675	1,650
1886—1890.....	2 925	651.

För de under sista femårsperioden afslutade laga skiften hafva, enligt från vederbörande landtmätare hit inkomna uppgifter, omkostnaderna uppgått till följande belopp, i kronor:

	Till landt- mätare och godemän.	I öfrigt.	Summa kr.
1886.....	—	—	—
1887.....	5,127	703	5,830
1888.....	2,466	53	2,519
1889.....	5,421	1,240	6,661
1890.....	1,902	583	2,485
Summa 1886—1890	14,916	2,579	17,495.

Medeltalet för år af omkostnaderna vid laga skiften inom länet såväl under den senaste som under närmast föregående femårsperioder utgjorde följande belopp, i kronor:

Åren.	Till landtmätare och godemän.	I öfrigt.	Summa. Kronor.
1861—1865.....	14,790	40,892	55,682
1866—1870.....	6,278	3,666	9,944
1871—1875.....	5,858	3,807	9,665
1876—1880.....	4,519	3,679	8,198
1881—1885.....	5,619	2,466	8,085
1886—1890.....	2,983	516	3,499

Till understöd af allmänna medel för utflyttningar i följd af laga skiften under de fem år, denna utredning omfattar, har från länets landskontor, enligt derstädes erhållen upplysning, utanordnats: år 1886 ett belopp om 1,125 kronor och år 1888 ett belopp om 750 kronor, eller tillsammans 1,875 kronor. Fördeladt på alla åren inom femårsperioden belöper häraf i medeltal för år 375 kronor.

Sådana anordningar utfärdades under perioderna

1866—1870 å sammanlagdt	8,741.44 kr.,	eller i medeltal för år	1,748.29 kronor.
1871—1875	10,428.52	»	2,085.70
1876—1880	3,337.50	»	667.50
1881—1885	9,262.50	»	1,852.50

För bedömandet af *skiftesverkets utveckling* under tiden, sedan laga skiften infördes, må nämnas, att, enligt uppgifter, som blifvit samlade dels från årsredogörelser och länsberättelser, dels från de uti länets landtmäterikontor förvarade akter, sådana skiften till följande antal och omfång under hvarje af nedannämnde perioder blifvit avslutade, nemligen:

Period.	Antal.	Mantal.	Hektar.	Delegare.
1828—1830.....	51	71,667	11,199	280
1831—1835.....	120	154,422	26,985	542
1836—1840.....	121	174,371	44,365	656
1841—1845.....	194	334,224	62,436	1,126
1846—1850.....	213	414,379	67,785	1,496
1851—1855.....	207	429,029	88,962	1,483
1856—1860.....	109	175,474	34,331	656
1861—1865.....	86	94,657	16,674	464
1866—1870.....	39	34,723	7,457	154
1871—1875.....	23	32,180	7,867	137
1876—1880.....	29	18,065	2,893	133
1881—1885.....	19	23,375	8,250	184
1886—1890.....	17	14,625	3,254	94
Summa	1,228	1,971,191	382,458	7,405.

På grund af dessa faktiska uppgifter och det förhållande, att omkring 132 mantal med en egovidd af omkring 32,613 hektar undergått enskiften, torde det kunna beräknas, att omkring 2,100 mantal med en egovidd af omkring 415,000 hektar blifvit reglerade genom fastställda skiften, som enligt nu gällande skiftesförfattningar icke kunna genom nytt skifte rubbas. Och som hela hemmantalet för Örebro län utgör 2,875,045 mantal, samt länets hela areal, efter afdrag af 119,200 hektar för sjöar och vattendrag, kan antagas utgöra omkring 827,800 hektar, så torde det kunna anses, att omkring 775 hela mantal med en egovidd af omkring 412,800 hektar icke undergått laga skiften

eller enskiften. Deraf kan dock icke dragas den slutsats, att sistnämnda antal hemman och egovidd bör blifva föremål för laga skiften, om ock någon del deraf kan blifva det; ty uti omfördälda mantal och egovidd ingå dels sådana hemman å landsbygden, af hvilka hvar och ett för sig utgör en enda brukningsdel, dels sådana hemman i bergsbygden, som lyda under bruks-egendomar, dels kronoparker, allmänningar, stadsjord och dylikt, hvarå laga skiften icke torde kunna påräknas.

Enligt en af förste landtmätaren i länet upprättad tablå, utvisande det allmänna skiftesverkets i Örebro län ställning den 31 december 1890, hvilken likväl, i anseende till frågans beskaffenhet, icke kunnat grundas på annat än sannolikhetsberäkningar, skulle laga skiften emellertid vara att påräkna å alla egorna till 101,559 mantal samt å inegorna till 7,816 mantal och å utegorna eller afrösningsjorden till 4,628 mantal.

En annan gren af skiftesverket, som för detta läns odling och bebyggande haft ej ringa betydelse och synes böra uppmärksammas, är *hemmansklyfningarna af laga skiftes egenskap*. Under sist förflutna femårsperioden hafva sådana förekommit till vida större antal och omfång än de egentliga laga skiftena. Det torde därför icke vara utan intresse att här intaga en redogörelse äfven för dessa, helst en sådan redogörelse lemnar ett väsentligt bidrag till kännedomen om jordens nuvarande fördelning genom skiften. Af sådana skiftesförrättningar avslutades:

År.	Antal.	Mantal.	Hektar.	Delegare.
1886.....	28	9,351	2,435	136
1887.....	20	6,877	1,971	72
1888.....	14	3,148	807	46
1889.....	21	6,153	4,806	74
1890.....	21	5,312	1,287	65
Summa	104	30,841	11,306	393
Medeltal för år	21	6,168	2,261	79.

Under hvar och en af nedannämnda femårsperioder avslutades dylika skiftesförrättningar till följande antal och omfattning:

Period.	Antal.	Mantal.	Hektar.	Delegare.
1831—1835.....	8	2,876	269	17
1836—1840.....	17	6,082	623	41
1841—1845.....	22	10,818	1,605	53
1846—1850.....	47	11,558	3,270	111
1851—1855.....	93	35,848	7,588	259
1856—1860.....	110	61,996	13,859	325
1861—1865.....	161	82,324	15,061	674
1866—1870.....	146	57,784	18,807	602
1871—1875.....	123	43,370	9,387	406
1876—1880.....	172	50,710	18,636	563
1881—1885.....	127	44,198	9,162	425
1886—1890.....	104	30,841	11,306	393
Summa	1,130	438,405	109,573	3,869.

Då hvar och ett af de hemman, som undergått klyfning, får anses hafva vid föregående laga skifte tillhört en enda egare, så synes af ofvanstående redogörelse, att 2,739 nya egare tillkommit, hvilka genom hemmansklyfningarne efter laga skiftes grunder fått sina egolotter reglerade. Sammanställes nu detta med det resultat, som vunnits genom laga skiftena, hvarvid 7,405 delegare fått sina egolotter reglerade, så visar det sig, att icke

mindre än 10,144 hemmansegare fått sina egolotter genom laga skiften och hemmansklyfningar af laga skiftes egenskap ordnade under den tidrymd, som förflutit, sedan dylika förrättningar infördes.

Genom Kungl. Maj:ts nädiga förordning af den 21 mars 1884 angående förändrad lydelse af vissa §§ i nädiga stadgan om skiftesverket beviljades jordegare rättighet att söka och erhålla nytt skifte å sådan mark, som förut undergått fastställt laga skifte eller enskifte, men blifvit förbättrad genom sjösänkning eller annat vattenafledningsföretag. Denna kungl. förordning har inom Örebro län framkallat åtskilliga *omskiften* å förut skiftad ängsmark, som vunnit förbättring genom Hjelmarens och Qvismarsjöarnes sänkning, hvilka omskiften i allmänhet medfört stor nytta för egarne till sådan mark. Af sådana skiftesförrättningar hafva under nu tilländagångna femårsperiod afslutats:

År.	Antal.	Hektar.	Delegare.
1886.....	10	907	189
1887.....	1	55	9
1888.....	2	31	16
1889—1890....	—	—	—
Summa	13	993	214.

Under år 1885 afslutades endast 3 dylika skiften, omfattande 273 hektar, mellan 24 delegare.

Utom ofvan omförmälda skiftesförrättningar har länets landtmäteripersonal, som i medeltal utgjorts af 5 på eget ansvar arbetande landtmätare och 4 medhjelpare, under sista femårsperioden tillhandagått allmänheten med åtskilliga *andra förrättningar*, såsom arealafmätningar, gränsutstakningar, egoutbyten, vägdelningar, hägnadsdelningar, sådana förrättningar, som enligt gällande författningar föranledts genom vattenafledningsföretag, med mera dylikt. Af sådana förrättningar afslutades 65 år 1886, 58 år 1887, 35 år 1888 samt 36 under hvarterdera af åren 1889 och 1890, eller under alla fem åren tillsammans 230.

Under nedannämnda perioder afslutades följande antal förrättningar af nyss omförmälda beskaffenhet, hvilka icke inbegripits uti det antal, som enligt föregående redogörelse omfattat laga skiften eller hemmansklyfningar, nemligen:

Period.	Antal förrättningar.
1827—1830.....	86
1831—1835.....	180
1836—1840.....	163
1841—1845.....	351
1846—1850.....	585
1851—1855.....	545
1856—1860.....	595
1861—1865.....	428
1866—1870.....	287
1871—1875.....	204
1876—1880.....	215
1881—1885.....	188
1886—1890.....	230

Samtliga perioder **4,057.**

I afseende å sistnämnda förrättningarars omfång, hvarom landtmätarnes årsredogörelser, ehuru uppställda efter officiella föreskrifter, endast delvis lemna upplysning, kan blott anmärkas, att deribland förekommit åtskilliga af ganska stor omfattning,

såsom arealafmätningar å betydliga egoviddar, hvaraf må nämnas en å omkring 13,000 hektar, vägindelningar för hela härad, hvaraf må nämnas en, som omfattat inemot 20 mil, de betydande vattenafledningsförrättningar, som erfordrats dels för Hjelmarens och Qvismarens sjösänkingsföretag, hvilka omfattat en areal af omkring 11,600 hektar tillföre vattensjuka, nu torrlagda marker kring Hjelmarens och Qvismarsjöarne, samt kräft en fullständig afmätning af dessa sjöar och den till omkring 1,373 hektar uppgående landvinning, som deri uppkommit af torrlagd sjöbotten, jemte vinstjords utbrytningar åt sjösänkingsbolaget från vid pass 175 hemman och lägenheter, hvilkas egare afsagt sig båtnaden af företaget för sin till omkring 1,290 hektar uppgående förbättrade jord — allt inom detta län — och dessutom sträckt sig till icke obetydlig del inom Södermanlands och Vestmanlands län, dels för Mosjöns nya sänkingsföretag, hvilka omfattat 1,066 hektar tillföre vattensjuka, nu torrlagda marker kring Mosjön samt 1,275 hektar landvinning af sjelfva sjön, hvars botten genom vattenafledningen förvandlats till en naturlig äng. Men fastän någon statistisk redogörelse för förrättningarnas omfång af ofvan antydda skäl icke kan lemnas, torde det dock böra framhållas, att de haft en stor betydelse för länets kultur. Deras stora antal vittnar ock att allmänheten flitigt anlitat landtmätarne inom detta län till biträde för hvarjehanda andra ändamål än laga skiften, på samma gång deraf äfven framgår, att landtmätarne haft ett rikt arbetsfält vid sidan om det egentliga skiftesverket.

Beträffande särskildt sådana förrättningar, som föranledts af föreskrifterna i lagen om dikning och annan afledning af vatten af den 20 juni 1879, må anmärkas, att följande antal förordnanden till dylika förrättningar under nedannämnde år blifvit utfärdade: 7 år 1881, 5 år 1882, 9 år 1883, 8 år 1884, 7 år 1885, 2 år 1886, 3 år 1887, 4 år 1888 samt 7 under hvarterdera af åren 1889 och 1890, eller under femårsperioden 1881—1885 tillsammans 36 och under femårsperioden 1886—1890 tillsammans 23.

Af dessa förordnanden hafva under den förstnämnda femårsperioden 14 utfärdats för landtmätare och 22 för statens landbruksingeniör samt under den sistnämnda femårsperioden alla meddelats åt statens landbruksingeniör.

Ehuru någon fullständig redogörelse för landstingets och kommunernas finanser numera icke skall inflyta i denna berättelse torde dock, i likhet med hvad vid föregående berättelse egt rum, Konungens Befallningshafvande böra lemna den öfversigt af *landstingets verksamhet*, som kan inhemtas af bifogade utdrag af landstingets räkenskaper för år 1890:

Ingående tillgångar.....	35,656.38
<i>Inkomster:</i>	
Från lasarettsdirektionen	7,748.50
Bräuvinsmedel, lyftade i ränteriet.....	50,830.53
För en karta.....	4.50
Räntemedel i Örebro enskilda bank	532.40
	59,115.93
Summa kronor 94,772.33	

Utgifter:

Sjukvårdsbidrag till:	
Nora sjukhus för 3,992 dagar å 50 öre.....	1,996.—
Grythyttsheden „ „ 1,168 „ „	584.—
Karlskoga „ „ 1,522 „ „	761.—
Ljusnarsbergs „ „ 2,249 „ „	1,124.50
Ramsbergs „ „ 572 „ „	286.—

Lindesbergs sjukhus för 3,424 dagar à 50 öre.....	1,712—
Bo „ „ 1,370 „ „	685—
1864 års: Tekniska elementarskolan.....	500—
1868 „ Folkskoleinspektören.....	600—
1890 „ Skadedjurs dödande: 530 räffvar à 3 kr., 1,246 hökar à 1 kr., 11,831 kräkor à 10 öre.....	4,019 10
1876 „ Arkivhyra.....	100—
1879 „ Landstingstidskriften	192—
1879 o. 1885 års: Distriktsveterinärerna.....	2,112 50
1885 års: Komiterade för nya länslasarettet	38 10
1888 „ Slöjdskolor inom Örebro län.....	5,000—
1887 „ Fiskeriuäringen.....	500—
„ „ Folkhögskolan	3,000—
1886 „ Blindskolorna i Vexjö och Tomtebodas.....	225—
„ „ Nerikes fornminnesförening.....	500—
1888 „ Uppfostringsanstalten för sinnesslöa barn.....	4,800—
„ „ Länets döfstumskola.....	9,600—
„ „ Eugeniahemmet i Stockholm	450—

1888 års: Skogsskolan vid Presterud.....	500—
1889 „ Bo sjukhus, till inventarier m. m.	600—
„ „ Öfveråriga döfstumma i Skara.....	300—
„ „ Komiterade för skjutsentreprenadauktioner.....	526 51
„ „ Uppfostringsanstalten för sinnesslöa barn, till byggnader.....	1,000—
„ „ Småskolelärarinneseminariet i Örebro.....	3,000—
„ „ Nya länslasarettabyggnaden.....	16,500—
„ „ Döfstumundervisningens ordnande.....	400—
Omkostnader.....	2,019 44
Utgående tillgångar:	
I kassan.....	2,110 24
Inventarier.....	573 15
Förskotterade medel till kanslibron.....	25 37
Örebro enskilda bank: kapital å upp- o. afskrifnings- räkning.....	27,900—
D:o d:o upplupen, ej lyftad ränta....	532 42
	28,432 42
	31,141 18
Summa kronor	94,772 33

6. Politi.

Uti föregående femårsberättelse har Konungens Befallningshafvande utförligt redogjort för platsen *Hallsbergs* utveckling under perioden 1881—1885, hvarjemte Konungens Befallningshafvande omnämmt, att Kungl. Maj:t enligt särskilda nådiga bref den 26 mars och den 21 maj 1886 fastställt plan för ordnande och bebyggande af samma plats.

Efter det åtskilliga förslag för ordnande af den inre förvaltningen och af helsovården på platsen icke ledt till önskad resultat, förordnade Konungens Befallningshafvande, på derom gjord framställning och efter det vederbörande blifvit i ärendet hörda, genom beslut den 24 januari 1890, att hvad i ordningsstadgan för rikets städer af den 24 mars 1868 och helsovårdsstadgan för riket af den 25 september 1874 funnes föreskrifvet för stad skulle i tillämpliga delar gälla för nämnda plats. I underdånig skrifvelse den 15 februari 1890 underställes Kungl. Maj:ts nådiga pröfning ej mindre Konungens Befallningshafvandes berörda beslut, än äfven ett af Konungens Befallningshafvande, efter vederbörandes hörande, afgifvet förslag till hufvudgrunder för tillämpning af ordningsstadgan och helsovårdsstadgan, hvarjemte Konungens Befallningshafvande, enligt derom gjord framställning, hemställde att Kungl. Maj:t täcktes medgifva vissa ändringar i de genom nådiga brefven den 31 augusti 1883 och den 14 augusti 1885 fastställda hufvudgrunder för byggnadsstadgans och brandstadgans tillämpning inom samma område.

Enligt nådigt bref den 10 april 1890 har Kungl. Maj:t dels funnit godt att gilla Konungens Befallningshafvandes underställda, icke öfverklagade beslut, att ordningsstadgan för rikets städer skulle i tillämpliga delar gälla inom området, dels ock beträffande Konungens Befallningshafvandes förslag ej mindre till hufvudgrunder för tillämpningen af ordningsstadgan inom området, än äfven till ändring af förut fastställda hufvudgrunder för byggnadsstadgans och brandstadgans tillämpning derstädes, med upphäfvande af hvad i sistberörda afseende genom nådiga brefven den 31 augusti 1883 och den 14 augusti 1885 funnes föreskrifvet, bestämt hufvudgrunder för bringande till verkställighet

inom ifrågavarande område af ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan samt åt Konungens Befallningshafvande uppdragit att, med iakttagande af de bestämda hufvudgrunderna, till efterrättelse utfärda erforderliga bestämmelser i ämnet. Sedan Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 14 augusti 1890 förordnat om tillämpning å ifrågavarande område äfven af hvad i helsovårdsstadgan för riket den 25 september 1874 funnes föreskrifvet för stad, utfärdade Konungens Befallningshafvande genom resolution den 22 november 1890 med stöd af ofvanberörda utaf Kungl. Maj:t gifna bemyndigande, stadgar för municipalsamhället *Hallsberg*; och har Konungens Befallningshafvande jemväl utfärdat dels genom resolution den 2 juni 1891 byggnadsordning och brandordning för nämnda municipalsamhälle, dels ock genom resolution den 22 september samma år helsovårdsordning för samhället.

Sedan Konungens Befallningshafvande, efter vederbörandes hörande, genom utslag den 30 juni 1887 förordnat, att hvad i byggnads- och brandstadgan för rikets städer vore stadgadt samt hvad i helsovårdsstadgan för riket funnes föreskrifvet för stad skulle i tillämpliga delar gälla för *Nya Kopparbergs kyrkobyn* inom Ljusnarsbergs socken och det område deromkring, som funnes å upprättad karta angifvet och i beslutet närmare beskrifvet, samt Konungens Befallningshafvande i underdånig skrifvelse den 26 oktober samma år underställt Kungl. Maj:ts nådiga pröfning berörda utslag och i sammanhang dermed, i öfverensstämmelse med hvad platsens invånare och kommunalstämman i Ljusnarsbergs socken föreslagit, tillstyrkt fastställelse å vissa bestämmelser angående nämnda nådiga stadgars tillämpning; så har Kungl. Maj:t, enligt nådigt bref den 16 december 1887 dels funnit godt gilla Konungens Befallningshafvandes omförmälda, icke öfverklagade beslut, att byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer skulle i tillämpliga delar lända till efterrättelse inom samma område, dels förordnat om vissa hufvudgrunder för samma besluts bringande till verkställighet, dels ock uppdragit åt Konungens Befallningshafvande att, med tillämpning af desamma, till efterrättelse utfärda erforderliga bestämmelser i ämnet;

hvarjemte Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 25 februari 1888 förordnat, att helsovårdsstadgan för riket den 25 september 1874, i hvad den afsåge stad, skulle i tillämpliga delar blifva gällande för ifrågavarande område, äfvensom fastställt vissa bestämmelser angående samma stadgas bringande till verkställighet inom området.

I anledning af bemyndigande i samma nådiga bref har Konungens Befallningshafvande genom särskilda resolutioner den 26 april 1888 fastställt byggnadsordning och brandordning för Nya Kopparbergs kyrkoby och visst område deromkring och, i öfverensstämmelse med de af Kungl. Maj:t bestämda hufvudgrunder, genom resolution den 31 juli 1888 utfärdat helsovårdsordning för samma område.

Genom nådigt bref den 9 november 1888 har Kungl. Maj:t fastställt plan för ordnande och bebyggande af ifrågavarande område vid Nya Kopparberget.

Med anledning af Örebro läns landstings underdåniga ansökning om sammanslagning af Örebro läns två *markegångsdistrikt* har Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 18 juni 1886 förordnat, att Örebro län skulle i markegångshänseende utgöra ett distrikt.

I bilagde **tabell 7** redogöres för *brandförsäkringsinrättningarnes* i länet verksamhet under åren 1886—1890.

Under denna period hafva tre nya brandstodsföreningar blifvit bildade, nemligen år 1886: Qvistbro sockens brandstodsförening med verksamhet äfven inom delar af Edsbergs, Knista och Nysunds socknar, och under år 1887: Kumla sockens brandstodsförening och Viby sockens brandstodsförening, med verksamhet af den förra jemväl inom omkringliggande socknar och af den senare inom delar af Hardemo, Snaflunda och Edsbergs socknar. Icke någon af dessa föreningar har erhållit fastställelse å reglemente. Genom resolution den 26 september 1887 har Konungens Befallningshafvande fastställt nytt reglemente för Örebro läns brandstodsbolag; hvarjemte Konungens Befallningshafvande genom resolution den 26 september 1890 fastställt beslutad ändring i reglementet för Karlskoga härads enskilda brandstodsförening.

Förutom de i tabellen upptagna försäkringsinrättningar utöfva åtskilliga in- och utländska bolag försäkringsrörelse inom länet. Ehuruval deras förnämsta rörelse förekommer i städerna, är likväl den försäkringsverksamhet de utöfva å landsbygden icke obetydlig, hvilket framgår bland annat deraf att Örebro läns brandstodsbolags försäkringssumma, som vid 1885 års slut uppgick till 127,786,030 kronor, under perioden nedgått, så att densamma vid 1890 års slut utgjorde endast 100,969,480 kronor. Orsaken till denna betydliga minskning i bolagets försäkringssumma torde, då de inom länet under perioden tillkomna tre små ömsesidighetsbolagens försäkringssumma endast uppgår till 5,775,710 kronor, samt dylika bolag, dit Örebro läns brandstodsbolag äfven hör, i längden böra blifva de billigaste för försäkringstagarne, vara att söka dels i den lifliga agenturverksamhet, som af de olika främmande bolagen utvecklas, och dels, samt förnämligast deri, att utgifterna i ömsesidighetsbolagen ställa sig mycket olika, beroende på de belopp, som i brandskadeersättning för hvarje år utbetalas.

Inom länet befintliga bolag och föreningar för försäkring af kreatur finnas upptagna å nästa sida i *tabell B*.

Utaf de under förra perioden verkande föreningarne hafva två numera upphört, nemligen Fogdhytte—Bastnäs koförsäkringsförening och Dalkarlsbergs grufarbetares besparingskassa; hvaremot under denna period bildats nio dylika föreningar, nemligen år 1886: Glanshammars sockens nötkreatursförsäkringsförening, Karlskoga härads häst- och nötkreatursförsäkringsbolag, Elfhytte och Vikersviks kreatursförsäkringsförening samt Fellingsbro kreatursförsäkringsbolag; 1887: Fellingsbro hästförsäkringsbolag; 1888: Fellingsbro och Glanshammars härads nötkreatursförsäkringsförening, samt Glanshammars, Rinkaby och Lillkyrka socknars hästförsäkringsförening; 1889: Stora Mellösa nötkreatursförsäkringsbolag och 1890: Bo nötkreatursförsäkringsförening. Under år 1885 trädde i verksamhet Götlunda hästförsäkringsförening, hvilken till följd af ofullständiga uppgifter ej blef i föregående berättelse omnämnd. Sistnämnda förening äfvensom Glanshammars nötkreatursförsäkringsförening, Elfhytte och Vikersviks kreatursförsäkringsförening, Fellingsbro kreatursförsäkringsbolag, Fellingsbro hästförsäkringsbolag, Glanshammars, Rinkaby och Lillkyrka socknars hästförsäkringsförening, Stora Mellösa nötkreatursförsäkringsbolag samt Bo nötkreatursförsäkringsförening arbeta liksom i förra berättelsen omnämnda Skagershults koförsäkringsbolag och Stribergs koförsäkringsbolag utan fastställt reglemente. Deremot har Konungens Befallningshafvande fastställt dels genom resolution den 16 januari 1886 reglemente för Karlskoga härads häst- och nötkreatursförsäkringsbolag, dels genom resolution den 28 oktober 1887 beslutad ändring i reglementet för Askers och Sköllersta härads bolag för försäkring af nötkreatur, dels genom resolution den 31 januari 1888 stadgar för Fellingsbro och Glanshammars härads nötkreatursförsäkringsförening och dels genom resolution den 6 mars 1888 nytt reglemente för Örebro läns hästförsäkringsbolag.

Beträffande *Bolagets inom Örebro län till försäkring mot hagelskada* verksamhet får Konungens Befallningshafvande hänvisa till *tabell C* å nästa sida.

Till upplysning om *Ränte- och kapitalförsäkringsanstaltens i Örebro län* verksamhet och utveckling samt dess ställning vid 1890 års slut har Konungens Befallningshafvande erhållit nedan i *tabell D* meddelade utdrag ur anstaltens räkenskaper.

Utaf denna tabell framgår, att anstalten äfven under denna period säkert och jemnt utvecklats och af allmänheten med förtroende omfattats.

För de inom länet befintliga *fromma stiftelser, stipendiefonder, pensionskassor, sjukkassor och dermed jemförliga inrättningar* redovisas i bilagde **tabell 8**.

Motsvarande tabell i förra berättelsen upptog för länet samfäldt 3 stiftelser, för landsbygden 192, för Örebro stad 103, för Askersund 6, för Nora 33 och för Lindesberg 8 samt för militärstaten 3, eller tillsammans 348 stycken. Nu återopade tabell upptager för länet samfäldt 2 stiftelser, för länets landsbygd 233, för Örebro 124, för Askersund 8, för Nora 33 och för Lindesberg 11 samt för militärstaten 3, eller tillsammans 414 stycken.

Som under denna period Fellingsbro arbetareförenings sjuk- och begravningskassa upphört och således ej blifvit i tabellen upptagen, har de i tabellen upptagna stiftelsernas antal sedan föregående femårsberättelse ökat med 67. Af dessa äro dock endast 27 under perioden tillkomne. Öfriga ökningen beror dels derpå, att 34 äldre stiftelser, om hvilkas tillvaro underrättelse

Tab. B.

Kreatursförsäkringsinrättningarnes verksamhet åren 1886—1890 i Örebro län.

Inrättningens namn och verksamhetsområde.	År, då verksamheten började.	Influtna försäkringsafgifter (eller utdebiterade belopp). 1886—1890.	Öfriga inkomster. 1886—1890.	Utbetalda skadeersättningar. 1886—1890.	Afsättning till fonder. 1886—1890.	Öfriga utgifter. 1886—1890.	Befintliga fonder eller tillgångar vid slutet af år 1890.	Försäkringsbelopp		Utdebiteringsgrund (för ömsesidighetsbolag). Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					1886—1890 utbetald ersättning för nedanstående antal kreatur.	Anmärkning.
								tecknad under loppet af år 1890.	qvarstående vid slutet af år 1890.	1886.	1887.	1888.	1889.	1890.		
								Kronor.	Kr.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.		
1. Skagershults s.m.s. kreatursförsäkringsbolag	1862	3,261—	32—	3,144—	—	106—	43—	3,000	75,000	20	53	63	60	95	77	1)
2. Striberbs koförsäkringsförening	1875	1,061.45	801.15	1,385—	—	—	477.60	—	—	100	215	390	140	280	14	
3. Örebro läns hästförsäkringsbolag	1879	166,092—	6,828—	157,091—	—	19,046—	—	—	1,638,480	198	200	180	160	210	553	
4. Askers och Sköllersta härads bolag för försäkring af nötkreatur	1881	16,288.97	506.25	12,630.33	—	3,655.65	—	8,410	103,740	170	260	240	170	210	188	
5. Götlanda hästförsäkringsförening	1885	1,520.50	—	1,465.50	—	—	55—	5,500	31,800	100	133	133	80	150	7	
(Verksamhetsområde: Götlanda s.m. och närmast deromkring belägna socknar.)																
6. Glanshammars sockens nötkreatursförsäkringsförening	1886	1,955.14	—	1,723.47	—	231.67	75.66	640	14,230	63	148	275	300	300	34	
7. Karlskoga häradshäst- och nötkreatursförsäkringsbolag	1886	5,093.22	788.45	3,820—	787.45	1,001.54	1,063.14	9,690	114,670	50	110	110	110	100	—	
		3,802.59	561.70	3,186.92	511.35	690.44	530.98	7,160	59,160	70	80	130	130	130	—	
8. Elfhytte och Vikersviks kreatursförsäkringsförening	1886	254—	368.50	477.98	—	—	137.48	—	5,480	100	100	100	100	100	6	
9. Fellingsbro kreatursförsäkringsbolag	1886	2,479.65	—	2,246.83	19.88	212.94	19.88	—	32,190	100	150	100	100	100	38	
10. Fellingsbro hästförsäkringsbolag	1887	1,660.75	71.31	1,764—	—	291.10	—	21,720	99,300	—	—	50	100	100	7	
11. Fellingsbro och Glanshammars härads nötkreatursförsäkringsförening	1888	1,997.70	150—	1,818.59	—	150—	179.11	2,360	29,380	—	—	200	125	150	34	
12. Glanshammars, Rinkaby och Lillkyrka socknars hästförsäkringsförening ..	1888	2,263.59	365.03	2,266.50	—	362.12	—	—	63,430	—	—	200	202	160	9	
13. Stora Mellösa nötkreatursförsäkringsbolag	1889	566.35	—	362.78	—	135.10	68.47	2,650	9,880	—	—	—	170	200	8	
14. Bo nötkreatursförsäkringsförening	1890	176.35	19.25	148.75	—	63.25	—	11,770	11,770	—	—	—	—	150	3	
Summa	—	208,473.26	10,491.64	193,531.65	1,318.68	25,945.81	2,650.32	72,900	2,288,420	—	—	—	—	—	978	

1) Uttaxeringen beräknas efter nummer nötkreatur, dervid oxen taxeras för 2 och tjur, ko och ugnöt för 1 nummer hvardera.

Tab. C.

Hagelskadeförsäkringsinrättningarnes verksamhet åren 1886—1890 i Örebro län.

Inrättningens namn och verksamhetsområde.	År, då verksamheten började.	Influtna försäkringsafgifter (eller utdebiterade belopp). 1886—1890.	Öfriga inkomster. 1886—1890.	Utbetalda skadeersättningar. 1886—1890.	Öfriga utgifter. 1886—1890.	Försäkringsbelopp, qvarstående vid slutet af år 1890.	Utdebiteringsgrund (för ömsesidighetsbolag). Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					Skador, för hvilka under 1886—1890 utbetalts ersättning.	Anmärkning.
							1886.	1887.	1888.	1889.	1890.		
							öre.	öre.	öre.	öre.	öre.		
Bolaget inom Örebro län till försäkring mot hagelskada	1875	10,039	29	9,993	3,371	1,507,920	—	20	6	29	34	—	1)

1) Bolagets angelägenheter förvaltas af direktionen och ombudsmannen i länets brandstodablag. Inträdesafgifter förekomma icke och uttaxeringar endast i fall af hagelskada.

K. M:s Befallningshafvandes femårsberättelser 1886—1890. Örebro län.

Tab. D.

Utdrag ur Ränte- och kapitalförsäkringsanstaltens i Örebro län räkenskaper.

Debet.	År 1886. Kronor.	År 1887. Kronor.	År 1888. Kronor.	År 1889. Kronor.	År 1890. Kronor.	Summa. Kronor.	Årsmedium. Kronor.
<i>Ingående tillgångar:</i>							
Besparingsfonden	434,344 41	457,531 25	457,849 61	472,911 43	476,524 59	2,299,161 29	459,832 26
Lifräntefonden	30,275 09	35,792 57	53,997 52	55,136 77	61,291 71	236,493 66	47,298 78
Reservfonden	6,215 43	7,730 23	8,759 65	10,560 72	11,475 41	44,741 44	8,948 29
Förfallna, uttagna medel	1,477 66	988 51	1,396 48	2,144 81	1,927 07	7,934 53	1,586 91
Vermländska Hammarsmedsfonden	15,960 —	15,960 —	15,960 —	15,960 —	15,960 —	79,800 —	15,960 —
Fosterländska föreningens donation	—	—	—	—	2,312 76	2,312 76	—
<i>Inkomster:</i>							
Insättning af delegare	13,798 46	10,202 15	11,616 33	10,454 91	17,872 —	63,943 85	12,788 77
Arfvinster efter d:o	1,526 58	1,983 75	5,395 16	382 39	124 54	9,412 42	1,882 48
Upplupna räntor	28,358 94	29,240 85	28,436 04	28,735 81	28,878 41	143,649 45	28,729 89
Förvaltningsafgifter	345 15	282 94	271 44	262 97	593 76	1,756 26	351 25
Från Vermländska Hammarsmedsfonden	8 26	8 50	128 27	9 26	—	154 29	30 86
Förfallna, uttagna medel	241 33	474 23	1,128 —	798 77	757 16	3,399 49	679 90
Fosterländska föreningens donation	—	—	—	2,312 76	—	2,312 76	—
Summa kr.	532,550 71	560,194 98	584,938 50	599,670 60	617,717 41	2,895,072 20	—
<i>Insättningarne äro gjorda med villkor:</i>							
om återbetalning vid dödsfall	11,151 96	6,736 43	7,488 66	4,301 61	13,548 —	43,226 66	8,645 33
utan sådant förbehåll	2,646 50	3,465 72	4,127 67	6,153 30	4,324 —	20,717 19	4,143 44
Summa kronor	13,798 46	10,202 15	11,616 33	10,454 91	17,872 —	63,943 85	12,788 77
Kredit.							
<i>Utgifter:</i>							
Utbetalda samlade kapital till delegare	5,297 78	11,525 43	12,929 11	16,870 91	17,296 81	63,920 04	12,784 01
Uppsagda arfs- och räntevinster	1,174 01	735 55	712 85	513 24	400 75	3,536 40	707 28
Lifräntor	3,617 13	4,725 72	4,901 37	5,700 11	6,201 63	25,145 96	5,029 19
Utbetalningar i anledning af dödsfall	1,817 08	3,228 17	7,375 —	1,434 65	251 11	14,106 01	2,821 20
Förvaltningskostnader	1,142 24	1,177 43	1,078 72	1,551 31	1,266 64	6,216 34	1,243 27
Utdelning till smeder	769 43	773 16	848 05	779 57	9 26	3,179 47	635 89
Förfallna, uttagna medel	730 48	66 26	379 67	1,016 51	535 71	2,728 63	545 73
Örebro sparbank, Fosterländska föreningens donation	—	—	—	2,312 76	—	2,312 76	—
Förlust å försäld landtegendom	—	—	—	—	1,952 79	1,952 79	—
<i>Utgående tillgångar:</i>							
Besparingsfonden	457,531 25	457,849 61	472,911 43	476,524 59	490,435 21	2,355,252 09	471,050 42
Lifräntefonden	35,792 57	53,997 52	55,136 77	61,291 71	65,646 52	271,865 09	54,373 02
Reservfonden	7,730 23	8,759 65	10,560 72	11,475 41	12,534 37	51,060 38	10,212 08
Förfallna, uttagna medel	988 51	1,396 48	2,144 81	1,927 07	2,012 83	8,469 70	1,693 94
Vermländska Hammarsmedsfonden	15,960 —	15,960 —	15,960 —	15,960 —	16,644 —	80,484 —	16,096 80
Fosterländska föreningens donation	—	—	—	2,312 76	2,405 24	4,718 —	—
Arfvinster, utdelade	—	—	—	—	124 54	124 54	—
Summa kr.	532,550 71	560,194 98	584,938 50	599,670 60	617,717 41	2,895,072 20	—
<i>Förestående tillgångar äro placerade sålunda:</i>							
Hos banker	88,700 21	50,115 65	115,778 89	67,555 83	69,258 35	391,408 93	78,281 79
Utlånade till landtkommuner	52,818 82	47,829 93	42,750 40	40,209 10	35,130 37	218,738 62	43,747 72
D:o mot inteckningar	293,247 46	296,493 68	251,157 23	275,847 84	308,612 23	1,425,358 44	285,071 69
D:o mot annan säkerhet	79,137 14	139,984 88	137,995 53	174,913 87	168,120 07	700,151 49	140,030 30
Upplupna räntor	4,098 93	3,539 12	9,031 68	10,964 90	8,681 69	36,316 32	7,263 26
Summa kronor	518,002 56	537,963 26	556,713 73	569,491 54	589,802 71	2,771,973 80	554,394 76

förut ej erhållits, nu blifvit i tabellen upptagne, och dels derpå, att följande stiftelser, som förut upptagits under ett nummer, nu blifvit delade, nemligen Glanshammars och Rinkaby skolkassor i två donationer, Mörnerska och Frökenkassorna i fyra donationer samt Beklädnadskassan inom Jernboås socken uti tre donationer. Genom sistnämnda delning har donationernas antal ökats med 6 stycken. Lägges detta tal till de 34 äldre, nu upptagna stiftelser och 27 under perioden nybildade, finner man att ökningen utgör 67. Sammanlagda beloppet af under perioden donerade medel uppgår till 61,981 kronor 95 öre, af hvilket belopp komma å landsbygden 22,575 kronor 21 öre samt å Örebro stad 33,906 kronor 74 öre och å Lindesbergs stad 5,500 kronor. Uti Askersund och Nora hafva under denna period ej bildats några fromma stiftelser.

Utöfver den under afdelning 2 lemnade hänvisning till hvad Bidragen till Sveriges officiella statistik angående kommunernas fattigvård och finanser innehålla, anser sig Konungens Befallningshafvande, i likhet med hvad uti föregående berättelser egt rum, böra lemna en kort redogörelse rörande de två s. k. fattiggårdar, som under denna period tillkommit å landet.

Under år 1889 inköpte Ervalla kommun emot 7,800 kronor hemmanet Vestantorp, $\frac{1}{4}$ mantal, beläget i midten af socknen och på ett afstånd af 5 kilometer från Jerle jernvägsstation, hvilket hemman för en kostnad af 6,400 kronor inrättades till fattiggård. Hemmanet, till hvilket enligt Ekonomiska karteverket höra 162 qvadratref åker och trädgård, 4 qvadratref äng och 215 qvadratref skog eller tillsammans 381 qvadratref eller i nytt matt 33 hektar 58·31 ar och hvarå födas 2 hästar, 10 boskaps kreatur, 6 svin och 4 får, lemnar utrymme för 35 hjon, men antalet intagna utgjorde under år 1890 endast 25. Fattiggården står under kommunalnämndens öfverinseende, men skötes af en der boende föreståndare, som jemte fri bostad och föda i årlig lön erhåller 450 kronor. De hjon, som dertill ega krafter, biträda vid egendomens skötsel och de öfriga sysselsättas med spånad och andra handarbeten.

Ramsbergs fattigvårdssamhälle inköpte år 1889 till fattiggård hemmanet Ramshyttan och anordnade denna egendom till fattiggård. Samfälda kostnaden härför utgjorde 60,000 kronor. Gården, som är försedd med vattenledning, är uppförd i en skogsdunge i närheten af Ramsbergs kyrkoby samt har en synnerligen sund belägenhet. Fattiggården är afsedd att lemna utrymme för alla kommunens fattige, hvilka år 1890 uppgingo till 83 stycken. Hjonen, i den mån de orka, sysselsättas med gårdens skötsel samt i öfrigt med spånad, väfnad m. m. Fattiggården skötes af en der boende föreståndare, som jemte fri kost för sig och familj uppbär i lön 900 kronor. Tillsynen öfver fattiggården utöfvas af tre personer, som dertill blifvit af kommunalnämnden utsedde.

Enligt fattiggårdarnes räkenskaper hafva omkostnaderna för de å gården intagna fattighjon utgjort per dag och hjon vid Ervalla fattiggård 33·33 öre och vid Ramsbergs fattiggård 30·31 öre.

Förvaltningen vid dessa fattiggårdar är liksom vid öfriga inom länet väl ordnad och omsorgsfullt handhafd. Inrättandet af fattiggårdar har medfört goda resultat och detta visar sig särskildt i afseende å de fattiga barnens uppfostran, hvarjemte öfverallt vitsordas att, sedan fattiggårdar anlagts samt anläggningskostnaderna blifvit guldna, en betydlig lättnad i fattigvårdstungan inträddt.

Vid Ljusnarsbergs sockens fattiggård, Rällsön, har under år 1889 blifvit uppfördt ett idiothem med 16 rum. Kostnaden härför har uppgått till 9,000 kronor. Vid 1890 års slut voro der 19 idioter från socknen intagna. Vården om dessa utöfvas af en sköterska från Uppsala hospital.

I afseende å *de allmänna läroverken och öfriga äldre undervisningsanstalter*, deras organisation och den undervisning, som i dem meddelas, får Konungens Befallningshafvande hänvisa till hvad som i föregående berättelser i detta hänseende meddelats.

För *folkskolan och folkundervisningen* hafva under de sist-förflutna fem åren af allmänna medel utbetalts:

	Lönestillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor.	Till fort- sättnings- skolor.	Till slöjd- skolor.	Summa kronor.
År 1886.....	142,000·22	1,650	2,625	146,275·22
» 1887.....	154,858·92	1,675	3,225	159,758·92
» 1888.....	161,267·31	1,800	3,975	167,042·31
» 1889.....	164,315·70	1,725	4,050	170,090·70
» 1890.....	167,975·74	1,825	4,350	174,150·74
Summa	790,417·89	8,675	18,225	817,317·89

Under föregående femårsperiod utbetaltes för samma ändamål tillsammans 640,632 kronor 66 öre. Under innevarande period har således af allmänna medel för folkundervisningen utbetalts ett belopp, som med ej mindre än 176,685 kronor 23 öre öfverstiger hvad som under föregående period därför utanordnats. Häraf synes att folkskoleväsendet fortfarande omfattas med nit och intresse. Äfven kommunerna sjelfva hafva härför fått vidkännas dryga utgifter. Så t. ex. hafva åtskilliga nya skolhus blifvit byggda och flera gamla erforderligen iståndsatta och förbättrade. På sätt förut är nämnt, har undervisning i slöjd införts i icke så få folkskolor, hvarjemte antalet af folkskoleträdgårdar ökats.

Rörande folkskolan i öfrigt återoppar Konungens Befallningshafvande hvad å annat ställe i denna berättelse finnes i korthet antydt och de särskilda redogörelser, som af vederbörande inspektörer afgifvas.

Den i föregående berättelser omförmälda, vid Käfvesta i Sköllersta socken inrättade *folkhögskolan* för ynglingar och unge män af allmogen har under hela perioden varit i verksamhet i öfverensstämmelse med skolans stadgar och det vid folkhögskolor häfdvunna arbetssättet. Skolan underhålles genom dels statsunderstöd, dels anslag af landsting och hushållningssällskap och dels lärjungeafgifter. Under 1886 års höst utvidgades skolan med en andra årskurs, afsedd att dels bereda återkommande ynglingar tillfälle att repetitionsvis genomgå hvad förut inhemtats och dels lemna eleverna, af hvilka det öfvervägande flertalet ämna egna sig åt jordbruket, en utförligare undervisning i till landtbruket hörande ämnen. På grund häraf anställdes en tredje lärare för undervisning i landtbruksvetenskap, så att skolans lärarepersonal allt sedan bestått af tre personer. Genom nämnda utvidgning har elevantalet ökats högst betydligt och medeltalet elever under innevarande period utgjort 31, under det att under föregående femårsperiod medeltalet elever var blott 21. Som utrymme för den nya kursens elever saknades i nedra våningen

af skolhuset, måste äfven dess öfre våning, hvilken ock från början dertill varit afsedd, användas till undervisningslokal. Härigenom kom skolan att sakna bostad för sina lärare, hvarför under åren 1888 och 1889 för dem uppfördes en ändamålsenlig och treflig bostadsbyggnad.

Skolans undervisningsmateriel har under perioden högst betydligt ökat genom inköp och frivilliga gåfvor, så att skolans inventarier, hvilka den 1 maj 1885 voro bokförda till ett värde af 6,833 kronor 37 öre, den 1 maj 1890 uppskattats till 8,642 kronor 86 öre. Under år 1890 utgjorde statsanslaget till skolan 3,000 kronor, landstingets anslag 3,000 kronor och hushållningssällskapets anslag 1,000 kronor, hvarjemte i lärjungeafgifter inflöto 1,280 kronor.

För att åstadkomma en grundfond för den manliga skolans framtida bestånd beslöts vid folkhögskoleförbundets årsmöte i mars månad 1890 att listor för insamling af penningar skulle utsändas till alla elever. Enligt de underrättelser Konungens Befallningshafvande erhållit, skola de insamlade medlen belöpa sig till 1,700 à 1,800 kronor. För förvaltningen af de insamlade medlen äro särskilda stadgar fastställda.

Efter att hafva legat nere under åren 1885, 1886 och 1887 upptog *folkhögskolan för unga kvinnor* åter sitt arbete under sommaren 1888. Derefter har skolan varit i verksamhet efter hufvudsakligen samma plan, som beslöts vid dess grundande. Då det emellertid visade sig, att med den korta sommarkursen det var för de unga flickorna ett fullt ut lika stort behof som för de manliga eleverna, att få under en andra årskurs utvidga och befästa de kunskaper, som inhemtats, så inrättades under sommaren 1890 en andra kurs för de elever, som önskade återkomma. Under förmiddagarne äro båda kurserna gemensamt sysselsatta, hvaremot under eftermiddagarne den första kursen undervisas i handslöjd och strykning och den andra hufvudsakligast i väfnad. Skolan har varit förlagd till manliga folkhögskolans lokal och stått under ledning af densammas föreståndare. Dessutom hafva under åren 1888 och 1889 en lärare och en lärarinna och under år 1890 en lärare och två lärarinnor biträdt vid undervisningen.

Som skolan under sin verksamhet ej åtnjutit något anslag, vare sig af landsting eller hushållningssällskap, har det för skolan varit ganska bekymmersamt att draga sig fram med det till 700 kronor uppgående statsbidraget. En god hjälp har dock skolan erhållit af den under vintern 1887—1888 inom Skölstersta och Ekeby socknar bildade qvinliga arbetsförening, som genom försäljning af arbeten m. m. årligen bidragit till skolan med omkring 200 kronor.

Det under år 1880 grundade *seminarium för bildande af småskolelärarinnor* har under denna period fortsatt sin verksamhet i öfverensstämmelse med den för detsamma utstakade plan. Lärjungarnes antal utgjorde höstterminen 1890 nitton.

Under femårsperioden 1876—1880 inrättades en för *Örebro och Vermlands län gemensam skogsskola*, hvilken blifvit förlagd till Presterud i Vermland, nära staden Kristinehamn. Skolan, som öppnades den 1 november 1876, har allt från dess början åtnjutit ett årligt statsbidrag af 3,800 kronor, hvarjemte landstingen i båda länen bidragit med anslag till skolans uppehållande. Till följd af skolans omsorgsfulla skötsel och det förtroende, med hvilket densamma af allmänheten omfattats, hafva landstingens bidrag så småningom kunnat minskas. Under förra femårs-

perioden äfvensom under åren 1886, 1887 och 1888 utgjorde anslaget från hvarterda landstinget 1,000 kronor, men för åren 1889 och 1890 kunde detta anslag nedsättas till 500 kronor från hvarterda länet. För åren 1891 och 1892 är anslaget bestämdt till 433 kronor från detta län och till 700 kronor från Vermlands län. Skolans förvaltning och skötsel handhafvas på sätt i föregående berättelse är omnämndt, och verkar hon fortfarande för skogsodlingens befrämjande. Att hon är af behovet påkallad för danande af personer, kunnige i skogsskötsel, framgår bland annat deraf, att de utgående eleverna mycket snart erhålla goda anställningar såväl inom länen som ock i andra landsdelar.

I föregående berättelser har Konungens Befallningshafvande utförligt redogjort för *Örebro läns döfstumskolas* organisation och verksamhet. Under de tre första åren af denna period har skolan fortsatt sin välsignelsebringande verksamhet i öfverensstämmelse med de för densamma bestämda grunder, men genom de förändrade förhållanden i afseende å de döfstummas undervisning, som blefvo en följd af lagen den 31 maj 1889 angående döfstumundervisningen, har skolan numera upphört såsom en enskild inrättning för Örebro län. Genom nämnda lag är förordnad, att Örebro och Vermlands län skola utgöra det femte af de sju distrikt, i hvilka riket blifvit indeladt för ordnande af döfstumundervisningen. Femte distriktets skolstyrelse har förhyrt den förra döfstumskolans hus och inventarier, så att döfstumskolan numera utgör en afdelning af Örebro och Vermlands läns döfstumskola, men, då Örebro läns döfstumskola hade fastigheter, lösegendom, donationer m. m., hvilka endast tillhörde Örebro läns landsting och länets döfstumma barn och följaktligen icke kunde utan vidare öfverlemnas till distriktet, förvaltas tillsvidare och i afvaktan på båda länens landstings slutliga beslut Örebro läns f. d. döfstumskolas tillhörigheter utaf en af landstinget utsedd styrelse. I nästa femårsberättelse torde Konungens Befallningshafvande blifva i tillfälle att lemna en fullständig redogörelse i afseende å det sätt, hvarå döfstumundervisningen blifvit ordnad inom femte distriktet. Den 14 juni och den 25 november 1890 antog styrelsen reglemente för Örebro och Vermlands läns döfstumskola.

Till understöd åt obemedlade, öfveråriga döfstumma från länet, hvilka bevista läroanstalten i Skara, hafva 1885 och 1889 års landsting beviljat ett årligt anslag af 500 kronor. Det vid 1889 års landsting beviljade anslag utgår under fyra år från och med 1890 till och med 1893.

På sätt uti föregående berättelse är omnämndt, inköpte Örebro läns landsting under år 1885 af förestånderskan för Örebro enskilda idiotanstalt lägenheten Lilläng å Örebro stads område och inrättade en idiotanstalt för länet, benämnd *Örebro läns uppfostringsanstalt för sinnesslöa barn*. Denna anstalt har under perioden varit uti oafbruten verksamhet. Till anstaltens underhåll anvisade landstinget för åren 1886, 1887 och 1888 dels ett årligt anslag af 3,200 kronor att användas till underhåll och vård af 16 sinnesslöa barn från länet, dels ock en summa af 800 kronor för bestridande af oförutsedda utgifter. 1888 års landsting höjde anslaget till anstalten för åren 1889, 1890 och 1891 till 4,800 kronor, hvarjemte landstinget för tillgodoseende af anstaltens behof af badrum och tvättstuga samt större utrymme för slöjdundervisningen stälde till styrelsens för anstalten förfogande ett belopp af 4,000 kronor att under år 1889 för ändamålet användas. På grund af sistnämnda anslag

uppfördes under 1889 års sommar vid anstalten en nybyggnad, innehållande två slöjdverkstäder, bagarstuga, tvättstuga, badrum, sjukrum samt bostadsrum och kök för slöjdläraren. Då hela kostnaden för denna nybyggnad uppgick till 5,000 kronor, beviljade 1889 års landsting anstalten ett extra anslag af 1,000 kronor för täckande af den brist, som uppkom genom anslaget öfverskridande. Elevernas antal var år 1890 tjugu. Ansökningar för inträde vid anstalten hafva dock till följd af brist på plats måst af styrelsen afslås, och motsvarar utrymmet derstädes således icke det förefintliga behovet. Undervisningen vid skolan omfattar folkskolans vanliga ämnen och fortgår under 8 månader af året, fördelade i två terminer. Äfven under ferietiden hafva barnen dagligen kortare stunder undervisats. Slöjden för gossarne har omfattat skomakeri, snickeri och träsnideri, för flickorna handaslöjd af flera slag. Åtskilliga slöjdalster, som inom anstalten förfärdigats, vittna om rätt vackra framsteg af många bland eleverna. Under därför lämplig tid hafva gossarne äfven varit sysselsatte med trädgårdsodling, för hvilket ändamål en del af det till anstalten hörande jordområde börjat användas. Anstalten har från och med 1890 års ingång fått sin egen hushållning. Liksom vid flera dylika anstalter har behovet af ett arbetshem för de utgående eleverna varit kända, men några åtgärder äro under perioden icke vidtagna för att afhjelpa detta behof. Intresset för denna angelägenhet är dock ganska lifligt bland idiotvårdens vänner inom länet och insamlingar för ändamålet hafva numera äfven påbörjats, hvadan det är att hoppas, att såväl arbetshem som asyl för icke bildbara idioter snart skall komma till stånd inom länet.

För beredande af tjenlig undervisning åt blinda medellösa personer från länet har landstinget under år 1886 beviljat för fem år, räknadt från och med år 1887, ett anslag af 600 kronor ärligen att genom allmänna fattigvårdsstyrelsens försorg användas för nämnda ändamål, derest kommun eller målsman förklarar sig villig att bidraga med hälften af årsavgiften.

Af de *Malmö barnhusfundsmedel*, som, på sätt i föregående berättelser omförmäles, Konungens Befallningshafvande eger disponera, äro till Örebro läns döfstumskola och till Örebro läns uppfostringsanstalt för sinnesslöa barn utbetalda: år 1886 till döfstumskolan 256 kronor 50 öre och till uppfostringsanstalten 300 kronor, 1887: till den förra 267 kronor 50 öre och till den senare 300 kronor, 1888: till den förra 276 kronor 50 öre och till den senare 300 kronor, 1889: till den förra 297 kronor 50 öre och till den senare 300 kronor samt 1890 till hvardera inrättningen 300 kronor.

Tekniska elementarskolan i Örebro fortsätter sin verksamhet på enahanda sätt som i föregående berättelser omförmäles. Hon har fortfarande ett årligt anslag från landstinget af 500 kronor till samlingarnes förökande och andra för skolan nyttiga ändamål. I statsanslag uppbär skolan årligen 22,250 kronor, hvar till kommer ett belopp af 3,000 kronor, personligt ålderstillägg till vid skolan anstälde lektorer. Det goda omdöme, skolan förut förvärfvat sig, har densamma äfven under denna period bibehållit. Lärjungarnes antal under höstterminen 1890 utgjorde 77, fördelade med 15 på öfversta, 27 på mellersta och 35 på nedersta afdelningen. Kungl. Maj:ts nådiga stadga för skolan är af den 15 juni 1877 med ändringar deri af den 10 december 1886.

Tekniska söndags- och aftonskolan i Örebro, som står under tekniska elementarskolans styrelse och begagnar tekniska skolans lokal jemte undervisningsmateriel, lemnar sex dagar i veckan undervisning åt i yrkena anställda personer till ett antal af mer än 100, deraf ungefär lika många af hvarterdera könet. Till bestridande af kostnaden för denna skola har Örebro stad anslagit 1,000 kronor om året, hvarjemte staten bidrager med ett lika stort belopp. Undervisningen meddelas af fyra lärare från tekniska elementarskolan och det i staden varande karolinska läroverket.

I Örebro stad finnas *två högre skolor för qvinlig ungdom*, nemligen »Örebro elementarskola för flickor» och »Nya elementarskolan, läroverk för flickor». Den förra, som är indelad uti åtta ettåriga klasser samt en förberedande tvåårig klass, har förutom föreståndarinnan fem lärare och fjorton lärarinnor samt åtnjuter statsanslag till belopp af 1,500 kronor om året, mot vilkor, att undervisning meddelas åt fyra elever utan afgift och åt nio elever mot en årlig afgift af högst 50 kronor för hvarje elev. Elevantalet uppgick under höstterminen 1890 till 159. Den senare skolan, som nämnda tid var besökt af 61 lärjungar, är äfven indelad i åtta klasser, men saknar en förberedande klass. Skolan, som har tre lärare och nio lärarinnor, åtnjuter på samma vilkor som förut är nämnt ett statsanslag af 1,500 kronor.

I fråga om *helso- och sjukvården* inom länet har Konungens Befallningshafvande att meddela följande:

Förnämsta sjukvårdsanstalten är Örebro läns lasarett och kurhus, beläget i staden Örebro. Denna anstalt har under femårsperioden icke undergått någon annan förändring än att den å lasarettstomten varande läkarebostaden blifvit tagen i anspråk för inrymmande af lasarettspatienter. Härigenom har sjukplatsernas antal kunnat ökas från 74 till 88. Äfven detta senare antal har dock visat sig otillräckligt. I stället för den bostadslägenhet, som läkaren, på sätt nämnt är, gått miste om, har af anstaltens medel lemnats åt honom en motsvarande hyresersättning. Därcellerna, hvilkas antal fortfarande är fyra, hafva under perioden ständigt varit upptagna.

Legosängsavgiften för å lasarettsfdelningen intagne sjuke har under denna femårsperiod utgjort per dygn:

Å allmänt sjukrum. Å enskildt sjukrum.	
för sjuke från länet.....	50 öre. 1 krona 25 öre.
» » » annat län.....	1 krona. 1 » 50 »
för dem, som vårdas i däreell	75 öre.

Antalet vårdade sjuka och deras underhållskostnad hafva utgjort:

År.	Lasarettet.		Kurhuset.		Tillsammans.	
	Personer.	Dygn.	Personer.	Dygn.	Personer.	Dygn.
1886.....	515	17,948	40	1,808	555	19,756.
1887.....	601	20,152	47	2,110	648	22,262.
1888.....	673	22,204	47	1,323	720	23,527.
1889.....	742	26,926	56	1,648	798	28,574.
1890.....	824	27,257	48	1,395	872	28,652.
Summa	3,355	114,487	238	8,284	3,593	122,771.
I medeltal	671	22,897.4	48	1,656.8	719	24,554.2.

Sjuklingarnes medeltal för hvarje dag hafva utgjort för lasarettet 62.7, för kurhuset 4.5 och för båda tillsammans 67.2; underhållsdagarnes medeltal för hvarje sjuk: för lasarettet 34.1

för kurhuset 34:9 och för båda tillsammans 34:3. Högsta antalet samtidigt vårdade har uppgått till: 87 på lasarettet och 11 på kurhuset, samt lägsta antalet till 31 på lasarettet och ingen enda på kurhuset.

Sjukvårdsavgiften har under hela femårsperioden utgått med 50 öre för hvarje mantalsskrifven man och med 25 öre för hvarje mantalsskrifven kvinna.

Inkomsterna hafva utgjort:

År.	Sjukvårdsavgift.	Legosöfningsavgift.	Räntor m. m.	Summa.
1886.....	33,423.65 kr.	9,821.--- kr.	6,664.43 kr.	49,909.08 kr.
1887.....	33,479.49 »	10,984.25 »	7,027.29 »	51,491.03 »
1888.....	33,352.44 »	11,789.25 »	7,324.20 »	52,465.89 »
1889.....	32,716.01 »	14,331.50 »	6,534.55 »	53,582.06 »
1890.....	32,986.25 »	14,342.75 »	2,824.45 »	50,153.45 »
Summa	163,957.84 kr.	61,268.75 kr.	30,374.92 kr.	257,601.51 kr.
I medeltal.....	33,191.57 »	12,253.75 »	6,074.98 »	51,520.30 »

Utgifterna hafva uppgått till:

År 1886.....	27,697.68 kr.
» 1887.....	29,625.35 »
» 1888.....	33,669.29 »
» 1889.....	46,858.64 »
» 1890.....	41,160.37 »
	179,011.33 kr.

Till distriktsjukhusen hafva, enligt landstingets beslut, dessutom blifvit af lasarettets medel utbetalda:

År 1886.....	8,196.--- kr.
» 1887.....	8,596.50 »
» 1888.....	8,348.72 »
» 1889.....	6,193.50 »
» 1890.....	7,748.50 »
	39,083.22 kr.
Tillsammans	218,094.55 kr.

I medeltal..... 43,618.91 »

Sedan 1885 års landsting utsett tre personer, att i egenskap af landstingets komiterade gemensamt med lasarettsdirektionen bereda frågan om uppförande af ett nytt länslasarett, och arkitekten i Medicinalstyrelsens afdelning för hospitalsärenden på anmodan uppgjort fasad- och planritningar till byggnadsföretaget samt lasarettsdirektionen och komiterade till granskning företagit berörda ritningar, afseende ett sjukhus i tre våningar, beräknadt för 104 patienter, en ekonomibyggnad, en dårhusbyggnad samt boställshus för läkare och syssloman, hvilka byggnader beräknades att kosta tillsammans 196,000 kronor; så beslöt 1886 års landsting, till hvilket ärendet blifvit hemställt, att uppföra nyss omförmälda hus och byggnader och till plats för dem förvärfva omkring nio tunnland mark från landshöfdingens i länet f. d. boställsjord; att byggnadsföretaget i sin helhet, deruti inbegripet såväl inköp af nyssnämnda mark som den utgift, hvilken lämplig vattenlednings anbringande i sjukhuset kunde medföra, icke finge öfverstiga 200,000 kronor; samt att, om denna förutsättning bruste, ärendet i sin helhet skulle underställas landstingets pröfning. Enär det af landstinget bestämda villkor icke kunde uppfyllas, blef ärendet ånyo år 1888 draget under landstingets pröfning, dervid landstinget beslöt *dels* att ingå till Kungl. Maj:t med underdånig ansökan, att till tomtplats jemte utrymme för väg å kronolägenheten Alnängarne måtte upplåtas en areal af 8 tunnland 8:5 kappland för tomtplatsen och 1 tunnland 24:3 kappland för vägen, i och för uppförandet

af en ny sjukhusbyggnad för länet, antingen kostnadsfritt, eller, derest detta icke kunde beviljas, mot en ersättning af 10,381 kronor, men med skyldighet för landstinget att i hvartdera fallet hålla dåvarande arrendatorn skadeslös för den förlust, som honom genom jordens mistning tillskyndades, och bekosta flyttning af den väg, som vore framdragen öfver ifrågavarande område, äfvensom att uppföra och för framtiden underhålla stängsel omkring det afsöndrade området, så långt detsamma mötte kronans mark, *dels* att till uppförande af den beslutade sjukhusbyggnaden, med nödiga boställs- och ekonomibyggnader, i enlighet med inlemnade ritningar och förslag anslå ett belopp af högst 220,000 kronor, derå dock borde afgå det belopp, hvartill tomtplats och utrymme för väg uppskattats, i händelse mark härtill komme att kostnadsfritt upplåtas, *dels* att uppdraga utförandet af dessa arbeten åt lasarettsdirektionen jemte tre af landstinget utsedde komiterade, *dels* ock, om den ifrågavarande tomten för lasarettet förvärfvades, men det fastställda beloppet af 220,000 kronor skulle visa sig otillräckligt för uppförandet af det nya lasarettet med tillhörande byggnader enligt den fastställda planen, uppdraga åt lasarettsdirektionen och de komiterade att till 1889 års landsting inkomma med uttalande öfver gjorda anbud.

Med anledning af de anmärkningar, som af Kungl. Medicinalstyrelsen gjordes vid ritningarne till sjukhuset, förändrades dessa, och hölls, sedan de nya ritningarne blifvit af lasarettsdirektionen och landstingets komiterade antagne, entreprenadauktion för arbetets utförande. Då emellertid vid entreprenadauktionen visade sig, att det af landstinget för byggnadsföretaget fastställda kostnadsbelopp var otillräckligt samt således den förutsättning brustit, under hvilken lasarettsdirektionen och komiterade skulle egt att, utan ytterligare beslut af landstinget, på egen hand utföra byggnadsföretaget, hemställde lasarettsdirektionen och komiterade ärendet i dess helhet till 1889 års landsting, som beslöt att, i enlighet med hvad af lasarettsdirektionen och de komiterade föreslagits, uppdraga åt dem att antaga det af byggmästaren Frans August Pahlman i Linköping afgifna anbud å uppförandet af de beslutade nybyggnaderna och att gå i författning om företagets vidare utförande i enlighet med senast uppgjorda ritningar, planer och kostnadsförslag, hvarjemte landstinget till betäckande af de för arbetets utförande nödiga kostnader beviljade ett anslag af 236,500 kronor.

Enligt nådigt bref den 7 juni 1889 förklarade Kungl. Maj:t, att från kronolägenheten Alnängarne finge till tomtplats för nytt länsjukhus med tillhörande byggnader och väg dertill för alltid åt landstinget upplåtas ett å den af förste landtmätaren O. Tengvall år 1888 upprättade karta utmärkt jordstycke af 4 hektar 94:9 ar, mot en ersättning af 7,002 kronor 50 öre för tomtplatsen, som hölle i rymd 4 hektar 8 ar, men utan ersättning för det område af 86:9 ar, som vore afsedt till väg, med tillträdesrätt den 14 mars 1890 eller dertöförrinnan, om öfverenskomelse mellan landstinget och arrendatorn af lägenheten träffades, och med skyldighet för landstinget att dels nämnda dag i länets ränteri inbetala ersättningssumman, dels anlägga och med gångbanor förse omförmälda väg samt för all framtid underhålla och upplåta vägen till allmänt begagnande utan någon afgift för de trafikerande, dels ock bekosta såväl flyttning af en befintlig, öfver tomten ledande väg som äfven anläggning och framtida underhållet af stängsel kring det afsöndrade området, så långt detta mötte kronans mark.

Under vid dylika tillfällen sedvanlig högtidlighet lades den 2 november 1889 grundstenen till det nya sjukhuset, och har arbetet sedan så fortskridit, att byggnadsföretaget blifvit under år 1891 fullbordadt. Först under hösten 1892 kommer likväl det nya lasarettet att användas för sitt ändamål.

Denna sjukvårdsanstalt består af följande byggnader, nemligen:

1:o. Sjukhuset, som, innehållande köksafdelning, badrum, sjuksalar, mottagnings- och expeditiionsrum, operationsrum m. m., lemnar plats för 118 sjuke;

2:o. En tvätt- och dårhusbyggnad, innehållande lokaler för ångtvätt i två våningar, 6 dårceller och rum för dårvaktaren;

3:o. Ett bostadshus för läkaren;

4:o. En byggnad med sessionsrum för direktionen och bostad för sysslomannen;

5:o. En portvaktstuga och

6:o. En likbod och obduktionsrum.

För beredande af anstalter till ångtvätt, ångkokning, ångledning, elektrisk belysning m. m., som visat sig vara af behovet påkallade, äfvensom för nya inventarier till den nya byggnaden beviljade 1890 års landsting ett ytterligare anslag af 65,000 kronor, så att landstinget i och för den nya sjukvårdsanstalten anslagit tillsammans den betydande summan af 301,500 kronor.

När denna anstalt blifvit färdig för begagnande, har den förut ganska kännbara bristen i länets sjukvård blifvit afhulpen, och länet erhållit en sjukvårdsanstalt, den der torde kunna anses såsom en mönsterinrättning i sitt slag. För den stora offervillighet, landstinget i detta afseende visat, har tinget förvärfvat sig berättigade anspråk å allmänhetens erkännande och tack-samhet.

De i förra berättelsen omförmälda sju distriktssjukhusen, äfvensom det vid Ämmeberg af bolaget Vieille Montagne uppförda sjukhus, lemna fortfarande sjukvård. Å dessa sjukhus finnas platser för tillsammans 122 sjuke. Enligt uppgift från dessa anstalter vårdades der under år 1890 i dagligt medeltal 42 patienter, så att med fog torde kunna sägas, att utrymmet å dessa sjukvårdsanstalter fullt motsvarar behovet.

Helso- och sjukvården på länets landsbygd besörjes af 5 provinsial- och 6 extra provinsialläkare, med stationer för de förre i Örebro, Askersund, Karlskoga, Grythytted och Nora samt för de senare i Edsberg, Bo, Ämmeberg, Ljusnarsberg, Lindesberg och Ramsberg. För städernas helso- och sjukvård äro anstälde fem stadsläkare, af hvilka två i Örebro, och en i hvardera af städerna Askersund, Nora och Lindesberg. Dessutom äro för den enskilda sjukvården tillgängliga fyra i Örebro bosatte och en vid Hallsbergs jernvägsstation enskildt praktiserande läkare.

Då Örebro län har en landareal af 83,038 qvadrattmål och en mantalsskrifven befolkning, som vid 1890 års slut uppgick till 182,392 personer, fauns alltså vid femårsperiodens slut i medeltal en praktiserande läkare för 8,685 personer på en areal af 3,954 qvadrattmål.

I afseende å provinsialläkare- och extra provinsialläkare-distriktens omfattning och hvad dermed kan sammanhänga äfvensom beträffande inom länet befintliga apotek och helsobrunnar, får Konungens Befallningshafvande hänvisa till de underrättelser, som derom i föregående berättelser lemnats.

I länet finnas två *fältskärer*, båda bosatte i Örebro, der också två legitimerade *tandläkare* utöfva sitt yrke.

Barnmorskornas antal på landsbygden uppgår till 66, fördelade på länets 58 landtkommuner, af hvilka några få smärre, nära hvarandra belägna kommuner hafva en gemensam barnmorska, medan andra kommuner hafva två eller tre hvardera och slutligen de i närheten af Örebro liggande anlita barnmorskor från staden. Städerna hafva tillsammans 16 barnmorskor. Inom länet finnas sålunda 82 barnmorskor, hvilka, med undantag af 6, hafva rättighet och kunskaper att begagna instrument vid förlossning.

Skyddskoppypmpningen handhafves i städerna af 5 och på landsbygden af 65 vaccinatörer eller vaccinatriser, hvilka under år 1890 vaccinerade 4,473 barn. Då under år 1889 inom länet föddes 4,739 lefvande barn, kan man beräkna, att vaccinationsprocenten uppgår till 94.4, hvilket ensamt för sig utvisar, att skyddskoppypmpningen inom länet handhafves med nit och omtanke. I Örebro har staten en af sina vaccinepöter. Denna förser Nerike och Vermland med deras behof af ympämne.

Helsovårdsnämndernas verksamhet har, så vidt känt är, fortgått till bättnad för städerna genom de år efter år der vidtagna förbättringarne i afseende å renhållningen. Bland kostsamma förbättringar må nämnas, att Örebro och Askersund anskaffat dyrbara vattenledningar samt den förstnämnda staden tillika aflöpsledning för förbrukadt vatten. I samtliga länets städer, med en folkmängd vid 1890 års ingång, uppgående till 18,855 individer, dogo under nämnda år 289 personer eller 15.3 på hvarje tusental invånare. Samtidigt föddes 479 barn eller 25.4 pro mille. Af de födda barnen dogo inom det första lefnadsåret 8.1 procent.

Kommunalnämndernas verksamhet för allmänna helso- och sjukvården inom landskommunerna har icke lemnat andra spår efter sig, än att de, till förekommande af smittosamma sjukdomars utbredning, hos Konungens Befallningshafvande requirerat läkare, när farsot varit under utbrott. Helsovårdens betydelse för allmänt och enskildt väl dryftas icke ännu å landsbygden, dess praktiska anordningar hafva derför ännu icke kommit i kollision med allmogens fördomar och vanor. I nästkommande femårsberättelse blir Konungens Befallningshafvande i tillfälle att redogöra för de blifvande resultaten af den genom kungl. kungörelsen den 31 oktober 1890 anbefalda årliga sundhetsinspektionen inom länet.

Veterinärväsendet är, på sätt i den för perioden 1876—1880 afgifna berättelse finnes beskrifvet, fortfarande ordnad i öfverensstämmelse med hushållningssällskapets och landstingets år 1879 fattade beslut. För 2:dra distriktet är veterinär ännu icke anställd, men torde denna plats komma att under nästkommande år besättas. Enligt nämnda, år 1879 fattade beslut skulle veterinären i 8:de distriktet hafva sin station autingen vid Pålshoda jernvägsstation eller i Askers by eller vid Kilsmo jernvägsstation. Sedan Kungl. Maj:t beviljat den blifvande innehafvaren af nämnda befattning tjänsteårsberäkning och till hans station utsetts Odensbacken, beslöt 1890 års landsting, i likhet med hushållningssällskapet, att bevilja den anstälde veterinärläkaren samma anslag, som tillkommo öfriga af landstinget understödda veterinärläkare, att utgå under samma villkor, som landstinget år 1879 beslutit, och att förklara det valet af Odensbacken till station icke utgjorde hinder för anslaget utbekommande.

Utom distriktsveterinärerna finnas inom länet bosatte en läns-veterinär, en bataljonsveterinär och tre enskildt praktiserande veterinärer.

Sedan Norrbyås sockens sparbank inom Sköllersta härad, hvars reglemente blef af Konungens Befallningshafvande den 23 december 1886 fastställt och som påföljande år började sin verksamhet, enligt styrelsens beslut dermed upphört vid utgången af år 1889, verka numera inom länet de i föregående berättelser omnämnda 18 *sparbanker* och 4 *folkbanker*, hvilka senare genom sina sparkasseräkningar äfven verka som sparbanker.

Endast fyra af dessa aderton sparbanker hafva reglementen, hvilka icke blifvit underställda Konungens Befallningshafvandes pröfning med anhängan om fastställelse derå, nemligen sparbanken i Lerbäck, sparbanken i Kräcklinge socken, sparbanken i Fellingsbro och Ramsbergs sparbank.

Enligt inkomna uppgifter om nämnda sparbanker räknade dessa vid 1890 års början 33,697 delegare och vid samma års slut 34,698. Delegarnes behållningar uppgingo vid samma års början till 9,428,395 kronor 20 öre och vid dess slut till 9,997,478 kronor 54 öre, hvarjemte sparbankernas egna fonder uppgingo vid årets början till 904,080 kronor 11 öre och vid årets slut till 971,746 kronor 13 öre.

Sedan Konungens Befallningshafvande, på sätt i föregående berättelse är omnämndt, under år 1886 låtit anställa undersökning rörande de inom länet befintliga sparbankers och folkbankers sparkassors ställning och förvaltning har, på grund af lagen den 31 december 1888 angående ändrad lydelse af § 7 i förordningen angående sparbanker, dylika inspektioner derefter årligen förekommit. Genom dessa inspektioner har utrönts, att sparbankernas och folkbankernas sparkassor i allmänhet förvaltas väl och lemna nöjaktig säkerhet för der insatta medel samt att de respektive styrelserna alltmör vinnlägga sig att undanröjda de anledningar till anmärkningar, som vid föregående inspektioner förekommit.

Beträffande sparbankernas och folkbankernas sparkasseafdelningars verksamhet och ställning i öfrigt får Konungens Befallningshafvande hänvisa till de årliga uppgifter, hvilka offentliggöras i den af Kungl. Statistiska Centralbyrån utgifna statistiska tidskrift.

I afseende å *postsparbankens* verksamhet inom länet hänvisar Konungens Befallningshafvande till de om densamma årligen utkommande berättelser.

Örebro folkbank hade vid 1890 års slut 1,667 delegare, hvilka en för alla och alla för en äro ansvarige för bankens förbindelser. Vid samma tid fanns för delegarne inestående en grundfond af 191,366 kronor 19 öre samt i reservfond 42,883 kronor 85 öre och i vinstbehållning 29,060 kronor 93 öre. Omsättningen i folkbankens kassa under året utgjorde öfver 42,000,000 kronor.

Nora folkbank räknade vid 1890 års slut 251 för bankens förbindelser solidariskt ansvarige delegare och hade då en grundfond af 79,340 kronor 78 öre samt garantifondens reserv och outdelade vinster uppgående tillsammans till 4,955 kronor 36 öre.

Hallsbergs folkbank hade vid 1890 års slut 314 delegare, hvilka voro solidariskt ansvarige för bankens förbindelser. Grundfonden utgjorde vid samma tid 62,800 kronor samt reservfonden och outdelade vinster tillsammans 47,102 kronor 64 öre.

Fellingsbro folkbank hade vid 1890 års slut 183 delegare, hvilka en för alla och alla för en ansvara för bankens förbindelser, hvarjemte grundfonden uppgick till 28,737 kronor 55 öre samt reservfond och outdelade vinster tillsammans till 11,567 kronor 73 öre.

Aktiebolaget Örebro arbetares länekassa, för hvilken Kungl. Maj:t fastställt bolagsordning genom nädiga resolutioner den 14 april 1882 och den 21 november 1890, fortsätter sin verksamhet på sätt i föregående berättelse är omförmäldt. Länekassans verksamhet har under perioden ökat. Under räkenskapsåret den 1 juli 1890 till den 30 juni 1891 utlemnades lån till belopp af 136,070 kronor 81 öre. Grundfondstillskottet och reservfonden uppgingo sistnämnda dag till 11,049 kronor 43 öre.

Örebro enskilda bank, som drifver rörelse dels vid hufvudkontoret i Örebro och dels vid afdelningskontoren i Askersund, Nora, Lindesberg, Karlskoga och Nya Kopparberget, har under denna period fortfarande utvecklat en betydande verksamhet samt ökat sin omsättning och rörelse.

Ställningen vid 1890 års slut och resultatet af bankens verksamhet under året framgår af nedanstående, på bokslut grundade summariska uppgifter:

Tillgångar:

Utlånade grundfondsmedel.....	713,850—
Grundfondens räntebärande obligationer.....	1,590,987—
Andra " " aktier m. m.	1,930,194 92
Fordran på vaxelräkning.....	1,976,519 27
Do " diskontraktning.....	1,374,745—
Do " kreditivräkning.....	1,250,859 56
Deposition hos banker.....	200,000—
Fastigheter.....	20,076 71
Inventarier.....	2,812 85
Kassa.....	816,618 81
	Kronor 9,876,063 62.

Skulder:

Teckningsbeloppet.....	2,000,000—
Lottgäres räkning.....	70—
Utelöpande kreditsedlar.....	1,879,171 50
Innestående på upp- och afskrifningsräkning.....	872,110 96
Do " depositionsräkning.....	4,338,020—
Reservfonden.....	330,000—
Outdelade vinstmedel.....	214,597 85
Saldo af balanserade räntor.....	26,944 22
Nettovinst af årets rörelse.....	215,749 09
	Kronor 9,876,063 62.

Årets nettovinst uppgick till 215,749 kronor 9 öre. Af denna afsattes till reservfonden 11,000 kronor samt utdelades till bankens lottgäres 8 procent med 160,000 kronor, hvarjemte till räkningen »outdelade vinstmedel» fördes återstoden 44,749 kronor 9 öre. Efter denna fördelning uppgick reservfonden till 341,000 kronor och outdelade vinstmedel till 259,346 kronor 94 öre. Bankens reserverade medel utgjorde således 600,346 kronor 94 öre eller något öfver 30 procent af grundfonden.

Oskarshamns enskilda banks afdelningskontor i Askersund indrogs den 1 maj 1889, då Smålands enskilda bank öppnade afdelningskontor i staden.

K. M:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1886—1890. Örebro län.

<i>Tillgångar:</i>		
Till delegare utlemnade amorteringslån.....	1,052,600—	
Efter afdrag för amorteringar.....	181,253 39	871,346 61
Förskottslån till delegare.....	—	2,500 —
Upplupna, ej förfallna räntor och förvaltn.-bidrag.....	14,471 86	
Efter afdrag af ränta på delegares insättningar.....	2,265 67	12,206 19
Restantier med dröjsmålsränta.....	—	586 16
Grundfundsobligationer med ränta.....	—	1,073 44
På räkning i Örebro folkbank.....	—	4,133 45
Kontant.....	—	208 43
	Kronor	892,054 28
<i>Skulder:</i>		
Amorteringslån från Allm. hypotekskassan.....	1,052,600—	
Efter afdrag för verkställd amortering.....	181,253 39	871,346 61
Upplupen, ej förfallen ränta och förvaltn.-bidrag...	11,511 67	
Efter afdrag af ränta på insättningar.....	1,888 06	9,623 61
Ränta å förskottslån till delegare.....	—	31 25
Kapitalrabatter.....	—	37 50
Behållning på omkostnadsräkningen.....	—	11,015 31
	Kronor	892,054 28

Posterländska föreningen i Örebro län, hvarom i föregående femårsberättelsen närmare förmäles, har numera upphört och öfverlemnadt sina medel till Ränthe- och kapitalförsäkringsanstalten i Örebro under vilkor och förbehåll, att kapitalet ej får minskas, men att årliga räntan användes till betalning af stadgade förvaltningsavgifter för obemedlade, för att sálunda underlätta och främja insättningar i försäkringsanstalten.

Örebro läns skyldsförening verkar fortfarande i föreningens i föregående berättelser angifna syfte. För föreningens ekonomiska ställning och dess utgifter under sista året redogöres i tabell 8.

Af de medel, som till aflöning och reseersättning åt personer, hvilka Konungens Befallningshafvande kunde komma att i mån af behof förordna att med åtnjutande af polistjenstemans befogenhet och skydd biträda vid *upprätthållande af ordning och säkerhet å landsbygden* inom länet, äfvensom till belöningar för gröfre brotts upptäckande samt förbrytares efterspanande och gripande stälts till Konungens Befallningshafvandes förfogande, har under perioden utbetalts: 1886: 407 kronor 60 öre, 1887: 961 kronor 10 öre, 1888: 802 kronor 44 öre, 1889: 736 kronor 14 öre och 1890: 625 kronor 44 öre.

Rörande länets städer torde, utöfver hvad förut blifvit anfördt, böra särskildt nämnas följande:

1. **Örebro.** Sedan Kungl. Maj:t den 3 oktober 1884 fastställt plan för reglering af Örebro stad, har Kungl. Maj:t dels den 9 december 1887 medgifvit föreslagna ändringar i planen för nordvestra stadsdelen, dels ock den 22 juni 1888 godkänt förslag till plan för reglering af det område, som vid sistnämnda fastställelse undantagits och som numera benämnes stadsdelen Vester.

Vid 1890 års slut utgjorde antalet till stadens skoldistrikt hörande barn mellan 7 och 14 år 2,279, deraf 1,150 gossar och 1,129 flickor. Af dessa erhöles 1,108 undervisning i församlingens folkskolor, 550 i dess småskolor och 320 i allmänt läroverk eller enskilda skolor. 152 hade ej bevisat någon skola och 149 undervisades i skolor utom skoldistriktet. Stadens folkskoledistrikt eger 2 folkskolor för gossar med 11 examinerade lärare, 3 folkskolor för flickor med 9 examinerade lärarinnor, 4 biträdande lärarinnor, 3 lärarinnor i handaslöjd och 16 småskolelärarinnor, hvarförutom 2 lärare meddela undervisning i handaslöjd för gossar, 1 lärare i sång och 1 i gymnastik. För bestridande af kostnaderna för dessa skolor, uppgående sammanlagdt för år 1890 till..... 54,989.28,

hafva blifvit använda

dels ränta och inkomst af donationer och fonder.....	853.26
dels bidrag af staten.....	13,475.04
dels bidrag af landstinget.....	600.50
dels ock uttaxerade medel.....	40,060.48.

Angående de till stadens skolväsende donerade medel hänvisas till uppgifterna i tabell 8. Till Örebro folkskola för gossar hör, såsom en undervisningsafdelning, Örebro slöjdskola, hvilken underhålls genom statsanslag samt bidrag från landstinget och Örebro skoldistrikt. Undervisning meddelas i träarbete, smide och skomakeri uti folkskolans 2:dra, 3:dje och 4:de klasser.

Stiftelsen *Småbarnens vänner*, hvartill i föregående berättelse omnämnda föreningen »Småbarnsskolans vänner» blifvit ombildad, har i sitt barnhem under år 1890 meddelat vård åt 20 fattiga barn. Kostnaden härför uppgick till 3,268 kronor 98 öre. Vid 1890 års slut utgjorde stiftelsens fond 21,713 kronor, hvaruti värdet af stiftelsens fastighet ingick med 10,000 kronor.

Örebro enskilda flickskola, som äfven omförmäles i sista femårsberättelsen, har numera upphört och förvandlats till en stiftelse för *pauvres honteux*, för hvilken närmare redogöres i tabell 8.

Örebro arbetareförenings föreläsningskomité, som bildades år 1881, har äfven under innevarande period låtit anordna årliga föreläsningskurser för arbetareklassen. Till föreläsningarnes uppehållande har bidrag lemnats af Örebro stad och numera äfven af staten. Dessa bidrag utgjorde år 1886: 1,000 kronor, 1887: 1,000 kronor, 1888: 1,200 kronor och 1890: 2,400 kronor. Häraf lemnade staten alla åren hälften samt Örebro stad under åren 1886, 1887 och 1888 den andra hälften och under 1890: 600 kronor, under det återstående 600 kronor tillskötos af enskilda personer. Under år 1889 åtnjöt föreläsningskomitén ej något bidrag, enär sådant ej begärdes på den grund, att fråga då var om föreläsningarnes upphörande. Under år 1890 höllos genom komiténs försorg 20 föreläsningar, af hvilka 12 berörde svenska historien, 4 Sveriges kyrkohistoria och 4 astronomi. Dessutom voro af komitén anordnade 10 elementarkurser, deraf 6 i engelska språket, 1 i svenska språket, 2 i skrifning och 1 i bokföring. Till föreläsningarne hade medlemmar af Örebro arbetareförening fritt tillträde, hvaremot af öfriga besökande erlades en afgift af 10 öre för hvarje föreläsning. Antalet betalande åhörare var under år 1890 1,259. De antecknade deltagarnes uti elementarkurserna antal utgjorde i de engelska 117, i den svenska 23, i skrifkursen 158 och i bokföringskursen 38.

Häraf synes att komitén utvecklat en vidsträckt verksamhet och torde hafva verkat gagnande för utbredning af upplysning och kunskaper inom arbetarklassen.

Hvad angår den till staden donerade jorden, har, — efter det, såsom i senaste femårsberättelse omförmäles, stadsfullmäktiges, å stadens vägnar, redan år 1873 gjorda och, efter frågans behandling i rättegångsväg, fullföljda ansökning, att nyttjanderätten till sjettedelsjorden måtte öfverflyttas från de enskilda innehafvarne af densamma till staden, blifvit af magistraten, till hvilkens afgörande i första hand ärendet af Kungl. Maj:t hänvisats, den 14 maj 1886 bifallen i sin helhet, — Konungens Befallningshafvande, uppå anförda besvär, den 9 november 1887 godkänt magistratens beslut i hvad det afsåge de innehafvare af sjettedelsjord, emot hvilka rättegången blifvit utförd; hvar-efter ärendet genom underdåniga besvär dragits under Kungl. Maj:ts nådiga pröfning, hvarpå detsamma ännu är beroende. Under denna femårsperiod har staden ytterligare inköpt 18 1/2 sjettedelar å norra området och 4 1/2 på det södra, så att staden numera innehafver 204 1/2 af de 252 sjettedelarne å det norra och 192 1/2 af de 380 sjettedelarne å det södra området.

De i sammanhang med Svartåns kanalisering och reglering, hvarom förut är nämndt, beslutade dränerings- och vattenledningsarbeten äro nu till största delen fullbordade. Kostnaderna uppgingo vid 1890 års slut för dräneringen till 171,114 kronor och för vattenledningen till 245,376 kronor 54 öre. Konungens Befallningshafvande har meddelat fastställelse den 30 december

1887 å reglemente, taxa och ordningsstadga för vattenledningens begagnande och den 8 februari 1889 å ordningsregler för stadens aflöpsledningar.

Behof för staden att till utrymme vid norra hamnen, hufvud-aflöpp för norra stadsdelens dränering, byggnadstomters ordnande och gators framdragning vinna eganderätt till delar af kronolägenheten Alnängarne föranledde stadsfullmäktige att under år 1886 göra underdånig ansökning, att mot en genom uppskattning bestämd köpesumma — 75,236 kronor — bekomma hvad af Alnängarne för nyssnämnda ändamål erfordrades. Då emellertid denna ansökning, på grund af riksdagens år 1887 fattade beslut, af Kungl. Maj:t afslogs, begärde stadsfullmäktige, som under tiden af Hjelmarens och Qvismarens sjösänkingsbolag åt staden förvärfvat, jemte fiskerätt, en från Alnängarne utbruten vinstjordsdel om 25 hektar 56 ar, lagligt egoutbyte med kronan. Sådant verkställdes äfven och godkändes af Örebro härads Ego-delningsrätt, men Kungl. Maj:t upphäfde genom utslag den 7 maj 1888 Egodelningsrättens beslut. Sedan fråga derefter blifvit väckt om frivilligt egoutbyte, erhöill staden, enligt bytesbref den 27 februari 1891, Stora Holmen och delar af Alnängarne, tillsammans 13 hektar 70⁹ ar, mot det staden afträdde 22 hektar 10² ar af ofvannämnda vinstjord samt erlade en mellanavgift af 22,299 kronor.

Konungens Befallningshafvande har under denna period, på grund af stadsfullmäktiges beslut, fastställt stadganden och föreskrifter i fråga om helsovården dels den 13 november 1886 angående mjölkhandeln, dels den 2 februari 1888 om förbud att hålla till salu eller föryttra uppblåst kött, dels den 29 september 1888 angående handel med hästkött, dels ock den 6 november 1890 om orenliga ämnens upptagande, förvaring och forsling samt upplagsplatser för sådana ämnen.

Dessutom har Konungens Befallningshafvande dels genom resolution den 5 april 1886 fastställt ändringar i reglementet för drätselkammaren, dels genom resolution den 7 maj 1887 fastställt beslut om, att till Örebro stad komme att i helsovårdshänseende räknas den del af vestra gårdet, som vore afsedd att ingå i nordvestra stadsplanen, dels ock genom resolution den 13 december 1890 fastställt beslut om brandordningens tillämpande å vissa delar utanför den fastställda stadsplanen. Förnyade ordningsregler i afseende å tid och rum för utskänkning af spritdrycker inom Örebro stad äro af Konungens Befallningshafvande utfärdade den 6 februari 1890.

2. Askersund. Den uti föregående berättelse omnämnda vattenledningen har fortfarande ej allenast tillfört staden ett godt dricksvatten, hvilket förut saknats, utan äfven medfört en så väsentlig förbättring af stadens eldsläckningsväsende, att brandförsäkringsavgifterna för både fastigheter och löseendom nedsatts med 15 till 20 procent. En ytterligare utsträckning af vattenledningsnätet har äfven vidtagits, så att de i stadens utkanter boende personer, hvilka icke besitta gårdsfastigheter, utan blott stugubyggnader, jemväl fått fördel af vattenledningen i

hvad angår nedsättning i brandförsäkringsavgifterna. Till följd af vattenledningens utsträckning, har en ny ångmaskin med ångpanna inköpts, hvarjemte maskinhuset blifvit tillbyggt och utvidgadt.

På föranstaltande af åtskilliga gårdsegare har inom en del af staden kloakledning blifvit anlagd. Ehuru staden ej ansett sig hafva råd att genomföra ett fullständigt kloaksystem, har staden likväl, för att uppmuntra anläggningen, deltagit med hälften i kostnaderna för ledningen.

Stadens skolor äro fortfarande desamma och undervisningen der ordnad på enahanda sätt, som i föregående berättelse omförmäles.

3. Nora. Omläggningen af gator äfvensom åtgärderna för stadens ändamålsenliga dränering hafva under denna period fortsatts, men till följd af »dåliga tider» hafva de två frågor, som i staden stå på dagordningen, nemligen anskaffandet af vattenledning och elektrisk belysning, ännu ej kunnat föras till önskad resultat. Enligt hvad hos Konungens Befallningshafvande uppgifvits, lära dock under de närmaste åren sådana anläggningar komma till stånd.

Stadens småskola, mellanskola och folkskolor voro 1890 besökta af 146 barn. På initiativ af åtskilliga familjefäder i staden och orten bildades under hösten 1885 i staden en elementarskola för flickor, hvarmed förenades en förberedande skola. Elementarskolan har under de senaste åren varit fördelad uti 6 klasser och den förberedande skolan i två klasser. Antalet lärjungar utgjorde år 1886: 29, 1887: 27, 1888: 26, 1889: 30 och 1890: 26. Skolan har under sin verksamhet åtnjutit ett årligt anslag af 250 kronor, mot skyldighet att meddela undervisning åt fem frielever eller åt fyra frielever och två elever, som betala half afgift.

Nora arbetareförening har numera upphört med sin verksamhet.

4. Lindesberg. Under perioden hafva stadens invånare inrättat förra borgmästarebostället Lindeshyttan, innehållande omkring 14⁹⁵ hektar åker och 4⁴⁴ hektar hagmark, till fattiggård och derstädes låtit uppföra ett nytt boningshus af sten i två våningar, rymmande 60 hjon, för en kostnad, med inventarier, af 26,900 kronor. I fattigvårdskostnader har staden, förutom afkastningen af fattiggården och de Lundvallska och Berglundska donationerna, under år 1890 utgifvit 2,605 kronor.

Rörande stadens ekonomiska ställning har Konungens Befallningshafvande erhållit följande uppgifter:

Tillgångar:	
Fastigheter till bokfördt värde af.....	282,303 ⁵⁶
Inventarier.....	16,217 ³⁰
Fordringar.....	11,413 ⁹⁶ 309,934 ⁸²
Skulder.....	65,189 ⁷⁴
Behållning.....	244,745 ⁰⁸ .

Örebro Slott i Landskansliet den 31 december 1891.

AXEL BERGSTRÖM.

J. O. Högström.

Aug. Helling.

Tab. 1.

FOLKMÄNGDEN I ÖREBRO LÄN ÅREN 1886—1890.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
		Den 31 december, enligt prester- skapets uppgifter.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.					
					Hela folkmängden.			Deraf frie från mantals- pennningar.		
		Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.
Landsbygden	år 1886.....	81,376	83,592	164,968	81,210	83,508	164,718	39,768	43,065	82,833
	1887.....	80,964	83,485	164,449	80,918	83,432	164,350	39,553	43,089	82,642
	1888.....	80,718	83,254	163,972	80,665	83,317	163,982	39,853	43,261	83,114
	1889.....	80,432	83,149	163,581	80,271	83,003	163,274	39,376	42,856	82,232
	1890.....	80,412	83,185	163,597	80,284	83,077	163,361	38,989	42,530	81,519
Örebro stad	år 1886.....	6,147	7,471	13,618	6,101	7,592	13,693	2,816	3,049	5,865
	1887.....	6,295	7,598	13,893	6,192	7,644	13,836	2,814	3,031	5,845
	1888.....	6,289	7,602	13,891	6,273	7,710	13,983	2,838	3,028	5,866
	1889.....	6,527	7,815	14,342	6,513	7,875	14,388	2,909	3,041	5,950
	1890.....	6,594	7,953	14,547	6,606	8,003	14,609	2,915	3,055	5,970
Askersunds stad	år 1886.....	684	872	1,556	684	872	1,556	295	368	663
	1887.....	698	904	1,602	700	910	1,610	319	388	707
	1888.....	711	922	1,633	706	922	1,628	316	399	715
	1889.....	701	890	1,591	700	890	1,590	304	381	685
	1890.....	669	839	1,508	673	849	1,522	301	353	654
Nora stad	år 1886.....	611	822	1,433	612	828	1,440	269	379	648
	1887.....	581	804	1,385	581	806	1,387	265	366	631
	1888.....	581	807	1,388	580	810	1,390	265	357	622
	1889.....	566	804	1,370	566	806	1,372	263	353	616
	1890.....	568	805	1,373	573	802	1,375	269	359	628
Lindesbergs stad	år 1886.....	684	912	1,596	692	908	1,600	333	425	758
	1887.....	674	892	1,566	681	883	1,564	321	424	745
	1888.....	672	888	1,560	667	887	1,554	308	420	728
	1889.....	666	886	1,552	667	888	1,555	291	398	689
	1890.....	657	875	1,532	655	870	1,525	290	390	680
Hela länet	år 1886.....	89,502	93,669	183,171	89,299	93,708	183,007	43,481	47,286	90,767
	1887.....	89,212	93,683	182,895	89,072	93,675	182,747	43,272	47,298	90,570
	1888.....	88,971	93,473	182,444	88,891	93,646	182,537	43,580	47,465	91,045
	1889.....	88,892	93,544	182,436	88,717	93,462	182,179	43,143	47,029	90,172
	1890.....	88,900	93,657	182,557	88,791	93,601	182,392	42,764	46,687	89,451

Tab. 2.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I ÖREBRO LÄN ÅREN 1886—1890.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
Särskilda slag af vägar.	Längd af hvarje vägslog vid 1890 års slut.	Deraf under åren 1886—1890		Kostnad för under åren 1886—1890				Längd af indelade, med skjutsanstalter för sedda vägar vid 1890 års slut.	Skjutsanstalter (vid 1890 års slut)			
		fulländade och afsynade nya vägar.	omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.	fulländade nya vägar.		omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.			med entreprenad.		utan entreprenad.	
				Af statsmedel.	Af landstingets ell. kommuners medel.	Af statsmedel.	Af landstingets ell. kommuners medel.		Gästgifverier.	Skjutsstationer.		
	Nymil.	Nymil.	Nymil.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Nymil.	Antal.	Antal.	Antal.	
A landsbygden:												
Allmänna landsvägar	100.8	—	2.2	—	—	—	11,332.71	99.6	16	18	—	
Häradsvägar	71.17	—	—	—	—	—	—	50.57	2	3	—	
Sockenvägar	29.9	0.2	—	9,900	11,739.45	—	—	3.2	—	1	—	
I städerna	4.232	—	—	—	—	—	—	4.232	2	2	—	
Summa	206.102	0.2	2.2	9,900	11,739.45	—	11,332.71	157.602	20	24	—	
Skjutslegan per nymil utgick vid 1890 års slut med:												
1.50 kronor { hvilket är maximilega med entreprenadbidrag									19	22	—	
{ hvilket är maximilega utan entreprenadbidrag									—	1	—	
1.03 " { hvilket är under maximilega {									—	1	—	
0.89 " {									1	—	—	
Summa (skjutsanstalter)									20	24	—	
									I kungs- och krono-skjuts.	Vid gästgifverier med entreprenad.	Vid skjutsstationer med entreprenad.	Vid skjutsanstalter utan entreprenad.
Antal utgångna hästar under år 1886									37	7,093	2,867	—
" " " " " 1887									29	6,497	2,654	—
" " " " " 1888									74	6,823	2,931	—
" " " " " 1889									29	6,558	2,947	—
" " " " " 1890									33	6,909	3,274	—
Summa (hästar)									202	33,880	14,673	—

Tab. 4.

EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I ÖREBRO LÄN ÅR 1890.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Fideikommissinnehafvarens namn.	Egendomens namn.	Belägenhet. Socken.	M a n t a l.				Summa.	Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrättningar.	Taxeringsvärdet (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	Frälse.					jordbruks- fastighet.	å annan fastighet.	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Brucksegaren, friherre H. J. Hamilton	Bo	Bo.	—	—	4:5	24:5625	33:3125	—	5	1,239,900	122,100	—	1,567,800
		Svennevad.	0:125	—	—	2:1250		—	—	126,200	—	—	
		Lerbäck.	—	—	—	2:0		3	—	79,600	—	—	
Ryttmästaren, friherre Joh. Th. Gripenstedt.....	Bysta	Asker.	—	3:0	1:0	14:5	28:3125	1	6	664,100	244,000	—	1,335,000
		Lännäs.	—	—	—	1:0		—	—	43,200	—	—	
		Norrbyås.	—	—	—	—		—	—	—	—	1,000	
		Svennevad.	—	0:5	—	7:125		1	2	341,200	3,000	2,000	
		Bo.	—	—	—	0:125		—	—	6,000	—	—	
		Sköllersta.	—	0:0625	—	1:0		—	—	30,500	—	—	
Kammarherren Robert Montgomery-Cederhielm.....	Segersjö	Lännäs.	—	—	3:0	14:71875	17:71875	—	—	848,100	—	4,800	859,600
		Asker.	—	—	—	—		—	—	—	—	6,700	
Grefve C. G. Kalling.....	Myrö	Rinkaby.	—	—	2:0	2:25	15:125	—	—	109,700	—	—	400,600
		Glanshammar.	—	—	—	6:0		—	—	97,800	—	—	
		Långbro.	—	—	—	2:5		—	—	109,000	—	—	
		Ånsta.	—	—	—	2:375		—	—	83,000	—	—	
		Asker.	—	—	—	—		—	—	—	—	300	
		Sköllersta.	—	—	—	—		—	—	—	—	700	
		Hidinge.	—	—	—	—		—	—	—	—	100	
Enkefru grefvinnan Eugenie Lewenhaupt.....	Säbylund	Kumla.	—	1:0	4:0	7:275	23:025	2	2	390,900	5,500	—	758,100
		Hallsberg.	—	—	—	1:5		—	—	90,000	—	—	
		Hidinge.	—	—	—	3:0		—	—	78,400	—	—	
		Vintrosa.	—	—	—	2:0		—	—	64,800	—	—	
		Asker.	—	—	—	—		—	—	—	—	1,500	
		Norrbyås.	—	—	—	1:0		—	—	35,200	—	—	
		Ekeby.	—	—	—	1:0		—	—	55,000	—	—	
		Sköllersta.	—	—	—	2:25		—	—	36,800	—	—	
		„	—	—	—	—		—	—	—	—	47,200	
Kaptenen, greve H. J. Cronhjelm på Näsby i Stockholms län	Till Flota i Altuna socken, Vestmanlands län	Kumla.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6,700	53,900
Summa			0:125	4:5625	14:5	98:30625	117:49375	7	15	4,529,400	374,600	71,000	4,975,000

Tab. 4.

Örebro län.

Tab. 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I ÖREBRO LÄN ÅR 1890.

64

Örebro län.

Tab. 5.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	
Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Belägenhet. Socken (stad).	M a n t a l.				Summa.	Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrätt- ningar.	Taxeringsvärdet (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	Frälse.					Summa.	å jordbruks- fastighet.	å annan fastighet.	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								
Sjyllbergs bruks aktiebolag	Sjyllbergs bruk	Lerbäck.	—	6'83333	—	7'375	17'98958	4	12	900,900	167,600	400	1,265,900	
	Boda	Hallsberg.	—	0'5	—	—		—	—	25,000	—	—		—
	Degernäs	Snallunda.	—	0'375	—	2'65625		2	3	90,300	71,000	—		—
	Karstorp	Hammar.	—	—	—	0'25		—	—	10,300	—	—		—
	Vallby	Viby.	—	—	—	—		—	—	—	—	400		—
Hasselfors bruks aktiebolag	Hasselfors bruk	Skagershult.	—	6'25	3'25	5'23333	16'50416	1	6	930,000	143,000	—	1,113,200	
	Harsboda	Qvistbro.	—	1'02088	—	0'75		—	—	40,200	—	—		—
Aktiebolaget Aspa bruk	Aspa och Algrena	Askersunds lf.	—	8'01562	—	5'625	20'54687	1	2	413,600	17,000	—	709,200	
	Aspa och Olshammar	Hammar.	—	3'90625	—	3'0		1	6	206,400	72,200	—		—
Laxå bruks aktiebolag	Laxå	Bodarne.	—	3'87083	—	2'375	18'01719	1	6	417,200	330,500	—	1,509,100	
	Axelbyn m. m.	Askersunds lf.	—	1'81818	—	3'125		—	—	190,800	—	—		—
	Sälderbron	Viby.	—	—	—	0'25		—	—	2,300	—	—		—
	Byrsta	Kumla.	—	—	—	—		—	—	—	—	2,100		—
	Carlsdal	Karlskoga.	—	4'31777	—	0'25		—	10	337,200	104,600	—		—
	Spjutvik m. m.	Vikers kapell.	—	1'17708	—	—		—	—	81,200	—	—		—
	Staksund	Norlandsförs.	—	0'08333	—	—		—	—	5,700	—	—		—
	Catrinelund	Grythyttan.	—	0'75	—	—		—	—	37,500	—	—		—
Porla brunns aktiebolag	Porla	Skagershult.	—	—	—	0'01667	0'01667	—	1	8,400	275,000	—	283,400	
Villingsbergs bruks aktiebolag	Villingsberg	Knista.	—	3'0	—	—	17'48997	1	3	174,600	36,500	—	1,682,600	
	Björnkärn m. m.	Hidinge.	—	4'55	—	—		—	—	357,700	—	—		—
	Ribbohyttan m. m.	Qvistbro.	—	1'5	—	—		2	—	73,400	—	—		—
	Boda m. m.	Nysund.	—	3'55833	—	1'0		7	1	456,200	22,500	—		—
	Valåsen	Karlskoga.	—	3'50664	0'25	0'125		3	6	459,700	102,000	—		—
Yxhults stenhuggeriaktiebolag	Yxhult	Kumla.	—	0'52232	—	—	0'77232	1	1	16,400	6,200	—	45,600	
	Vilhelmsbergs stenhuggeri.	Asker.	—	—	—	—		—	1	5,000	10,000	—		—
	Sättran n:o 1	„	—	0'25	—	—		—	—	8,000	—	—		—
Hargs aktiebolag	Harg	Hammar.	—	0'16667	—	—	0'16667	—	4	6,000	59,000	—	65,000	
Hammars glasbruksaktiebolag	Hammar	„	—	—	—	—	—	1	1	2,200	30,000	—	32,200	
Trävaruaktiebolaget i Göteborg	Gärdeshyttan	„	—	0'0625	—	1'25	1'31250	—	—	52,400	—	—	52,400	
Göta kanalaktiebolag	Rökneön	„	—	—	—	—	—	1	—	16,500	—	—	16,500	
Alkvetterns aktiebolag	Alkvettern	Bjurtjärn.	—	1'99869	2'75	0'53125	9'01882	1	2	359,800	16,500	100	825,400	
	Silfverhyttan m. m.	Karlskoga.	—	3'78888	—	—		1	4	385,500	63,500	—		—
Björneborgs aktiebolag	Vismenästorp	„	—	0'25	—	—	0'25	—	—	51,800	—	—	51,800	
Bofors-Gullspåns aktiebolag	Bofors	„	—	0'64865	1'5	1'16666	3'50281	1	24	317,500	861,000	1,900	1,184,100	
	Bengtstorp	Vikers kapell.	—	0'18750	—	—		—	—	3,700	—	—		—
Dalkarlsbergs grufveaktiebolag	Dalkarlshyttan	„	—	3'0	—	—	3'0	7	4	230,600	124,600	—	355,200	
Elfvestorps bruks aktiebolag	Elfvestorp	Grythyttan.	—	6'15509	—	7'125	13'28009	1	6	753,200	132,800	—	886,000	
Gammelkroppa aktiebolag	Mörtkärn	„	—	0'16666	—	—	0'16666	—	—	9,500	—	—	9,500	
Granbergsdals aktiebolag	Högfors	Karlskoga.	—	—	—	—	—	1	—	500	—	—	500	
Hagby aktiebolag	Hagby	Norlandsförs.	—	0'96875	—	—	0'96875	1	5	74,800	25,000	—	99,800	
Hammarby-Yxe aktiebolag	Hammarby	Norlandsförs.	—	24'88333	—	—	32'02295	—	8	555,200	118,100	—	973,700	
	Yxe	Lindesbergs lf.	—	7'14062	—	—		—	—	300,400	—	—		—
Hellefors bruks aktiebolag	Hellefors	Hellefors.	—	20'09875	—	—	21'77805	—	13	1,672,100	437,100	—	2,242,700	
	Svartelfstorp m. m.	Grythyttan.	—	1'60416	—	—		—	—	124,000	—	—		—
	Smaltjärn	Ljusnarsberg.	0'04779	0'02255	—	—		—	1	7,500	2,000	—		—

Kärne mejeriaktiebolag	Vestra Kärne.....	Karlskoga.	—	—	—	—	—	1	—	4,000	—	4,000	
Rockesholms aktiebolag.....	Rockesholm	Grythyttan.	—	0'4375	—	—	—	2	60,000	13,000	—	163,000	
	Skärhyttan.....	Nora landsförs.	—	—	—	—	0'43750	4	40,000	50,000	—	163,000	
Sikfors bruks aktiebolag	Sikfors.....	Hellefors.	—	4'60937	—	—	—	5	290,300	69,400	—	445,700	
	Kastenshult	Grythyttan.	—	1'19444	—	—	—	—	62,700	—	—	445,700	
	Sundet.....	Ljusnarsberg.	—	0'29044	—	—	6'09425	—	23,300	—	—	445,700	
Stadra aktiebolag.....	Stadra.....	Nora landsförs.	—	4'0	—	—	—	1	205,200	2,500	—	380,700	
	Finnån	Jernboås.	—	0'86458	—	—	—	2	25,000	4,000	—	380,700	
	Sundsoda	Grythyttan.	—	2'25319	—	—	7'11777	—	144,000	—	—	380,700	
Stribergs handelsaktiebolag	Ringshyttan	Nora landsförs.	—	—	—	—	—	1	—	11,000	—	11,000	
Strömsnäs jernverksaktiebolag	Strömsnäs	Karlskoga.	—	1'33741	—	—	—	18	104,200	1,161,900	—	1,915,300	
	Stora Lassåna	Bodarne.	—	3'22954	—	3'25	—	4	360,000	74,500	—	1,915,300	
	Bäck m. m.	Viby.	—	—	—	0'75	—	—	18,200	—	500	1,915,300	
	Benteboda m. m.	Snallunda.	—	1'0	—	3'625	—	—	125,900	—	1,800	1,915,300	
	Elgåsen m. m.	Askersunds lf.	—	1'125	—	1'0	15'31695	—	68,300	—	—	1,915,300	
Guldsmedshytte aktiebolag.....	Guldsmedshyttan.....	Lindesbergs lf.	—	21'91458	—	—	—	20	637,000	136,850	—	783,750	
Per Eriksson Lindqvists i Stockholm handelsaktiebolag	Axsjön	Ljusnarsberg.	—	0'18015	—	—	22'09473	—	9,900	—	—	783,750	
	Gusselby.....	Lindesbergs lf.	—	1'63105	—	—	1'63105	2	52,900	5,500	—	58,400	
Vedevågs bruks aktiebolag.....	Vedevåg	»	0'03	3'73077	—	0'705	4'46577	17	196,200	90,900	—	287,100	
Fagerängs aktiebolag.....	Väng.....	»	—	—	—	—	—	1	12,300	—	—	12,300	
Klotens aktiebolag.....	Gusselby ångsåg	»	—	—	—	—	—	1	—	50,000	—	1,227,200	
	Klothyttan	Ramsberg.	0'07132	17'11182	1'0	2'0	—	9	885,900	164,300	—	1,227,200	
	Bredsjön norra	Ljusnarsberg.	—	2'29877	—	—	22'48191	1	145,500	1,500	—	1,227,200	
Ramsbergs krutbruks aktiebolag	Ristan	Ramsberg.	—	0'03122	—	—	0'03122	1	2,500	25,000	—	27,500	
Riddarhytte bruks aktiebolag.....	Riddarskogen.....	»	—	2'06814	—	—	2'06814	—	112,500	—	—	112,500	
Högfors aktiebolag	Högfors	Ljusnarsberg.	—	7'64173	—	—	7'64173	13	617,200	81,500	—	698,700	
Kafveltorps aktiebolag.....	Kafveltorp	»	—	0'15680	—	—	0'15680	13	40,900	123,100	—	164,000	
Grängesbergs konst- och jernv.-aktiebol.	Råliniesåsen	»	0'00692	0'06029	—	—	0'06721	1	8,600	90,000	—	98,600	
Mölnbacka-Trysils och Uddeholms aktiebolag	Silkesberg	»	—	0'25000	—	—	0'25000	1	16,800	30,000	—	46,800	
Krokfors aktiebolag	Abrahamsgård	»	0'06250	4'42334	—	—	4'48584	4	469,000	53,500	—	522,500	
Aktiebolaget Bångbro jernverk.....	Utanheden, Bångbro	»	—	0'08529	—	—	—	7	22,300	380,000	—	406,000	
	Ingelshyttan	Lindesbergs lf.	—	0'03339	—	—	0'11868	1	1,700	2,000	—	406,000	
Bånghammars bryggeriaktiebolag	Bånghammar.....	Ljusnarsberg.	—	—	—	—	—	1	—	20,000	—	20,000	
Nya Kopparbergs handelsförenings aktiebolag	Nyborg	»	—	—	—	—	—	1	—	20,000	—	20,000	
Skogsbergs mejeriaktiebolag.....	Ängeby (mejeri)	Fellingsbro.	—	—	—	—	—	1	—	15,000	—	13,000	
Frövi trämassfabriks aktiebolag	Frövi trämassfabrik	Näsby.	—	—	—	—	—	1	—	80,000	—	80,000	
Jerle torfaktiebolag.....	Torpa mosse	Ervalla.	—	—	—	—	—	1	5,600	20,000	—	25,600	
Summa för landsbygden			0'21853	208'86192	8'75	53'43416	271'26461	54	266	14,935,100	5,987,150	7,200	20,929,450
Adolfsbergs brunns aktiebolag	Adolfsbergs brunn	Örebro.	—	—	—	—	—	1	1,480	3,000	—	4,480	
Byggnadsaktiebolaget Engelbrekt.....	Blekholmen	»	—	—	—	—	—	1	—	115,000	—	115,000	
Gaslysningsaktiebolaget.....	Gasverket	»	—	—	—	—	—	1	—	54,800	—	54,800	
Hotellbyggnadsaktiebolaget	Stora hotellet.....	»	—	—	—	—	—	1	—	240,000	—	240,000	
Norlings bryggeriaktiebolag	Norlings bryggeri.....	»	—	—	—	—	—	1	—	138,000	—	138,000	
Örebro badbassinsaktiebolag.....	Badbassinen	»	—	—	—	—	—	1	—	5,800	—	5,800	
Örebro läns mejeriaktiebolag.....	Mejeriet	»	—	—	—	—	—	1	—	17,500	—	17,500	
Örebro läns trädgårdsaktiebolag	Trädgårdsföreningen	»	—	—	—	—	—	1	9,650	25,000	—	34,650	
Örebro nya rederiaktiebolag	Skebäck	»	—	—	—	—	—	1	—	3,000	—	3,000	

Tab. 5. (Forts.). EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I ÖREBRO LÄN ÅR 1890.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Belägenhet. Socken (stad).	M a n t a l.					Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrätt- ningar (fastig- heter i städer).	Taxeringsvärdet (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	Frälse.		Summa.			å jordbruks- fastighet.	å annan fastighet.	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Örebro teateraktiebolag	Teatern	„	—	—	—	—	—	—	1	—	100,000	—	100,000
Askersunds bryggeriaktiebolag	Bryggeriet	Askersund.	—	—	—	—	—	—	7	6,600	45,400	—	52,000
Askersund—Skyllbergs jernvägsaktie- bolag	Stationshus	„	—	—	—	—	—	—	2	—	191,000	—	191,000
Hagby aktiebolag	Jordegor och tegelverk	Nora.	—	—	—	—	—	9	1	9,100	6,000	—	15,100
Lindes mejeriaktiebolag	Tomten n:o 146 B i kvarteret Tjernan	Lindesberg.	—	—	—	—	—	—	1	—	10,500	—	10,500
Summa för städerna			—	—	—	—	—	9	21	26,830	955,000	—	981,830
Summa för länet			0 21853	208 86192	8 75	53 43416	271 26461	63	287	14,961,930	6,942,150	7,200	21,911,280

Tab. 6.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAGTERS UNDERSÅTAR, I ÖREBRO LÄN ÅR 1890.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Främmande magtens och undersåtens namn.	Egendomens namn.	Belägenhet. Socken (stad).	M a n t a l.					Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrätt- ningar.	Taxeringsvärdet (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	Frälse.		Summa.			å jordbruks- fastighet.	å annan fastighet.	å frälse- ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Belgiska bolaget Vieille Montagne...	Åmmeberg.....	Hammar.	—	1 34375	—	5 0625	7 90625	—	5	183,700	853,500	—	1,214,800
Frövi—Ludvika jernvägsaktiebolag (engelskt).....	Ingelsby.....	Lerbäck.	—	1 5	—	—		4	1	52,600	125,000	—	
Köping—Hults jernvägsaktiebolag (eng.)	Arbetsarbostäder vid Kop- parbergs station.....	Ljusnarsberg.	—	—	—	—	—	—	4	—	46,000	—	76,000
	Hus vid Frövi.....	Näsby.	—	—	—	—		—	1	—	2,500	—	
	Frövi—Ludvika jernväg.....	Lindesberg.	—	—	—	—		—	1	21,300	1,200	—	
	Ett magasin.....	Fellingsbro.	—	—	—	—		—	1	—	3,000	—	
Danske undersåten Otto K. Hansen..	Qvasta.....	Näsby.	—	—	—	—	—	—	1	—	2,000	—	46,300
Tyske undersåten R. v. Elern.....	Spånga.....	Fellingsbro.	—	0 29412	—	—	0 29412	—	1	6,300	40,000	—	46,300
			—	1 2912	—	—	1 2912	—	—	43,700	—	—	43,700
		Summa	—	4 42907	—	5 0625	9 49157	4	15	307,600	1,073,200	—	1,380,800

Tab. 7.

BRANDFÖRSÄKRINGSINRÄTTNINGARNES VERKSAMHET, I ÖREBRO LÄN ÅREN 1886—1890.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.					12.		13.	
Inrättningens namn och verksamhets- område.	År, då verk- sam- heten bör- jade.	Influtna försäkrings- avgifter (eller utdebiterade belopp). 1886—1890.	Öfriga inkomster. 1886—1890.	Utbetalda brandskade- ersättningar. 1886—1890.	Afsättningar till fonder. 1886—1890.	Öfriga utgifter. 1886—1890.	Be- fintliga fonder eller till- gångar vid slutet af år 1890.	Försäkringsbelopp		Utdebiteringsgrund (för ömsesidighetsbolag). Utdebiterade öre för hvarje 100 kr. ansvarighetsbelopp.					Eldsvådor, för hvilka under 1886—1890 utbetalts ersättning		Anmärkingar.	
								tecknad under loppet af år 1890.	qvar- stående vid slutet af år 1890.						endast för fast eller endast för lös egen- dom.	både för fast och lös egen- dom.		
										1886.	1887.	1888.	1889.	1890.				
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	Antal.	Antal.		
Örebro läns brandstodsbolag (omfattar länets lands- bygd).	Fast egendom	1842	716,039	2,253	561,628	—	99,283	8,869	—	100,969,480	9	7	8	8	1)	—	316	1)
	Lös egendom																	
Karlskoga härads enskilda brandstodsförening.	Fast egendom	1854	4,043	83	2,544	670	1,210	670	305,120	2,803,980	5	—	5	—	—	—	8	
Lerbäckens sockens brandstods- förening (äfvén omfat- tande delar af Hallsbergs, Snafunda och Hammars socknar).	Fast egendom	1871	9,340	1,892	12,944	—	1,405	2,048	798,472	4,581,257	5	5	5	5	7	3	8	
Fellingsbrobrandförsäkrings- bolag (med utsträckt verk- samhet till Götlunda, Näs- by, Ödeby, Lillkyrka, Glans- hammars, Rinkaby, Norr- byås, Mosjö, Ekers, Kils, Axbergs, Hofsta, Lindes- bergs, Ramsbergs, Kop- parbergs, Medåkers och Arboga socknar).	Fast egendom	1874	26,965	—	17,086	6,360	2,519	22,692	546,040	11,110,470	5	5	5	5	5	—	20	
Qvistbro sockens brandstods- förening (äfvén omfat- tande delar af Edsbergs, Knista och Nysunds sock- nar).	Fast egendom	1886	4,519	262	60	4,405	316	4,405	120,000	1,890,620	5	5	5	5	5	—	2	
Kumla sockens brandstods- förening (äfvén omfat- tande kringliggande sock- nar).	Fast egendom	1887	14,823	710	5,468	9,529	536	9,529	250,000	2,723,290	—	10	10	10	7	—	4	
Viby sockens brandstodsför- ening (äfvén omfattande delar af Hardemo, Snaf- lunda och Edsbergs sock- nar).	Fast egendom	1887	6,724	569	1,734	5,156	403	5,156	226,090	2,161,800	—	10	5	5	5	—	5	
Summa	—	—	785,018	5,785	602,690	26,320	106,529	53,570	2,403,232	128,020,732	—	—	—	—	—	14	363	

1) 17 öre för icke eldfarlig inrättning, 21 öre för eldfarlig.

Tab. 8.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DERMED JEMFÖRLIGA INRÄTTNINGAR I ÖREBRO LÄN ÅR 1890.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1890		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
A. För länet samfaldt.									
Örebro läns allmänna fattigvård.	Tiggeriets hümmande och spinneriverks anläggande inom länet.	Konung Carl XIV Johan såsom kronprins.	1813 ³⁰ / ₈	12	605	168,482	—	En styrelse, bestående af 6 ledamöter med landshöfdingen i länet såsom ordförande.	
Wallenstjernska-Lillieströmska fonden.	Räntan användes till hjälp åt mindre bemedlade personer från Götlanda församling samt från de Lillieströmska egendomarne inom länet, som vårdas af Örebro länslasarett.	Enkefriherrinnan Wallenstjerna, född Dankwardt-Lillieström och majoren F. Dankwardt-Lillieström.	1861 ¹⁰ / ₆	—	—	4,727	—	Örebro länslasarettens direktion.	
		Summa	—	12	605	173,209	—		
B. Å landsbygden.									
a) Öster-Nerikes fögderi.									
Rizellska skolhusbyggnadsfonden.	Skolhusbyggnad för Mosjö norra rote, när fonden stigit till derför erforderligt belopp.	Förre bokhållaren P. Rizell i Björkmo.	1852 ²⁶ / ₆	—	—	1,746	—	Skolrådet i Mosjö.	
Nils Danielssonska fonden.	Anskaffande af föda åt några fattiga skolbarn inom Mosjö socken.	Hemmanseg. Nils Danielsson i Hulinge.	1851 ⁹ / ₉	3	7	158	—	D:o d:o.	
Widstrandiska d:o.	Räntan tilldelas någon af de mest behöfvande inom Ekers fattigvårdssamhälle.	Handlanden E. Widstrand och hans hustru A. M. Ekström.	1857 ¹ / ₃	1	3	50	—	Fattigvårdsstyrelsen i Eker.	1)
Katarina Laradotters donation.	Att utdela räntan till belöningar åt barn vid folkskolan i Eker.	Katarina Laradotter, enka efter H. Hansson i S. Runnaby.	1877 ²⁴ / ₃	35	6	100	—	Skolrådet i d:o.	2)
Kristina Jonsdotters d:o.	Att utdela räntan till belöningar åt barn vid småskolan i Eker.	Kristina Jonsdotter, enka efter A. Larsson i Afverskogen.	1877 ¹ / ₇	20	3	50	—	D:o d:o.	
Kempffska grafkassan.	Underhållandet af Kempffska familjegravnen på Ekers kyrkogård.	Fältkamrer Kempff.	1885	—	—	39	—	Pastor i d:o.	
Leijonstedtska d:o.	Vårdandet af Leijonstedtska familjegravnen på Ekers kyrkogård.	Enkegreffinnan Antoinetta Leijonstedt, f. Cederström.	1817	—	—	343	—	Kyrkorådet i d:o.	
Fru Qvarnströms minne.	Understöd åt paupes honteux.	Enkefru A. C. Qvarnström.	1890 ²⁶ / ₆	—	—	520	—	D:o i Ånsta och Långbro.	3)
Bengt Olssons enkas fond.	Att vid jul utdela räntan åt fattige inom Långbro socken.	Enkan Brita Kristina Andersdotter.	1882 ²⁸ / ₁₂	5	50	1,023	—	Kommunalnämnden i Långbro.	
Kyrkovärden Olof Anderssons d:o.	Understöd åt långvarigt sängliggande sjuka fattighjon eller i brist deraf till premier åt välartade, skickliga skolbarn inom Almby socken.	Kyrkovärden Olof Andersson.	1874 ¹⁸ / ₆	2	27	500	—	D:o i Almby.	
Statsrådet greve K. G. Mörners donation.	Understöd åt behöfvande äldre f. d. brukare eller torpare af under Esplunda lydande hemman och torp i Almby socken.	Statsrådet greve K. G. Mörner.	1872 ³⁰ / ₇	4	33	600	—	D:o d:o.	
Åkerhielska pensionen.	Understöd åt blesseradt manskap af armén inom Almby socken eller deras enkor eller minderåriga barn eller i brist deraf behöfvande äldre tjänare under Hjelmarsberg.	Majoren S. J. Åkerhielm.	1814 ²⁴ / ₁₁	8	45	45	—	Egaren till Hjelmarsberg, som i samråd med kommunalnämnden i Almby antager pensionärer.	4)
Almby hundraförening.	Ömsesidig hjälp vid inträffande sjukdoms- och dödsfall.	—	1885 ²⁰ / ₁₁	43	580	1,169	—	En styrelse.	5)
Bromsska donationen.	Understöd till fattige i Ånsta socken.	Handlanden G. Broms.	1841 ¹⁶ / ₈	—	15	300	—	Kommunalnämnden i Ånsta.	6)
Lindströmska fonden.	Att bidraga till fattigvården och skolväsendet inom Axbergs socken.	Hemmansegaren O. Lindström i N. Dylta.	1865 ¹² / ₁₂	—	113	2,244	—	Kommunalnämnden och skolrådet i Axberg.	7)
Dylta bruks fattigfond.	Understöd åt fattige under Dylta bruk.	Generaladjutanten friherre K. S. Åkerhielm.	1821 ¹ / ₁	8	360	6,000	—	Egaren af Dylta bruk.	
Almgrenska donationen.	Understöd åt fattige under Dylta bruk.	H. Almgren.	1880 ⁵ / ₄	8	60	1,000	—	Egaren af Dylta bruk.	
Widénska fonden.	Att användas till behöfvande blygsamma fattiga inom Vintrosa socken.	Enkefru prostinnan Edla Widén.	1888 ³⁰ / ₃	—	—	70	—	Kyrkorådet i Vintrosa.	8)
Ljungqvistska donationsfonden.	Att anskaffa biblar åt nattvardsungdom i Vintrosa församling.	Kommministern, sedermera kyrkoherden K. Ljungqvist.	1879 ¹ / ₁	—	—	390	—	D:o d:o.	9)

Grandelij donation.	Att utdela räntan till fattiga i Vintrosa.	Prosten N. Grandelius.	1834 ¹⁷ / ₇	6	30	600	—	Kommunalnämnden i d.o.	10)
Olof Bengtssons skolkassa.	Att bidraga till utgifter för skolväsendet i Vintrosa församling.	Skolläraren Olof Bengtsson i Via.	1814 ¹⁶ / ₁₀	—	—	825	—	Skolrådet i d.o.	11)
Vikanderska fonden.	Att anskaffa kläder och skodon åt sådana i skolåldern varande barn inom Vintrosa församling, hvilkas föräldrar icke åtnjuta fattigunderstöd.	Korkfabrikören Aug. Vikander i Stockholm.	1890 ²⁴ / ₁₂	—	—	1,000	—	D:o d.o.	12)
Stockenströmska grafkassan.	Underhållande af Stockenströmska familjegravnen å Tysslinge kyrkogård.	Riksrådet greve Eric v. Stockenström.	1784 ⁶ / ₄	—	—	1,200	—	Kyrko- och skolrådet i Tysslinge.	13)
Grillska d:o.	D:o af Grillska d:o å d:o samt, om medlen dertill icke behöfvast, till understöd åt församlingens skollärare och till de fattiga i Tysslinge.	Enkefru M. E. Grill, född Koskull.	1806 ⁷ / ₄	—	—	1,900	1,300	Skolrådet i d.o.	14)
Hedbergsska donationsfonden.	Understöd åt folkskolan i Tysslinge.	Brukspatron F. D. Hedberg.	1805 ²² / ₉	—	—	150	—	Kyrko- och skolrådet i d.o.	15)
Blind- och döfstumsfonden.	Hjelp till nattvardsberedelse åt något blindt eller döft barn i Tysslinge församling.	Komminister P. A. Ekstrand.	1884 ¹ / ₃	—	—	152	—	D:o d.o.	16)
Henrik Dugges donation.	Utdelning af premier vid Latorps skolor samt upprättande och underhållande af slöjdskolor derstädes.	Brukspatron Henrik Dugge å Latorp.	1888 ⁵ / ₁₀	—	458	10,762	—	Särskild styrelse under Tysslinge kyrkostämmas kontroll.	17)
Wistrandska fonden.	Att använda räntan till extra förplägning under julen åt Kils sockens fattighjon.	Handlanden E. Wistrand.	1872	—	12	200	—	Kommunalnämnden i Kil.	18)
Ollonbergsska d:o.	Att använda räntan till aflöning åt skollärare i Gräve församling.	Enkefru friherrinnan Hedv. Katr. Ollonberg, född Dankwardt-Lillieström.	1838	—	—	1,500	—	Skolrådet i Gräve.	19)
Reuterska grafkassan.	Underhåll af Reuterska grafkoret samt understöd till de fattiga i Glanshammars församling.	Öfversten G. Reuter.	1728 ²² / ₄	—	—	538	—	Kyrkorådet och kommunalnämnden i Glanshammar.	20)
Eldvalla-donationen.	Utdelning af räntan till »fattiga, värlarade och skickliga skol- och nattvardsbarn» i Glanshammar.	Lars Larsson i Eldvalla och hans hustru Maria Larsson i Åshufvud.	1812 ¹ / ₁₂	2	18	300	—	Pastor och kommunalnämnden i d.o.	21)
Herdmans donation.	Utdelning af räntan till de fattiga i Glanshammars socken.	Pastor G. Herdman.	1751 ²⁰ / ₆	—	—	750	—	Kommunalnämnden i d.o.	22)
Glanshammars skolkassa.	»Fattiga barns undervisning i sina kristendomsstycken».	Grefvinnan B. J. Ribbing å Myrö.	1740 ²³ / ₂	—	449	9,000	—	Skolrådet i d.o.	23)
Lars Gustafssons i Rönö donation.	Att använda räntan till bildande af ett sockenbibliotek i Glanshammar, till bokpremier åt fattiga, litiga skolbarn samt till insättning i »Ränte och kapitalförsäkringsanstalten» för fattiga barn.	Hemmansegaren Lars Gustafsson i Rönö.	1882 ⁴ / ₁₂	7	35	1,000	—	D:o d.o.	24)
Erik Erssons och Lovisa Persdotters i Rönö fond.	Utdelning af räntan till de fattiga i Glanshammar.	Hemmansegaren Er. Ersson och hans hustru Lovisa Persdotter i Rönö.	1883 ¹⁷ / ₁₁	30	100	2,000	—	Kommunalnämnden i d.o.	25)
Greve C. G. Mörners understödsfond.	Att lemna understöd åt ålderstigna, behöfvande brukare och torpare under Esplunda gods.	Greve C. G. Mörner.	1823 ¹² / ₁₂	5	45	900	—	Kommunalnämnden i Rinkaby.	26)
Frökenkassan.	Att lemna understöd till fattiga föräldrar under Esplunda gods, som uppfostringsbidrag för minderåriga flickor.	D:o d.o.	»	2	15	300	—	D:o d.o.	27)
Greve Axel Mörners fond.	Att lemna understöd till uppfostran af fattiga gossar under Esplunda gods.	D:o d.o.	1869 ²⁷ / ₁₀	2	15	300	—	D:o d.o.	28)
Smedbergsska donationsfonden.	Att lemna understöd åt ålderstigna fattiga personer under Esplunda gods.	Kammartjenaren J. E. Smedberg.	1852 ²⁹ / ₁₁	5	50	1,000	—	D:o d.o.	29)
Rinkaby skolkassa.	»Fattiga barns undervisning i sina kristendomsstycken».	Grefvinnan B. J. Ribbing å Myrö.	1740 ²³ / ₂	—	139	3,000	—	Skolrådet i d.o.	30)
Jan Janssons i Sjögesta donation.	Att lemna understöd åt fattiga i Sjögesta by.	Hemmansegaren Jan Jansson i Sjögesta.	1858 ⁷ / ₆	1	20	400	—	Kommunalnämnden i d.o.	31)
Rinkaby ljuskassa.	Lyshållning i en ljuskrona i Rinkaby kyrka.	Hemmansegaren Bengt Nilsson i Sjögesta.	1840 ³ / ₁₂	—	—	77	—	Pastor och kyrkovärdar i d.o.	32)
Dankwardt-Lillieströmska donation.	Understöd åt underlydande vid Kåsätter i Götlunda socken.	Majoren F. Dankwardt-Lillieström.	1861	—	—	1,500	—	Egaren af Kåsätter.	33)
Per och Lars Jonssons fond.	Understöd åt fattiga barn för skolgång i Götlunda socken.	Hemmansegarne Per och Lars Jonsson.	1864 ²⁹ / ₉ o. 1873 ¹⁸ / ₁₂	22	125	2,500	—	Kommunalnämnden i Götlunda.	34)
Leijonhufvudska donationen.	Boställe åt kyrkoherden i Lillkyrka.	Kungl. rådet Abraham Leijonhufvud.	—	—	—	35,000	35,000	Kyrkoherden i Lillkyrka.	35)
Bondeska d:o.	Boställe åt komministern i Lillkyrka.	Kungl. rådet Carl Bonde.	1648 ¹⁶ / ₁₂	—	—	9,500	9,500	Komministern i d.o.	36)
Dalmanska d:o.	Folkskoleundervisningens uppehållande inom Lillkyrka socken.	Kaptenen J. G. Dalman och M. Dalman, född v. Horn.	1843 ⁷ / ₃	—	—	1,500	1,500	Skolrådet i d.o.	37)
J. Fischers och L. Larssons donation.	D:o d.o.	Bruksegarne J. Fischer och hemmansegaren Lars Larsson.	1878 ²⁸ / ₅ och ³ / ₈	—	—	100	100	D:o d.o.	38)
Rosenholms och Ugglas d:o.	Inrättande af ett barnhus i Lillkyrka.	Marta Elisabet Rosenholm och Carl Uggle.	1767 ¹⁴ / ₄	—	—	568	—	Kyrkorådet i d.o.	39)
Carlströmska donationen.	Anskaffande af biblar åt fattiga nattvardsbarn i Lillkyrka.	Orgeltramparen J. Carlström.	1880 ⁹ / ₆	11	9	420	—	D:o d.o.	40)
»Barnskolan vid Käggleholm.»	Befrämjande af folkundervisningen i Ödeby socken.	Enkefru Hedvig Tersmeden.	1836 ²¹ / ₈	—	—	1,500	—	Egaren till Käggleholm och presterskapet i Ödeby.	41)
Malmqvistska donationsfonden.	Understöd till behöfvande åldringar inom Askers socken.	Vaktmästaren E. Malmqvist.	1865 ¹⁷ / ₃	39	125	2,500	—	Askers sockens nedre fattigvårdsstyrelse.	42)
D:o d:o.	Belöning till fattige, litige och sedige skolbarn inom Askers socken.	D:o d.o.	»	38	125	2,500	—	Skolrådet i Asker.	43)

Tab. 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1890		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärknin- gar.
				till nedan- stående antal personer.	af nedan- stående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastig- heter. Kronor.		
Brefvens bruks sjuk- och be- grafningsfond. Stina Ersdotters gåfva.	Angifves af stiftelsens namn. Att vid julen utdela räntan till fattiga inom Askers socken.	Enkefriherrinnan Eva Gripen- stedt, född Ankersvärd. Pigan Stina Ersdotter.	1883 1887 ⁷ / ₁₀	145 —	1,499 —	3,775 100	— —	Brefvens bruks styrelse. Askers sockens nedre fattig- vårdestyrelse.	31)
Maja Stina Ersdotters i Lund- by donationsfond. Liljeholmska donationen.	D:o d:o. Belöningar åt deraf förtjente barn inom Lännäs socken, hvilka ordentligt bevista skolan.	Hemmansegarenskan Maja Stina Ersdotter. Gästgifvaren B. Liljeholm.	1886 ⁷ / ₄ Stiftelsens urkund finnes ej; gifven med varm hand.	28 62	61 15	1,200 300	— —	D:o d:o. Skolrådet i Lännäs.	
Kjellbergiska donationen.	Föda och kläder åt behöfvande skolbarn i Lännäs socken.	Inspektor Per Kjellberg.	1845 ² / ₁₁	5	22	445	—	D:o d:o.	
Holms stipendiifond.	Uppmuntran åt värlartade och flitige men i fattigdom stadda skolbarn i Lännäs socken.	Handlanden Carl Holm.	1878 ³ / ₆	4	25	500	—	D:o d:o.	
Fröken Vigelstjernas dona- tion.	Förbättrande af skollärelöner i Lännäs socken.	Fröken U. E. Vigelstjerna.	1839 ⁴ / ₈	—	66	1,319	—	D:o d:o.	32)
John Arthur Montgomerys fond.	Beklädnad åt fattiga barn under Segersjö.	John Arthur Montgomery.	1873 ³ / ₃	9	65	1,100	—	Kommunalnämnden i d:o.	
Baron Rålamb's donation.	En magasinsfond i Lännäs för utlåning åt nödstälde.	Presidenten friherre Clas Gustaf Rålamb.	1760 ¹¹ / ₁	—	124	3,400	—	D:o d:o.	33)
B. G. Ribbings gåfva.	Understöd åt fattiga skolbarn i St. Mellösa socken och till materiel åt socknens centralskola.	Prosten B. G. Ribbing i St. Mellösa.	1844 ⁵ / ₅	29	367	4,730	—	Skolrådet i Stora Mellösa.	
Baggeska fonden.	Att öka understödet för fattighjonen i Gellersta socken.	Enkefru Bagge.	1832 ¹¹ / ₁₂	5	4	60	—	Kommunalnämnden i Geller- sta.	
Ekeby och Gellersta sjuk- och begravningskassa.	Angifves af stiftelsens namn.	—	1886 ¹⁹ / ₂	16	343	886	—	En styrelse af 5 personer.	34)
Komminister Bergs donation.	Att för räntan inköpa nya testamenten åt nattvardsbarn från Ekeby och Gellersta socknar.	Förre komministern P. A. Berg.	1884 ²⁶ / ₄	—	18	300	—	Pastor i Ekeby och Gellersta.	
Hellströmska fonden.	Understöd åt fattiga skolbarn.	Mursaren Hellström.	1840-talet.	—	—	700	—	Skolrådet i Gellersta.	35)
Byggmästaren Lundbergsfond.	Inköp af bokpremier åt skickliga skolbarn i Ekeby socken.	Byggmästaren P. Lundberg i Björka.	1876 ²¹ / ₈	—	6	100	—	Skolrådet i Ekeby.	
Petter Olssons i Ålsta fond.	Att insätta årliga räntan i ränte- och kapitalförsäkrings- anstalt åt 3 fattiga barn från Ekeby socken.	Häradsdomaren Petter Olsson i Ålsta.	1876 ²⁹ / ₁₂	3	60	1,000	—	Pastor i d:o och 4 af försam- lingen valde ledamöter.	
D:o d:o.	Att utdela belöningar för trogen tjänst.	D:o d:o.	1886 ¹¹ / ₂	2	20	700	—	D:o d:o.	
Skogaholms sjukhjelpsfören.	Angifves af stiftelsens namn.	Bruksförvaltaren F. Thålin.	1882 ²⁸ / ₁	20	240	1,786	—	En styrelse.	
Bromsska donationen.	Att fördela halfva räntan åt 4 behöfvande personer under Öfre Haddebo och använda andra hälften till skollärarens aflöning.	Brukspatronen Johan Conrad Broms.	1835 ¹ / ₁₁	5	18	600	—	Pastor och kyrkovärddar i Svennevad.	
Bibelkassan.	Inköp af nya testamenten åt nattvardsungdom i Svenne- vads socken.	Okände.	1842 ¹ / ₈	20	18	300	—	Pastor i d:o.	
Fröken Hägerflyckts donation.	Att användas till församlingens skolväsende.	Fröken Ebba Katarina Hä- gerflyckt.	1834 ²² / ₇	—	157	157	—	Skolrådet i Bo.	36)
Fröken Josefina Hamiltons d:o.	Belöning åt välförtjente nattvardsbarn i Bo socken.	Fröken Josefina Hamilton å Bo.	1850 ⁴ / ₈	3	4	75	—	Kyrkorådet i d:o.	
Bo bibelkassa.	Inköp af biblar åt nattvardsungdomen i Bo socken.	Generalpostdirektören frih. H. A. Hamilton å Bo.	—	—	9	150	—	D:o d:o.	
Öblomska donationen.	Skolornas underhåll i Bo socken.	Jungfru Öblom.	1862	—	25	425	—	Skolrådet i d:o.	37)
Axenborgska d:o.	Fattiga skolbarns inom Sköllesta socken beklädnad.	Rector P. Axenborg.	1880 ⁷ / ₂	39	142	5,000	—	Skolrådet i Sköllesta.	38)
		Summa	—	702	6,350	140,897	47,400		

b) Vester-Nerikes fogderi.

Häradsdomaren Lars Larssons testamentariska fond.	Beklädnad till flitiga, uppmärksamma skolbarn i Halls- bergs socken.	Häradsdomaren Lars Larsson från S. Sanna.	1867 ¹¹ / ₈	12	50	1,000	—	Skolrådet i Hallsberg.	
Lars Perssons d:o.	Kontant julgåfva till fattighusets i Hallsbergs socken invånare.	Hemmansegaren Lars Pers- son.	1859 ²⁸ / ₁₁	12	6	100	—	Pastor och kyrkovärddarne i d:o.	

Carl Anderssons i Stordalen och hans hustrus skolfond.	Understöd till fattiga skolbarn i Hammars socken.	Hemmansegaren Carl Andersson i Stordalen och hans hustru.	1870 ¹⁶ / ₄	18	30	650	—	Skolrådet i Hammar.	
Fockska skolan.	Underhåll af en undervisningsanstalt för barn af Svartå bruks underlydande.	Enkefriherrinnan Kr. Charl. Fock, född Folker.	1830 ²² / ₆	—	—	16,176	8,650	En direktion.	39)
Lagerhjelmiska fonden.	Dels att lemna julgäfvor åt fattiga personer, dels löneförbättringar åt en småbarnslärare, dels någon tillgång till premier åt skolbarn i Viby socken.	Lagman Henrik Johan Lagerhjelm på Hageberg.	1812 ¹³ / ₉	15	124	2,346	—	Kyrkoherden, kyrkovårdarne och säteriegarne inom Viby.	
Salsbrofonden.	Understöd åt fattiga skolbarn i Viby socken.	Häradsdomaren Ol. Andersson i Salsbro.	1847 ¹⁴ / ₂	52	91	1,540	—	Skolrådet i Viby.	
Lundmarkska fonden.	Dels att bidraga till två fader- och moderlösa barns uppfostran, dels att bereda understöd åt fattiga skolbarn i Viby socken.	Professorskan Anna Lundmark.	1860 ¹ / ₁₀	65	161	2,600	—	D:o d:o.	
Kapten K. A. Staafs understödsfond.	Understöd till fattiga vid egendomen Körtingsberg i Viby socken.	Kapten K. A. Staaf.	1854 ¹ / ₇	9	76	1,500	—	Egaren till Körtingsberg.	
Rundbergeska donationen.	Till skollärarens i Knista aflöning och en mindre del, efter pastors bestämmande, till premieböcker åt fattiga skolbarn inom nämnda socken.	Bruksförvaltaren Karl Rundberg.	1828 ¹⁹ / ₅	—	20	2,000	—	Pastor och skolråd i Knista.	
Holmstedtska fonden.	Anskaffande af kläder och kristliga böcker åt fattiga, värlatade skolbarn inom Askersunds socken.	Barnmorskan Karolina Holmstedt.	1869	—	7	150	—	Skolrådet i Askersunds socken.	
Wallentinska d:o.	Anskaffande af uppbyggelseböcker åt nattvardsungdom inom Askersunds socken.	Handlanden Wallentin.	—	9	4	100	—	Pastor i d:o.	
Leijonhufvudska d:o.	Hjelp åt fattiga skolbarn, tillhörande Stjernasund och Edö.	Landtbrukaren Knut Sperling Leijonhufvud.	1861 ¹⁴ / ₃	6	33	750	—	Skolrådets ordförande i d:o.	40)
Anders Gustafssons i Kopparberg förordnande.	Räntan tilldelas fattiga skolbarn i Lerbäck.	Hemmansegaren Anders Gustafsson i Kopparberg.	1875 ¹⁵ / ₅	4	33	600	—	Kommunalnämnden i Lerbäck.	
Burenstamska donationen.	Understöd åt fattiga i Lerbäcks socken.	Öfverstelöjtn J. D. Burenstam.	1826 ¹ / ₅	12	150	3,000	—	D:o d:o.	
Grills testamente.	Räntan utdelas till fattiga i Lerbäck.	Brukspatron J. W. Grill.	1863 ¹⁵ / ₇	5	50	1,000	—	D:o d:o.	
Robshinska testamentet.	D:o d:o.	Brukspatron Abr. Robsahm.	1732 ¹⁵ / ₁₂	8	34	756	—	D:o d:o.	
Sahlstedts fond.	»Skolans i Lerbäck bästa».	Prosten Sahlstedt.	1813 ¹⁰ / ₁₀	—	170	3,400	—	Skolrådet i d:o.	
Er. Erssons testamente.	Af räntan utdelas årligen till gamla fattiga ² / ₈ och till fattiga skolbarn ³ / ₈ i Lerbäcks socken.	Masmästareäldermannen Erik Ersson i Österhult.	1860 ¹ / ₅	4	44	800	—	Kommunalnämnden i d:o.	
Anders Larssons d:o.	Räntan utdelas årligen åt fattiga i Lerbäck.	Handlanden Anders Larsson i Giltorp.	1849 ²⁹ / ₅	4	30	552	—	D:o d:o.	
Hans Hanssons i Käxle d:o.	Bidrag till fattigvården i Edsbergs socken med 6 tunnor råg och 3 tunnor korn.	Riksdagsmannen Hans Hansson i Käxle.	1824 ²⁶ / ₄	80	129	—	—	Fattigvårdsstyrelsen i Edsberg.	41)
D:o d:o.	D:o d:o i Qvistbro socken.	D:o d:o.	—	—	129	—	—	D:o i Qvistbro.	41)
Edsbergs kyrkas stående kapital.	Årliga räntan får användas till kyrkans behof.	Hemmansegaren, f. riksdagsmannen And. Svensson i Frösvi.	1844	—	30	600	—	Kyrkorådet i Edsberg.	
Edsbergs och Hackva bokpremiäkassa.	Räntan användes till bokpremier åt skolbarn.	Ej kände.	—	50	10	166	—	Skolrådets i Edsberg och Hackva ordförande.	
Fru Vivica Cassels testamente.	Räntan utdelas årligen till en »ärbar hustru inom Bodarne socken, som gjort sig känd såsom särdeles duglig husmoder samt huld och förståndig maka och moder».	Bruksegaren, med. d:r V. Cassel.	1856 ² / ₅	1	40	800	—	Kommunalnämnden i Bodarne socken.	
Bodarne sockenbiblioteks kassa.	Räntan å donerade 100 kronor användes till inköp af böcker för sockenbiblioteket i Bodarne räkning.	Postmästaren Carl Anders Widmark.	1862 ²⁵ / ₅	—	—	700	—	Kommunalstämman i d:o.	
Stora Lassåna bruks enskilda slöjdskola för flickor i Bodarne socken.	»Att vara en slöjd- eller hushållsskola för barn till underhållande (i främsta rummet) under Stora Lassåna bruk.»	Enkefru Marie Louise Steuch, född Pauli.	1864 ¹⁶ / ₁₂	—	—	11,000	—	Styrelsen för Stora Lassåna bruks enskilda slöjdskola för flickor i Bodarne.	
Grefvinnan Burenstams understödsfond.	Att understödja fyra behöfvande enkör i Snaflunda socken.	Marianne Burenstam, född v. Rosen.	1874 ²¹ / ₂	4	25	500	—	Kyrkoherden i Snaflunda.	
Öfverstelöjtnant J. D. Burenstams d:o.	Att understödja behöfvande i Snaflunda socken.	Öfverstelöjtnant Joh. David Burenstam.	1870 i januari.	10	120	2,000	—	Kommunalnämnden i d:o.	
Lars Larssonska donationen för fattiga skolbarn.	»Räntan å det donerade kapitalet skall årligen utdelas till de mest behöfvande bland skolbarnen inom Kumla socken, minst 10». Barnens uppförande skall vara lydnad och ödmjukhet.	Häradsdomaren Lars Larsson från S:a Sanna.	1867 ¹¹ / ₅	22	60	1,000	—	Skolrådet i Kumla.	
Wallenstamska donationen.	»Årliga räntan utgår till läraren vid Nysunds sockens ambulatoriska scholaeinrättning».	Bruksegaren J. Strokirk m. fl.	1832 ¹ / ₆	1	100	1,933	—	D:o i Nysund.	42)
Strokiriska fonden för skolväsendet.	Räntan utgår till skolväsendets i Nysunds socken utveckling och förbättring.	D:o d:o.	—	—	90	1,500	—	D:o d:o.	
Mamsell Greta Sofia Smedbergs donation.	Understöd och premier för nattvards- och skolbarn i Kräklinge socken.	Hushållsmamsellen Greta Sofia Smedberg.	1843 ²⁸ / ₄	—	118	1,328	—	D:o i Kräklinge.	43)
Sahlefeldtska slöjdskolan.	Att lära allmogens i Kräklinge söner hvad en ärlig svensk bonde bör känna och kunna, för att med åren förtjena förtroende och anseende.	Krigsrådet G. Sahlefeldt.	1828 ¹⁹ / ₁₁	—	250	9,300	—	Pastor i d:o, egarne till Skoftesta och Falkenå samt 2 bönder.	
Sahlefeldtska skolan.	En skolinrättning i Kräklinge socken eller lärarens aflöning med årliga arrendet af det donerade bostället 1 mantal n:o 6 Norra Folkavi.	D:o d:o.	1815 ²⁰ / ₆	1	1,425	23,000	23,000	Skolmästaren i Kräklinge.	
Justitiekansl. Bergenschölds donation.	Räntan utdelas årligen den 3 september lika mellan sex af pastorsembetet utsedda åldriga, oförmögna personer inom Kräklinge socken.	Enkefru Helena Bergen-schöld.	1865 ²¹ / ₁	6	50	1,000	—	Kommunalnämnden i d:o.	

Tab. 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1890		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
Fröken Bergenschölds donation.	Räntan utdelas årligen den 13 oktober lika mellan fem af Kräklinge församlings fattiga qvinnor, bland hvilka sådana, som besväras af ofärd, hafva företräde.	Fröken Marie Charlotte Bergenschöld.	1845 ²⁰ / ₂	5	25	500	—	Kommunalnämnden i Kräklinge.	
Ryttmästaren H. J. Sahlefeldts d.o.	Årliga räntan skall användas för fattigvårdens i Kräklinge behof.	Ryttmästaren H. J. Sahlefeldt.	1827 ¹¹ / ₆	—	75	1,500	—	D:o d:o.	
Generalmajor P. Lagerhjelm d.o.	D:o d.o.	Generalmajor P. Lagerhjelm.	1805 ⁹ / ₁₂	—	75	1,500	—	D:o d:o.	
A. Lundmarks skolfond.	Räntan är anslagen till löneförbättring åt skolmästaren i Hardemo socken samt för anskaffande af böcker åt fattiga skolbarn.	Brukspatron Anders Lundmark (Stockholm).	1800 ⁴ / ₄	—	270	4,502	—	Skolrådet i Hardemo.	
Hörstadiska fonden.	»Till upphjelpande af skolmästarelönen i Hardemo socken».	Direktören P. Hörstadius.	1835	—	144	1,128	—	D:o d:o.	44)
Anders Lundmarks donation.	Räntan utdelas Andersdagen hvarje år till Hardemo sockens mest behöfvande.	Brukspatron Anders Lundmark.	1797 ² / ₁₂	30	57	947	—	Kommunalnämnden i d:o.	
Lundmarkska fonden.	Räntan utdelas hvarje år midsommartiden till soldaten för Mossby rote i Hardemo socken.	D:o d:o.	»	1	27	455	—	D:o d:o.	
Backafonden.	Räntan utdelas hvarje år vid midsommartiden till Hardemo sockens mest behöfvande.	Enkan Kajsa Jönsdotter i Backa.	1857 ¹⁵ / ₉	46	120	2,000	—	D:o d:o.	
Lannafonden.	Räntan användes till uppfostran af ett föräldralöst barn hos någon handverkare inom Hardemo socken.	Nämndemannen Erik Ersson i Lanna.	1841 ¹² / ₇	1	33	550	—	D:o d:o.	
Öholmska donationen.	Årliga räntan får användas efter skolrådets i Nysunds socken beslut, dock skall af räntan årligen 100 kronor utbetalas till torparen Aug. Jonsson och hans hustru i Gropåsen, Sinneruds egor af nämnda socken, så länge någon af dem lefver och utgår oafkortad till den ena, om den andra maken aflider.	Kyrkovården Anders Öholm.	1881 ⁹ / ₃	—	—	3,000	—	Skolrådet i Nysund.	
Hans Gyllanderska d:o.	Årliga räntan skall användas till inköp af lämpliga böcker åt nattvardsungdom i Kumla socken. »Någon del af denna ränta kan ock få användas åt deraf behöfvande och förtjente nattvardsbarn till kläder vid deras första nattvardsgång.»	Handlanden Hans Henrik Gyllander i Örebro.	1881 ¹⁶ / ₅	120	48	1,020	—	D:o i Kumla.	
Brita Christina Gyllanders donation.	Räntan användes till böcker och kläder åt nattvardsbarn i Knista socken.	Enkefru Brita Christina Gyllander.	»	20	35	1,000	—	D:o i Knista.	
Bergsfogden Johan Edströms d:o.	Bildande af lifräntor åt 50 fattiga barn i Knista socken.	Bergsfogden Johan Edström.	1877 ⁸ / ₉	—	—	3,000	—	Kyrkorådet i d:o.	45)
Lars Nilssons i Frövi d:o.	Förbättring af folkskolelärnarnes löner i Edsbergs församling.	Hemmansegaren Lars Nilsson och hans hustru.	1884 ¹⁹ / ₃	—	48	300	—	Skolrådet och kommunalnämnden i Edsberg.	46)
Petter Perssons i Logsjö d:o.	Räntan under 50 år skall läggas till kapitalet, hvar efter ena hälften af räntan tillfaller Edsbergs sockens fattigvård och andra hälften församlingens skolor.	Häradsdomaren Petter Persson och hans hustru.	1883 ¹⁷ / ₃	—	—	734	—	Kommunalnämnden i d:o.	47)
Hans Gyllanderska donationen.	a) Årliga räntan skall, efter ett mindre afdrag för vård af gifvarens graf, tilldelas skol- och nattvardsbarnen i Edsbergs och Hackva församlingar. b) Inrättande af en slöjdskola i Edsbergs socken.	Handlanden Hans Henrik Gyllander i Örebro.	1881 ¹⁶ / ₅	96	100	2,000	—	Skolråden i Edsberg och Hackva.	48)
Hörsta skoldistriktis fattiga, valartade folkskolebarns stipendiekassa.	Räntan utdelas årligen åt fattiga, valartade skolbarn i Hörsta skoldistrikt af deputerade i trakten efter samråd med läraren och skolrådsledamöter.	Missionsvännerna i Hörsta skoldistrikt.	1880 ²³ / ₁₁ 1886 ⁶ / ₁₂	— 8	— 24	13,182 573	— —	En särskild komité. Skolrådet i Kumla.	49)
Lundstedtska fonden.	Att understödja behöfvande i Snafunda socken.	Handlanden P. Lundstedt.	1872 ¹⁴ / ₁₁	15	50	1,000	—	Kommunalnämnden i Snafunda.	
Katarina Spångbergs fond.	Beklädande af fattiga skolbarn i Askersunds socken.	Bruksförvaltaren Aug. Spångberg.	1883 ¹⁶ / ₆	13	138	9,500	—	Skolrådet i Askersunds landsförsamling.	
Edlundska fonden för skolbarn.	Utdelning af böcker åt valartade skolbarn i Edsberg.	Professor Erik Edlund.	1884 ²⁶ / ₂	30	75	2,000	—	D:o i Edsberg.	
Fredriksbergaka fonden.	Årliga räntan vid hvarje vårtermin skall gifvas ett af de fattigare barnen i Fredriksbergs folkskola.	En upplöst sjukkasaförening.	1886 ³¹ / ₇	1	7	157	—	D:o i Viby.	
Thermæni arbetares understödsfond.	Sjuk- och begravningshjelp.	Ingeniör Edvard Thermænius.	1872 ¹⁸ / ₃	26	597	4,798	—	Johan Thermænius & Son i Hallsberg.	
Elfvesta rotes sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	Mossby ynglingaförening i Kumla socken.	1876 ¹⁸ / ₂	11	130	1,584	—	En styrelse af 4 personer.	50)
Första hundraföreningen i Kumla.	D:o d:o.	Skohandlaren F. A. Carlsson m. f.	1880 ²³ / ₂	15	275	501	—	Handlanden Gustaf Olsson vid Kumla station (kas-sen).	51)

Metodist-episkopalförsamlingens sjuk- och begravningskassa i Hardemo.	Understödhjelp vid dödsfall.							Pastor Johannes Roth i Karls-	52)
Första hundraforeningen i Kräklinge.	Sjuk- och begravningshjelp.	Arbetare vid Torp och Skof-	1879 $\frac{2}{8}$	11	69	252	—	En af foreningen vald sty-	
Aspa bruksarbetares sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	Aspa bruksarbetare.	1873 $\frac{1}{4}$	10	73	1,951	—	Aktiebol. Aspa bruk.	53)
Skyddsforeningen eller foreningen »Hemåt» vid Åmmeberg.	Understödhjelp vid sjukdom.	En del arbetare vid Åmmeberg.	1886 $\frac{1}{10}$	16	96	630	—	Alfr. Hallqvist (kassör).	54)
Foreningen »Framåt» vid d:o.	D:o d:o.	D:o d:o.	1886 $\frac{1}{6}$	11	150	900	—	J. A. Bodin, C. F. Carlsson och J. Andersson.	55)
Bolaget Vieille Montagnes arbetarekassa:	Sjukvård m. m.	Zinkgrufvebolaget Vieille Montagne.	1849 $\frac{10}{11}$	462	16,440	—	—	Bolaget Vieille Montagne.	56)
a) sjukkassa.	Pensioner åt ålderstigna invalider, enkor och barn.	D:o d:o.		135	18,721	—	—	D:o d:o.	
b) understöds-kassa.	Sjuk- och begravningshjelp.	Frih. E. G. M. och C. H. Leijonhielm samt bruksf. K. J. Kjellmark.	1889 $\frac{29}{6}$	24	311	1,404	—	En styrelse.	57)
Svartå bruks sjuk- och begravningskassa.		Summa	—	1,517	41,902	156,415	31,650		
c) Nora fögderi.									
Nordstrandska stiftelsen.	Fattiga föräldralösa barn i Nora socken uppfostran.	Prosten O. Nordstrand.	1786 $\frac{28}{1}$	—	156	6,146	—	Skolrådet i Nora socken.	
D:o d:o.	D:o i Vikers kapell d:o.	D:o d:o.		—	57	2,270	—	D:o i Vikers kapell.	
Norénska fonden.	Fattiga barn inom Fingerboda och Skärmarboda byar uppfostran.	Komminister P. U. Norén i Julita.	1859 $\frac{18}{4}$	2	8	248	—	D:o i Nora socken.	
Wedbergiska d:o.	Bildande af lifränta åt underhafvandes barn vid stiftarens egendomar i Nora socken och stad.	Bruksegaren C. H. Wedberg.	1872 $\frac{14}{10}$	—	—	1,645	—	D:o d:o.	58)
Fåsjöhytte skolas fond.	Att bidraga till vidmagthållande af folkskola i Fåsjöhyttan.	Fru Carolina Olsson.	1866 $\frac{26}{7}$	—	415	7,000	—	D:o d:o.	
Timanshytte skolas lifräntefond.	Att bereda lifränta åt välartade skolbarn från Timanshytte by.	Bruksidkaren Frans Ersson m. fl.	1874 $\frac{21}{1}$	5	50	1,071	—	D:o d:o.	
Magasinsfonden.	Understöd till slöjdskola i Jernboås socken.	Bruksidkarne Erik Ersson och Ol. Persson i Vassland.	1841 $\frac{8}{11}$ o.	—	—	4,980	—	Kommunalstämman i Jernboås.	59)
Beklädnadskassan.	Inköp af kläder åt fattiga barn i Jernboås socken.	Bruksegarne P. Persson och Ol. Persson i Vassland.	1856 $\frac{11}{12}$ o.	22	85	1,500	—	Skolrådet i d:o.	
Matkassan.	Anskaffande af föda åt fattiga skolbarn i Jernboås socken.	Bergsm. P. Persson den äldre i Gammelhyttan.	1835 $\frac{24}{6}$ o.	23	52	2,000	—	En styrelse af 3 personer, deraf en anförvandt till stiftaren.	59)
Slöjd-kassan.	Inrättande af en slöjdskola i Jernboås socken.	D:o d:o.	1842 $\frac{28}{1}$ o.	—	—	3,396	—	D:o d:o.	
Hulda Cronhamns fond.	Inköp af biblar åt nattvardsungdom i Jernboås socken.	1866 $\frac{9}{4}$ o.	1867 $\frac{22}{5}$	61	51	900	—	Kyrkorådet i Jernboås.	
Frans Erssons i Finshyttan enkas donation.	Anskaffande af kläder och föda åt fattiga enkor och understöd åt fattiga skolbarn i Jernboås.	Enkefru E. M. Lommerin i Kungsör.	1867 $\frac{22}{5}$	—	—	—	—	Kommunalnämnden i d:o.	
Nordstrandska fonden.	Inköp af böcker åt fattiga skolbarn i Jernboås socken.	Enkan Kristina Ersdotter.	1868 $\frac{19}{24}$ o.	15	45	1,100	—	Skolrådet i d:o.	
Undervisningskassan.	Inköp af böcker och kläder åt fattiga skolbarn i Jernboås socken.	Prosten O. Nordstrand.	—	4	12	200	—	D:o d:o.	
Nordstrandska fonden.	Inköp af böcker åt fattiga nattvardsbarn och skolbarn i Hjulsjö socken.	P. Persson och O. Persson i Vassland.	1778 $\frac{5}{11}$ o.	15	72	1,000	—	Pastor i Hjulsjö.	
Heijkenskjöldska donationen.	Inköp af böcker till sockenbiblioteket och biblar åt fattiga nattvardsbarn i Hjulsjö socken.	Prosten O. Nordstrand.	1810 $\frac{5}{12}$ o.	22	21	632	—	Pastor och förvaltaren vid Bredsjö.	
Svedbergiska donationen.	Belöningar åt dygdesamma och berömliga tjenarinnor i Hellefors socken.	Bergsrådet V. D. Heijkenskjöld.	1786 $\frac{28}{1}$ o.	16	16	1,649	—	Kommunalstyrelsen i Hellefors.	60)
Lindbergiska d:o.	Understöd åt fattiga i Hellefors.	Bruksegaren Ph. Svedbergs hustru.	1871 $\frac{2}{9}$	—	—	741	—	D:o d:o.	61)
Abraham Robsahms donation.	Understöd åt fattiga ofärdiga i Karlskoga socken.	Handlanden Joh. Lindberg-Persson.	1815 $\frac{28}{1}$	—	90	—	—	D:o i Karlskoga.	62)
Kristinn Robsahms d:o.	Understöd åt fattiga smedfamiljer vid Bofors och Björkbo.	Bruksegaren Abr. Robsahm.	1732 $\frac{16}{12}$ o.	2	26	800	—	D:o d:o.	63)
Krigsrådet Gustaf Sahlefeldts d:o.	Understöd åt arbetslösa fattiga i Karlskoga.	Bruksegaren Kristian Robsahm.	1755 $\frac{2}{1}$	—	—	1,300	—	D:o d:o.	63)
C. G. Sahlefeldts d:o.	Belöning åt fattiga skolbarn.	Krigsrådet Gustaf Sahlefeldt.	—	—	—	1,500	—	D:o d:o.	64)
Em. Peterssons i Gelleråsen d:o.	Understöd åt fattiga i Karlskoga.	Löjtnant C. G. Sahlefeldt.	1798 $\frac{12}{5}$ o.	—	20	500	—	D:o d:o.	
Förre talman And. Erikssons och hans hustru Maria Olsdotters d:o.	Skolväsendets befrämjande.	Bergsmannen Em. Pettersson.	1823 $\frac{30}{9}$ o.	—	12	300	—	D:o d:o.	
Peter Linds d:o.	Julgäfvor åt fattiga i Karlskoga.	A. Eriksson i Östra Kärne.	1870 $\frac{8}{7}$	—	12	3,509	—	D:o d:o.	
Landbergiska stiftelsen.	Insättning i sparbank eller rünteans'alt för fattiga barn.	Lisa Eriksdotter Lind.	1874 $\frac{14}{3}$ o.	1	8	200	—	D:o d:o.	65)
Oxelbergiska donationen.	Att bereda kostnadsfri läkarevård åt fattiga sjuka inom Karlskoga, Björtjärns och Grythytte socknar.	Kungl. sekreteraren Per Elof Landberg.	1876 $\frac{2}{8}$ o.	—	—	8,697	—	D:o d:o.	65)
		Riksdagsfullmäktigen Per Oxelberg.	1810 $\frac{26}{9}$ o.	—	—	9,500	9,500	En af 5 personer bestående direktion.	66)

Tab. 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1890 till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890. Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Ännu kringt.
Fröken Abrahamina Eldhs donation. Ol. Petterssons d:o.	Understöd åt fattiga inom Bjurtjärns socken. Inköp af böcker till fattiga nattvardsbarn.	Fröken Abrahamina Eldh. F. nämndemannen Ol. Pettersson i Mörkviken.	— 1860 ³⁰ / ₁₀	—	60	1,000	—	Kommunalstyrelsen i Bjurtjärn. D:o d:o.	(67)
Knörning-Leijonhufvudska donationen.	Skolväsendet i Grythytte socken.	Friherre V. von Knörning och generalmajor A. Leijonhufvud.	1861 ¹⁶ / ₃	35	86	2,100	—	Pastor och kyrkovårdar i Grythyttan.	
General de la Granges donation.	D:o d:o.	General de la Grange.	1844 ²² / ₃	12	30	750	—	D:o d:o.	
Örnberg-Erikssonska donationen.	D:o d:o.	Bruksegaren Ol. Eriksson.	1826 ¹¹ / ₆	12	27	450	—	D:o d:o.	
Olsson-Lantinghausenska d:o.	D:o d:o.	—	—	8	18	450	—	D:o d:o.	
Olof Anderssonska m. fl. d:o.	D:o d:o.	—	—	5	12	200	—	D:o d:o.	
Erik Stefanus Erikssons donation.	D:o d:o.	Bergsmannen Erik Stefanus Eriksson.	1872 ⁴ / ₁₂	12	5	120	—	D:o d:o.	
»Hjalmars gåfva».	D:o d:o.	Med. dr O. Loenbom.	1881 ⁶ / ₈	1	5	100	—	D:o d:o.	
General de la Granges donation.	Lättnad i fattigvården inom Grythytte socken.	General de la Grange.	1848	2	10	165	—	Kommunalstyrelsen i d:o.	
Nils Björssons d:o.	Understöd åt fattiga i d:o.	Bergsmannen Nils Björsson.	1872 ²⁴ / ₇	208	2,400	50,000	—	Kyrkorådet i d:o och tvenne å kyrkostämman valde ombud.	
Johan Anderssons d:o.	D:o d:o.	Masmästaren J. Andersson.	1830 ¹⁹ / ₁₂	2	12	200	—	Kommunalstyrelsen i Grythyttan. D:o d:o.	
En okänds d:o.	D:o d:o.	—	1857 1 maj	10	60	1,000	—	En styrelse af 5 personer, stiftaren och 4 ledamöter.	(68)
Glifsa och Humlabergs sjukhjelps och begravningskassa.	Sjuk- och begravningshjelp till fattiga grufarbetare.	Bergsbruksidkaren Erik Olsson.	1881 ¹ / ₁₀	11	86	611	—	Grufvebolagets ombud och 6 arbetare.	(69)
Klacka och Lerbergs grufvebolags arbetarekassa.	Sjuk- och begravningshjelp och till pensioner åt arbetslösa enkör och barn.	Grufvebolaget.	1881 ³⁰ / ₁₀	36	486	7,504	—	Grufvebolagets ombud och af arbetarne utsedde ombud.	(70)
Pershytte grufarbetares sjuk-kassa.	Sjukhjelp och skolunderstöd inom Pershyttan.	Pershytte grufvebolag.	1840	14	220	1,706	—	En styrelse af 5 personer.	(71)
Stribergs arbetares sjuk- och begravningsfond.	Sjuk- och begravningshjelp åt fattiga grufarbetare.	Grufförvaltaren Aug. Larsson.	1878 ¹³ / ₄	24	444	1,341	—	Bland medlemmarne vald styrelse.	(72)
Dalkarlsbergs grufarbetares besparingsfond.	Medellösa barns uppfostran.	Dalkarlsbergs grufveintressenter.	1822 ² / ₃	—	—	5,786	—	Bruksförvaltaren jemte af arbetarne utsedde ombud.	(73)
Bofors arbetares sjukhjelps-förening.	Att bispringa bruksarbetare vid sjukdom och olycksfall.	Bruksegaren P. Lagerhielm.	1869 ¹ / ₁₁	159	2,169	1,987	—	Bland medlemmarne vald styrelse.	(74)
Degerfors arbetares sjukhjelps- och begravningsfond.	Att bispringa bruksarbetare vid sjukdom och dödsfall.	Disponent Josef Larsson.	1873 ³⁰ / ₅	157	2,699	9,366	—		
Summa			—	896	10,037	147,920	9,500		
d) Lindes fögderi.									
Berglundska fonden.	Fattiga barn i Lindes socken underhåll och beklädnad.	Handlanden Kr. Berglund.	1850 ²¹ / ₁₀	—	1,610	34,711	3,200	Lindesbergs stads fattigvårdsstyrelse.	
Gothenska d:o.	Räntan utdelas till 4 åldriga och behöfvande välfredade qvinnor i Lindes socken.	Enkefru Maria Gothén, född Svedenstjerna.	1846 ¹⁰ / ₃	4	236	3,937	—	Kommunalnämnden i Lindes socken. D:o d:o.	
Förre magasinsfonden.	Utläning af spanmål mot ränta.	Hemmansegare inom Lindes socken.	1759 ⁴ / ₂ o. 1761 ²³ / ₄	—	500	10,000	—	Grufförvaltningen.	(75)
Stripa grufarbetares sjuk- och begravningskassa.	Understöd vid sjukdomsfall och begravningshjelp vid dödsfall.	Grufförvaltaren F. T. Ekstam m. fl.	1885 ¹⁷ / ₃	43	764	1,364	—	Kommunalnämnden i Lindes socken. En styrelse af 6 personer, 5 utsedde af arbetarne och 1 af bruket.	(76)
Erik Janssons i Aspa fond.	Understöd till fattiga barn.	Erik Jansson i Aspa.	1882 ²⁸ / ₄	2	100	2,000	—	Vedevågs bruksegare.	
Guldsmeshytte aktiebolags arbetares sjuk- och begravningskassa.	Att lemna sjuk- och begravningshjelp.	Arbetare och befäl vid bruket.	1883 ¹⁰ / ₃	32	587	3,439	—	Lindes sockens kommunalnämnd.	
Vedevågs bruks understöds-kassa.	Donerad till understöd åt Vedevågs bruksarbetare, som deraf njuta räntan.	Öfverstelöjtnanten Modée.	1799	—	20	333	—		
Erik och Carolina Janssons donationsfond.	Vård å Eugeniahemmet åt ett fattigt och obotligt sjukt barn, understöd för en eller tvenne värlartade fattiga	Byggmästaren och riddaren Erik Jansson och hans	1886 ²⁸ / ₃	4	250	5,000	—		

Sockenmagasinsfonden.	gossar mellan 10 och 20 år, som visa fallenhet för något tekniskt yrke, till understöd åt fattiga enkör eller till beklädnad åt fattiga barn.	hustru Charlotta Jansson på Dalkarlslyttan.	1820-talet	—	—	11,000	—	Kommunalnämnden i Ramsberg.
Läkarefonden.	Årliga räntan användes till aflöning åt en läkare i Ramsberg.	Hemmansegare inom Ramsbergs socken.	1856	—	600	12,000	—	D:o d:o.
Slöjdskoledonationen.	Räntan användes till anskaffande af materialier för goss-slöjdskolorna.	Öfverste L. Heijdenskjöld.	1860	—	200	4,000	—	D:o d:o.
Sven Flodmans fattigdonation.	Bidrag till församlingens fattigvård.	Kapten W. Heijdenskjöld.	1875	—	200	4,000	—	D:o d:o.
Lars Janssons d:o.	Räntan utdelas till fattiga inom Kärbergs, Nederhytte och Håkansboda byar.	Bruksinspektör Sven Flodman.	1872	5	45	750	—	D:o d:o.
Skolfonden.	Bidrag till skolväsendet.	Häradsdomaren Lars Jansson.	1833	—	450	7,500	—	Skol- och kyrkorådet i d:o.
Wikbomska fattigdonationen.	Räntan fördelas mellan 2 äldste behöfvande inom Grimsö och Allmäningsbo område.	Grosshandlaren H. W. Beskow.	1860	2	30	500	—	Kommunalnämnden i d:o.
Slöjdskolefonden.	Räntan användes till anskaffande af materiel för flickskolorna.	Enkefru A. C. Wikbom.		—	347	6,000	—	Kyrko- och skolrådet i d:o.
Fru Norströms fromma stiftelse.	Räntan utdelas årligen till fattiga enkör.	D:o d:o.	1834 $\frac{3}{9}$	10	100	1,500	—	Kyrkorådet i Ljusnarsberg.
Adlerska fromma stiftelsen.	D:o d:o.	Enkefru Marg. Sofia Norström, född Boström.	1865 $\frac{13}{11}$	5	50	1,000	—	D:o d:o.
Ulla Erikssons fromma stiftelse.	En förstärkning af Norströmska stiftelsen och årliga räntan utbetalas till äldre behöfvande såväl mans- som qvinspersoner.	Bergslagskassören J. Adler och hans hustru.	1858 $\frac{30}{6}$	8	73	1,500	—	D:o d:o.
Forsslunds premiefond.	Räntan användes till premier åt flitiga och värlartade barn i församlingens folkskolor.	Ulla Eriksson.	1880 $\frac{1}{4}$	—	70	2,000	—	Kommunalnämnden i d:o.
Erikssonska fonden.	Räntan användes till värllösa och vanvårdade barns uppfostran eller till understöd åt sådana fattiga inom församlingen, som ej åtnjuta särskildt fattigunderstöd.	Handlanden K. F. Forsslund.	1877 $\frac{26}{2}$	93	1,412	30,000	—	D:o d:o.
Ulfsparriska d:o.	Räntan användes till understöd åt de mest behöfvande inom socknen.	Bruksegaren N. Eriksson och fröken Ulla Eriksson.	1875 $\frac{21}{4}$	12	123	3,000	—	D:o d:o.
Erik Kronbergs och Kristina Ulrika Törnbloms premiefond.	Räntan utdelas till tvenne fattiga, flitiga och sedesamma barn i församlingens folkskolor.	Margareta Ulfsparre.	1866 $\frac{26}{9}$	2	45	1,000	—	D:o d:o.
Ställdalens sjuk- och arbetarekassa.	Att vid sjukdom och dödsfall bereda understöd åt arbetarne vid Ställdalens masugn och Svartviks grufvor.	Handlanden J. H. Kronberg.	1880 $\frac{18}{3}$	22	439	4,121	—	Krokfors aktiebolag.
Kafveltorps sjukhuskassa.	Att hjälpa vid Kafveltorp anstälde arbetare under deras sjukdom.	Bruksegaren P. M. Carlberg.	—	100	807	2	—	Kafveltorps bruks kontor.
Bångbro jernverks arbetares sjuk- och begravningskassa.	Att bereda arbetarne understöd under sjukdom och begravningshjelp vid dödsfall.	Kafveltorps aktiebolag.	1877	67	2,204	3,851	—	Kassören O. Pettersson.
Nya Kopparbergs arbetareförenings sjuk- och begravningskassa.	Att vid sjukdom och dödsfall bereda understöd åt delägare i densamma.	Bångbro jernverk.	1882 $\frac{12}{11}$	3	65	1,445	—	Sjukhuskassans styrelse. (77)
Kopparbergs allmänna sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	Nya Kopparbergs arbetareförening.	1890 $\frac{1}{4}$	10	116	203	—	D:o d:o. (78)
Fahlmarkska fonden.	Understöd för fattiga barns skolgång.	Templarorden Malmen.	1786 $\frac{16}{9}$	58	292	4,482	—	Skolrådet i Fellingsbro.
Fru Karolina Kristina Tegnérs fond.	Att i Fellingsbro bereda en slöjdskola för flickor.	Lagmanskan K. Fahlmark.	1857 $\frac{7}{8}$	—	212	5,878	3,000	D:o d:o.
Jakob Nilssons d:o.	D:o d:o.	Prosten E. Tegné.	1867 $\frac{14}{3}$	—	783	26,231	3,000	D:o d:o.
Wassells d:o.	Understöd för fattiga skolbarn.	Landtbrukaren Jakob Nilsson.	1868 $\frac{5}{3}$	54	273	6,268	—	D:o d:o.
Lars Nilssons d:o.	D:o d:o.	Mamsell Sofia Katarina Wassell.	1881 $\frac{18}{3}$	9	47	1,608	—	D:o d:o.
Appelboms donation.	Förbättring af skolärarnes aflöning i Fellingsbro socken.	Enkan Katarina Jansdotter.	1672 $\frac{31}{12}$	11	154	1,800	1,800	Pastor och kyrkovårdar. (79)
Dahlmanska fonden.	Understöd åt fattiga, som varit under Hinsebergs och Frövi gods.	Landshöfding A. Appelbom.	1776 $\frac{1}{3}$	1	10	167	—	Fattigvårdsstyrelsen i Näsby.
Hedda Fornells fond.	Understöd åt en enka bland Näsby sockens fattighjon, som förer en ärbar och kristlig vand.	Assessorskan M. E. Dahlman.	1872 $\frac{1}{5}$	1	5	100	—	D:o d:o.
Näsby fattighjornkassa.	Understöd åt fattiga skolbarn.	Prostinnan Hedda Fornell.		22	97	2,117	—	Skolrådet i d:o.
Hagbergska fonden.	Beklädnad och mat åt fattiga skolbarn.	Prosten N. S. Svederus m. fl.	1878 $\frac{10}{1}$	35	204	9,514	—	D:o d:o.
Fattigkassans donationsmedel.	Understöd åt fattighjon.	Godsegaren F. T. Hagberg.		24	35	626	—	Fattigvårdsstyrelsen i Ervalla.
Fornellska fonden.	Understöd åt en from medellös enka.	Prostinnan Hedda Fornell.	1872 $\frac{1}{5}$	1	5	100	—	D:o d:o.
Fattighjornkassan.	Understöd åt fattiga skolbarn.	Häradsdomaren A. Larsson.		25	48	1,104	—	Skolrådet i d:o.
Häradsdomaren A. Larssons fond.	För nyttigt ändamål inom församlingen.		1884 $\frac{28}{6}$	—	—	622	—	Kommunalnämnden i d:o.
Summa			—	665	13,608	216,776	11,000	

Tab. 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1890 till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890. Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
C. I Örebro stad.									
Enanderska donationen.	Räntan användes till hjälp åt mindre bemedlade personer från Örebro stad, som vårdas å Örebro läns lasarett.	Karolina Johanna Enander.	1880 ²⁶ / ₁₁	1	27	1,395	—	Örebro läns lasarettets direkti- on.	
Allmänna sjuk- och begravningskassan.	Att bereda sina delegare understöd vid sjukdomsfall och bidrag vid dödsfall till anständig begravning.	Örebro arbetareförenings styrelse.	1877 ²¹ / ₁	20	765	797	—	En styrelse af 5 personer.	80)
Enighet och vänskap.	Att bereda sina delegare sjuk- och begravningshjälp.	Snjekaren J. E. Åhlberg i Örebro.	1878 ²⁰ / ₄	146	1,008	973	—	En d:o af 4 personer.	81)
Första hundraföreningen.	Ömsesidig sjuk- och begravningshjälp.	Kyrkoherden A. Wætter.	1876 ¹⁶ / ₁₀	32	1,110	938	—	D:o d:o.	82)
Örebro stads skräddares enskilda sjuk- och begravningskassa.	Att till ledamöterna utdela sjuk- och begravningshjälp.	Örebro stads skräddare.	1854 ⁹ / ₄	7	204	1,022	—	En styrelse bland stadens skräddare.	83)
Örebro stads handtverksidkarens sjuk- och begravningskassa.	D:o d:o.	Örebro stads handtverkare.	1857 ¹ / ₇	19	520	21,343	—	En d:o bland stadens handtverkare.	84)
Örebro stads handtverksidkarens pensionskassa.	Att till fattiga, ålderstigna, välfrejdade handtverksidkare samt deras enkor och barn utdela pensioner.	D:o d:o.	—	22	545	13,093	—	D:o d:o.	
Hundraåriga stiftelsen.	Att sedan årliga räntan lagts till kapitalet intill år 1956, räntan derefter användes till för Örebro stad nyttiga och allmänt af behovet påkallade ändamål, med fäst vilkor, att barnuppföstran och barnavård företrädesvis finge deraf draga den mesta nytta.	Fabrikören Fredrik Rosenlind och hans hustru Lovisa Mathilda, född Rensell.	1844 ¹⁵ / ₁₁	—	—	23,861	—	En af magistraten utsedd styrelse af 5 personer.	
Arbets- och uppfostringsinrättningen i Örebro.	Att bekosta uppfostran och vård af fattiga barn inom staden af ålder mellan 6 och 16 år.	Kommerserådet K. G. Broms m. fl.	1804 ¹⁹ / ₁₁	107	7,172	154,482	—	En direkti- on af 5 personer, benämnd arbetshusförvalt- ningen.	
Classonska donationen.	Understöd åt enkor och barn efter på obestånd komne borgare.	Handlanden Gust. Classon.	1791 ¹⁷ / ₁₂	39	502	24,500	24,500	Fattigvårdsstyrelsen.	85)
Bromsska donationer till fattigvården i Örebro.	a) Utdelning af råg till köpmans- och sjömansenkor samt andra fattiga, äfvensom 2 tunnor som lönebidrag till en skollärare. b) Inqvartering och skollokal. c) Arbetsförtjänst med linspånad. d) Pensioner åt 2 ogifta borgaredöttrar. e) Vedutdelning till fattiga. f) Vedutdelning och hyreshjälp. g) Pensioner åt ogifta fruntimmer. h) För räntan af till drätselkammaren »som ett stående kapital lemnade 800 kronor skall köpas ved att uti februari månad utdelas till 4 af stadens tjenstgörande torvåktare.»	Handlanden J. D. Broms. Handlandena K. G. och J. D. Broms. Kommerserådet K. G. Broms. Maria Lovisa Broms. M. L. och Karolina Broms. Brukspatron J. K. Broms. Mamsell Karolina Broms. D:o d:o.	1821 ¹⁵ / ₂ 1818 ¹⁵ / ₆ 1816 ¹⁸ / ₉ 1842 ¹⁹ / ₅ — 1846 ⁹ / ₁₀ 1863 ¹⁴ / ₂ 1866 ¹³ / ₈	80 — 20 2 20 3 2 4	439 — — 75 80 150 200 48	8,490 10,600 1,000 1,500 3,210 4,750 4,000 800	8,490 10,600 — — 3,210 4,750 — —	D:o. Skolrådet. Fattigvårdsstyrelsen. D:o. D:o. D:o. D:o. D:o. Drätselkammaren.	86) 87) 88) 89)
Wollrathska donationen.	Pensioner åt ogifta fruntimmer.	Mamsell Carolina Wollrath.	—	3	29	750	—	Fattigvårdsstyrelsen.	
Prostinna Widéns donation.	Pension åt en prestdotter inom Örebro kontrakt.	Prostinna Helena M. Widén.	1822 ¹⁹ / ₁	1	37	750	—	D:o.	
Fahlbomska donationen.	Barnuppföstran.	Rådman J. Fahlbom.	1825 ¹⁴ / ₁₂	5	80	2,380	2,380	D:o.	90)
Hedvigsgåfvan.	Öfverlemnande å Hedvigsdagen af en silfversked såsom brudgåfva.	Häradshöfding K. G. Wadström.	1830 ²⁵ / ₄	1	14	180	—	D:o.	
Sahlefeldtska donationen.	Fattigvård i allmänhet och pensioner.	Krigsrådet G. Sahlefeldt.	1828 ¹⁹ / ₁₁	5	7	1,500	—	D:o.	
Mamsell Bagges donation.	D:o d:o.	Mamsell E. M. Bagge.	1840 ⁷ / ₂	—	—	1,530	1,530	D:o.	91)
Söderbergsska donationen.	D:o d:o.	Anna Maria Söderberg.	1829 ²⁷ / ₃	2	50	1,040	1,040	D:o.	92)
Elzvika d:o.	Utdelning på Oskarsdagen af kläder åt skolbarn.	Brukspatron Er. Elzvik.	1844 ¹ / ₁₂	—	—	750	—	D:o.	
Kihlgrenska fonden.	Pensioner åt ålderstigna tjenarinnor.	Jungfru Katarina Kihlgren.	1843 ¹⁵ / ₈	3	75	1,500	—	D:o.	
Krigsrådsinnan Anderssons fond.	Understöd åt paupes honteux.	Enkefru A. C. Andersson.	1854 ⁷ / ₉	—	—	1,597	—	D:o.	
Fahlströmska fonden.	Understöd åt stadens fattiga.	Enkefru Greta Fahlström.	1852 ²² / ₇	—	—	200	—	D:o.	
Sofie Elgs pensionsfond.	Pension åt äldre medellösa fruntimmer.	Mamsell M. S. Elg.	1844 ²⁶ / ₈	5	250	6,000	—	D:o.	
Örebro borgerskaps donation.	Pension åt fattiga, välfrejdade borgare och deras enkor.	Örebro stads borgerskap.	1863 ³ / ₁₂	18	1,850	34,000	34,000	D:o.	93)
Arbetsinrättnings belöningsfond.	Belönningar åt hjon vid arbetsanstalten.	Fabrikör D. J. Elgérus.	1869 ³⁰ / ₁₂	20	100	2,200	—	D:o.	
Nordstedtska donationen.	Understöd åt personer, som tillfälligtvis råkat i nöd.	Mamsell Lovisa Nordstedt.	o. 1871 ¹⁶ / ₃	1	50	1,000	—	D:o.	
Qvarnströmska fonden.	a) Understöd till behöfvande sjuka.	Destillatören Anders Qvarnström.	1868 ¹⁰ / ₁₂	2	180	3,000	—	D:o.	

	b) Understöd åt sjukliga åldriga kvinnor.	Anna Katarina Qvarnström, född Olsson.	1870 ²³ / ₆	1	50	2,000	—	D:o.	
	c) Röntan utdelas årligen till Gustafva Pettersson och efter hennes död åt behöfvande.	Enkefru Anna Katar. Qvarnström.	1887 ¹⁷ / ₁₂	1	50	1,000	—	D:o.	
Ryttmästaren Leijons donation.	Understöd åt fattiga.	Ryttmästaren M. Leijon.	1869 ¹ / ₁₂	—	—	1,000	—	D:o.	
Pamp-Ågrenska fonden.	Understöd åt ett välfredadt sjukligt fruntimmer.	Mamsell Aurore Rosalie Pamp.	1870 ¹⁸ / ₁₁	1	50	1,000	—	D:o.	
G. W. och Karolina Granbergs donation.	Hjelp åt behöfvande.	Enkefru M. Karolina Granberg.	1870 ⁸ / ₁₂	—	—	1,500	—	D:o.	
Olinska fonden.	Hjelp åt obemedlade.	Mamsell Laura Katarina Olin.	1870 ²² / ₁₂	1	200	2,000	—	D:o.	
Handlanden J. W. Gyllanders donation.	Pension åt blygsamma fattiga.	J. W. Gyllanders sterbhus.	1876 ²⁴ / ₈	5	219	8,000	—	D:o.	
Tennngjutaren G. W. Lindbergs d:o.	Pension åt ålderstigna fabrikanter, handverkare, deras enkör eller döttrar.	Tennngjutaren G. W. Lindberg.	1877 ²⁸ / ₆	13	375	—	—	D:o.	94)
Contiska fonden.	Ett blifvande barnhem.	Handlanden J. Conti.	1874 ²¹ / ₅	—	800	16,665	—	D:o.	
Onämndt.	Understöd åt ogifta fruntimmer.	Okänt fruntimmer.	1880 ¹⁵ / ₄	—	—	5,000	5,000	D:o.	
Mamsell Inga Westerlings minne.	Att röntan skall såsom pension tilldelas ett ogift i Örebro stad födt fruntimmer, som, utan att vara fattigvården till last, är i behof och har godandel.	Inga Westerlings arvingar.	1882 i maj	1	50	1,000	—	D:o.	
Brita Kristina Gyllander, född Hagberg.	Att årliga röntan, fördelad i sex lika stora delar, skall såsom åerspensioner tillfalla 6 ogifta behöfvande kvinnor, som för ålder och sjuklighet icke längre kunna tjena.	Handlanden Hans Henrik Gyllander.	1884 ¹ / ₄	6	300	6,000	—	D:o.	
Hellmans donation.	Att röntan skall utgå till donator under dennes lifstid och sedan till hans hushållerska, så länge hon lever, samt derefter användas för fattigvårdens behof.	Glasmästaren J. G. Hellman.	1887 ¹⁴ / ₃	1	500	10,000	—	D:o.	
Eklundska donationen.	Att röntan skall utgå till gifvarinnan så länge hon lever och derefter användas för fattigvårdens behof.	Maria Sofia Eklund.	1890 ¹² / ₃	—	250	5,000	—	D:o.	
Fru Ida Elgérus' minne.	Att röntan skall fördelas mellan tvenne äldre tjenariunor.	Fabrikören och riddaren D. J. Elgérus.	1887 ¹⁰ / ₁₀	2	100	2,000	—	D:o.	
Fru Fredrika Köhlers donation.	Röntan fördelas åt tre blygsamma fattiga.	Fru Fredrika Köhler.	1888 ²⁰ / ₆	3	150	3,000	—	D:o.	
G. A. Broms' d:o.	Röntan fördelas åt tre personer.	G. A. Broms.	1841 ¹ / ₂	3	150	3,000	—	D:o.	
Hyckertska donationsfonden.	Att tilldela understöd åt 8 fattiga borgareenkor i Örebro.	Spegefabrikören Johan Petter Hyckert och hans hustru.	1818 ¹⁴ / ₈	8	160	2,528	1,480	Pastor och magistraten.	
Fru Anna Katarina Robsahms testamentsfond.	Att årliga röntan å kapitalfonden tilldelas fattiga och sängliggande enkör i Örebro.	Fru Anna Katarina Robsahm.	1770 ²⁴ / ₄	—	27	598	—	Magistraten i samråd med pastor.	
Bromsska lönefonden.	Folkundervisningens befrämjande.	Kommerserådet K. G. Broms.	1824 ⁴ / ₁₁	1	75	1,500	—	Skolrådet.	
Fahlbaum-Nordmarkska d:o.	D:o d:o.	Rådmannen J. Fahlbaum och handlanden L. Nordmark P:son.	1825 ⁸ / ₄	1	52	860	—	D:o.	
Sahlefeldtska d:o.	Löneförbättring åt skollärare.	Krigsrådet Gust. Sahlefeldt.	1825 ²⁹ / ₄	1	50	2,020	1,190	D:o.	95)
Gyldenstolpska d:o.	D:o d:o.	Landshöfdingen greve N. Gyldenstolpe m. fl.	1830 ²⁰ / ₂	—	188	750	—	D:o.	
Enkefru U. C. Heddes testamente.	Fotbeklädnad åt fattiga skolbarn.	Enkefru U. C. Hedde.	1832 ¹⁸ / ₁₂	—	16	300	—	D:o.	
Träskofonden.	Träskor åt d:o.	Okände.	1830-talet.	—	9	150	—	D:o.	
Kohls testamente.	Folkundervisningens befrämjande.	Handlanden J. C. Kohl.	1843 ²⁴ / ₆	—	25	450	—	D:o.	
Schalins gåfva.	Belöningar åt skolbarn.	Grosshandlaren A. V. Schalin.	1853 ²⁸ / ₁	—	4	75	—	D:o.	
J. C. Broms' d:o.	D:o d:o.	Brukspatronen J. C. Broms.	1856 ²⁸ / ₃	—	3	60	—	D:o.	
J. C. Broms testamente.	Beklädnad åt fattiga skolbarn.	D:o d:o.	1857 ² / ₃	—	83	1,500	—	D:o.	
B. Yckenströms gåfva.	Belöningar åt skolbarn.	Fabrikör B. Yckenström.	1866 ²⁹ / ₁	—	5	100	—	D:o.	
a) Fjerde novemberfonden.	D:o d:o.	Örebro stadsfullmäktige.	1864 ²¹ / ₁	—	110	2,000	—	D:o.	
b) D:o d:o.	D:o d:o.	Ett flertal af Örebrobor.	Slutet af 1864.	—	66	1,195	—	D:o.	
J. W. Gyllanders donation.	D:o d:o.	Handlanden J. W. Gyllanders sterbhus.	1876 ⁵ / ₈	—	100	2,000	—	D:o.	
Flodinska donationen.	D:o d:o.	Handlanden O. Flodin.	1877 ¹³ / ₂	—	50	1,000	—	D:o.	
Ågrenska testamentet.	Beklädnad åt fattiga skolbarn.	Enkefru Katarina Ågren.	1866 ¹⁵ / ₁₀	—	83	1,500	—	D:o.	
Bohlinska gåfvan.	Slöjdundervisning för flickor.	Boktryckaren Abr. Bohlin.	1870 ²⁵ / ₆	—	55	1,000	—	D:o.	
H. H. Gyllanders donation.	Att tillfalla Örebro stads folkskolor för utlåning, dervid årliga röntan användes till kläder, böcker och premier åt fattiga skolbarn, som utmärkt sig för flit och sedligt uppförande.	Handlanden Hans Henrik Gyllander.	1881 ⁴ / ₄	—	31	5,000	—	D:o.	
J. P. Ekström & C:s gåfvo-medel.	Att lemna bidrag till beklädande af fattiga skolbarn.	Firman J. P. Ekström & C:s.	1878 ¹¹ / ₉	—	466	11,918	—	Drätselkammaren.	96)
Örebro läns skyddsförening.	Att taga vård om frigifna fångar och bereda dem arbete och religionsundervisning m. m.	Stadens och ortens invånare.	1875	2	125	8,600	—	En styrelse med länets höfding till ordförande.	
»Första novemberkassan», enligt beslut d. 1 nov. 1796, men vanligen benämnd novemberstiftelsen.	Att bilda en fond för fattiga barns uppfostran genom frivilliga sammanskott vid medborgerliga fester samt framför allt genom enskildes frivilliga gåfvor.	6 representativmän i Örebro, som bildade styrelsen.	1796 ¹ / ₁₁	19	980	15,400	—	En styrelse af 8 personer, deribland 2 damer.	
»Småbarnens vänner» (för småbarnsskolans vänner).	Att befrämja smärre fattiga barns sedliga utveckling genom undervisning och omvårdnad (numera i ett barnhem).	Medlemmar i Örebro stad.	1840 ¹⁴ / ₃	20	3,269	21,713	10,000	En styrelse af 8 damer och 4 herrar.	97)

Tab. 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1890 till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890. Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
Stiftelsen för Pauvres honteux (förr Örebro enskilda flickskola).	Att understödja och bereda en tillflykt åt äldre blygsamma fattiga fruntimmer.	8 fruar i Örebro stad.	1889 ²⁷ / ₅	7	625	23,638	—	En styrelse af 8 damer och 2 herrar.	(98)
Fonden till domprosten E. J. Keyser's minne.	Att lemna understöd åt »blygsamma fattiga».	Domprosten E. J. Keyser.	1886 ¹⁷ / ₅	2	40	1,281	—	Kyrkorådet.	
L. G. Westerlings donation.	D:o d:o.	Kamreraren och lasarets-sysslomannen L. G. Westerling.	1888 ² / ₁	3	150	2,340	2,340	D:o.	(99)
Adolf Clevanders d:o.	Att lemna understöd åt blygsamma fattiga, som ej åtnjuta understöd af fattigvården.	Grosshandlaren A. Clevanders sterbhusdelegare, fru Mathilda Clevander, löjtnanten Axel Lennman och hans fru Ingrid, född Clevander, landbrukaren P. Clevander och fröken Märta Clevander.	1889 ¹⁴ / ₃	4	200	2,500	—	D:o.	
Almgrenska stipendiifonden.	Räntan utgår såsom stipendium till en välartad yngling af Örebro stads infödingar.	Advokatfiskalen J. P. Almgren.	1812 ²⁹ / ₁₂	1	13	325	—	Rektor och kollegiet vid Örebro högre allmänna läroverk.	
a) Annerstedtska stipendiifonden.	Räntan användes till afgångsstipendium åt yngling, som visat sig ega goda kunskaper äfven i latin samt grekiska och hebreiska språken.	Biskop Th. Annerstedt i Strengnäs.	1861 ¹³ / ₈	—	—	1,000	—	D:o d:o.	(100)
b) Annerstedtska stipendiets förstärkningsfond.	Att framdeles kunna öka Annerstedtska stipendiet eller bilda nytt stipendium.	D:o d:o.	»	—	—	1,810	—	D:o d:o.	
Sofia Bondes stipendiifond.	Ett stipendium till en genom sedlighet, flit och kunskaper utmärkt yngling, med företräde åt den, som är från Bystagödet.	A. Ankarsvärd.	1867 ¹ / ₄ o. 1872 ¹ / ₁₀	1	200	4,000	—	D:o d:o.	
a) Bromsska stipendiifonden.	Räntan utgår till 2 behöfvande, flitiga och ordentliga ynglingar, helst från Örebro stadsförsamling, 1 å modernerna och 1 å lärda liuten.	Handlanden J. K. Broms.	1851 ¹ / ₃ o. 1856 ¹ / ₃	2	160	2,000	—	D:o d:o.	
b) Bromsska stipendiets tillökningsfond.	Att öka beloppet af de Bromsska stipendierna.	D:o d:o.	1856 ¹ / ₃	—	—	2,166	—	D:o d:o.	
Fredrik Cassels stipendiifond.	Räntan utgår till en för flit, berömligt uppförande och sedlighet utmärkt gosse inom tredje klassen.	Mathilda Cassel. f. Björkenstam.	1848 ¹⁹ / ₁₂	1	12	300	—	D:o d:o.	
Casströmska stipendiifonden.	Räntan utgår till en i någon af de tre högsta klasserna studerande yngling, som gjort sig förtjent genom flit, skicklighet, kunskaper och uppförande.	Kyrkoherden N. Th. Casström och fru Gustafva Casström, född Fahlstén.	1854 ¹⁸ / ₈	1	75	1,500	—	D:o d:o.	
Robert Falkenstedts stipendiifond.	Räntan utgår till ett stipendium till en skicklig, behöfvande, välartad och flitig yngling, som är son af underofficer vid Nerikes regemente eller är inföding af Hofsta församling, eller tillhör släkt inom Örebro stadsförsamling.	Hedda Falkenstedt, född Rothoff, och öfverstelöjtnant August Falkenstedt.	1853 ¹³ / ₉ o. 1857 ⁹ / ₃	1	25	500	—	D:o d:o.	
Graffmanska stipendiifondationen.	Räntan utgår till 2 behöfvande ynglingar, som med goda anlag för studier förena ett godt uppförande, helst söner af tjenstemän vid gymnasier och skolor.	Hans Graffman.	1825 ⁵ / ₇ o. 1826 ²⁴ / ₅	2	38	667	—	Domkapitlet i Strengnäs.	
Gravanderska stipendiifonden.	Räntan utgår till 2 fattiga, välartade borgaresöner, födda i Örebro.	P. O. Gravander och H. C. Gravander, född Trolle.	1844 ¹⁰ / ₆	2	40	1,000	—	Rektor och kollegiet vid Örebro högre allmänna läroverk.	
a) O. J. Gumælii stipendiifond.	Ett stipendium till yngling inom läroverkets 4 högsta klasser.	Otto Joel Gumælius.	1862 ¹¹ / ₄	1	210	3,000	—	D:o d:o.	
b) D:o tillökningsfond.	Att öka det Otto Joel Gumæliiska stipendiet.	D:o d:o.	»	—	—	1,719	—	D:o d:o.	
J. W. Gyllanderska stipendiifonden.	Räntan utgår till 2 i Örebro födda, för godt uppförande, flit och goda kunskaper kända ynglingar inom de 2 högsta klasserna, med företräde för behöfvande släktingar.	Augusta Gyllander, Adolf Gyllander, Gustaf Gyllander och Amalia Gyllander genom förmyndaren.	1876 ⁵ / ₈	2	250	5,000	—	D:o d:o.	
Hallmanska d:o.	Räntan utgår till 2 dygdlige, kunnige och behöfvande ynglingar, med företräde till släktingar eller till födde inom Örebro stad, Sköllersta och Axbergs pastorater.	Prosten A. G. Hallman.	1856 ¹⁷ / ₅	2	50	1,000	—	D:o d:o.	
a) Hallqvistska stipendiifonden.	Räntan till 4 stipendier, två större och två mindre, vid Örebro högre allmänna läroverk.	Läroverksadjunkten J. Hallqvist.	1864 ³⁰ / ₁	4	180	3,000	—	D:o d:o.	
b) D:o tillökningsfonden.	Att öka stipendiebeloppet vid Hallqvistska stipendierna.	D:o d:o.	»	—	—	829	—	D:o d:o.	
Carl Gustaf Hamiltons stipendiifond.	Räntan utgår till en genom gudsfruktan, flit och goda seder utmärkt yngling i 4:e klassen, helst född inom Bo församling.	Friherre H. Hamilton.	1856 ⁴ / ₄	1	75	1,500	—	D:o d:o.	
Erland Herléns d:o.	Räntan utgår till en yngling inom afgångsafdelningen, som varit »god kamrat».	»På de bidragandes vägnar» P. A. Wikander.	1874 i maj	1	75	1,500	—	D:o d:o.	

Grefvinnan Kallings, f. Bonde, donationsuedel.	Räntan tilldelas en förtjent yngling, med företräde åt den, som är från Rinkaby eller Glanshammars socknar.	Grefvarne P. och Hj. Ulf Kalling.	1871 ²⁵ / ₅	1	27	500	—	D:o	d:o.
»En gåfva från en läroverkets vän».	Räntan utgår till en flitig, sedig och behöfvande yngling.	Okände. Å gifwarens vägnar: Lars Phragmén.	1877 ¹ / ₆	1	50	1,000	—	D:o	d:o.
Lundmarkska stipendiifonden.	Räntan utgår till en eller två stipendier åt flitiga, genom goda framsteg i studier samt stadgaft uppförande förtjente ynglingar.	Anna G. Lundmark, född Ekvall.	1853 ¹⁰ / ₇	1	60	1,500	—	D:o	d:o.
a) Hugo Montgomery-Cederhielmiska stipendiifonden.	Räntan utgår till afgangsstipendium åt en för flit, goda seder och framgång i studier välkänd yngling.	Robert Montgomery-Cederhielm.	1865 ² / ₆	1	50	1,000	—	D:o	d:o.
b) D:o förstärkningsfond.	Att öka beloppet af Hugo Montgomery-Cederhielmiska stipendiet.	D:o d:o.	—	—	—	919	—	D:o	d:o.
Morellska stipendiifonden.	Räntan utgår till en eller två stipendier åt sedligt rena, genom flit utmärkta och i kunskaper framstående ynglingar.	J. P. Morell.	1861 ¹ / ₅	1	150	3,000	—	D:o	d:o.
a) Stipendiet af den 3 november 1862.	Räntan utgår till ett stipendium åt en genom flit, rena seder och framgång i studier förtjent yngling.	S. Heijkenskjöld, H. S. Mörner, W. von Knorring och Th. af Wirsén.	1864 ²⁵ / ₁	1	25	400	—	D:o	d:o.
b) D:o, förstärkningsfond.	Att öka stipendiet af den 3 november 1862.	D:o d:o.	—	—	—	358	—	D:o	d:o.
Onämnds stipendium.	Räntan utgår till ett stipendium åt välartad, flitig och fattig yngling.	Okände.	1863 i febr.	1	50	1,000	—	D:o	d:o.
Petriska stipendiifonden.	Räntan utgår till två stipendier. Den ena stipendiaten skall vara borgareson, född i Örebro.	Fredrik Kalling såsom ombud för »Thalias vänner» och domprosten P. O. Gravander.	1844 ¹⁰ / ₆	2	24	600	—	D:o	d:o.
Robsahmska d:o.	Räntan utgår till två stipendier åt fattiga och skickliga lärjungar.	Anna Kajsa Robsahm.	1770 ²⁴ / ₄	2	2	83	—	D:o	d:o.
Hugo Schoultz' stipendiifond (förr Sjöbergska fonden).	Räntan utgår till 2 behöfvande yngre lärjungar, af hvilka en skall vara af s. k. öökta börd.	Helene Sjöberg.	1854 ¹² / ₉ o.	2	430	8,000	—	D:o	d:o.
Thalias stipendiifond.	Räntan utgår till ett stipendium åt skicklig, behöfvande samt för flit och rena seder utmärkt yngling.	Å sällskapet Thalias vägnar: Fredr. Kalling, Laura Olm m. fl.	1884 ¹⁰ / ₆ o. 1842 ¹² / ₆ o. 1860 ¹⁵ / ₄	1	25	500	—	D:o	d:o.
Tiseliska stipendiifonden.	Utgår till tre stipendier åt gudfruktiga, flitiga ynglingar i 3:e och 4:e klasserna, helst från Axberg, Kil eller Götlanda.	G. Tiselius.	1831 ¹⁹ / ₆	3	40	40	—	D:o	d:o.
Ulmgrenska d:o.	Räntan utgår till ett afgangsstipendium, afsedt att uppmuntra flit och arbetsamhet med berömligt uppförande hos en yngling, som saknar lyckliga naturanlag.	J. W. Ulmgren.	1861 ¹³ / ₃	1	15	300	—	D:o	d:o.
a) Uppsalasångarnes stipendiifond.	Räntan utgår till ett stipendium åt yngling, framstående genom framsteg i sång eller musik.	G. W. Gumaelius, Carl Atterling m. fl.	1867 ³ / ₁₀	1	25	400	—	D:o	d:o.
b) D:o förstärkningsfond.	Att öka Uppsalasångarnes stipendium.	D:o d:o.	—	—	—	369	—	D:o	d:o.
Ågrenska stipendiernas fond.	Räntan utgår till tre stipendier, två à 100 kronor och ett à 50 kronor, åt lärjungar, förtjenta af framstående intyg för kunskaper, flit och sedlighet. Blir något öfver af årsräntan, får det användas till premier.	Katarina Ågren.	1867 ¹⁴ / ₉	3	250	5,000	—	D:o	d:o.
a) 1866 års afgangskamraters stipendiifond.	Räntan utgår till ett stipendium åt förtjent yngling, som är i behof af understöd.	»Å kamraternas vägnar»: A. Forsell, Gust. Lybäck, G. Spangenberg.	1876 ²⁷ / ₉	1	40	1,000	—	D:o	d:o.
b) D:o tillökningsfond.	Att öka 1866 års afgangskamraters stipendium.	D:o d:o.	—	—	—	32	—	D:o	d:o.
Broms' och onämnds fond.	Räntan utgår till lärare i botanik för undervisning ute på fältet.	C. G. Broms.	1829 ¹⁶ / ₉ o. 1830 ²⁶ / ₁	2	49	900	—	D:o	d:o.
Ola Månssonska fonden.	Donerad till förbättring af sånglärarens lön.	Ola Månsson i Via, Kumla s:n.	1764 ¹ / ₃	1	2	61	—	D:o	d:o.
Robsahmska d:o.	Att bidra till förbättring af kollegernas vid Örebro läroverk aflöning.	Kajsa Robsahm.	1770 ²⁴ / ₄	3	19	467	—	D:o	d:o.
Åhmianska fonden.	Att lemna hyreshjelp åt kollegerna, men brukar af dem lemnas till ett premium eller en gåfva till någon lärjunge.	Olof Åhman och Helena Colling.	1716 ²⁸ / ₅	1	10	250	—	D:o	d:o.
Leijonska premiet.	Inga bestämda föreskrifter af donator, men räntan har ärligen utdelats till en behöfvande och förtjent yngling.	Ryttmästaren M. Leijon.	1869 ²⁷ / ₁₁	1	16	300	—	D:o	d:o.
Rohloffska premiemedlen.	Räntan skall användas till premieböcker åt välartade och förtjente skolunglingar.	C. A. Rohloff.	1875 ⁸ / ₁	—	40	1,000	—	D:o	d:o.
H. H. Gyllanderska stipendiifonden.	Räntan utgår till tre för kunskaper, flit och sedlighet förtjenta ynglingar från och med 5:e klassen, med företräde för släktingar och för dem, som äro från Edsbergs socken.	Hans Henrik Gyllander.	1881 ¹⁶ / ₅	3	280	5,000	—	D:o	d:o.
a) L. G. Westerlings stipendiifond.	Räntan utgår till ett stipendium åt flitig och sedlig lärjunge, helst från Örebro stad.	L. G. Westerling.	1884 ³⁰ / ₄	1	25	500	—	D:o	d:o.
b) D:o tillökningsfond.	Att öka L. G. Westerlings stipendium.	D:o.	—	—	—	95	—	D:o	d:o.
a) Carl Clevanders stipendiifond.	Räntan utgår till en flitig, sedlig, obemedlad yngling.	Mathilda Clevander.	1888 ⁹ / ₁₀	1	40	1,000	—	D:o	d:o.
b) D:o tillökningsfond.	Att öka beloppet af Carl Clevanders stipendium.	D:o.	—	—	—	124	—	D:o	d:o.
Bergenshöldska stipendiifonden.	Räntan utgår till ett stipendium, med fästadt afseende på behof, flit och goda seder, helst åt yngling från Kråklinge församling i Nerike.	Helena Bergenschöld.	1880 ²⁹ / ₁	1	70	2,000	—	D:o	d:o.
a) Freundska donationen.	Räntan utgår till en flitig, sedig och begåfvad yngling i 3 högsta årsafdelningarne.	Louise Freundt.	1888 ²⁸ / ₄	1	175	5,000	—	D:o	d:o.
b) D:o tillökningsfonden.	Att öka Freundska stipendiets belopp.	D:o.	—	—	—	130	—	D:o	d:o.

101)

102)
103)

Tab. S. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1890 till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890. Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
a) Hans Kungl. Höghet Arfprinsens, Hertigen af Nerike, Eugén Napoleon Nicolai stipendiifond.	Räntan utgår till ett afgångsstipendium åt obemedlad, flitig och såväl i kunskaper som uppförande framstående yngling.	»Oscar».	1884 ²⁶ / ₁	1	200	4,000	—	Rektor och kollegiet vid Örebro högre allmänna läroverk.	
b) D:o förstärkningsfond. Kungl. afgångsstipendiet. Nils Arfvedssons stipendiifond. Söderlundska stipendiifonden.	Att öka beloppet af stipendiet. Ett afgångsstipendium på 100 kronor. Ett stipendium till flitig, sedig, skicklig och behöfvande yngling. Ett stipendium till dygdig och flitig yngling.	D:o. — Ludvig Arfvedsson. O. G. Söderlund, Hedvig Sofia Wilhelmina Söderlund.	» 1885 ¹¹ / ₆ 1884 ¹⁶ / ₁₁	— 1 —	— 100 50	295 — 1,000	— — —	D:o d:o. Hoffförvaltningen. Rektor och kollegiet vid Örebro högre allmänna läroverk.	(104)
Gymnastikstipendiifonden.	Inga bestämmelser ännu gjorda, emedan fonden fortfarande är under bildning.	—	—	—	—	482	—	D:o d:o.	(105)
D:r G. W. Gumælii stipendiifond.	Att tjena till understöd och belöningar åt lärjungar vid tekniska elementarskolan i Örebro.	D:r G. W. Gumælius.	1867 ²⁹ / ₄	1	100	2,938	—	Styrelsen för tekniska elementarskolan i Örebro.	
Örebro-Arboga-Köpings premiefond.	Att tjena till uppmuntran åt en vid Örebro tekniska elementarskola studerande yngling, med företräde för den hvars fader såsom tjänsteman eller arbetare tillhört förenämnde järnväg.	Trafikdirektören M. Agrelius.	1875 ³⁰ / ₉ med tillägg af 1882 ²⁰ / ₉	1	50	1,787	—	D:o d:o.	
C. A. Rohloffs d:o.	Inköp af premieböcker åt lärjungar vid Örebro tekniska elementarskola.	Bokhandlaren C. A. Rohloff.	1875 ⁸ / ₁	7	45	1,277	—	D:o d:o.	
Gottfrid Erikssons stipendiifond.	Räntan användes till belöning åt en lärjunge vid tekniska elementarskolan i Örebro.	Garfverifabrikören C. J. Eriksson.	1880 ¹⁴ / ₆	1	25	609	—	D:o d:o.	
Tekniska skolans 25-års stipendiifond.	Att tjena till belöningar åt lärjungar vid d:o.	Skolstyrelsen, lärarne m. fl.	1883	—	—	857	—	D:o d:o.	
Industri- och hemslojdutställningens i Örebro år 1883 stipendiifond.	Räntan utgår till en eller flere vid tekniska skolan i Örebro studerande ynglingar.	Styrelsen för industriutställningen i Örebro år 1883.	1883 ²⁶ / ₁₀	1	50	1,376	—	D:o d:o.	
Carl Johan Nelins premiefond.	Premieutdelning vid d:o.	Handlanden C. J. Nelin.	1880 ⁹ / ₃	1	100	—	—	Norrköpings stad.	
Rektor Fredrik Virgins stipendiifond.	Räntan användes till belöning åt lärjungar vid d:o.	Rektor C. F. S. Virgin.	1890 ⁸ / ₁	1	30	1,049	—	Styrelsen för tekniska elementarskolan.	
		Summa	—	771	30,000	607,321	110,510		
D. I Askersunds stad.									
Kjerrströmska stiftelsen. Vallentinska fonden.	Att uppföra bostad för fattiga borgare och deras enkör. Räntan användes till inköp af andaktsböcker åt nattvardsbarn.	Rådmannen C. J. Kjerrström. Garfvaren J. E. Vallentin.	1856 ²⁵ / ₉ 1854 ⁸ / ₆	— 16	— 5	7,184 100	— —	Fattigvårdsstyrelsen. Stadens kyrkoherde.	
Fahlgréns stipendiifond.	Stipendium åt en lärjunge vid allmänna läroverket derstädes.	Boktryckaren C. J. Fahlgrén.	1869 ²⁴ / ₃	1	78	1,311	—	Läroverkskollegiet.	
Drottning Lovisas skola för fattiga flickor. Högre flickskolan. Qvistska donationen till	Att bibringa församlingens fattiga flickor ändamålsenlig undervisning. Att meddela stadens flickor undervisning.	H. Maj:t Drottning Lovisa m. fl. Enskilda personer i staden.	1853 ¹ / ₅ 1812 ¹ / ₁₂	— 1	— 350	8,725 9,396	— —	Skolstyrelsen. Skoldirektionen.	(106)
a) Askersunds stad. b) Fattigvårdsstyrelsen. c) Allmänna läroverket. d) Folkskolan.	Uppbyggande af nytt fattighus. Att utdela årliga räntan till blygsamma fattiga. Att utdela årliga räntan till en eller två fattiga lärjungar. Att utdela årliga räntan till de mest fattiga af skolans barn.	Ogifta Elisabeth Qvist. D:o. D:o. D:o.	1867 ¹¹ / ₁₀ » » »	— 4 2 3	— 100 36 12	5,553 1,025 600 300	— — — —	Fattigvårdsstyrelsen. D:o. Läroverkskollegiet. Skolrådets ordförande.	
Qvistska donationen till e) Drottning Lovisas skola för fattiga flickor. f) Högre flickskolan.	Att användas till skolans bästa efter styrelsens beslut. Årliga räntan till premie åt en skolelev, som deraf gjort sig förtjent.	Ogifta Elisabeth Qvist. D:o d:o.	1867 ¹¹ / ₁₀ »	— —	— —	500 338	— —	Skolstyrelsen. D:o.	(107)
Goodtemplarlogen Svans sjuk- och begravningskassa. Arbetareföreningens d:o.	Att utdela sjuk- och begravningshjelp till kassans medlemmar. D:o d:o.	Åtskilliga personer i staden och orten. Åtskilliga personer i staden.	1885 ¹ / ₈ 1882 ¹ / ₁₁	3 5	39 48	252 1,150	— —	Styrelse af 7 personer. D:o af 5 personer.	(108) (109)
		Summa	—	35	668	36,434	—		

E. I Nora stad.

K. Mts Befringshufvudens femårsberättelsen 1886—1890. Örebro län.

Westman-Fischierska pensionsfonden.	Utdelning af årliga räntan till behöfvande enkör eller ogifta fruntimmer af den klass, som benämnas pauvres honteux.	Enkefru prostinnan Johanna Westman.	1852 ²⁸ / ₇	4	150	3,000	—	Stadens fattigvårdsstyrelse.
Bromsska donationen.	Utdelning af årliga räntan till trenne behöfvande qvinnor i Nora stad.	Fru Brigitta Lovisa Broms.	1854 ²⁶ / ₁₂	3	41	750	—	D:o d:o.
Sophie Elisabet Sjöbergs donation.	Årliga räntan utdelas till de fattiga i Nora.	Sophie Elisabet Sjöberg.	1863 ³¹ / ₈	3	100	2,000	—	D:o d:o.
Christina Elisabet Lindströms d:o.	Räntan utdelas årligen åt tvenne enkör i Nora.	Chr. Elis. Lindström.	—	2	50	1,000	—	D:o d:o.
Rådman A. E. Widéns d:o.	Att, sedan donationsfonden med tillagda räntor uppgått till 1,000 kronor, årliga räntan användes för fattigvårdens behof.	Rådmannen A. E. Widén.	1878	—	—	662	—	D:o d:o.
Wolmærska testamentsfonden.	Räntan disponeras af Nora stads fattigvårdsstyrelse till utgifter.	Handlanden C. F. Wolmær.	—	—	22	400	—	D:o d:o.
Enkefru Hedvig Maria Sundells donation.	Årliga räntan utdelas vid jultiden till enkör eller äldre ogifta fruntimmer i Nora, som deraf äro i behof.	Borgmästaren E. M. Sundell.	1885 ³¹ / ₁	4	110	2,000	—	D:o d:o.
Enkefru Maria Hasselströms d:o.	Utdelning af räntan till tvenne i staden boende fruntimmer af pauvres honteux.	Enkefru Maria Hasselström.	1880 ¹⁸ / ₁₁	2	55	1,000	—	D:o d:o.
Sundellska folkskolefonden.	Folkskolans vidmagthållande.	Rådmannen och postmästaren C. Er. Sundell.	1882 ¹⁶ / ₃	—	725	15,201	—	Stadens skolråd.
Mauzeliska fonden.	Fattiga barns uppfostran.	F. rektor Jonas Mauzelius.	1834 ¹⁸ / ₁	—	201	4,492	—	D:o d:o.
Nordstrandska uppfostringsfonden.	Fattiga, kristliga barns uppfostran.	Prosten Olof Nordstrand i Nora.	1786 ²⁸ / ₁	—	29	624	—	D:o d:o.
Fabriks- och handtverksföreningens fond.	Premier åt barn af fabriks- och handtverksidkare.	Nora stads fabriks- och handtverksförening.	1867 ³⁰ / ₁₁	—	20	555	—	D:o d:o.
Folkskolornas premiekassa.	Uppmuntran åt skolbarn.	Skolrådet (genom besparade medel).	1865 ²⁸ / ₅	—	55	916	—	D:o d:o.
Enkefru Hedvig Sundells donation.	Belöning åt en folkskoleflicka.	Borgmästaren E. M. Sundell.	1877 ¹² / ₈	1	12	310	—	D:o d:o.
P. E. Schelins minne.	Belöning åt gossar för skicklighet i räkning.	Stiftad af enskilda personer vid läraren Schelins afsked.	1878 ¹⁹ / ₃	2	8	214	—	D:o d:o.
Norénska stipendiifonden.	Att med räntan understödja någon gosse af fattiga föräldrar bland borgareklassen i Nora, så länge han stads-skolan bevisar och visar flit och sedighet.	Komminister P. U. Norén.	1859 ¹⁸ / ₄	2	9	246	—	Nora pedagogis lärare.
Forsellska stipendiifonden.	Att med räntan understödja två eller tre deraf förtjente lärjungar vid pedagogien, hvilka äro i behof af understöd.	Bruksegaren O. Forsell och sterbhus.	1865 ⁸ / ₁₂ o. med tillägg 1877 ⁸ / ₅	3	48	1,281	—	D:o d:o.
Gåfvan af maj 1876.	Att med räntan understödja en behöfvande skolgosse vid pedagogien i Nora.	Onämnde.	1876 ³⁰ / ₅	1	2	50	—	D:o d:o.
Wolmærska donationen.	Att med årliga räntan understödja stadens folkskola.	Handlanden C. F. Wolmær.	1865 ² / ₄	—	12	200	—	Stadens skolråd.
Vivicas minne.	Premier åt småskolebarn.	Rector E. Brandberg.	1884 ¹¹ / ₆	—	4	111	—	D:o d:o.
Karolina Nelsons fond.	Uppfostran af vanvårdade flickor. Dock uppbär en syster till stiftarinnan ännu årliga räntan af donationen.	Lärarinnan Karolina Maria Nelson.	1875 ¹¹ / ₁₀	—	—	3,000	—	D:o d:o.
Trettiofemårsfonden.	Att med räntan understödja en flitig och sedig lärjunge vid pedagogien af handtverks- eller arbetareklassen.	Rector E. Brandberg.	1884 ³¹ / ₈	1	8	211	—	Lärarekollegiet.
Ernst Brandbergs stipendiifond.	Att med räntan understödja en flitig, sedig och behöfvande lärjunge vid pedagogien.	F. d. lärjungar till d:o.	1884 ²⁰ / ₉	1	15	337	—	D:o.
Sundinska fonden.	Sparbanks- och lifränteinsatser samt beklädnad åt skolbarn.	Fabrikören Ax. T. Sundin.	1881 ¹⁹ / ₅	—	749	15,746	—	Stadens skolråd.
Olof Gabriëkssonska gåfvo-medlen.	Att för räntan inköpa böcker åt fattiga skolbarn vid Nora stadsskola.	Häradsdomaren Olof Gabriësson.	1778 ⁹ / ₁₁	6	19	355	—	Nora pedagogis lärarekollegium.
Åttonde decemberstiftelsens sjuksäng.	Att bereda friplatser åt sjuka och obemedlade personer från Nora distrikt på distriktets sjukhus.	—	1865 ⁸ / ₂	9	—	5,000	—	Nora sjukhus styrelse.
Fru Olssons frisängar.	Att användas för två frisängar för sådane sjuka från Nora sjukhusdistrikt, som behöfva understöd och underhåll.	Enkefru Karolina Olsson.	1866 ²⁶ / ₇	4	—	7,000	—	D:o d:o.
Fru Altea Widéns donationsfond.	Vård å sjukhuset af sådane obemedlade sjuka från Nora stad samt Nora och Hjulsjö härad, hvilkas underhåll icke bör af fattigvårdssamhälle, grufbolag eller annan välbergad husbonde bekostas.	Rådmannen A. E. Widén.	1870 ³ / ₈	—	—	2,950	—	D:o d:o.
Enighet och vänskap.	Att vid ledamots inträffande sjukdom lemna honom sjukhjelp samt vid ledamots dödsfall gifva bidrag till den aflidnes auständiga begrafning.	Nio handtverkare i Nora.	1862 ²⁰ / ₁₀	3	128	1,007	—	Kassans styrelse.
Nora Goodtemplars sjuk-kassa.	Att åt medlemmarne bereda understöd vid sjukdomsfall.	Medlemmar af Nora Goodtemplars.	1881 ⁸ / ₅	—	—	378	—	D:o d:o.
F. d. Nora arbetareförenings sjuk- och begravningskassa.	Att åt medlemmarne bereda understöd vid sjukdomsfall och hjelp till begrafning af aflidne medlem.	Medlemmar i Nora arbetareförening.	1882 ¹ / ₁	4	117	1,570	—	D:o d:o.
Kassan för en blifvande arbetsinrättning.	Att lemna bidrag till en arbetsinrättning i staden, om någon sådan skulle komma i stånd.	Köpmän.	—	—	—	24,007	—	Styrelsen för Nora handelsförening.
Nora handelsförenings kassa.	Att lemna understöd åt behöfvande, som äro eller varit medlemmar af föreningen, allt beroende på föreningens beslut för hvarje år.	D:o.	—	1	50	5,026	—	D:o d:o.
Summa			—	56	2,739	101,599	—	

Tab. 8. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1890		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1890.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
F. I Lindesbergs stad.									
Lindvallska donationen.	Att understödja fattiga borgarenskor och barn.	Handlanden Ad. Lindvall.	1827 ¹² / ₃	—	179	2,500	2,500	Stadens fattigvårdsstyrelse.	
Berglundiska fonden.	»Mensklighetens bästa».	Handlanden Chr. Berglund och hans hustru.	1850 ²¹ / ₁₀	—	1,007	33,588	1,600	D:o d:o.	
Fröken von Geddas fond.	Att understödja obemedlade flickor i staden.	Fröken von Gedda.	1851 ¹⁵ / ₁	—	60	1,000	—	D:o d:o.	
Berglundiska flickskolefonden.	Att understödja slöjdskola för flickor i staden.	Fru Helena Berglund.	1861 ²⁹ / ₁₂	—	60	1,000	—	D:o d:o.	
Fjerde novemberstiftelsen.	Stipendier vid stadens pedagogi.	Minuteringsbolaget.	1864 ²¹ / ₁₀	—	25	500	—	Stadens skolråd.	
Carl Ljungdahls fond.	Räntan tillfaller 4 behöfvande, i staden boende och anständigt lefvande personer.	Kommissionslandtmätaren C. A. Ljungdahl.	1868 ¹² / ₅	—	—	17,247	—	Stadens fattigvårdsstyrelse.	(115)
Sjunde novemberfonden.	Till stipendium vid stadens pedagogi.	Okände.	1878 ⁷ / ₁₁	—	20	400	—	Stadens skolråd.	
Lindes första hundraförening.	Att lemna sjuk- och begravningshjelp till ledamöterna.	—	1880 ⁶ / ₅	17	206	334	—	En styrelse af 5 personer.	(116)
Erik och Carolina Janssons donationsfond.	Till afgift för vård å Eugeniahemmet af ett fattigt och obotligt sjukt barn, som är i saknad af lämplig vård i eget hem, eller till understöd för en eller tvenne välartade fattiga gossar mellan 10 och 20 år, som visat sig ega håg och fallenhet för något tekniskt yrke, eller till understöd åt fattiga enkör, eller till beklädnad åt fattiga barn, alla af den arbetande klassen, som ej erhålla understöd af den allmänna fattigvården.	Byggmästaren Erik Jansson och hans hustru.	1886 ² / ₆	1	250	5,000	—	Stadens drätselkammare.	
Carin Groths fond.	Till uppmuntran åt flitiga och välartade barn i Evangelisk-Lutherska söndagsskolan.	Jungfru Carin Groth.	1887 ¹² / ₁₀	—	25	500	—	Fattigvårdsstyrelsen o. pastor.	
Lindesbergs templars understöds-kassa.	Att lemna sjuk- och begravningshjelp till ledamöterna.	—	1889 ¹⁷ / ₃	9	212	—	—	En styrelse.	(117)
Summa			—	27	2,044	62,069	4,100		
G. Militärstaten.									
Örebro läns eller Nerikes krigsmanskassa.	Att bereda tillökning i pensioner för 7 »de mest förtjente» pensionärer från Nerikes regemente och 5 från Lifregementets husarkär.	Örebro stads och läns invånare.	1814 ¹⁵ / ₂ och ¹³ / ₃	12	144	2,400	—	Arméförvaltningens civila departement och Statskontoret.	
Musikkårens vid Kungl. Lifregementets husarer pensionskassa.	Att lemna årligt underhåll till förutvarande pensionsberättigade medlemmar i musikkåren efter deras afskedstagande.	Öfverstelöjtnanten O. Löwenborg såsom regementsbefälhafvare och musikkårens ledamöter.	1849 ¹³ / ₅	7	1,367	25,433	—	En direktion.	(118)
Musikkårens vid Kungl. Lifregementets husarer enke- och pupillkassa.	Att lemna årligt underhåll till aflidne delegares enkör och barn, som ej kunna sig sjelfva försörja.	Öfversten H. M. Palmstierna och musikkårens ledamöter.	1874 ²¹ / ₄	1	200	20,662	—	D:o d:o.	(119)
Summa			—	20	1,711	48,495	—		

Anmärknin gar:

¹⁾ Medlen tillföll församlingen först den 21° 1872. — ²⁾ Räntan användes för inköp af böcker till premier. — ³⁾ Någon utdelning af fonden har ännu icke skett. — ⁴⁾ Pensionen utgöres utaf frälseräntan af ¹/₂ mtl Aluby by, till storleken motsvarande årliga utdelningen och är för år 1890 utdelad till 4 soldatenkör och 4 f. d. tjenare under Hjelmarsberg med tillsammans 2 tunnor råg, 2 tunnor korn och kontant 2 kr. 86 öre. — ⁵⁾ Delegareafgifterna för år 1890: 653.55 kr. — ⁶⁾ Med årliga räntan bidrages att bestrida kostnaden för socknens allmänna fattigvård. — ⁷⁾ Ena hälften af donationen är anslagen till fattigkassan, den andra till skolkassan. — ⁸⁾ Någon utdelning har ännu ej skett och fonden antages komma att växa genom lofvade bidrag. — ⁹⁾ Ingen utdelning under år 1890. — ¹⁰⁾ Hälva räntan ingår i Vintrosa

fattigkassa och andra hälften lemnas till understöd åt fattiga familjer, företrädesvis i Granhammars rote. — ¹¹⁾ Räntan ingår i Vintrosa församlings skolkassa. — ¹²⁾ Någon utdelning har ännu icke egt rum. — ¹³⁾ Någon användning af stiftelsens afkastning för ursprungligen afsedda ändamålet har ej erfordrats, utan har donationen förenats med Tysslinge kyrkokassa och för dess ändamål användts. — ¹⁴⁾ Stiftelsen utgöres af 600 kr. i kapital och räntan af frälsehemmanet Osvalla n:o 3. — ¹⁵⁾ Räntan ingår till allmänna skolkassan. — ¹⁶⁾ Ingen utdelning under år 1890. — ¹⁷⁾ Räntan ingår i allmänna skolkassan. — ¹⁸⁾ Stiftelsen utgöres af frälseräntan af 1 mtl Qvinnersta i Axbergs socken, hvilken ränta sedan 1850 så fördelats, att hälften tillfaller grafkassan och hälften fattigkassan. — ¹⁹⁾ Stiftelsen består af 5 aktier i Göta kanalbolag, hvar-

dera å 150 kr. Huruvida utdelning för år 1890 är att förvänta, är ännu icke kunnigt. — ²⁰⁾ Räntan användes för skolornas behof. — ²¹⁾ Motsäende 35 kr. äro insatta i ränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Örebro. — ²²⁾ Halfva räntan skall utbetalas till de fattiga vid högtider. — ²³⁾ Fonderna äro upptagna i tabellen 8 vid femårsberättelsen för åren 1881—1885 under gemensamt namn: Mörnerska och Frökenkassorna. — ²⁴⁾ Räntan användes för skolornas behof. — ²⁵⁾ Räntan utbetalas till fattigvårdsstyrelsen i Götunda socken. — ²⁶⁾ Donationen utgöres af 1 mtl Blyberga. Donationsbrevet saknas. — ²⁷⁾ Donationen utgöres af $\frac{1}{4}$ mtl Björnbatorp. — ²⁸⁾ Donationen utgöres af en skola vid Slytefallet. — ²⁹⁾ Mark för uppförande af ett skolhus. — ³⁰⁾ 1840 blef denna donation origtigt sammanslagen med skolkassan, men genom kyrkoastämmobeslut år 1890 återförd till sitt ursprungliga ändamål. — ³¹⁾ Delaktighet i inrättningen är beroende på insättning af årliga afgifter, hvilkas belopp, vexlande mellan 7⁶⁰ och 3²⁰ kr., åter bero på delegarnes aflöning. Stiftelsen eger 1,500 kr. i grundfond och 2,275²⁹ kr. i reservfond. — ³²⁾ Räntan ingår till skolkassan. — ³³⁾ Räntan ingår till kommunalkassan. — ³⁴⁾ Influtne delegareafgifter: 399 kr. år 1890. — ³⁵⁾ Stiftelsen användes tillsammans med andra fonder. Storleken har förut af misstag uppgifvits till 800 kr. — ³⁶⁾ Stiftelsen utgöres af frälserräntan af 1 mtl Karaby i Edsbergs socken. Räntan ingår till skolkassan. — ³⁷⁾ Räntan ingår till skolkassan. — ³⁸⁾ Beklädnaden utgår först sedan vissa namngifna personers lifräntor under deras lifstid betalts. — ³⁹⁾ Till stiftelsen hör derjemte en skolhusbyggnad med uthus jemte skolmateriel, brandförsäkrade för 8,650 kr. — ⁴⁰⁾ Fonden, som ursprungligen utgjorde 500 kr., erhöill $\frac{1}{10}$ 1879 af bruksegaren K. Cassel på Stjersund en tillökning af 250 kr. — ⁴¹⁾ 6 tunnor råg och 3 tunnor korn årligen från Gropens qvarn i Qvistbro socken. Spanmålen har under år 1890 kommit fattigvården till del. — ⁴²⁾ Den fond, som förut benämnts Storkirskas donationen, lärers rätteligen böra benämnas på sätt nu skett. — ⁴³⁾ Fonden har ursprungligen utgjort 1,000 kr. — ⁴⁴⁾ Stiftelseurkunden af år 1835 är förkommen, men Kungl. Maj:t har genom nådig resolution af den 2 november 1836 meddelat fastställelse derå. Stiftelsen utgöres af 100 tunnor råg, värda enl. kol. 7. — ⁴⁵⁾ Ännu ingen utdelning; 50 motböcker, hvardera å i länets ränte- och kapitalförsäkringsanstalt insatte 60 kr., öfverlemnades till kyrkorådet den 29 augusti 1883. — ⁴⁶⁾ Till stiftelsen är dessutom anslaget 2 tunnor råg och 1 tunna korn, att årligen utdelas, hvarför värdet är anteckadt i kol. 6. — ⁴⁷⁾ Ursprungligen donerades 600 kr. — ⁴⁸⁾ Till underhåll af donators graf har utgifvits 10 kr. — ⁴⁹⁾ Fonden, ursprungligen 10,000 kr., ej ännu använd, utan förräntas tillsvaidare. — ⁵⁰⁾ I delegareafgifter hafva år 1890 influtit 155⁷⁵ kr. — ⁵¹⁾ I delegareafgifter hafva år 1890 influtit 347⁴⁰ kr. — ⁵²⁾ Denna kassa ingår i assurancesförening, gemensam för metodister i hela riket. — ⁵³⁾ Under år 1890 hafva i delegareafgifter influtit 124 kr. — ⁵⁴⁾ Under år 1890 hafva i delegareafgifter influtit 300 kr. — ⁵⁵⁾ Under år 1890 hafva i delegareafgifter influtit äfvenledes 300 kr. — ⁵⁶⁾ År 1890 influtna delegareafgifter 14,933²⁷ kr.; skilnaden, 1,507¹⁴ kr., tillskjutes af bolaget. — ⁵⁷⁾ Under år 1890 hafva i delegare- och årsafgifter influtit 386⁵⁰ kr. — ⁵⁸⁾ Fonden, som var förut 7,000 kr., har minskats till nuvarande belopp i följd af förlust i C. H. Wedbergs konkurs. — ⁵⁹⁾ 1890 års ränta lagd till kapitalet. — ⁶⁰⁾ Någon utdelning för 1890 har ej egt rum, räntan lagd till kapitalet. — ⁶¹⁾ Donationen består af egendomen Frondö, hvilken förvaltas af magistraten i Borås. Hellefors socken bekommer en fjerdedel af afkastningen. — ⁶²⁾ Skilnaden i afkomsten användes med Kungl. Maj:ts tillstånd till insättning i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt för fattiga barn. — ⁶³⁾ Med Kungl. Maj:ts tillstånd skall afkomsten användas till insättning i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt för fattiga barn. — ⁶⁴⁾ Räntan får blott delvis användas, tills kapitalet uppgår till 5,000 kr. — ⁶⁵⁾ Under 1890 har insättning ej egt rum, af skäl, att föräldrar ej anmält sig för erhållande af bidrag, som i donationsbrevet föreskrifves. — ⁶⁶⁾ Donationen utgöres af $\frac{1}{100}$ mtl Bregården, som delvis användes till läkareboställe. Jorden utarrenderad. — ⁶⁷⁾ Räntan reserverad för 1890. — ⁶⁸⁾ Delegare bidraget årligen med högst 4 kr. — ⁶⁹⁾ Delegare betalar till kassan 2 % af arbetsförtjensten. — ⁷⁰⁾ Delegarne lemna årligt bidrag. — ⁷¹⁾ Delegares bidrag för år 1890: 227²⁵ kr. — ⁷²⁾ Delegare lemna årligt bidrag. 1865 blef den sammanslagen med föreningen till försäk-

ring af kreatur. — ⁷³⁾ Alla vid bruket genom kontrakt anstälde arbetare äro skyldige att ingå i föreningen och erlägga inträdesavgift och derjemte erforderligt årligt bidrag. 1890 års bidrag uppgick till 2,166⁴⁵ kr. — ⁷⁴⁾ Alla vid bruket genom kontrakt anstälde arbetare äro skyldige att ingå i föreningen och erlägga inträdesavgift och derjemte erforderligt årligt bidrag. Qvinlig arbetare eger rätt till inträde mot half afgift. 1890 års bidrag uppgick till 2,067⁷⁵ kr. — ⁷⁵⁾ Influtne delegareafgifter år 1890: 745⁵⁰ kr. — ⁷⁶⁾ Influtne delegareafgifter år 1890: 621 kr. — ⁷⁷⁾ Kassans reglemente fastställt af Konungens Befallningshafvande den 24 april 1886. Delegarnes inbetalning under år 1890: 188⁷⁴ kr.; annan inkomst 765 kr. — ⁷⁸⁾ Delegarnes inbetalning under år 1890 uppgick till 252⁶⁰ kr.; annan inkomst 115⁵⁰ kr. — ⁷⁹⁾ Jorden har förut innehaft af klockaren. Donationen fallit i glömska; numera använd för sitt ursprungliga ändamål. — ⁸⁰⁾ År 1890 influtna sjuk- och begravningsafgifter: 733⁰⁵ kr. — ⁸¹⁾ År 1890 influtna sjuk- och begravningsafgifter: 1,479 kr. — ⁸²⁾ År 1890 influtna sjuk- och begravningsafgifter: 1,320⁰⁵ kr. — ⁸³⁾ År 1890 influtna sjuk- och begravningsafgifter: 211 kr. — ⁸⁴⁾ År 1890 influtna sjuk- och begravningsafgifter: 781⁵⁰ kr. — ⁸⁵⁾ Årliga utdelningen utgöres af 25 famnar ved och 126 kubikfot råg med värde (se kol. 6). Donationen utgöres af $\frac{3}{4}$ mtl Tybble i Alnby socken. — ⁸⁶⁾ Årliga utdelningen utgöres af 187 kubikfot råg med värde (se kol. 6). Donationen utgöres af lägenheten Eklunden om 783¹⁶ ar jemte en lada. — ⁸⁷⁾ Donationen utgöres af gården n:o 54 B söder. — ⁸⁸⁾ Donationen utgöres af 279⁴² ar jord i Tomtgärdet. — ⁸⁹⁾ Fastigheten utgöres af 413⁴³ ar å Tufängen. — ⁹⁰⁾ Fastigheten utgöres af 297¹⁵ ar i Markalyckan. — ⁹¹⁾ Fastigheten utgöres af 132⁶⁷ ar i Baggelyckan. — ⁹²⁾ Fastigheten utgöres af 129⁵⁸ ar i Lerängen. — ⁹³⁾ Fastigheten utgöres af gården n:o 12 Vasagatan. — ⁹⁴⁾ Donationen består af $\frac{9}{16}$ ladugårdsjord. — ⁹⁵⁾ Fastigheten utgöres af jordegan n:o 65 Vesterängen. — ⁹⁶⁾ Af räntan skall hvarje år den $\frac{1}{10}$ så stor del, som motsvarar 1 % af dåvarande kapitalfond, läggas till fonden och den återstående delen af räntan lemnas till skolrådet, för att användas till beklädnad åt fattiga skolbarn. Kapitalfonden skall sålunda förvaltas, tills den stigit till 20,000 kr., hvarefter vederbörande kommunalmyndighet eger afgöra, huruvida fonden skall ytterligare växa eller hela dess afkastning användas till det med fonden oskiljaktigt förenade ändamålet: »att lemna bidrag till beklädnad åt fattiga skolbarn». — ⁹⁷⁾ Barnhemmet uppbär af Örebro fattigvård årliga räntan af Contis donation (ursprungligen 10,000 kr.) till ett barnhem med 800 kr. och årsafgifter af 109 ledamöter med 327 kr. — ⁹⁸⁾ För Örebro enskilda flickskola öfverlemnades 14,423²⁸ kr. för stiftelsens ändamål. Resten har erhållits genom gåfvor och bazarer. Af enskilda flickskolans medel öfvergingo enligt testamentsbestämmelse 3,000 kr. till Örebro fattigvård. — ⁹⁹⁾ Fastigheten består af 5 tunnland 30 kappland jord å norra egområdet. — ¹⁰⁰⁾ Under 1890 har stipendiet icke kunnat utdelas, utan har räntan, enligt donationen, blifvit förd till förstärkningsfonden. — ¹⁰¹⁾ Fonden utgöres af 3 tunnor råg årligen från Bäcks qvarn i Vintrosa socken. Värde: se kol. 6. — ¹⁰²⁾ Indragen till statsverket. — ¹⁰³⁾ Indragen till statsverket. — ¹⁰⁴⁾ Donationen, ursprungligen gjord af Carl XIV Johan, har fortfarande utgått genom hofförvaltningen under de följande regenterna. — ¹⁰⁵⁾ Stipendiet utgår ej under närmaste tiden, utan räntan lägges till fonden. Ursprungligen donerades 1,500 kr. af makarne Söderlund, men efter mannens död förordnade enkan annorlunda om sin egendom, hvarigenom fonden endast blef 676⁸⁸ kr. — ¹⁰⁶⁾ Utdelade beloppet utgör lön åt lärarinna. — ¹⁰⁷⁾ Kapitalet lagdt till skolans grundfond. — ¹⁰⁸⁾ Influtna delegareafgifter år 1890 utgöra 56 kr. 50 öre. — ¹⁰⁹⁾ Influtna delegareafgifter år 1890 utgöra 31 kr. 20 öre. — ¹¹⁰⁾ I förra femårsberättelsen uppgafs urkunden vara af år 1870. — ¹¹¹⁾ Influtna delegareafgifter år 1890: 125 kr. — ¹¹²⁾ Influtna delegareafgifter år 1890: 35⁶⁰ kr. — ¹¹³⁾ Influtna delegareafgifter år 1890: 94⁵⁰ kr. — ¹¹⁴⁾ Blott en rubrik för den enskilda handelsföreningens egen kassa, hvaraf, enligt beslut, varit ämnadt att för en gång lemna det i kol. 2 angifna bidrag. — ¹¹⁵⁾ Så länge testators tvenne systrar lefva, tillfaller räntan dem. — ¹¹⁶⁾ Influtna delegareafgifter år 1890: 202⁰⁸ kr. — ¹¹⁷⁾ Influtna delegareafgifter år 1890: 169⁸⁰ kr. — ¹¹⁸⁾ Influtna delegareafgifter år 1890: 1,470⁹⁴ kr. — ¹¹⁹⁾ Influtna delegareafgifter år 1890: 1,201⁶² kr.

Stockholm 1892. Kungl. Boktryckeriet, P. A. Norstedt & Söner.